

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Riise, J. Chr.; af J. Chr. Riise.

Nyttig Morskabslæsning for Ungdommen

Kjøbenhavn : Udgiverens Forlag, 1837

476 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

15,220-8

DA S-rum

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130020162245

Nyttig
Morfskabslæsning
for
Ungdommen.

1413. Af 4591
S. Chr. Riise.

Kjøbenhavn.
Trykt paa Udgiverens Forlag
i Thieles Bogtrykkerie.
1837.

Indhold.

	Side
Kaspar Hauser	1
Bandsfaldet Niagaras Opdagelse	50
Haien	65
Isfart og Isgang paa Elben ved Hamburg	86
Karru-Sletten ved Cap	99
Kosafferne	102
Sneen i de nordligste Egne	119
Den kloge og retfærdige Dommier	123
Mærkværdig Egenkab ved Pindsvinet	137
Myrernes Malkesøer	139
Døgnfluerne	142
Bandslopperne Dands	145
Om Dyrenes Reentlighed	146
Biernes Evetampe	150
Dervischen og Ravnene	151
Dødsengelen, en Allegorie	153
Arithmetisk Opgave	168
Gaade	—
Den lille Tyrolerinde	169
Tyrefægtningerne i Spanien	188
Fata Morgana	209

Nogle mærkværdige Fugle	238
Hurtighedens Forskjellighed	255
De svømmende Der	263
Exempel paa Luftens Tørhed	264
Rip van Winkle	265
Sombien eller Murillo's Mulat	292
Carl den Store og Wittekind	306
Mopsen og Maanen	311
Gaade	312
Nytaarsgaven	313
Træk af nogle af de mærkeligste Ubearter	328
Daaben under Linien	383
Søravnen	400
Duejagt ved Neapel	405
En Drens mærkelige Dødsmaade	407
En Hunds Trost og Kløgt	409
Søtræfningen om Ratten	431
En Englænders Jagteventyr i Auvergnens Bjerger	439
Irmensåule's Ddelæggelse, et tydsk Folkesagn	456
Ratteopstanden i Chester	471
Hinden og dens Kaly, en Fabel	473
Arithmetisk Opgave	476

Kaspar Hauser *).

Anden Pintsedag, den 26de Mai 1828, om Aftenen mellem Klokken 4 og 5, stod i Nürnberg en Borger, som boede paa den saakaldte "Unschlittplatz", uden for sit Huus og talede med en af sine Bekjendtere. Da han engang saa sig om, bemærkede han ikke langt borte fra sig et ungt Menneſke, der kom hen imod ham. Han var klædt i Bondedragt, og havde noget Reitet i sin Gang og Holdning. Borgeren, som strax formodede, at dette unge Menneſke var fremmed og vilde spørge om noget, gik ham imøde, og den Fremmede spurgte efter "Neuthorſtraße". Borgeren, som netop ſkulde til denne Kant af Staden, tilbød sig at viſe ham Veien derhen, og fulgte ham. Medens de gik, trak det unge Menneſke et forſeglet Brev op af Lommen med følgende Udſkrift:

*) Af Dr. H. Gråſe.

"An Titl. Hrn. Wohlgeborner Rittmeister bei 4ten Esqataron bei 6ten Schwolische Regiment. Nürnberg."

Dette bevægede Borgeren til at tage det fremmede Menneſſe med ſig hen paa Bagten ved Neuthor, fordi man der letteſt kunde erholde den fornødne Underretning. Paa den lange Wei derhen ſøgte Borgeren at begynde en Samtale med ham; men han kom ſnart til den Overbeviisning, at dette ikke var muligt, paa Grund af den Fremmedes Mangel paa Begreber. Da de vare ankomne til Bagten ved Neuthor, foreviſte den Fremmede ſit Brev, og blev nu henviſt til et i Nærheden liggende Huus, hvor Rittmeſteren boede. Med Hatten paa Hovedet og ſit Brev i Haanden traadte han Tjeneren, ſom aabnede Gadedøren, imøde med følgende Ord: "å ſechtene möcht' ich wåhn, wie mei Votta wåhe iſ" *). Tjeneren ſpurgte ham, hvad han vilde? hvem han var? hvorfra han kom? men den Fremmede ſyntes ſlet ikke at forſtaae noget af alle diſſe Spørgsmaal, og lod blot beſtandig høre Ordene: "å ſachtene möcht' ich wåhn, wie mei Votta wåhe iſ"; eller: "woas

*) D. e. "ein ſolcher möcht' ich werden, wie mein Vater gewesen iſt." [En ſaadan vilde jeg gjerne blive, ſom min Fader har været].

nit" *). Han var ganske udmattet, saa at han neppe kunde staae og kun meget ufuldkomment gaae. Grædende pegede han med Tegn paa heftig Smerte til sine Been, der ikke formaaede længere at bære ham, og syntes at lide af Hunger og Tørst. Man gav ham et lille Stykke Kjød, men neppe havde han taget en Bid deraf i Munden, førend han skjælvende og under Ansigtsmusklernes frampagtige Fortrækninger med kjendelige Tegn paa Modbydelighed spyttede det ud igjen. Den samme Affsky viste han, da man bragte ham et Glas Ol, og han havde smagt et Par Draaber deraf. Da man derimod rakte ham et Stykke sort Brød og et Glas reent Vand, fortærede han det med Graadighed og stort Velbehag. Forgjeves søgte man imidlertid at faae noget at vide angaaende hans Person, og hvorfra han kom. Han syntes at høre uden at forstaae, at see uden at bemærke noget, at bevæge sig ved Hjælp af Fødderne, uden ret at kunne bruge dem til at gaae paa. Han svarede blot med Taa-
rer, Stønnen eller med følgende hyppig gjentagne Ord; "Reutá wáhn, wie mei Gottá wáhe is" **). I Huset hos Ritmesteren, som netop var fravæ-

*) D. e.: "weiß nicht" (Det veed jeg ikke).

**) D. e. "Reiter werden, wie mein Vater gewesen ist." (Blive Rytter, som min Fader har været).

rende, holdt man den Fremmede efter kort Tids Forløb blot for et vildt Menneſſe, og førte ham, indtil Herrens Hjemkomſt, ind i Heſteſtalden, hvor han ſtrag kaſtede ſig ned paa Halmen og faldt i en dyb Sovn.

Den gaadefulde Fremmede, der ſaae ud ſom et ungt Menneſſe paa 16 Aar, havde allerede ſovet flere Dimer, da Ritmeſteren kom hjem. Hans Børn fortalte ham ſtrag mange ſelfomme Ting om det vilde Menneſſe, ſom var kommet der i Huſet; og efterat ogſaa Tjeneren havde afſagt en Beretning om Sagen, gik han fuld af Nyſgjerrighed ned i Heſteſtalden, for at ſee dette beſynderlige Menneſſe. Man ſøgte at vække ham, man ruſtede og ſtødte ham; men forgjæves. Man rev ham op fra Gulvet og ſøgte at ſtille ham paa Benene; men han ſov i Et væk, ligesom en Skindød, der kun ved ſin Livsvarme endnu adſkiller ſig fra den virkelig Døde. Efter mange frugtesløſe Forſøg paa at vække ham, ſlog han omſider Dinene op, blev munter, ſaae Ritmeſteren i den brogede, prægtige Uniform, ſom han betragtede med øienſynligt barnligt Velbehag, og gjentog ſtønnende ſit: "Neutá wáhn, wie mei Botta wáhe is."

Brevet, ſom den Fremmede bragte med, var ſkrevet paa ſlet Tydiſſ og omtrent af følgende Indhold:

"Fra et unavngivet Sted paa den bayerske Grændse 1828."

"Høivelbaarne Herr Ritmester!

"Jeg sender Dem en Dreng, som ønsker at tjene sin Konge tro. Denne Dreng er bleven overleveret til mig 1812 den 7de October, og jeg er en fattig Daglønner, som selv har 10 Børn. Jeg har ondt nok ved at slaae mig igjennem, og hans Moder har paalagt mig at sørge for Barnets Opdragelse; men jeg har ikke kunnet opspørge hans Moder, og har nu heller ikke anmeldt for Øvrigheden, at Drengen er bleven overleveret til mig. Jeg har anseet det for nødvendigt at udgive ham for min Søn. Jeg har opdraget ham christeligt, og har siden 1812 ikke ladet ham komme et eneste Skridt bort fra mit Huus, saa at intet Menneſke kan vide, hvor han er bleven opdraget, og han selv veed ikke, hvad mit Huus hedder, og Stedet kjender han heller ikke; De kan gjerne spørge ham, men han kan ikke sige det. At læse og skrive har jeg allerede lært ham; han kan ogsaa skrive min Skrift, saaledes som jeg skriver; og naar vi spørge ham, hvad han vilde være, saa siger han, at han ogsaa vil være en Schwolische*), som hans Fader

*) D. e.: en Chevauxlégers. Saaledes kaldes en vis Art let Rytterie. Et Regiment saadanne Ryttere laae i Nürnberg.

har været. Dersom han havde Forældre, vilde han være bleven en lærd Fyr. De behøver blot at vise ham Noget, saa kan han det strax.”

”Jeg har kun viist ham Veien til Neumark; derfra har han selv maattet gaae hen til Dem; og jeg har sagt, at naar han engang er bleven Soldat, kommer jeg strax og besøger ham; ellers havde jeg ikke faaet ham fra Halsen.”

”Bedste Hr. Ritmester! De behøver slet ikke at slaae ham; han kjender ikke det Sted, hvor jeg opholder mig; jeg har ført ham bort midt om Natten, og han kan ikke mere finde Veien hjem.”

”Jeg anbefaler mig ærbødigst. Jeg nævner ikke mit Navn; thi jeg kunde blive straffet.”

”Han har ikke en Skilling hos sig, da jeg selv ingen har. Dersom De ikke vil beholde ham, maa De slaae Hovedet af ham eller hænge ham op i Skorstenen.”

Inden i Brevet laae en med latinske Bogstaver, dog sandsynligviis af den samme Haand, skreven Seddel, paa hvilken stod, at Barnet var født den 30te April 1812 og i sin Tid ogsaa døbt; hans Fader havde været en Schwolische, og naar Drengen var 17 Aar gammel skulde han sendes til Nürnberg til det 6te Chevauxlégers = Regiment.

Da Ritmesteren, til hvis Huus den Fremmede først var kommen, hverken kunde blive klog

7

paa Brevets Indhold, eller paa det unge Menneske, som ikke var i Stand til at besvare et eneste af hans Spørgsmaal, blev der intet Andet for ham at gjøre, end at aflevere ham til Politiet. Om Aftenen henimod Klokken 8 blev han bragt til Politie = Bagstuen. Her vare flere Politieembedsmænd og Politiesoldater samlede, og alle fandt noget høist Besynderligt ved denne Fremmede. De ham forelagte Spørgsmaal: hvad han hed? af hvad Stand han var, og hvilken Haandtering han drev? hvorfra han kom? hvorfor han var her? hvor hans Reisepas var? o. s. v., syntes han slet ikke at forstaae. "Ne Reutá wáhn, wie mei Gottá wáhe is", eller "woas nit", eller, hvad han ligeledes ofte gjentog i en grædende Tone: "hoam weiffa!" *), vare de eneste Ord, som han fremførte i de meest forskjellige Anledninger. Hvor han var, syntes han ikke at vide eller at ane. Han yttrede hverken Frygt, eller Forundring, eller Forlegenhed, men tvertimod en næsten dyrisk Glorhed, som enten slet ikke bemærkede Gjenstandene uden for ham, eller tankeløs stirrede paa dem og lod dem gaae forbi, uden at de frembragte det ringeste Indtryk. Hans Taarer, hans Allynken, medens han bestandig pegede paa sine vaklende Fod=

*) D. e.: heim weisen, nach Hause schicken (sende hjem).

der, hans feitede, barnagtige, men tillige barnlige Bæsen vakte snart de Tilstedeværendes Medlidenshed. En Soldat bragte ham et Stykke Kjød og et Glas Øl; men ligesom i Ritmesterens Huus, stødte han begge Dele fra sig med Gysen, idet han kun spiste Brød og drak reent Vand. En Anden gav ham en Mynt; herover glædede han sig som et lille Barn, legede dermed og syntes, idet han flere Gange sagde "Rof! Rof!" (Hest! Hest!) og gjorde visse Bevægelser med Haanden, at ville udtrykke det Ønske, at hængte Mynten paa en Hest. Efter hans hele Bæsen og Opførsel maatte man ansee ham for et Barn paa to til tre Aar, medens hans Størrelse syntes at tilkjendegive en Alder af omtrent 16 Aar. De fleste af dem, som opholdt sig i Politie=Vagtstuen, vare blot uenige om, enten man skulde ansee ham for en Vanvittig eller for en Halvild. Nogle holdt det dog ogsaa for muligt, at han kunde være en Bedrager; og den sidste Mening fik et Skin af Sandsynlighed ved følgende Omstændighed. Een fik det Indfald at forsøge, om Drengen maaskee kunde skrive, gav ham en Pen med Blæk, lagde et Ark Papiir for ham, og opfordrede ham til at skrive. Han syntes at yttre Glæde derover, tog Pennen intet mindre end ubehændig imellem Fingrene, og skrev til alle Tilstedeværendes Forundring med faste, læselige Træk Navnet: Kaspar Hauser. Han

blev nu opfordret til ogsaa at nedskrive Navnet paa det Sted, hvorfra han kom; men han syntes ikke at forstaae det, og gjentog blot sine tidligere Talemaader.

Da man for det Første ikke kunde foretage noget Videre med ham, blev han ved en Politiebetjent bragt til "Vestner" Portens Taarn, hvor man i Almindelighed hensætter Politiefanger, Omløbere o. s. v. Da han var kommen ind i Fængslet, hvor han forefandt En, der kunde holde ham med Selskab, fastede han sig paa en Halmisæk, og faldt strax i den dybeste Søvn.

Kaspar Hauser — thi dette var den seltsomme Fremmedes Navn — var af Middelfstørrelse, velskabt og ved sin Ankomst til Nürnberg iført en Kofte og Beenflæder af mørkegraat Klæde; under Koften havde han en gammel, falmet Vest af rødprykket Tøi; om Halsen et sort Silketørflæde; paa Hovedet en rund, sort Viltehat, som indvendig var foret med guult Silketøi; Støvlerne vare ham meget for smaae og forsynede med høie Hæle og Jernskoe, og Saalerne beslaaede med Søm. I Lommerne paa hans Kofte fandtes flere gamle Bønnebøger og et firkantet sammenlagt Papir, hvori var noget Guldсанд. Hans Ansigt var meget simpelt og, naar det befandt sig i Roelighed, næsten uden alt Udtryk; hans blaelige,

isvrigt klare Dines stirrende Blik havde et Udtryk af dyrist Sløvhed.

Kaspar Hausers Fremtræden begyndte at gøre stor Opsigt, saasnart man ved omhyggelige Jagtagelser havde overbevist sig om, at han hverken var vanvittig eller en Bedrager. Heller ikke kunde man ansee ham for en Vild eller for en iblandt Skovens Dyr opvoget Dreng, skjøndt han røbede total Mangel paa Ord og Begreber, fuldkomment Ubekjendtskab med de almindeligste Gjenstande, Ligegyldighed og Afsky for Livets Sædvaner, Bequemmeligheder og Fornødenheder; thi han var paa ingen Maade vild og glubsk, men blid, lydig og godmodig. For al Mad og Drikke, med Undtagelse af tørt Brød og Vand, yttrede han den heftigste Modbydelighed. Ikke blot Nydelsen, men ogsaa den blotte Lugt af vore sædvanlige Spiiser fremkaldte Gysen hos ham; en lille Draabe Viin, Kaffe og deslige, naar man hemmelig blandede det i Vandet, forarsagede ham Angestsved, Opkastelse og heftig Hovedpine. Da han engang af Fangevogteren i Taarnet blev nødt til at tage noget Kaffe i Munden, fik han heftigt Bugløb, skjøndt han neppe havde sunket en Draabe deraf. Selv Mælk vilde ikke smage ham og forvoldte ham modbydelige Opstødelse. Man havde engang skjult

noget Kjød i hans Brød; han lugtede det strax og yttrede en heftig Uffsky derfor; og da man alligevel nødte ham til at spise det, befandt han sig meget ilde derefter. Om Natten, som for ham regelmæssig begyndte med Solens Nedgang og endte med dens Opgang, laae han paa sin Halsstæk; om Dagen sad han paa Gulvet med Fødderne strakte lige ud for sig.

Da han i Begyndelsen af sit Ophold i Taarnet første Gang saae et brændende Lys for sig, glædede han sig over den lysende Flamme; han greb uden Frygt, som et lille Barn, ind i den, og forbrændte Haand og Fingre. For at sætte ham paa Prøve, gav man sig for et Syns Skyld til at hugge og stikke efter ham med blanke Sabler; men han forblev ganske ubevægelig, blinkede ikke engang med Øinene, og syntes slet ikke at ane, at man kunde tilføie ham noget Ondt med disse Ting. Da der blev holdt et Speil for ham, greb han efter sit Billede deri, og søgte derpaa bag ved det, i den Tanke, at et Menneske maatte være der. Efter alt Glimrende greb han, ligesom et lille Barn, og græd, naar han ikke kunde naae det, eller naar man negtede at give ham det.

Nogle Dage efter sin Ankomst til Nürnberg blev Kaspar Hauser af to Politiebetjente ført omkring Staden, for at see, om han maaskee kunde gjenkjende den Port, hvorigjennem han var kom-

men ind i Byen; men han kunde ikke skjelne den ene Port fra den anden, og de Gjenstande, som frembøde sig for hans Blik, syntes overhovedet ikke at gjøre noget Indtryk paa ham; han betragtede dem med Sløvhed og kun nu og da med Forundring og Nysgjerrighed. Til at betegne de levende Gjenstande, som han saae, havde han blot to Ord, som han af og til betjente sig af. Alt, hvad der havde menneskelig Skikkelse, kaldte han "Bua" (Bube, Dreng); ethvert Dyr, han saae, en Hund, en Kat, en Gaas, en Høne, kaldte han "Kof" (Hest). Hvide Dyr behagede ham, for sorte havde han Modbydelighed og Frygt. En sort Høne, der kom hen imod ham, ængstede ham saaledes, at han gav sig til at skrige og anstrenge sine svage Fødder, for at komme bort. Taarnuhrets Slag og Klokkernes Ringen, som han først efter nogle Dages Forløb lagde Mærke til, satte ham i den høieste Forundring; da han efter nogle Uger første Gang hørte Musik, blev han ganske henrykt; men da han ved Bagtparaden blev stillet i Nærheden af den store Tromme, fik han Krampe-trækninger, og maatte hurtig bringes bort.

I de første Dage og Uger bemærkede man, at Forestillingen om Heste, især om Træheste, maatte have stor Betydning for ham. Hver Gang man forærede ham en Ubetydelighed, en blank Mynt, et Baand, et Billede og desl., sagde han: "Kof,

Ros,” og gav ved Miner og Gebærder tilkjende, at han ønskede at hænges disse skjønne Sager paa en Hest. Hver Dag blev han ført fra Taarnet til Politie = Vagtsuen, hvor han under Støi og Larm tilbragte en ikke ringe Deel af Dagen. Han blev aldeles som hjemme i dette Værelse, og vandt snart dets Beboeres Velvillie og Yndest. Da han ligeledes her saa ofte gjentog Ordet ”Ros”, bragte en Politiesoldat, som især gav sig af med dette vogne Barn, en Dag en lille hvid Hest af Træ med til ham i Vagtsuen. Kaspar, som hidtil næsten bestandig havde viist sig dorst, ligegyldig, udeeltagende og nedslaaet, blev ved Synet af denne Træhest pludselig som forvandlet, og teede sig ligesom om han i denne lille Hest gjenfandt en gammel, længe savnet Ven. Uden larmende Glæde, men med smilende Ansigt og Taarer i Øinene satte han sig strax paa Gulvet til Hesten, strøg og klappede den, holdt Øinene ufravendt heftede paa den, og søgte at behænge den med alle de brogede, glimrende, klingende Smaating, som man havde foræret ham. Nu først, da han kunde smykke den lille Hest med alle disse Ting, syntes de at have faaet sandt Værd for ham. Hele Timer sad han ved Kaffelovnen og legede med sin Hest, uden at give den ringeste Ugt paa hvad der foregik omkring ham.

Men ogsaa i Taarnet, i det Bærelse, hvor han sov og opholdt sig, forsynede man ham snart med forskjellige Heste. Disse vare fra nu af, saa længe han befandt sig hjemme, uafbrudt hans Selskabs- og Legekammerater, som han ikke lod komme fra sig, men stadig holdt Nie med. Han sad Dag ud og Dag ind hos dem paa Gulvet, med Benene strakte lige ud, og pyntede dem snart paa den ene, snart paa den anden Maade med Baand, Snore eller brogede Papiirstrimler, med Mynter, Smaaklokker og Glitterguld. Ogsaa kjørte han dem ofte, uden at røre sig af Stedet eller forandre sin Stilling, frem og tilbage ved Siden af sig, dog meget forsigtig og sagte, forat ikke, som han senere yttrede, Hjulenes Rullen skulde foraarsage Stoi og paadrage ham Hug. Aldrig spiste han Brød, uden først at have holdt enhver Bid hen til Hestens Mund; heller ikke drak han Vand, før end han havde dyppet deres Mule deri, som han da hver Gang tørrede omhyggelig af igjen. En af disse Smaaheste var af Gips, og dens Mule blev snart opløst ved at dypes i Vandet. Han vidste ikke, hvoraf dette kom, da han nok mærkede, at de andre Hestes Muler ogsaa bleve vaade, men derfor ikke forandrede deres Skikkelse. Grædende fortalte han Fangevogteren denne Ulykke med Gipshesten, og Manden forklarede ham nu, for at berolige ham, at denne Hest rimeligviis ikke vilde have

Band, hvorfor han ogsaa holdt op at vande den. Fangevogteren, som ofte saae, hvorledes Kaspar havde Uleilighed med at fore sine Heste med sit Brød, søgte at gjøre ham begribeligt, at disse Heste ikke kunde æde. Men Kaspar pegede paa Brødkrummerne, som vare blevne hængende om Munden paa hans Heste, for dermed at gjendrive ham. Engang faldt han i Søvn paa en Gyngehest, gled ned af den og stødte en Finger, hvorpaa han beklagede sig meget over at Hesten havde bidt ham; og da en anden Gang en af Hestene faldt om, skyndte han sig ivrig at komme den til Hjælp, og yttrede sin Befymring over, at den havde stødt sig; men ganske utrokelig var han, da han engang saae Fangevogteren slaae et Søm ind i en af disse Heste. — Om Gud og Religion havde han aldeles intet Begreb.

Paa den femte Dag af sit Ophold i Taarnet blev han bragt fra det strengere Fængsel ovenpaa ned i et lille Værelse i et lavere Stokværk, hvor Fangevogteren boede tilligemed sin Familie, og der blev truffet den Foranstaltning, at man, uden at han mærkede det, bestandig kunde holde Øie med ham. Her har Fangevogteren, ifølge høiere Befaling, ofte iagttaget ham og fundet hans Opførsel, naar han var alene, aldeles uforandret. Overladt til sig selv fornøiede han sig med sit Legetøi lige saa naturligt og utsyngent som i Menneffers

Nærværelse. Kaspar's Glæde over Børnelegetoi var dog kun af kort Varighed. Saasnart hans Tanker vare blevene henvendte paa alvorligere og nyttigere Gjenstande og mere skiftede til at fatte dem, morede det ham ikke mere at lege. Hans hele Opførsel vidnede kun om barnlig Ufskyldighed; ingen Falskhed boede i ham; hvad hans Hjerte tilfagde ham, det udtalede han, saa vidt nemlig hans fattige Sprog tillod det. Efterat man havde givet ham Legetoi, og andre Personer havde faaet Tilladelse til at besøge ham, lod Fangevogteren undertiden sin elleveaarige Søn, Julius, komme ind til ham. Denne lærte det sextenaarige Barn saa at sige at tale, skrev Bogstaver for ham, og søgte at meddele ham Begreber, forsaavidt han selv havde dem. Ogsaa Fangevogterens treaarige lille Datter, Margarethe, fik ofte Tilladelse til at være hos ham. I Begyndelsen legede han ret gjerne med hende, og hun lærte ham at trække Glasperler paa en Snor; men dette morede ham dog ikke længe. I den sidste Tid, han opholdt sig i Taarnet, fandt han sin største Glæde i Tegninger og Robberstik, som han flæbede paa Væggene i det lille Bærelse med sit Spytt, der var saa seigt som Lim.

Det maatte naturligviis være Politiet meget magtpaaliggende at erfare, hvem Kaspar Hauser

var, og hvor og hvorledes han havde levet førend han kom til Nürnberg. Man holdt derfor nogle Forhør over ham. Skjøndt man nu vel strag indsaae, at Kaspar ikke var vanvittig, hvilket man i Begyndelsen havde formodet, og at man heller ikke kunde ansee ham for en Bedrager, var det dog umuligt at erholde nogen Oplysning af ham selv om hans tidligere Liv. Men da han i nogen Tid omhyggelig var bleven iagttaget, formodede man af hans Fattigdom paa Forestillinger og Begreber, af hans Mangel paa Færdighed i at tale og af hans hele Opførsel, at han før sin Ankomst til Nürnberg maatte have levet paa et eensomt Sted langt borte fra al Omgang med Menneffer; og denne Formodning vandt større og større Sandsynlighed, jo mere Hausers aandelige Udvikling skred fremad, og han derved blev sat i Stand til at meddele, hvad han kunde erindre sig om sit tidligere Opholdssted og hele Liv. Man kunde ikke mere tvivle om, at der var begaaet en uhyre Forbrydelse med Hensyn til Kaspar Hauser, at han fra sin tidligste Barndom af indtil sit sextende Aar havde været indespærret i et snevert Rum, hvis Gulv bestod af faststampet Jord, og hvis Tag var af sammenpløiede Bræder, at han i hele denne lange Tid hverken havde seet eller hørt noget Menneffe, og kun i den sidste Tid af sin Indespærring den Mand, som bragte ham hans Føde, der kun bestod af

Band og Brød, at han ingen anden Beskæftigelse havde, end at lege med en Træhest, at han ikke kjendte noget til Solens venlige Lys, til de grønne Træer, eller til Guds mangfoldige Skabninger, at han sov den største Deel af Dagen og, ligesom et Dyr, tilbragte Livet i dørff Sløvhed. Hauser har senere, da han havde lært ordentlig at skrive og nogenlunde kunde fremsætte sine Tanker skriftlig, bragt alle sine Erindringer om sin Indespærring og sin Reise til Nürnberg paa Papiret, og vi ville derfor lade ham selv fortælle sin tidligere Historie.

”Det Fængsel, hvori jeg maatte leve indtil min Befrielse, var omtrent sex til syv Fod langt, fire Fod bredt og fem Fod høit. Gulvet forekom mig at være stampet Jord, og paa Forsiden vare to smaae Vinduer, tilspærrede med Bræder, som saae ganske sorte ud. Paa Gulvet var der lagt Halm, hvorpaa jeg pleiede at sidde og ligeledes at sove. Mine Been vare fra Knæerne tildækkede med et Tæppe. Paa den venstre Side af mit Leie var der et Hul i Gulvet, hvori der var anbragt en Potte; der var ogsaa et Laag derover, som jeg maatte skjyde bort og bestandig lægge tilbage igjen. De Klæder, jeg bar i Fængslet, vare en Skjorte, korte Beenklæder, hvori dog Bagdelen manglede for Reenlighedens Skyld. Selerne havde jeg paa den bare Krop, og Skjorten bar jeg over dem.

Mine Næringsmidler vare ikke Andet end Vand og Brød; paa Vand havde jeg undertiden Mangel; af Brød var der altid nok, jeg spiste kun lidt Brød, da jeg ingen Bevægelse havde; jeg kunde jo ikke gaae, og vidste ikke engang, at jeg kunde staae opreist, da Ingen havde lært mig at gaae; den Tanke er aldrig faldet mig ind, at ville staae op. Jeg havde to Heste og en Hund af Træ, med hvilke jeg bestandig har fordrevet Tiden; jeg havde Baand af rød og blaa Farve; dermed pyntede jeg Hestene og Hunden, men ofte faldt de af, da jeg ikke forstod at binde dem fast. Naar jeg vaagnede, laae der et Stykke Brød ved Siden af mig, og en lille Krukke Vand stod ved det. Først greb jeg efter Vandet, for at slukke min Tørst, saa spiste jeg noget Brød; derpaa tog jeg Hestene og pyntede dem en Tidlang, derefter tog jeg Hunden; naar jeg var færdig med denne, drak jeg Resten af Vandet, og tog endnu engang de to Heste, pillede igjen alle Baandene af dem, pyntede dem paany, og vedblev saaledes en Tidlang. Derpaa spiste jeg Brød, og vilde ogsaa drikke, men der var intet Vand mere tilbage; da tog jeg Hunden og vilde pynte den, ligesom Hestene; men jeg kunde ikke blive færdig med den, fordi min Mund blev altfor tør; jeg tog meget ofte den lille Krukke i Haanden og holdt den længe til Munden, men der kom aldrig Vand ud af den; jeg satte den hver Gang hen igjen og ven-

tede en Tidlang, om der ikke snart vilde komme Vand; thi jeg vidste ikke, at Vandet og Brødet maatte bringes mig; jeg havde jo intet Begreb om, at der foruden mig endnu kunde være Nogen til. Jeg har aldrig seet eller hørt noget Menneske; naar jeg en Tidlang havde ventet, og der ikke var kommet noget Vand, lagde jeg mig tilbage og sov ind. Jeg vaagnede atter, og da var det Første, jeg gjorde, at række efter Vandet, og hver Gang jeg vaagnede, var der Vand i den lille Krukke og tillige et Brød ved Siden af den. Vandet drak jeg næsten altid ud, da befandt jeg mig meget vel, jeg tog atter Hestene, og var mig ad paa samme Maade, som jeg allerede har fortalt. Sædvanlig fandt jeg Vandet ret godt, men ofte var det ikke saa godt, og naar jeg havde drukketh det, tabte jeg al Munterhed, spiste ikke mere, legede heller ikke, men faldt i Søvn *). Naar jeg da igjen vaagnede, havde jeg en reen Skjorte paa, og mine Negle vare klippede. Naar jeg vaagnede, var det den ene Gang lige saa lyst som den anden; jeg har aldrig seet et saa klart Dagelys, som det, hvori jeg nu lever. Da Manden første Gang kom ind til mig, stillede han en ganske lav Stol hen for mig, og lagde

*) Denne Vandets slette Smag til forskjellige Tider blev sandsynligviis forarsaget af Opium, som man havde blandet deri, forat han skulde sove fastere.

et Stykke Papiir og en Blyantspen derpaa ; saa tog han min Haand, gav mig Blyantspennen i den, trykkede mine Fingre sammen, og skrev mig noget for. Dette gjorde han ret ofte, indtil jeg kunde efterligne det. Han viste mig det syv til otte Gange ; det behagede mig meget, fordi det saae sort og hvidt ud ; han slap min Haand, lod mig skrive alene, jeg skrev videre, gjorde netop ligesom han havde viist mig, og gjentog det flere Gange. Naar Manden slap min Haand, bekymrede jeg mig slet ikke derom, men vedblev at skrive, uden at gjøre mig nogen Tanker, hvorfor min Haand tabte al Sikkerhed. I denne Tid maa vel Manden have staaet bag ved mig og seet til, om jeg kunde gjøre det efter, eller ikke ; jeg hørte ham hverken komme eller gaae bort. Jeg skrev saaledes en Tidlang uafladelig, og bemærkede strax, at mine Bogstaver ikke lignede dem, han havde skrevet mig for ; men jeg holdt ikke op, førend jeg havde faaet dem til at ligne. Derpaa vilde jeg igjen drikke, da jeg af lutter Tør slet ikke havde mærket, at jeg blev tørstig ; jeg spiste lidt Brød, tog fat paa Hestene, og pyntede dem atter saaledes, som jeg ovenfor har fortalt. Men jeg kunde ikke mere saa let pynte dem, som forhen, fordi jeg blev hindret af Stolen, som stod foran mig over mine Been ; og det foranrsagede mig langt mere Anstrengelse, da Hestene stode ved Siden af Sto-

len, og jeg havde ikke saa megen Forstand, at jeg kunde styde Stolen bort eller sætte Hestene op paa den. Jeg var imidlertid bleven meget mere tørstig, men havde intet Vand mere, og lagde mig derfor til at sove; da jeg vaagnede, stod Stolen endnu over mine Been. Det Første, jeg altid gjorde, naar jeg vaagnede, var at række efter Vandet, derpaa spiste jeg et Brød, skrev saa en Tid lang, tog fat paa Hestene og Hunden, og naar jeg var færdig, drak jeg min Smule Vand op og spiste lidt Brød. Dette gjentog jeg bestandig.

"Om jeg vaagnede ved Dagens Begyndelse, kan jeg ikke angive, da jeg intet Begreb havde om Dag og Nat. Jeg kan heller ikke sige, hvor længe jeg sov, dog saa vidt jeg nu kan formode, temmelig længe; min Leg varede vel i det høieste fire Timer. Da Manden viste mig, hvorledes jeg skulde skrive, sagde han ikke et eneste Ord til mig, men tog min Haand og skrev mig for; da han tog mig ved Haanden, faldt det mig ikke ind at see mig om, for at lære at kjende Manden; jeg havde jo ikke vidst, at der gaves en saadan Skikkelse, som jeg var. Manden kom anden Gang, bragte en lille Bog med, og begyndte at tale; han pegede hen paa Hestene, og sagde Hest (Ros) nogle Gange efter hverandre ganske sagte; da jeg hørte dette, lyttede jeg længe; jeg hørte bestandig det Samme; da kom det mig i Tanker, at jeg ogsaa skulde gjøre

det, jeg sagde da de samme Ord, tog et lille Baand med den venstre Haand, og sagde endnu engang Hest, fordi jeg ikke kunde række derhen med den høire Haand, som Manden holdt fast paa; da sagde han nogle Gange: "mærk dette", og lagde min Haand paa Bogen og tillige paa Hestene, og fjørte med dem frem og tilbage, hvilket behagede mig meget. Han sagde tillige: "Siig dette efter, saa faaer du saadanne smukke Heste af Fader." Disse Ord sagde han mig nogle Gange for, jeg sagde dem ikke efter, men lyttede meget længe, og da jeg bestandig hørte de samme Ord, begyndte jeg igjen paa at snakke efter; han sagde det maaskee endnu syv eller otte Gange, da kunde jeg saa temmelig tydelig siige det efter, og da jeg kunde siige det ganske tydelig, pegede han endnu engang hen paa Hestene, fjørte igjen saaledes frem og tilbage og sagde: "mærk dette, siige Hest, saa maa du ogsaa fjøre saaledes." Dette behagede mig allerbedst. Nu var min Haand fri, og den lille Bog laae paa Stolen; jeg saa bestandig hen paa Bogen, fordi den behagede mig saa meget, da den netop saa lige saadan ud som mit Papiir, hvorpaa jeg havde skrevet; jeg sagde det endnu nogle Gange for mig alene, jeg drak Resten af Vandet, spiste lidt Brød, fjørte derpaa med Hestene, i Begyndelsen ganske langsomt og uden Støi, saaledes som Manden havde viist mig; sagde ogsaa Ordene

til Hestene; derved blev jeg meget tørstig, træt og søvrig, og naar jeg ikke havde mere Vand, lagde jeg mig tilbage og faldt i Søvn. Da jeg vaagnede, laae min Bog endnu paa Stolen. Dette saa jeg ikke, førend jeg havde druffet Vandet; derpaa skrev jeg, og pyntede Hestene og Hunden; derefter tog jeg fat paa Bogen, sagde de Ord, som Manden havde lært mig, pegede ligesom hen paa Hestene, og sagde ogsaa disse Ord: "mærk dette, saa faaer du smukke Heste af Fader." Derpaa pegede jeg paa Bogen, og gjentog det endnu engang; saa kjørte jeg frem og tilbage, følte igjen Tørst, drak min Smule Vand, spiste lidt Brød, sagde hine Ord endnu nogle Gange, og begyndte at kjøre; men kjørte saa stærkt, at det gjorde mig selv ondt. Da kom Manden med en Stok, slog mig paa Armen, saa det gjorde mig meget ondt og jeg græd; jeg var fra denne Tid af meget stille, og kjørte ikke mere med Hestene. Efterat jeg længe havde grædt, vilde jeg drikke, men havde intet Vand mere; jeg spiste lidt Brød og sov ind. Da jeg vaagnede, gjorde jeg ligesom før. Jeg vaagnede endnu nogle Gange, maaskee endnu fire eller fem Gange, førend Manden bar mig bort. Den Nat, da han kom, sov jeg ret godt; da jeg vaagnede, var jeg allerede paaflædt, med Undtagelse af Støvlerne; dem trak han paa mig, satte en Hat paa mit Hoved, løstede mig op og stillede mig imod Væggen,

hvorpaa han tog begge mine Arme og lagde dem
 om sin Hals. Da han bar mig ud af Fængslet,
 maatte han bukke sig, og han gik op ad et lille
 Bjerg, maaskee var det en Trappe; da gik det et
 Stykke Wei lige ud. Jeg folte allerede heftige
 Smerter, og begyndte at græde. Nu kom der et
 stort Bjerg; da jeg var kommen et Stykke op ad
 det, sagde Manden: "Du maa strax holde op at
 græde, ellers faaer du ingen Hest." Jeg adlød
 ham, han bar mig endnu et Stykke, og jeg faldt
 i Søvn. Da jeg vaagnede, laae jeg paa Jorden
 med Ansigtet vendt nedad. Jeg bevægede Hove-
 det; maaskee saae Manden, at jeg var vaagen;
 han løftede mig op, tog mig under begge Armene
 og lærte mig at gaae. Og da jeg skulde begynde
 at gaae, skød han mine Fødder fremad med sine,
 for at gjøre mig begribeligt, hvorledes jeg skulde
 bære mig ad. Da jeg havde gaaet nogle Skridt,
 begyndte jeg at græde; jeg folte allerede heftige
 Smerter i Fødderne. Manden sagde igjen: "Du
 maa strax holde op at græde, ellers faaer du ingen
 Hest." Jeg sagde: "Hest," hvormed jeg vilde
 tilkjendegive, at jeg ønskede at komme hjem til
 mine Heste; Manden sagde: "Du maa lære at
 gaae rigtig og give vel Ugt; du maa ogsaa blive en
 saadan Rytter, som din Fader har været." Han
 plagede mig endnu bestandig med at gaae; jeg be-
 gyndte at græde, fordi Fødderne gjorde meget ondt

paa mig. Han sagde endnu engang hine Ord; hver Gang han tidligere havde sagt disse Ord, havde jeg strax holdt op at græde; men denne Gang ikke, da mine Fødder gjorde altfor ondt; hvorpaa han lagde mig med Ansigtet ned mod Jorden, og der laae jeg en Tidlang, indtil jeg faldt i Sovn. Da jeg igjen vaagnede, løstede han mig op og sagde mig atter hine Ord. Førind Manden begyndte at sige mig Ord for paa Veien, lagde han mig ofte ned paa Jorden, da jeg altid strax blev træt. Nu begyndte han at foresige mig: "â sech-tene môcht ich wâhn, wie mei Vottâ wâhe is." Disse Ord gjentog han meget ofte, indtil jeg ret tydelig kunde sige dem efter."

Saa vidt Hausser selv. Hvad han endnu fortæller, er næsten blot en Gjentagelse af den anførte censformige Fortælling. Endnu flere Gange sov han, førind han kom til Nürnberg.

Saaledes havde den ulykkelige Hausser, fjernet fra alt menneskeligt Selskab, tilbragt sin Ungdom i et snevert Hul, og var, skjøndt allerede 16 Aar gammel, saa uvidende som et Barn paa to Aar. Han erindrede sig ikke, naar og hvorledes han var kommen i hiint Fængsel, og om han nogensinde i sit Liv havde befundet sig i en anden Tilstand og paa et andet Sted. Hvilke barbariske Mennesker maa det have været, der saaledes havde bedraget den stakkels Hausser for hans Barndomsaar og

ladet hans Aand forblive i fuldkomment Ubekjendtskab med Verden! Hvilken Smerte maatte Ynglingen føle, da han nu blev sig sin Tilstand bevidst og saae, at han, skjøndt allerede gammel og stor, fuldkommen lignede et lille Barn. Ethvert følelende Menneske maa sørge over en saadan Uffhyelighed.

Kaspar Hauser blev allerede efter de første Dages Forløb i Taarnet ikke mere behandlet som Fange, men som et forladt og forsomt Barn, der trænger til Pleie og Opdragelse. Fangevogteren tog ham til sit Familiebord, hvor han rigtignok ikke spiste med, men dog lærte at sidde ordentlig, at bruge sine Hænder paa menneskelig Maneer og at kjende og efterligne andre Skikke, som dannede Mennesker iagttage.

Det sextenaarige Hittébarn gjorde en uhyre Opfigt i Nürnberg og dens Omegn, ja i hele Tydskland, og Nysgjerrigheden loffede hver Dag og Time en Mængde Mennesker hid, som vilde lære at kjende ham og ofte tillige søgte at vække hans Aand. Man forærede ham en Mængde Legetøi, som Nürnberg er saa rig paa, og han vandt derved næsten hver Time nye Begreber og Forestillinger. Hans Sjel, der lidt efter lidt vaagnede til klarere Bevidsthed, blev ved de mange Besøg, han fik af Indenbyes og Fremmede, og ved de for-

skjelligartede Samtaler, man stræbte at føre med ham, vant til Opmærksomhed, Sagttagen og Tænsken, og hans Taleevne efterhaanden meer og mere uddannet.

Uagtet alle Efterforskninger, som Politiet anstillede, kunde man aldeles ikke finde noget Spor af det Sted og den Mand, hvor og hos hvem han havde været indtil han reiste til Nürnberg. Ensom stod den Arme her; han havde ingen Moder, ingen Fader. Men gode Menneſker toge sig medlidende af ham, og Staden Nürnberg erklærede offentlig: at den betragtede Hittébarnet som et den af Skjebnen tilført Kjerlighedspant, at den antog Hausers som sit eget Barn og ikke vilde aftræde ham til Nogen, der ikke kunde føre et fuldstændigt Beviis for, at han havde lovligt Krav paa ham. Saaledes var vel Hausers Fremtid sikket; men Fader og Moder kunde dog Ingen erstatte ham; det vilde sikkert Alle føle, som ere saa lykkelige at besidde kjerlige Forældre.

Omtrent fjorten Dage efter Hausers Ankomst til Nürnberg, kom blandt Andre ogsaa Professor Daumer i Nürnberg til ham i Taarnet, og den ulhykkelige Forsømte vakte hans Medlidenhed i den Grad, at han besluttede at paatage sig hans Pleie og aandelige Uddannelse. Han gjorde det allerede medens Hausers boede i Taarnet hos Fangevogteren; senere blev han af Staden Nürnbergs Magi-

strat formelig overgivet til Professoreu, for at opdrages. Den 18de Juli ombyttede Kaspar sin Bolig i Taarnet med Daumers Huus. Denne har meddeelt os mange interessante Bemærkninger angaaende den aandelige Tilstand, hvori Hauser i Begyndelsen befandt sig, og om hans Lands og Legemes gradvise Udvikling; af disse Bemærkninger ville vi her udhæve nogle.

Saa Professor Daumer fik Kaspar Hauser først, istedetfor et Leie af Halm, hvorpaa han under sit Ophold i Taarnet havde sovet, en ordentlig Seng, hvilket behagede ham ganske ualmindelig. Flere Gange yttrede han: at Sengen var det eneste Behagelige, som han endnu havde truffet paa i denne Verden, alt det Øvrige var meget slet. Først fra den Tid, da han sov i en Seng, havde han Drømme, som han imidlertid i Førstningen ikke ansaae derfor; han troede, naar han vaagnede, at han virkelig havde oplevet Drømmen, og først senere lærte han at gjøre Forskjel imellem Drøm og Virkelighed.

Meget vanskeligt var det at vænne ham til ordentlig Kost; det lykkedes kun langsomt og med megen Møie og Forsigtighed. Først bekvemmede han sig til Vandsuppe, som daglig mere behagede ham. Ogsaa Meelspiser, Bælgfrugter og hvad der ellers har Lighed med Brød bekom ham godt. Idet man blandede enkelte Draaber Rjødsuppe i

hans Bandsuppe, derpaa lod ham spise nogle faa stærkt udfogte Kjødtrevler til sit Brød og lidt efter lidt med Forsigtighed forøgede disse Tilfætninger, vænnede man ham efterhaanden til Kjødspiser. Nydelsen af Kjød og varm Mad havde betydelig Indflydelse paa hans Væxt. Det varede længe, førend han kunde begribe, at der af smaae Børn blev store Folk, og at han selv voksede. Først da overbeviste han sig derom, da han maalte sin Høide paa Stuedøren og efter nogle Ugers Forløb ved gjentagen Maalen fandt, at han virkelig var bleven meer end to Tommer høiere. — Da hans inflammerede Pine og hans Hovedpine, der fremkaldtes ved enhver Anstrengelse af Synet, gjorde det umuligt for ham at læse, skrive og tegne, sysselsatte hans Opdrager ham med Paparbejde, hvori han snart opnaaede en ikke ringe Grad af Færdighed; ogsaa Schachspillet lærte han i kort Tid og fandt Fornøielse deri. Man beskæftigede ham desuden med Høvearbejde, hvorved han fik Leilighed til at gjøre sig bekjendt med Naturens Kræfter og Frembringelser, der vakte hans Forundring. Meget vanskeligt faldt det, at lære ham at skjelne mellem levende og livløse Gjenstande, saavel som imellem den frivillige og den ved udvortes Kraft bewirkede Bevægelse. Mange Ting, som havde Menneſkes eller Dyrefærdighed, hvad enten de nu vare hugne af Steen, ſkaarne af Træ eller

malede, ansaae han endnu bestandig for levende og begavede med alle et levende Væsens Egenskaber. Det forekom ham meget underligt, at de paa Stadsens Huse malede eller udhugne Heste, Enhjørninger, Strudser o. s. v. bestandig forbleve paa eet og samme Sted og ikke løb bort. En Billedstøtte i Husets Have bebreidede han, at den saa saar snarset ud og ikke vaskede sig. Da han første Gang saa det store Crucifix paa Sebalduiskirken, vakte dette Syn baade Forfærdelse og den inderligste Medlidenhed hos ham; han bad bønlig, at man dog vilde tage det martrede Menneske ned, og vilde i lang Tid ikke give sig tilfreds, skjøndt man søgte at forklare ham, at det ikke var noget virkeligt Menneske, men blot et Billede, som ikke havde nogen Følelse. — Enhver Bevægelse, som han bemærkede hos een eller anden Gjenstand, holdt han for en frivillig, d. v. s. en saadan, som har sin Grund i den bevægede Gjenstand selv; men derfor troede han ogsaa, at enhver Ting havde Liv. Om et Blad Papiir, som Vinden blæste ned, sagde han, at det var løbet bort fra Bordet; om en lille Barnevogn, som rullede ned fra en Høj, meente han, at den gjorde sig selv den Fornøielse at kjøre ned ad Høien. Træet havde efter hans Formening Liv, fordi det bevægede sine Grene og Blade; det talede, naar Vinden susede gjennem dets Blade. En Dreng, som med en Stok slog til Stammen af

et Træ, blev han vred paa, fordi han forarsagede Træet Smerte. Kuglerne paa en Keglebane løb, efter hans Yttringer at slutte, frivillig, gjorde andre Fortræd, naar de stødte imod dem, og vare træt af at løbe, naar de standsede. Professor Daumer gjorde sig længe forgjeves Umage med at bibringe ham den Overbeviisning, at en Kugle ikke bevæger sig frivillig. At en Rumlepotte, som han allerede en Tidlang havde ladet dandse, ikke frivillig bevægede sig, blev ham først klart, da Armen ved den oftere gjentagne Optrækning af Snoren begyndte at gjøre ondt paa ham, og han derved paa en følelig Maade blev sig sin egen Krafts anstrengelse bevidst.

Dyrene tillagde han i lang Tid de samme Egenskaber som Menneffene, og de syntes ham blot at være forffjellige fra disse ved deres Skabning. Han ærgrede sig over, at Ratten spiste med Munden alene, uden at bruge sine Hænder. Han vilde lære den at spise med Poterne, forsøgte paa at lade den gaae opreist, taleden med den som med sin Lige, og yttrede sin Uvillie over, at den slet ikke aglede derpaa og Intet vilde lære. Derimod roste han meget Hundens Lydighed. Da han saae en graa Kat, spurgte han, hvorfor den ikke vaskede sig, forat den kunde blive hvid. Da han saae nogle Dyr ligge paa Steenbroen, forundrede han sig over, at de ikke gif hjem og lagde sig der.

Sagde man ham med Hensyn til Eet eller Andet, som han forlangte af Dyrene, at de ikke kunde det, saa var han strax ved Haanden med det Svar: saa kunde de jo lære det; han havde jo ogsaa alle rede lært Meget, og maatte endnu bestandig lære Meget.

Om Planternes Oprindelse og Væxt havde han aldeles intet Begreb. Han yttrede sig bestandig, som om alle Træer vare stukne ned i Jorden, og alle Blade og Blomster forfærdigede af Menneskehænder og hængte derpaa. For nu at faae et Begreb om, hvorledes Planterne frembringes, maatte han paa sin Opdragers Befaling med egen Haand lægge nogle Bønner i en Urtepotte og see paa, at de spirede og skøde Blade saa at sige under hans Øine.

For Naturens Skjønhed havde han næsten ingen Sands. Den syntes blot at behage ham for saa vidt som den sysselsatte hans Nysgjerrighed og gav ham Anledning til Spørgsmaalet: hvem der havde gjort dette eller hiint. Da han første Gang saae en Regnbue, yttrede han rigtignok et Dieblisk sin Glæde derover, men vendte sig dog snart igjen bort fra dette Syn, idet Spørgsmaalet: hvem der havde gjort denne Ting? laae ham langt mere paa Hjertet end det herlige Syn selv. Iffun den stjerneklare Himmel gjorde en Undtagelse herfra. I August 1829 viste hans Lærer

ham en skøn Sommeraften første Gang den stjernerklare Himmel. Den Forundring og Henrykkelse, som han følte ved dette Syn, lader sig ikke beskrive. Han kunde ikke see sig møt paa de glimrende Lys høit oppe i Himmelfrummet. "Det," udbrød han, "det er dog det Skønneste, jeg endnu har seet i Verden. Men hvem har stillet de mange skønne Lys derhen? hvem tænder dem? hvem slukker dem igjen?" Da man sagde ham, at de ligesom Solen, hvilken han allerede kjendte, lyste bestandig, men ikke altid kunde sees, spurgte han paany: hvem der da havde sat dem derop, forat de bestandig kunde brænde? Endelig hensesk han i dyb, alvorlig Grublen, og blev staaende ubevægelig med bøiet Hoved og stirrende Bine. Da han kom til sig selv igjen, var hans Henrykkelse gaaet over til Tungsindighed. Han satte sig skjælvende paa en Stol og spurgte: hvorfor hiin flemme Mand dog bestandig havde holdt ham indespærret og slet ikke viist ham noget af alle disse skønne Sager; han (Kaspar) havde dog intet Ondt gjort. Herpaa brast han i Graad og sagde: man skulde nu ogsaa engang indespærre Manden, hos hvem han havde været, et Par Dage, forat han kunde vide, hvor haardt dette er. Hidtil havde Hauser endnu aldrig yttret nogen Uvillie mod denne Mand, endnu mindre villet høre noget om hans Afstraffelse. Kun Trætheden og Sønnen vare i Stand

til at berolige hans Følelser; han sov først ind henimod Klokken 11, hvilket aldrig før havde været Tilfældet.

Ligesom tidligere Træhestene havde været hans Yndlinge i Fængslet, saaledes var nu blandt alle Dyrene Hesten ham kjærest, og han yttrede det Ønske: dog ogsaa engang at kunne have en Hest under sig. Dette Ønske blev opfyldt; han lærte at ride, og blev i kort Tid en meget flink Rytter.

Kaspar Hausers Gandsker havde en ganske eiendommelig Bessaffenhed. Hvad Synet angaaer, da gif det ham i de første Dage af hans Ophold i Nürnberg ligesom En, der fra Barndommen af har været blind og nu pludselig erhoder sine Øines Brug. Da han endnu boede i Taarnet, opfordrede en Besøgende ham til at komme hen til Vinduet, for at betragte det skønne, med Semmerens hele Pragt smykkede Landskab, og spurgte ham: om det ikke var skjønt, hvad han saa derude? Han fulgte Opfordringen, men foer strax igjen tilbage med kjendelig Afsky, idet han udbød: "Hæsligt! hæsligt!" hvorimod han pegede paa Bærelsets hvide Væg og sagde: "Der ikke hæsligt!" Da man spurgte ham videre: "Hvorfor der hæsligt?" — gav han intet andet Svar, end: "Hæsligt! hæsligt?" Efter nogle Aars Forløb spurgte man ham om denne Begivenhed, som han ganske nøie erindrede sig, og han forklarede:

han havde dengang med Uffky vendt sig bort fra dette Syn og bestandig raabt: hæsligt! hæsligt! fordi det havde forekommet ham, som om der tæt foran hans Dine var opreist en Brædevæg, paa hvilken en Maler havde affsprøjet sine Pensler med Hvidt, Blaåt, Grønt, Gult, Rødt, Alt i en broget Blanding. Enkelte Ting, saaledes som han nu saa dem, havde han dengang ikke kunnet kjende eller skjelne. "Alt det, jeg da saa," vedblev han, "var Marker, Bjerger og Huse, at mangen Ting, som dengang syntes mig større end en anden, er meget mindre end denne, og at meget Stort er meget mindre, end jeg dengang fandt det, derom har jeg først senere overbeviist mig paa mine Spadseregange i det Frie; da har jeg heller ikke mere seet noget til hiin Brædevæg." Da man vedblev at spørge, tilføiede han: at han i Begyndelsen ikke havde kunnet skjelne, hvad der virkelig var rundt og trekantet, eller blot var malet rundt og trekantet. Hestene og Mændene paa hans Billeder forekom ham ganske og aldeles som hans af Træ udskaarne Heste og Mennesker, hine lige saa runde som disse, og disse lige saa flade som hine. Dog havde han ved Ind- og Udpakningen af sine Sager snart følt en Forskjel; derpaa var han først sjelden og tilsidst slet ikke mere kommen i det Tilfælde at forvegle Gjenstandene saaledes. Senere blev hans Syn meget skarpt.

Der gaves for ham hverken Tusmørke eller Nat eller fuldkomment Mørke. Man blev først opmærksom herpaa, da man saae, at han om Natten overalt gik fremad med den største Sikkerhed, og at han, naar han skulde passere et mørkt Sted, bestandig vægrede sig ved at modtage det ham tilbødte Lys. Med Forundring og Latter saae han ofte paa Folk, som paa et mørkt Sted, f. Ex. naar de traadte ind i et Huus eller stige op ad en Trappe om Usteningen, søgte at hjælpe sig ved at føle sig for eller holde sig fast. I Tusmørket saae han endogsaa langt bedre end ved høi lys Dag. Saaledes læste han paa Gaden efter Solens Nedgang i en Afstand af omtrent 180 Skridt et Huusnummer, som han om Dagen ikke vilde have kunnet see tydelig, i det mindste ikke saa langt borte. I stærkt Tusmørke gjorde han engang sin Lærer opmærksom paa en Myg, som hang et betydeligt Stykke borte i en Spindelvæv. I en Afstand af 60 Skridt skjelnede han Viindruer fra Hyldebær, og disse fra Blaabær. Ved Nattetid kunde han, efter nøiagtig anstillede Forsøg, kjende Farverne, selv forskellige mørke, saasom Blaåt og Grønt. Naar i Tusmørkets Begyndelse et sædvanligt langsynet Øie blot kunde opdage tre eller fire Stjerner paa Himlen, saae han allerede Stjernegrupperne, og kunde skjelne de enkelte Stjerner deri efter deres Størrelse og eiendommelige Farvespil.

Næsten ikke mindre skarp og fiin var hans Hørelse. I en forholdsmæssig meget stor Afstand hørte han paa en Spadseregang paa Marken flere Vandrendes Trin, og skjelnede imellem disse Trin efter deres Styrke.

Om hans aandelige Egenskaber, især i den første Tid af hans Fremtræden i Verden, meddeles en Jagttager Følgende: Den Nysgjerrighed og Videlyst, saavel som den Jernslid, hvormed han holdt ud ved en Gjenstand, som han havde foresat sig at lære eller begribe, overgaaer enhver Forestilling. Under sit Ophold i Taarnet beskæftigede han sig kun en kort Tid; senere udfyldte han enhver Time paa Dagen med Skrivning, Tegning og andre Læregjenstande, hvormed Professor Daumer syffelsatte ham. Bittert beklagede han sig ofte over, at de mange Menneſker, som stedse besøgte ham, ikke lode ham have Ro og forhindrede ham i at lære noget. Nørende var det at høre hans ofte gjentagne Klager over, at Folk i Verden vidste saa Meget, og at der var saa Meget, som han endnu slet ikke havde lært. Næst efter at skrive, var en af hans Yndlingsfyhler at tegne, hvortil han havde lige saa meget Anlæg som vedholdende Lyſt. Hans Hukommelse var ualmindelig stærk. Ved ethvert Stykke Legetøi eller andre Ting, som han besad, nævnede han Titel og Navn paa den Person, som havde foræret ham det. Da man

havde viist ham en Blomsterbouquet og sagt ham Navnene paa de enkelte Blomster, kunde han flere Dage derefter gjenkjende enhver af disse Blomster og betegne dem med deres Navne. Senere blev imidlertid hans Hukommelse svagere, jo mere den fik at lægge Mærke til, og jo mere hans Forstand blev syffelsat.

Mod alle dem, som havde erholdt en vis faderlig Myndighed over ham, især mod Staden Nürnbergs første Borgermester, der ofte lod ham komme til sig, mod Professor Daumer og Fangervogteren, viste han en ubetinget Lydighed. "Herr Borgermesteren, Herr Professoren har sagt det," var for ham den sidste, ethvert videre Spørgsmaal og enhver Overveielse udelukkende Grund for hans Gjøren og Laden. Da man spurgte ham, hvorfor han da troede at maatte adlyde saa punktlig, svarede han: "Den Mand, hos hvem jeg bestaa dig har været, har lært mig, at jeg maa gjøre hvad man befaler mig." Men denne Lydighed mod fremmed Autoritet angik blot hans Handlinger, ikke hans Biden, Troen og Meningen. Skulde han antage Noget for vist og sandt, saa maatte han selv have overbevist sig derom, enten ved sandelig Besskuelse eller ved Grunde, som vare ham indlysende. Da man i August sagde ham, at han om nogle Maaneder, naar Vinteren indfandt sig, ofte vilde see Husenes Tage og Byens Gader

ganske hvide, saa hvide som Væggene i hans lille Værelse, meente han: det maatte være ret smukt, dog troede han det ikke, førend han selv fik det at see. Da nu Vinteren kom, og den første Sne var falden, yttrede han stor Glæde over at Gaardene, Tagene og Træerne nu vare saa godt "malede," og han gif hurtig ned i Gaarden, for at hente sig noget af den "hvide Farve;" men snart kom han grædende op til sin Lærer med Fingrene vidt udspilede, og skreg: at den hvide Farve havde bidt ham i Hænderne.

Til Orden og Reenlighed havde han en næsten overdreven Kjærlighed. Af de mange Ting, som han havde faaet under sit Ophold i Taarnet, havde enhver sin bestemte Plads, blev behørig pakked sammen og atter omhyggelig lagt frem. Ureenlighed, eller hvad han ansaae derfor, var ham baade for hans egen Person og hos Andre noget ganske Ufskyeligt. Han opdagede strax ethvert Snug paa deres Klæder; og da han engang saa noget Snusstobak paa Halskraven af En, som besøgte ham, gjorde han ham opmærksom derpaa, og sagde hastig, at han dog skulde viffe disse hæslige Tingester bort.

Beundringsværdig var den barnlige Godmodighed og Kjærlighed, som han besad. Han kunde ikke gjøre en Flue eller Orm, langt mindre et Menneſke nogen Fortræd. Med Fattige havde

han den inderligste Medlidenhed. Saae han en, eller hørte han tale om hans Nød, saa behøvedes der ingen videre Opmuntring for at bevæge ham til virksom Understøttelse. Han uddeelte gjerne Alt hvad han havde, og var altid bange for at han ikke havde givet nok. Selv sine fjæreste Nydelser frasagde han sig, naar det kom an paa at understøtte en Trængende.

Om Gud havde Hausers, som vi tidligere have bemærket, aldeles intet Begreb, da han kom til Nürnberg. Som et Dyr var han opvoget i sit Fængsel, og kun de grovere jordiske Fornødenheder havde sat ham i Bevægelse. Det kostede Professoren Daimers megen Møie at bibringe ham en Forestilling om Verdens usynlige Skaber; men senere fandt han megen Interesse i Religions-Underviisningen.

Under Professor Daimers og hans Families omhyggelige Pleie havde Kaspar Hausers Sundhed vundet meget. Han lærte flittig, tog til i allehaande Kundskaber, gjorde Fremmskridt i Regning og Skrivning, og bragte det saa vidt i den sidstnævnte Kunst, at han i Sommeren 1829 kunde paatage sig at nedskrive sit Livs Erindringer, hvoraf allerede det Vigtigste er blevet meddeelt.

I October 1829 havde det nær været forbi med det ulykkelige Hittébarns Liv. Kaspar pleiede

daglig at forlade sin Pleiefaders Huus fra 11 til 12, for at faae Underviisning i Regning; men om Løverdagen den 17de October blev han paa sin Opdragers Befaling hjemme, da han ikke befandt sig vel. Professor Daumer var paa denne Tid ude at spadser, og foruden Kaspar befandt der sig ingen Andre i Huset, end Daumers Moder og Søster. Henimod Klokken 12 blev den Sidste flere Blodpletter og blodige Fodspor vaer paa Trappen og ligeledes i Gaarden paa Weien, som førte til det hemmelige Gemak. Hun gik ind i Hausers Stue, for at faae nogen Oplysning om denne Sag, da hun troede, at han havde forarsaget disse Pletter; men hun fandt ham ikke, dog bemærkede hun ogsaa nogle blodige Fodtrin uden for Stuen. Hausers blev nu forgjæves søgt i hele Huset; endelig fandt man ham i en Krog af Kjelderen uden Livstegn, med dødblegt Ansigt og bedækket med Blod. Man løstede ham op og bar ham til hans Værelse, hvor han ved en heftig Stønnen gav det første Livstegn fra sig. Derpaa raabte han med huul Stemme: "Mand! Mand!" Han blev strax bragt til Sengs, hvor han med tillukkede Øine fra Tid til anden snart raabte enkelte afbrudte Ord og Sætninger, snart mumlede dem sagte ved sig selv. Ved noiere Undersøgelse fandtes et betydeligt Saar paa Panden, der dog aldeles ikke var farligt. Imidlertid fik

Hausser en stærk Feber, og befandt sig to hele Dage uden Samling; da først kom han saa vidt til sig selv igjen, at han kunde aflægge følgende Beretning angaaende det Forefaldne:

"Den 17de havde jeg maattet udsætte Regnetimen, som jeg daglig fra Kl. 11 til 12 pleier at faae hos Herr E. Jeg havde nemlig en Time tidligere, da jeg besøgte Herr D. Pr., faaet en Balnød af ham, og skjøndt jeg neppe havde spist Fjerdedelen deraf, befandt jeg mig dog meget ilde. Herr Professor Daumer, som jeg underrettede herom, sagde, at jeg denne Gang ikke skulde tage den sædvanlige Time, men blive hjemme. Herr Professor Daumer gik ud, og jeg begav mig til mit Værelse. Jeg vilde more mig med at skrive, men Mavesmerterne forhindrede mig deri, og en naturlig Trang nødte mig til at gaae ned i Gaarden. Formedelst Kneb i Maven maatte jeg opholde mig meer end et halvt Quarteer paa Locummet, hvor jeg tilsidst fra det nederste Brændekammer hørte en Støi lig den, der sædvanlig er forbunden med denne Dørs Oplukning, og som er mig vel bekjendt. Ogsaa hørte jeg fra Locummet en svag Lyd af Gadedørsklokken, som imidlertid ikke syntes mig foraarsaget ved at der blev ringet, men ved at man berørte Klokken selv. Strax derpaa hørte jeg sagte Fodtrin fra den nederste Gang, og paa samme Tid saae jeg, at en Mandsperson sneg sig ud af

Gangen. Jeg lagde Mærke til Mandens ganske sorte Hoved, og meente, at det var Skorsteensfeieren. Jeg opholdt mig endnu nogle Dieblif paa Locummet, for ikke at blive bemærket af Skorsteensfeieren, naar jeg reisste mig op. Men da jeg var staaet op og figgede udenfor, stod pludselig den sorte Mand for mig og gav mig et Slag paa Hovedet, hvoraf jeg strax styrtede om i Gaarden saa lang jeg var. Af denne Mands Ansigt og Haar kunde jeg slet ikke see noget; thi han var tilfløret, og, saa vidt jeg erindrer mig, med et sort Silketørklæde, der var trukket over hele Hovedet."

"Efterat jeg havde ligget, Gud veed hvor længe, uden Bevidsthed, kom jeg endelig til mig selv igjen, følte noget Varmt løbe ned over mit Ansigt, og greb til Panden med begge Hænder, som bleve ganske blodige."

"Forfærkket herover vilde jeg op til Moder, men kom i min Forvirring og Angest (thi jeg frygtede bestandig, at Manden, som havde slaaet mig, endnu skulde være i Huset, og at han anden Gang skulde komme efter mig), istedetfor til Moders Dør, til Klædeskabet uden for min Stue. Her sortnede det for mine Øine og jeg søgte med Haanden at holde mig opreist ved Skabet. Da jeg var kommen mig lidt igjen, vilde jeg atter op til Moder, men kom i Forvirringen ned ad Trappen istedetfor op ad den, og befandt mig til min For-

skrækkelse atter nede i Gangen. Da jeg fik Die paa Kjelderdøren, indgav Ungestren mig den Tanke at skjule mig dernede. Kjelderlemmen var lukket. Hvorledes jeg har faaet Kraft til at løfte den svære Dør op, er mig indtil denne Time ubegribeligt. Alligevel gjorde jeg det, og smuttede ned i Kjeldereren.”

”Ved det kolde Vand, som befandt sig i Kjeldereren og hvori jeg maatte vade, kom jeg til mere Bevidsthed; jeg bemærkede en tør Plet paa Gulvet i Kjeldereren, og satte mig paa den. Jeg havde neppe siddet her et Øieblik, saa hørte jeg Klokker slaae 12. Da tænkte jeg ved mig selv: nu er du her ganske forladt, Ingen vil finde dig her, og du vil omkomme. Disse Tanker fyldte mine Dine med Taarer, indtil der paakom mig en Brækning og jeg tabte Bevidstheden. Da jeg kom til mig selv igjen, fandt jeg mig i min Stue paa Sengen, og Moder ved Siden af mig.”

Uagtet alle Efterforskninger, som bleve anstillet, har man ikke fundet noget Spor af Manden, som gjorde dette Mordforsøg paa Kaspar Hauser.

Endnu to Aar forblev Hauser hos Professor Daumer. Han uddannede sig meer og mere, og vænnede sig til cultiverede Menneskers Sæder og Levemaade. Til at lære røbede han kun et ringe Talent, men hvad der manglede ham i denne Henseende,

det erstattede han ved en mageløs Flid. I mange Ting lignede han endnu et Barn, og dette bedrøvede ham ofte.

Allerede i Aaret 1829, saa Dage efter det nys fortalte Mordforsøg, kom en rig Englænder, Grev Stanhope, paa sine Reiser til Nürnberg, og maatte opholde sig her flere Dage, fordi der var gaaet Noget itu paa hans Vogn. Han lærte her at kjende Hausers Historie, hvorefter han endnu ikke havde hørt det mindste, og tillige det nylig foretagne Mordforsøg. I Foraaret 1831 kom denne Englænder atter til Nürnberg og saa den 28de Mai Kaspar Hauser for første Gang. Det gaadefulde Pittebarns forunderlige Historie og barnlige Væsen indtog Greven saaledes for ham, at han bad Staden Nürnbergs Magistrat om at overlade ham Kaspar Hauser, idet han lovede at sørge faderlig for ham. Magistraten gav sit Samtykke, og Grev Stanhope antog nu Hauser som sin Pleiesøn. Den 1ste December samme Aar tog han ham med til Ansbach, og traf her Foranstaltninger, hvorved hans Fremtid var fuldkommen sikret. Han blev betroet til en Lærer, som skulde fuldende hans aandelige Uddannelse. Senere vilde Greven, naar han vendte tilbage til England, tage ham med sig derhen; men Kaspar Hauser skulde ikke see England.

Den 14de December 1833, henimod Aften, befandt Herr Meyer, til hvem Kaspar Hausers Opdragelse var betroet, sig i sit Værelse, da denne pludselig aandeløs styrtede ind med stirrende Bine og med Armen udstrakte med hans Opdrager, der udstødte et Skrig af Forfærdelse, da han bemærkede, at Hausers blødte neden under Hjertet, hvor han havde faaet et Stik. Paa det indstrændigste opfordrede Meyer ham til at sige, hvor dette var haandet ham? men istedetfor Svar tilkjendegav Hausers ved Tegn, at han ikke var i Stand til at tale; han greb Meyer hastig ved Armen, og traf ham med Magt afsted med sig ned ad Trappen, ud af Huset, over Ridebanen og igjennem Slotstet. Da han endnu kunde gaae saa hurtig og forresten ikke syntes kraftløs, troede Meyer ikke, at det havde nogen Fare med ham. Undervejs spurgte han ham ofte, hvor han da var bleven saaret; men han kunde ikke bringe noget Svar ud af ham, da han efter alle Kjendetegn ikke kunde tale, men bestandig kun higede efter at gaae videre. Meyer gav ugjærne efter, og da de kom til den saakaldte aabne Ridekole, der ligger uden for Slotstet paa Slotspladsen, bemærkede Meyer Usikkerhed i Hausers Gang; han spurgte: "Var det maaskee i Slotshaven?" og vendte om med ham, da han ved tydelige Tegn bejaede dette. Paa Tilbageveien begyndte Hausers at tale i afbrudte Ord, hvoraf

man kunde slutte sig til, at en høi Mand med sort Knevels- og Baffenbart, og indsvøbt i en Kappe, ved det Uj'ste Mindesmærke havde givet ham en Pung og bibragt ham et Stik, og at han havde ladet Pungen falde. Ved de sidste Ord vilde han atter vende om og hente Pungen; men dette vilde hans Opdrager ikke tillade, og da han havde lovet, at Pungen skulde blive hentet, førte han den Saa-rede hjem, hvor han ogsaa strax blev bragt til Sengs.

Læger, Politie og Domsrol bleve nu underrettede om det Forefaldne, og tillige blev der strax sendt Bud efter Pungen, som ogsaa fandtes paa det betegnede Sted. Den var langagtig fiirkantet, sammensyet uden synderlig Kunst af lilla-blaat Silketoi med hvidt Foer af samme Stof, og havde foroven et Løbebaand, hvorigjennem der var trukket tvende Snore. Deri fandtes et lille Blad fiint Skrivpapiir, og herpaa stod med Blyant forkeert fra Høire til Venstre følgende Linier:

Hausser wird euch ganz
genau erzählen können, wie
ich aussehe, und woher ich bin.
Dem Hausser die Mühe zu ersparen,
will ich euch selber sagen, woher
ich komme — —
Ich komme von von — — —
der Baiarischen Gränze — —

Um Flusse — — — — —
 Ich will euch sogar noch den
 Namen sagen: M. L. D. *).

Med Pungen selv forholdt Sagen sig rimeligviis saaledes: Hauser var, ifølge hans Angivelse, af en ham ubekjendt Fremmed, formodentlig efterat det var strengt paalagt ikke at tale noget derom, bleven bestilt til at møde ved det Uz'ske Mindeesmærke, maaskee under Foregivende af, at han nu skulde lære at kjende sin hele tidligere Skjebne og erholde alle de Oplysninger, efter hvilke han længtes saa meget. Da Hauser traf sammen i Slotshaven med den Fremmede, holdt denne da Pungen hen imod ham, men lod den, som det syntes, falde, og da Hauser vilde tage den op, fik han et Stik imellem det sjette og syvende Ribbeen paa den venstre Side. I Begyndelsen syntes Saaret ikke at være dødeligt; men den 17de December forværredes den Syges Tilstand meget, og om Aftenen Klokken 10 aandede han for sidste Gang. Han døde rolig og fattet, med Tillid til den

*) Hauser vil ganske nøiagtig kunne fortælle Eder, hvorledes jeg seer ud og hvorfra jeg er. For at spare Hauser Uleiligheden, vil jeg selv sige Eder, hvorfra jeg kommer — — Jeg kommer fra fra — — den bairerske Grændse — — Ved Floden — — Jeg vil ydermere endogsaa sige Eder Navnet: M. L. D.

himmelske Fader. Den 20de blev hans Liig under almindelig Deeltagelse bragt til Graven.

Uf den Fremmede, som myrdede Hauser, har man ikke kunnet opdage det ringeste Spor.

For os bliver det ulykkelige Hittébarns Historie maaskee bestandig en Gaade; men han, som throner over Stjernerne, som prøver Hjerterne og skuer det Forborgne, kjender og veed Alt, og Forbryderne, som have begaaet en saa affkyelig Udaad mod Hauser, vil den retfærdige Straf ramme her eller hisset!

Bandsfaldet Niagaras Opdagelse *).

Blandt de første Missionairer, som bleve afsendte fra England for at omvende Indianerne, befandt sig Joseph Price, en ung Mand, der havde faaet det Hverv at trænge dybere, end hidtil var skeet, ind i de uhyre Urskove, som mod Nord bedækkede det amerikanske Fastland. Paa denne farefulde Reise blev han ledsaget af Henry Williamson, der, drevet af samme Religionsiver, frivillig havde gjort ham Selskab. Begge vare landede i Boston, som dengang endnu kun var en lille By. Her udhvilede de sig efter de med en tretten Ugers Søreise forbundne Besværligheder,

*) Efter Samme.

og traf de nødvendige Forberedelser til deres Reise i det Indre af Nordamerika.

Efter et Ophold af en Maaned forlode de Boston i de sidste Dage af Mai i Aaret 1654, og vandrede nu til ubanede Skove, ledsagede af talrige Lykønskninger. Træernes Knopper begyndte netop at udfolde sig til Blade, og Solen blev ofte formørket ved Sværme af Vandreduer, som undertiden, naar Skovene tillode det, strøge saa tæt hen ad Jorden, at de Reisende kunde slaae dem ihjel med deres Stokke *). Førrend de forlode England, havde Folk, der kom fra Landene hiinsides det atlantiske Ocean, fortalt dem herom, men de havde stedse antaget det for Overdrivelse, indtil de nu selv med egne Dine overbeviste sig om Sandheden. Det laae især i de tvende Reisendes Plan at opsøge et fjerntliggende Landstrøg, hvorom intet Andet var bekjendt, end hvad upaalidelige Rygter fortalte om de uhyre Ferskvandsøer, som skulde befinde sig der. Imidlertid vare disse Efterretninger fordetmeste grundede paa Indianernes Udsagn, som man ikke synderlig kunde bygge paa; ingen Andre kunde tale af egen Erfaring.

De Reisende havde til deres farefulde Vandring forsynet sig med Compas og Jagtgeværer,

*) En Beskrivelse af disse Vandreduer findes i 2den Aargangs 6te Hefte Side 432 o. s. v. af nærværende Bibliothek.

og toge Veien i den Retning, som de fleste Indianeres Angivelser betegnede dem, uden at de derfor nærede stort Haab om virkelig at opnaae deres Hiemed. Men besjelede af Uttraa efter at fuldende hvad de havde begyndt, tænkte de kun lidt paa de Vanskeligheder og Farer, som rimeligviis ventede dem, og saaledes forlode de de engelske Colonier, uden at ængste sig synderlig med Hensyn til Fremtiden.

Efterat de flere Dage havde vandret fremad, uden at der var mødt dem noget Mærkværdigt, ankom de endelig til en Colonistbolig, der rimeligviis var den sidste, som de fra nu af kunde vente at træffe paa. Her forbleve de om Natten, og fortsatte derpaa den følgende Morgen deres Vandring igjennem Skove, som vel aldrig havde været betraadte af nogen hvid Mands Fod. Opskræmet Vildt sprang ofte over deres Bei, og dette tilligemed nogle Fugle, som de nu og da fik See paa, vare de eneste levende Væsener, der mødte dem i denne Skovørk. Veiledede af deres Compas, fortsatte de i mange Dage deres Vandring, indtil de kom til en stor Flod, som de paa Grund af dens Brede og rivende Hurtighed forgjæves søgte at svømme over. Endelig besluttede de at prøve deres Lykke paa et af de mange Træer, som laae i Vandet langs med Bredden. Hertil valgte de et, hvis Grene vare saaledes udbredte, at det ikke kunde

vælte sig om i Vandet, og ved at flette andre Grene ind i Træet, dannede de en Art Kurv, hvorpaa de, forsynede med stærke og lange Stænger, omsider indskibede sig, efterat de omhyggelig havde søgt at beskytte deres Vaaben og Munitiion imod Fugtighed. Efterhaanden bragte de Træet fra Bredden ud i Strømmen, og betjente sig hertil af deres Stænger, saa længe de kunde naae Bunden; men tilsidst maatte de overlade til Lykken at bringe dem over til den modsatte Flodbred. En Tidlang svømmede de, afsted midt i Floden, uden at blive drevne nærmere mod den ene eller den anden Side, indtil de endelig bemærkede, at de ved Hjælp af Vinden kunde naae et vældig stort Fyrretræ, der langsomt drev ned ad Floden. Da de havde naaet det, satte de deres Stænger derimod, og virkelig lykkedes det dem ogsaa ved et kraftigt Stød at komme ind paa lavere Vand, hvor de atter kunde stige sig frem. Efter mange Anstrengelser naaede de endelig Flodbredden, toge deres Vaaben til sig, og fortsatte Reisen med freidigt Mod.

Snart kom de til et Sted, som de fandt beqvemt til Hvilested og Natteleie, gik nu ud paa Jagt, for efter Sædvane at forsyne deres Spisekammer for den følgende Dag, Noget, der ikke kostede dem Vanskeligheder, da der i Skovene fandtes hele Flokke af Vildt, som var saa lidt sky, at det sjelden tog Flugten. Denne Gang stødte de

efter kort Tids Forløb paa en stor Flok Bildt, der syntes at betragte en Kamp imellem to Hjorte, som i det heftigste Raserie søgte at gjennembore hinanden med deres store Taffer. Overraskede af dette aldrig oplevede Syn vilde ogsaa de oppebie Udfaldet af den frygtelige Kamp, og snart saae de et af de forbittrede Dyr med et ubegribelig høit Spring sætte over sin Modstander, hvorpaa det hurtig som et Lyn vendte om og stødte ham Tafferne i Siden med en saadan Magt, at han øiebliklig segnede død til Jorden. Missionairerne ilede til, forjogede det øvrige Bildt, og bemægtigede sig den faldne Hjort, hvoraf de toge saa meget Kød med sig, som de troede at behøve i nogle Dage; Resten lode de blive liggende til Bytte for Ulvene.

Omtrent en Uge senere naaede de en Bjergsfjæde, ved hvis Fod de opslugte deres Nattelteie, med den Beslutning, Dagen efter at bestige Fjeldstrækningens steile og sandige Skraaninger, hvilket imidlertid kun lykkedes dem, idet de svang sig op ved Hjælp af Trærnes Rødder og Grene, skjøndt de ofte nok svævede i Fare for at styrte ned i de frygtelige Afgrunde under deres Fødder. Wilmington havde paa et særdeles farligt Sted grebet fat i en halvraadden Green, der brast i Haanden paa ham, saa at han styrtede ned lige til Randen af en dyb Kløft, hvor det med Rød og neppe

lykkedes ham at knuge sig fast til en Busk. Saaledes klavrede de med den største Anstrengelse og Fare afsted hele Dagen, indtil de henimod Aften naaede en lille Flade, paa hvilken de besluttede at tilbringe Natten. Den følgende Dag henimod Middag naaede de Ryggen af Bjerget, og for at komme til at oversee det omkringliggende Land, besteg de endnu med stor Vanskelighed en nøgen Klippe, der ragede høit op over de andre Fjeldtinder, og som de maatte klavre op paa, da de høie Træer betog dem al Udsigt. Efterat de havde naaet Toppen af denne Klippe, speidede deres Øine nysgjerrig vidt og bredt omkring i Egnen, for at see, om der mulig var noget Spor at opdage af de store Søer, om hvilke Indianerne vidste at fortælle saa Meget. Men sorgfulde betragtede Vandringsmændene hinanden, da de, saa langt Øiet naaede, ikke saae Andet end umaalelige Skove. I denne frygtelige Skovørk hørte de ingen anden Lyd, end nu og da høit over deres Hoveder de høie Skrig af Gribbene, som forfulgte deres Bytte, og dybt nede under sig Skovduernes Kurren og Træspætternes Hamren. Bittert skuffede i deres Forventninger stege de ned ad Bjergets anden Side, iagttagende en sorgelig Tausshed; men uagtet den yderste Anstrengelse, kunde de dog ikke paa denne Dag naae Foden deraf, og overraskede af Natten saae de sig nødte til at opsoge et Sted, hvor de i Sil-

ferhed kunde tilbringe Natten. Tidlig om Morgen brøde de op igjen, og fortsatte deres Vandring ned ad Bjergskrænterne, indtil de endelig ved deres Ankomst til Joden havde overvundet de frygtelige Vanskeligheder, som Bjergkjæden stillede i Veien for dem.

Endnu mangen Dag havde de tvende Missionairer fortsat deres eventyrlige Vandring igjennem uendelige Skove, uden i denne gruelige Eensomhed at støde paa et mennefskeligt Væsen, da de en Aften paa et lyst Sted i Skoven traf nogle Indianere, som i Begyndelsen ikke vare lidet forundrede over at see Mennesker af en saa aldeles forskjellig Farve, og kun bevæbnede med glatflebne Stokke (thi det antog de Missionairernes Geværer for); endelig nærmede de sig dog og tiltalede de Fremmede i et velklingende, men uforstaaeligt Sprog. Medens man gjensidig ved Tegn søgte at gjøre sig forstaaelig, fløi der en Flok Wildgæs hen over deres Hoveder. Indianerne skød med deres Buer efter disse Fugle, uden dog at kunne dræbe en eneste af dem, da paa eengang Price og Wilmington lagde deres Geværer an, gavede Ild, og to Wildgæs til de Indfødtes høieste Forundring dødelig saarede tumlede ned fra Luften. Nu omringede Indianerne de Fremmede, og besundrede de Vaaben, som de i Begyndelsen havde betragtet med Ringeagt. Endnu høiere steg de

res Forundring, da de saae, at man heldte Noget, som de antog for stødt Kul, i Abningen paa de vidunderlige Stofke, og kun behøvede at røre ved et lille Stykke Jern, for at frembringe et Lyn, paa hvilket der øiebliklig fulgte Røg og et stærkt Knald. Disse Indianeres Overhoved indbød Missionairerne ved Tegn til at følge med ham, for ogsaa at lade de Øvrige af hans Stamme see dette uhorste Mirakel.

Kort derpaa naaede de et andet lyst Punkt i Skoven, hvor flere Indianere vare sysselsatte med at opføre smaae Wigwams (Hytter) af Trærnes Bark. Høvdingen søgte at gjøre de Fremmede begribeligt, at dette blot var deres Jagtdistrict, og at deres By, hvorthen de agtede snart at vende tilbage, laae langt derfra hen ad den Kant, hvor Solen netop gik ned. Fra nu af opholdt Missionairerne sig iblandt disse Indianere, og lærte med Tiden, efterat de vare dragne med de Indfødte til deres By, som laae ved Floden Oneida, deres Sprog saaledes, at de med temmelig Færdighed kunde udtrykke sig deri. Price begyndte at undervise Indianerne i Christendommen, og virkelig hørte de ogsaa paa hans første Foredrag med al mulig Opmærksomhed; men til sin store Sorg kunde han ikke tiere faae dem til at give Algt paa hans Underviisning.

Da alle hans Bestræbelser for at indgyde Indianerne Sands for den nye Lære strandede paa deres Ligegyldighed, troede han det rigtigere, istedetfor her at bortødsle Tiden til ingen Nytte, at fortsætte sine Efterforskninger med Hensyn til de store Indsøer. Wilmington var fuldkommen enig med ham heri, og efterat de havde gjort Indianerhøvdingen, hvis Navn var Majuk, bekendt med deres Hensigt, gav han dem at forstaae, at Floden, som strømmede forbi dem, førte til et uhyre Vandbassin, der efter den almindelige Mening fyldtes af en Mængde store Floder, som løb ud i det; men at kun Faa af hans Stamme endnu havde besøgt en større Strækning af denne Søes Bredder. Imidlertid fandtes der blandt Indianerne en gammel Mand, som i sin Ungdom havde rovet mange Dage efter hverandre i sin Canot at befare Søen paa langs, og bragte den Efterretning hjem med sig, at en uhyre Flod, ved hvis Bredder han steg i Land for at jage, faldt ud i denne Sø. Her havde han hørt en frygtelig Brølen, sandsynligviis af Vandet, og efterat han var vandret mange Mile gennem Skovene efter denne Lyd, fandt han tilsidst Strømmen saa rivende, at ingen Baad vilde være i Stand til at arbejde sig op ad den. Men den frygtelige Allarm havde indjaget ham en saadan Angest, at han hurtig var vendt om igjen og strax havde begivet sig paa Hjemveien.

Imidlertid var han den Eneste af Stammen, der havde været sig saa langt bort, og af hans Beretninger sluttede de Indfødte, at denne store Flod maatte være hiin Søes Kilde.

Ifølge denne Efterretning bade Missionairerne Høvdingen, at han vilde tillade nogle af sine Indianere at ledsage dem ned ad Floden til Søen, for at undersøge, hvorfra hiin Allarm kom, der havde vortskræmmet den gamle Indianer. Majuk opbød først Alt, for at overtale dem til at opgive dette Forehavende; men da han fandt dem uroffelige i deres Beslutning, erklærede han, at han selv vilde ledsage dem. Det blev nu afgjort, at man den følgende Uge skulde tiltræde Reisen; men førend den bestemte Tid endnu var kommen, indtraf der en Begivenhed, som nødte dem til at opsætte deres Afreise i længere Tid. Da de en Morgen stode op, bemærkede de, at store Røgskyer, som udbredte en frygtelig trykkende Hede, hvirvlede hen over deres Hoveder. Indianerne sagde, at der var udbrudt en Skovbrand, og da en stærk Vind begyndte at reise sig, faldt der rundt omkring en heed Afkeregn. I Forstningen søgte de Beskyttelse imod den i deres Hytter; men Luften blev snart saa utaalelig heed, at de vare i Fare for at kvæles. Majuk raadede dem til at flygte ud i Oncida, og nu styrtede Alle sig lige til Halsen i Vandet og stak blot Hovedet op over Vandflorpen;

men selv her bleve de ofte nødte til at dukke aldeles under. Mange Timer maatte man tilbringe i denne Stilling, medens Vandet farvedes ganske sort af den Mængde Aske, som faldt ned i det. Endelig dreiede Vinden sig, til deres store Glæde, og frelste dem af den frygtelige Fare, idet den drev Luerne hen i en modsat Retning. Smidlertid kunde de dog endnu ikke forlade Floden, da Jorden vidt omkring var bedækket med glødende Aske. Da de endelig atter turde gaae i Land, fandt de til deres store Sorg Landsbyen paa mange Steder i Brand, og det varede en rum Tid, førend de kunde blive Herrer over den ødelæggende Ild. Men den største Ulykke var, at alle deres Canoer, som de havde trukket op paa Flodbredden, vare brændte.

Efterat Skaden igjen var udbedret og nye Canoer byggede, tiltraadte man endelig den saa længe forventede Reise. Flere Dage havde de allerede roet ned ad Floden, da de paa en skjon, klar Aften bleve henrykte ved Synet af Ontariosøen. Saa langt deres Øie rakte, saae de ikke Andet end dette Vand, der syntes at være uden Grændser, og hvis speilklare Flade ikke blev sat i Bevægelse af den ringeste Lustning. Nu roede de langs med Bredden, for at opsoge et Sted, hvor de sikkert kunde lægge deres Canoer til Land Natten over, og snart fandt de ogsaa blandt de mange Bugter, som Søens Bred dannede, een, der var fortrinlig

stikket hertil. Ved Solens Opgang fortsatte de deres eventyrlige Reise. Da de roede langs med Bredden, saae de hist og her Bildt, som figede ud af Tykningen, der begrændsede Søen, eller paa andre Steder svømmede over de Bække og Floder, som fra forskjellige Sider faldt ud i Søen. Men de Reisende vare altfor hensunkne i Beskuelsen af det vidunderlige Landskab, der aabnede sig for dem, til at de skulde have forstyrret de uskyldige Dyrs muntre Leg ved at gjøre Jagt paa dem; dette gjorde de kun, naar Nøden drev dem dertil. Saaledes roede de atter flere Dage videre, uden at støde paa Noget, der syntes at antyde, at den af den gamle Indianer beskrevne frygtelige Flod befandt sig i Nærheden. Efterat de paa en taaget Morgen havde tilbagelagt flere Miil, kom de endelig til deres inderlige Glæde til Mundingen af en stor Flod, som med rivende Hurtighed styrtede sig ud i Søen. Da dette saa temmelig stemmede overeens med den gamle Indianers Angivelser, besluttede man at roe op ad Floden; men neppe havde man tilbagelagt et lille Stykke, saa blev Strømmen saa heftig, at man maatte gaae i Land og fortsætte Reisen til Fods langs med Flodens høie, stejle Bred. Den svage Vind susede i Trærnes Blade, dog troede man nu og da at kunne skjelne en fjern Larm, der lignede Torden.

Efterat man saaledes bestandig havde fulgt Flodbredden, foreslog endelig Price, at een af dem skulde stige op i et Træ, for om muligt at see, hvad der foraarsagede den Allarm, som man nu stedse tydeligere hørte. Majuk befalede strax en af Indianerne at klavre op i en høi Gran, som stod alene ved Bredden; men han var neppe femmen halvveis op i Træet, førend han udstødte et Skrig af Forundring og hurtig lod sig glide ned igjen, hvorpaa han berettede sine Kammerater, at han havde seet umaadelig store Skyer af flyvende Vand stige høit op over Træerne, men han havde ikke kunnet opdage, hvorfra disse Skyer kom. Opmuntrede ved denne Efterretning toge de Reisende, som vare meget udmattede af den besværlige Vandring, nogle Forfriskninger til sig, og ilede derpaa bestandig langs med Floden hen imod det tordnende Bulder, som blev meer og mere frygteligt og forfyndte dem, at de befandt sig i Nærheden af et rasede Vandfald. Pludselig traadte de ud af det tykke Skrat, og stode ved Randen af en nogen Sklippe, der hang ud over en bundløs Afgrund, hvori den vældige Flod styrtede ned med et saadant tordnende Bulder, at de af deres Forundring fremkaldte Udraab bleve overdøvede deraf. Stærkere end det brølende Hav i den frygteligste Storm lod Vands det's Tordnen, Susen og Brusen for deres Øren. Forfærdede fore de tilbage fra det gabende Svælg,

hvori et Skridt længere fremad vilde have styrket
 dem ned, og maalløse af Forundring og bedøvede
 af dette uhyre Skuespil stirrede de ned i det brølende
 og fraadende Vandfald, og mærkede ikke, at en
 Deel af Klippen, hvorpaa de endnu for kort siden
 havde staaet, begyndte at vakle og derpaa lidt efter
 lidt løsnede sig, indtil de tilsidst bleve opmærksomme
 ved den frygtelige Bragen, hvormed den rullede
 ned i Afgrunden, og som tusindfold gjentaget hjernt
 i Skoven overdøvede selv Vandfaldets Brølen.
 Skjælvende af Skræk sprang Missionairerne til-
 bage under Træerne, og først her vandt de saa me-
 gen Rolighed, at de nøiere kunde iagttage dette
 frygtelig ophøiede Skuespil. Strømmen fløi et
 Stykke oven for Faldet afsted med Vilens Hurtig-
 hed; men tæt ved Afgrunden flød den paa nogle
 Steder ganske langsomt; hvorimod andre Punkter
 vare aldeles hvide af Skum. Medens Alles Pine,
 ligesom fastkoglede ved Doldom, vare ufravendt
 fæstede paa disse buldrende, mellem hverandre sy-
 dende, i Skyer af Fraade og Støvregn fremvæl-
 tede Vandmasser, drog et høit Skrig af Majus
 deres Blik hen paa en Hjort, som forgjæves kæm-
 pede mod Flodens rivende Strøm, der med uimod-
 staaelig Magt førte den imod Afgrunden. De
 saae dens frugtesløse Anstrengelser for at naae
 Bredden, og da den blev dreven hen til det bedra-
 gerste Sted, hvor Vandet flød langsommere, lige-

som om det endnu vilde tøve et Dieblif med at styrte ned i det frygtelige Dyb, syntes Hjorten med vidt opspilede Næsebor og fremraakt Hals at udstøde fortvivlede Skrig; men Vandfaldets Brølen overdøvede dens Stemme, og et Dieblif derefter styrtede den ned i den sydende Vandkjedel.

Det er muligt, at Franskmænd fra Quebec allerede tidligere have naaet dette frygtelige Vandfald; men Price og hans Ledsager stode i den Formening, at de vare de Første, som havde banet sig Vej derhen; og da de vare vendte tilbage til Indianerbyen, vilde Ingen ret troe hvad man fortalte dem om dette uforlignelige, grandiose Vandfald, som Majuk gav Navnet Niagara, d. e. de tordnende Bænder. Dog i Aarhundredernes Løb er den vilde Skov forsvunden fra hine Egne, og Handel og Virksomhed have fundet et Hjem midt iblandt disse vældige Naturscener, hvis opbrøede Simpeltid frembyder et Skuespil, hvortil man ikke finder Magen paa den hele Jord.

(En Beskrivelse af selve Vandfaldet kan læses i 2den Aargangs 4de Hefte Side 56 o. s. v. af Bibliotheket).

H a i e n *).

Hvo har ikke hørt tale om Havets graadige Uhyre, alle Søfarendes Skræk, den frygtelige Hai. Hvo kunde vel lade være at gysse ved de Søfarendes Fortællinger om de Ulykker, som ere forårsagede af denne frygtelige Røver? Hvor gives der blandt Landjordens og Havets Dyr eet, som i Graadighed, Blodtørst og Frygtelighed kan sammenlignes med den? Tigeren, der er lige saa stærk som Løven, og Hyænen ere de blodtørstigste blandt Pattedyrene, men dog ikke saa farlige for Menneskene som Haien, især da de kun findes paa saa Steder af Jorden. De giftige Slangar, især Klapperslangen, ere ved deres hurtig dræbende Gift farlige Fiender for Mennesket, men de angribe ham aldrig, naar de ikke blive opirrede. Krokodillerne, Alligatorerne og Kaïmanerne, som opholde sig i Afrikas, Amerikas, og Asiens Floder, ere blodgjerrige, stærke og begjerlige efter Menneskekød, men de have kun hjemme i den hede Zone, og ere temmelig flodsfede, saa at man lettere kan sikke sig for dem. Men Haien er en sand Tverfhylding, dens Graadighed og Blodtørst kan næsten aldrig blive stillet; i blind Begjerlighed æder den Alt uden Forskjel, dog er Menneskekød dens kjæreste Føde; dens

*) Efter Samme.

Kjævers og Hales Styrke er overordentlig; den er hjemme overalt, og gjennemstreifer med stor Hurtighed alle Have, for at søge Bytte. Hele Dage følger den Skibene, og vee den Ulykkelige, som ved eet eller andet Uheld falder i Havet!

Haien er en Saltvandsfisk med en lang, valtseddannet Krop. Dens Skind er ganske ujevnt af de mange fine og korte Pigge. Indvendig i den store Flab staae rækkeviis trekantede, fortil spidse Tænder, som ere et frygteligt Vaaben. Snuden er ikke meget lang, Finnerne ere tykke. Bag ved Pinene have de fleste Arter to Sprøite=Huller. Beenmassen bestaaer ikke af egentlige Knokler, men af Brusk. De have ingen Svømmeblærer, som næsten alle andre Fiske. I deres hele Legemsbygning have de megen Lighed med Amphibierne. I Almindelighed føde de levende Unger, hvilke de imidlertid ikke, som Søpattedyrene, opfostre med Mælk; mange lægge ogsaa Æg. Haiens Hud bliver garvet og brugt som Læder, af Leveren koger man Tran, men Kjødet af de fleste er meget ilde=smagende og neppe spiseligt.

Der gives flere Arter af Haier, som ere af meget forskjellig Størrelse. I Middelhavet findes hyppig den blaa Hai; den er aldeles blaa, paa Undersiden solvfarvet, har en næsten valtseddannet, smækker Krop, og bliver 3 til 5 Fod lang. Den samme Størrelse opnaaer den glatte

og den stjernede Hai. Hiin er paa Ryggen
 lys askegraa, og har paa Siderne mørkebrune og
 gule Striber; denne er ovenpaa perlegraa med to
 Rader hvide Pletter, der ligne Stjerner. Endnu
 mindre end de anførte Urter er Dornehaien, som
 man hyppig træffer i Middelhavet og Nordsoen,
 og hvis Kjød skal være velsmagende. Andre Ur-
 ter, saasom Rævehaien og Ræsehaien, som
 paa Ryggen ere blaae og paa Siderne sølvgraae,
 blive 10 Fod lange og undertiden endog længere.
 Den største er imidlertid Kæmpehaien, der af
 Nogle ogsaa kaldes Hestehaien. Ovenpaa har
 den et sortagtigt Udseende, nedenunder er den graa
 og hvidagtig; den opnaaer en Størrelse af 40 Fod,
 dens Krop er paa det tykkeste Sted 15 til 24 Fod
 i Omfreds, og den kan veie fra 160 til 180 Cent-
 ner. Hovedet er lille og kegledannet, Snuden
 kort og afstumpet, Gabet meget stort, men Svæl-
 get snevert. I Kjæverne staae over 4000 smaae,
 kegledannede og noget krummede Tænder i 7 Ra-
 der. Den Styrke, som dette Dyr besidder, er
 utrolig. Den fede Lever indtager næsten to Tre-
 diedele af Mavehulningen, veier næsten 50 Cent-
 ner, og giver 12 til 16 Tønder Tran. Kæmpe-
 haien findes fornemmelig i de nordlige Have. Man
 skulde troe, at denne Hai, da den er den største
 og stærkeste Art, ogsaa var den farligste for de
 Søfarende; men dette er ikke Tilfældet. Langt

vildere og farligere er den almindelige Hai, der ogsaa slet og ret kaldes Haien eller Menneskesæderen. Den bliver kun 15 til 25, sjelden 30 Fod lang, 9 til 12 Fod i Omkreds, og 10 til 15 Centner svær. Dens hele Krop er graa, blot ovenpaa mørkere og nedenunder lysere; dens Skind er ujevnt af Borter, dens Hoved fladt, dens Pine grønne, og i dens Rjæver staae i sex Rader henimod 400 trefantede, takkede Tænder, der ere saa hyide som Elfenbeen. Dette er den frygtede Hai, som i alle Have følger Skibene og er en Skræk for de Søfarende. I Graadighed kan maaskee intet Dyr staae ved Siden af den. Den opsluger Alt, døde og levende Dyr, selv andre Haier, efterat den har overvundet dem i en rasende Kamp. Den følger ofte bag efter Skibene, og sluger graadig Alt, hvad der fra disse bliver kastet i Havet. Slaveskibene ledsager den især gjerne, og venter paa, at der skal blive kastet døde Mægere over Bord; thi de sorte Mennesker foretrækker den for de hyide. Allerede ofte har man i en Hais Mave fundet en Hest eller en paaflædt Mand og desuden endnu nogle temmelig store Fisk. Naar den vil gribe Noget, maa den formedelst den fremstaaende Snude lægge sig paa Siden. Da den ikke kan tygge med sine Tænder, sluger den Alting heelt.

Næsten i alle Beskrivelser af Søreiser finder man Fortællinger om ulykkelige Mennesker, som

ere omkomne ved Haier, eller hvis Arme og Been ere blevene afbidte, og hvert Aar bliver et ikke ringe Antal Søfarende et Offer for disse frygtelige Hav-
uhyrer. Af de mange Ulykkestilfælde ville vi blot fortælle eet, som vist ogsaa i Frygtelighed overgaaer alle andre.

”Skaden,” en Skonnert, der commanderedes af Lieutenant Smith, en virksom, indsigtsfuld Officeer, fik Ordre til at krydse ved Kysten af Cuba, for at fange en Sørøver, som gjorde Farvandet der usikkert. I en mørk Nat kom der pludselig, uden at Chefen eller Mandskabet fik Tid til at træffe virksomme Modanstalter, et saa heftigt Vindstød, at Skonnerten kandrede og øiebliklig sank. Heldigviis havde Mandskabet, som bestod af 24 Personer, faaet Tid til at flygte op paa Dækket, førend Skibet aldeles gik under, og saaledes blev i det mindste for Øieblikket deres Liv reddet. Men hvilken Redning! De svømmede om i Havet, kæmpende med Bølgerne; deres Bøllig, Skibet, saae de ikke mere. Hvor skulde de finde Frelse? Da de Ulykkelige havde fattet sig efter deres første Skræk, bemærkede de i nogen Afstand Baaden, som var gaaet løs fra Skibet, da dette sank, og nu drev omkring paa Havet. Den syntes bestemt til deres Redning; thi den kunde rumme det hele Mandskab. Hurtig svømmede de hen til den; men de glemte — hvilket vel ogsaa

kan hændes den forsigtigste Mand i Skrækkens Dieblif — at bruge den nødvendige Forsigtighed, og styrtede sig derved i Fordærvelse. Baaden var nemlig halv fuld af Vand, og da otte til ni af de Ulykkelige alle søgte at klavre op paa den samme Side, kantrode den, og allerede nu vare Flere nær ved at miste Livet. *Smith*, som besad den fuldestkomne Selvebærselse og Koldblodighed, forestillede sine Folk, at Redning var umulig, dersom de ikke søgte at reise Baaden op igjen. De, som havde svunget sig op paa Kjølen af Baaden, maatte atter lade sig glide ned, Baaden blev vendt om, og kun *To* fik Tilladelse til at stige op i den, for at øse Vandet ud; efter nogen Tid skulde atter *To*, og saaledes lidt efter lidt de Øvrige klattre op. Dog saa vidt kom det desværre ikke; thi neppe havde de to Mand, som vare stegne ind i Baaden, begyndt at øse Vandet ud med et Par Hatter, neppe begyndte et svagt Haab om Redning at lyse i det Fjerne, førend Een af Mandskabet raabte, at han saa Finnerne af en Hai.

Intet Sprog formaaer at skildre den Forførselse, der gjennemfoer de om Baaden svømmende Matroser. En Hai er til enhver Tid frygtelig for Søfolkene, og kun de, som have seet denne graadige Fisks uhyre Gab, som kjende dens vældige Styrke, dens Blodtørst og dens Intet agtende Driftighed, hvor det gjelder om at tilfredsstille

dens umættelige Graadighed, — ikkun disse kunne gjøre sig en Forestilling om de Følelser, som fremkaldtes hos de Svømmende ved Efterretningen om at en Hai nærmede sig. Enhver tragtede blot efter for Diebliffet at komme i Sikkerhed, al Lydighed mod deres Lieutenants Befalinger var forbi, og Baaden blev atter kastet om, saa at Rjolen stød i Veiret. Kun nogle Faa lykkedes det at fluvre op, men de bleve snart stødte ned af Andre, som ligeledes vilde bringe sig i Sikkerhed. Ved den uophørlige Anstrengelse vare Alles Kræfter udtømte. Men da den frygtede Fiende ikke lod sig see, forestillede Smith dem anden Gang, at man maatte gribe til det eneste Redningsmiddel. Han befalede dem, som holdt sig fast ved Baaden, at pladste i Vandet med deres Been, for at skræmme Uhyrerne bort, der havde sat dem i en saadan Skræk. Hans Folk adløde, og endnu engang begyndte Haabets Sol at lyse. Baaden var allerede igjen tildeels øst læns, fire Mand befandt sig i den og arbeidede tappert. Endnu lidt Udholdenhed og Lydighed, og de vare alle frelst. Pludselig hørtes der en Tummel i Nærheden, og omtrent 15 Haier kom lige løs paa de Ulykkelige. Skrækken var nu ti Gange større end før. Alle forsøgte at redde sig i Baaden, men ved dette Forsøg blev den atter kastet om, og de 24 Sømand vare paany givne til Priis for Fordærvelse. I

Førstningen syntes Haierne ikke at ville bemægtige sig deres Bytte, men svømmede blot omkring imellem Folkene, legede i Vandet, sprang og gned sig op ad deres Offere. Dette var imidlertid kun af kort Varighed. Et lydeligt Skrig, som en af Matroserne udstødte, forkyndte den Smerte, han følte. En Hai havde grebet et af hans Been og strax bidt det af. Neppe var der flydt Blod, saa begyndte det længe frygtede Angreb. Ethvert nyt Skrig betegnede Tabet af Lemmer. Nogle blev revne bort fra Baaden, ved hvilken de havde knuget sig fast; Andre sank, som det syntes, blot af Frygt, Alle vare i den skrækkeligste Fortvivlelse.

Selv i dette Dieblik, da den grueligste Død syntes at vente ham, uddeelte Smith sine Befalinger med fuldkommen Indsigt og Aandsnærværelse, og — til det ulykkelige tabte Mandskabs uforgængelige Noes være det sagt — fandt Lydighed. Endnu engang blev Baaden vendt om, to Mand steg ind og øste, og de Øvrige, som endnu vare tilbage, holdt Fartøiet opreist. Smith selv var ved Agterenden, og opmuntrede og roste sine Folk. Men Haierne havde smagt Blod, og lode sig ikke fordrive. Smith hørte et Dieblik op at pladske, for at see ind i Baaden og overtyde sig om, hvor vidt man var kommen med at øse, da i det samme en Hai greb begge hans Been og beed dem af lige over Knæerne. Det overgik den

menneffelige Naturs Kræfter aldeles at undertrykke den uhyre Smerte; han sukkede dybt og lydelig. To af hans Mandsskab, sem agtede ham høit paa Grund af hans Mod og andre fortrinlige Egenffaber, grebe ham, da han slap og sank, og løstede ham ind i Ugterenden af Baaden. Selv nu under næsten utaaalelige Smerter agtede den brave Mand ikke sine egne Qualer, men tænkte blot paa at redde de faa endnu Tilbageblevne fra den gruelige Død, som ventede dem. Han beklagede deres farefulde Stilling, og gjorde dem endnu engang opmærksomme paa deres eneste Haab. Men medens han endnu talede, frængede Baaden til den ene Side, da Nogle prøvede paa at stige ind i den; Folkene, som holdt den stakkels Smith, slap ham et Dieblif; han tumlede overbord og druknede. For ham selv var Døden vistnok en større Lykke end Livet; men med ham forsvandt ogsaa ethvert Haab om de Øriges Frelse. Med Undtagelse af To, udbrøde Alle i lydelige Klager og Forbandelser. Nogle, som ikke vare blevne stærkt beskadigede af Havets Uhyrer, søgte at flayre op paa den atter omstyrtede Baads Kjol; men overvældede af Mathed og Smerte opgave de det sidste Redningsforsøg, og bleve enten diebliflig opslugte af Haierne, eller styrtede sig i Fortvivlelse ned i Havets Dyb og druknede.

Klokken 8 var Skibet sunket. Efter de tvende Overlevendes Beregning vare alle deres Kammerater døde Klokken 9. Haierne syntes for Dødsblikket at være mætte, og de tvende modige Sømand besluttede at benytte den kostbare Tid til deres Frelse. De fik Baaden reist igjen, fladvrede forsigtig op i den, og begyndte at øse. Efterat den var bleven tilstrækkelig lettet, satte de sig ned for at hvile sig; men da Haierne vendte tilbage, fortsatte de ivrig deres Arbeide. De graadige Uhyrer søgte at kaste Baaden om, svømmede begjærlige efter deres Bytte rundt omkring den, men dreve dog af igjen efter nogen Tids Forløb, da de mærkede, at de ikke kunde udrette noget. De to Sømand saae sig nu befriede fra deres umættelige Fiender, og bleve lykkeligviis den følgende Morgen bjergede af et forbiseilende Skib.

I de varmere Egne, hvor Haierne findes hyppigst, blive de næsten bestandig ledsagede af en lille Fisk, som horer til Hundesteileslægten. Man har kaldt denne lille Fisk Lods'en, fordi man troede, at den viste Haierne Veien til deres Bytte; men dette er ikke andet end en Fabel. Marsagen, hvorfor hiin lille Fisk saa hyppig findes i Nærheden af Haierne, er, at den gjerne æder deres Excrementer.

Haien har en frygtelig Fiende i Saugfisken. Denne har megen Lighed med Haien, bli-

ver 15 Fod lang, og udmærker sig ved sin besynderlige Snude, der er 5 Fod lang og omtrent har samme Skikkelse som et Sværd, men paa begge Sider er besat med lange, haarde Tænder, saa at den derved kommer til at ligne en Saug. Denne Saug er et frygteligt Vaaben, hvormed denne Fisk modig angriber selv de største Souhyrer. Saugfisken er hverken bange for den vældige Hvalfisk eller for den frygtelige Hai. Med sin Saug river den Bugen op paa dem, og overvinder dem sædvanlig paa denne Maade. Undertiden støde flere Saugfiske og Haier paa hverandre, og der opstaaer da et ordentligt Slag, som ofte varer flere Timer. Havet er da vidt og bredt farvet med de Kæmpendes Blod, og som oftest beholde Saugfiskene Overhaanden, selv naar Haierne ere dem overlegne i Antal.

En anden frygtelig Fiende har Haien i Sværdfisken, som med Hensyn til Hovedets Dannelseligner Saugfisken, kun at den flere Aen lange, som et Sværd dannede, fremragende Overkjaebe ikke er forsynet med Tænder paa Siderne, men glat og saa skarp som en gammel Sabel. En Søfarende, som var Dienvidue til en Kamp imellem en Sværdfisk og en Hai, leverer en meget interessant Beskrivelse deraf. Han havde for Fiskefangstens Skyld med flere af sine Folk begivet sig hen i Nærheden af en af de smaae Øer, som ligge

i det indiske Hav, og efter at have fanget et tilstrækkeligt Forraad af Fisk i Garn, steg de i Land ved en lille, i Form af en Hestesko dannet Bugt, for at antænde et Baal og tage deres Bytte.

"Paa eengang," saaledes fortæller nu den Reisende, "gjorde min Djener, der havde et sandt Falkeblik, mig opmærksom paa en Række sorte Punkter, som med Lynets Hurtighed dukkede op bag efter hverandre, medens de passerede omkring Landtungen, som strakte sig ud i Havet. Jeg holdt dem i Begyndelsen for sunkne Canoeer, hvis Forstavn ragede frem over Vandfladen. — "Nei," svarede min arabiske Djener, "det er Haier; man kalder denne Bugt Haibugten, og deres Ankomst er et sikkert Tegn paa slet Veir."

"Ved Hjælp af en lille Lommekikkert overbeviste jeg mig om, at Araberen ikke havde taget feil; det var store, blaae Haier, hvis Finner og Ryg havde vibragt mig hiin urigtige Forestilling. Jeg talte siirfindstve Stykker. Efterat de langsomt havde svømmet igjennem Bugten, forlode de den, og omsider vendte nogle igjen tilbage til den. En uhyre Hai, den største, jeg nogeninde har seet, svømmede i Spidsen for dem og tjente som Fører; men neppe var den kommen ind i den lille Bugt, førend der høstes en stærk Alarm; et andet Søuhyre, der maatte være steget op fra Havets underjordiske Klostre, angreb Hai-Anføreren,

og nu begyndte en vældig Kamp. De syv Haier, som udgjorde Anførerens Følge, trak sig lidt tilbage og stillede sig i en Kreds, for at gjøre Plads for de to Modstandere, hvis Kamp jeg iagttog med den største Nytgjerrighed."

"Den frygtelige Fiende, som stillede sig imod Hai=Fyrsten, var Havets Eenhjørning, Sværdfiskken (le glaive). Stærk og modig angriber den med sit frygtelige Sværd de største Fiske. Dens Hoved er glat og haardt som slebet Marmor; et langt, stærkt, som et Sværd dannet Horn rager frem midt paa dette frygtelige Hoved. Den bliver 15 Fod lang og derover; dens Krop er fast, rund, kjødfuld, meget glat og af blendende hvid Farve. Af Sværdets Elfenbeen forfærdige Østerlænderne deres skønneste Arbejder, især Schachbrikker. Haien, hvis Gab er større end Krokodillens, hvis Kjæver knuse med uimodstaaelig Magt, betjener sig ogsaa af sin Hale, for ved et Slag med den at bedøve sin Modstander, førend den vender sig om paa Siden, hvilket den altid maa gjøre, naar den vil bide. Aldrig havde vel tvende Riddere, som stode lige over for hinanden inden for Kamppladsens Skranke, ført mere ulige og tillige frygteligere Vaaben. Siddende paa Toppen af en Høi betragtede jeg denne Strid med en Nytgjerrighed, som Læseren maaskee vil dele."

”Denne stridvante Hai, der gædt vidste, at det var ude med den, dersom den gav nogle af de Dele af sin Krop, som kunne saares, blot for sin Modstanders Stød, indskrænkede sig til at bringe Sværdfiskens mordiske Slag med sin Hale, ligesom med en Kæmpepidst, hvorved hiin ogsaa blev som bedøvet. Derpaa foer Haien ned imod Havets Bund, medens de store, kredsformige Hvirvler paa Overfladen røbede dens Bevægelser i Dybet. Her søgte den at lokke sin Modstander ned, der i sit Raserie sikkerlig vilde have sønderbrudt sit Sværd paa Klippegrunden eller, dersom der havde været Sandbund, rendt sig selv saa fast deri, at Haien kunde sønderlide den med sine Tænder, uden at den kunde gøre Modstand.”

”Denne Kamp varede længere end to Timer, og erklærede sig tilsidst, efterat Udfaldet længe havde været uvist, til Sværdfiskens Fordeel. Det lykkedes nemlig denne at bringe sin Modstander et Stød i Bugen, hvorpaa vi saae Haien, farvet af sort Blod, der strømmede ud af Saaret, tumble sig om i Havet, idet den rasende pidskede Bølgerne og gjorde vældige Spring. Sværdfiskens svømmede tværs igennem Bugtens gennemsigtige Vand, uden at angribe de syv andre Haier, der rolig vendte om og toge deres Cours ud i rum Sø. Kort derpaa drev den døde Hai, omgivet af en Masse rødt Skum, ind imod Strandbredden; i den sidste Døds-

kamp gjorde den endnu fra Tid til anden et Spring, og dens Hale bevægede sig uafsladelig, men med svagere og svagere Slag.”

Da Haierne ere saa skadelige, blive de overalt forfulgte. Paa Afrikas Kyster gives der forvovne Negere, som svømme efter Haien og slænge Bugen op paa den, naar den vender sig om efter dem og lægger sig paa Siden for at gribe an. Ved Island fanger man den i de længste Nætter med Flesk paa Medekroge. Dette er overhovedet den sædvanligste Maade at fange den paa.

Skjøndt Haien er de Søfarendes Skræk, forskaffer den dem dog ogsaa mangen behagelig Time, idet den lader sig fange af dem. Haifangsten er paa Skibene en stor Fæst, som paa en behagelig Maade afbryder det eensformige Soliv. Saa snart en Hai lader sig see, styrte alle Mand, gamle og unge, op paa Dækket; selv Skibsaben, naar der er en saadan ombord, tager ivrig Deel i den vilde Fæst, som nu skal begynde. Et Stykke harst Flesk og de svære Medekroge blive hentede op fra Kabyssen, og snart er en vældig Klump Flesk paa fem til sex Pund sat paa Krogen; thi neppe er Roget for stort for en Hais Mave. Krogen, der er saa tyk som en lille Finger, har en Indbøining saa stor som en Mands halv krummede Haand, er sex til otte Tommer lang og har en frygtelig Hage. Denne vældige Jernkrog er gjort fast til

en tre til fire Fod lang Bjæde; en Forsigtighed, der er aldeles nødvendig, da den graadige Hai ofte sluger Madingen saa langt ned i sig, at den vilde bide et Toug over saa let som et Aspargeshoved. Haien er sædvanligviis meget hungrig; men undertiden, naar den ikke ret er ved Appetit, svømmer den langsomt omkring Madingen, besnuser den og støder den hid og did med sin som en Skovl dannede Snude. Derpaa farer den til Høire eller Venstre, ligesom om den mærkede Uraad, men vender snart tilbage igjen, for at gøtte sig ved Lugten af den fede Mundfuld. Medens Haien af overdreven Peenhed eller paa Grund af Mistanke gjør alle disse Omstændigheder, er hele Ugterdelen af Skibet saa propfuld af Menneſker, at man hverken for gode Ord eller Betaling kan faae saa meget som en Haandsbred Plads. Tougværket, Toppen af Mesanmasten, Raaerne, lige til de yderſte Enden, alle Vinduer og Luger ere besatte med aandeløse Tilſkuere, der gansſke ſagte hviſſe med hverandre, om de overhovedet vove at tale eller faae Tid til at vende Øinene fra Uhyret, ſom rigtignok i næſte Secund kan begrave ſig i Havets Uſgrunde, men dog ſnart, ſom de haabe, ſkal befinde ſig i deres Vold. Ofte varer dette Skueſpil hele Timer, og Haien, ſom juſt ikke føler nogen ſynderlig Tilbøielighed til at gjøre nærmere Bekjendſkab med Skibsmandſkabet, tager paa eensgang Flugten, og

efterlader intet andet Spor af sig, end en flere
 Fjerne lang, hvid Stribe. Tabet af en rig Prise,
 som man gjør Jagt paa, kan neppe volde en større
 Fortrædelighed og fremkalde heftigere Yttringer af
 Uvillie og Vergrelse, end en saadan ondskabsfuld
 Flugt af Haien. Paa den anden Side troer jeg
 heller ikke, at et fiendtligt Skib, der nærmer sig
 til Kamp, nogenfinde bliver hilset med større Fryd,
 end det Dieblif, da Haien vender sig om paa Si-
 den for at gribe Loffemaden. En glad Hvisken
 løber fra Mund til Mund, ethvert Die straalet
 klarere, og Ansigter, som ikke ere altfor stærkt bru-
 nede af Vind og Sol, seer man snart blive blege,
 snart røde og skifte Farve som en døende Delfhin.
 Naar en Mædekrog bliver kastet ud fra Agterenden
 paa et Skib, som blot er nogenlunde rask i Fart,
 maa den nødvendigviis forblive i Vandskorpen eller
 i det mindste tæt derunder. Herved bliver nu
 Haien tvungen til at bide paa den fra neden af,
 og da dens Mund sidder under Hagen, og ikke, som
 paa andre skikkelige Folk, over den, saa maa den
 næsten lægge sig paa Ryggen for at faae fat paa
 Madingen, hvori Krogen er skjult. Og saa maa
 den, om den end ikke lægger sig heelt paa Ryggen,
 dog dreie sig saa meget om, at man kan see en Deel
 af dens hvide Bug. I det Dieblif, da man seer
 den hvide Plet skinne gennem det dunkle Vand,
 høres en tilfredsfillet Forventnings hule Mum-

len; men Ingen vover endnu at tale et Ord, af Frygt for at skræmme Haien bort. Ofte har Madingen neppe berørt Vandet, førend Røddyrret styrter løs derpaa med en saadan Graadighed, at det uden Overdrivelse springer med den halve Krop over Vandfladen. I flige Tilfælde sluger den Madingen, Krogen og tre til fire Fod af Kjæden paa eengang ned i sig, farer derpaa med sit forræderiske Bytte ned i Dybet med en saadan Hurtighed og Kraft, at det knager i Touget, naar det heelt er løbet af Spillet. Dette forekommer imidlertid kun sjelden. I Almindelighed gaaer den forsigtigere tilværks, og synes mere at snuse end at bide paa Madingen. Den, hvis Haand i dette Øieblik holder Touget, maa besidde megen Færdighed; en Stymper i denne Kunst vilde overile sig og trække Krogen ud, førend den var kommen ned i Haiens Svælg. Rigtignok har denne i Almindelighed ikke megen Lyst til at give Slip paa hvad der eengang er passeret igjennem dens Tænders frygtelige Batterie; men Krogen kunde ved et for tidligt Ryk i Touget hugge sig fast i en Deel af Svælg, som ikke var stærk nok til at holde i den herpaa følgende Kamp. Kunstgrebet ved denne Fangst bestaaer i, at man lader det graadige Uhyre slugte den store Kjødflump heelt ned i sig, og derpaa giver et stærkt Ryk i Touget, hvorved Hagen trænger ud af Madingen og borer sig fast i Dyrets

Svælg eller Mave. Da Haien ikke er en Person, der finder sig i Sligt med Taalmodighed, vilde det ikke være raadeligt for Rogen at bringe sin Haand i Berørelse med Touget, som løber af med den største Hurtighed; men lige saa stærk er den Fart, hvormed den arme Djævel bliver trukken op, naar Touget er løbet af, saa at den ofte kommer til at svæve heelt over Vandskorpen. Nu skaffer Mandsskabets længe undertrykte Glæde sig Luft i alle den vildeste Seiersjubels Toner. Men ikke altid lykkes det at trække Haien hastig op; ved Uhyrets heftige Modstand springer ofte Touget eller Skjæden, og Haien svømmer bort med hvad den har slugt, for at fordøie det saa godt det lader sig gjøre. Man foretrækker derfor at holde den en Tidlang med Hovedet over Vandfladen, indtil den er bleven noget mat. Medens dette foregaaer, skulde man næsten troe, at Haien vidste, hvilken slem Leg man havde for med den; thi idet den slaaer om sig og vender og dreier sig, funkler dens opadvendte Dine af et Raserie som bringer Blodet til at iisne i Arterne paa enhver Tilskuer, naar han tænker sig, at ogsaa Røden kan komme til ham at vride sig mellem denne sin svorne Fiendes ubarmhjertige Tænder. Ingen erfaren Sømand tænker forresten paa at trække Haien ombord blot ved Medesfrogten; thi saa afmægtige dens Anstrengelser sædvanligviis ere i Vandet, blive de dog sjelden uden

Virkning, naar det rasende Dyr er trukket halv-
 veis op. For at forhindre, at Touget skal briste,
 eller Krogen brækkes i Stykker, eller et Kjøvedeen
 rives ud, benytter man i Uimindelighed endnu et
 andet Toug med en Løkke, som man lader glide ned
 ad det første og over Haiens Hoved indtil det Sted,
 hvor Halen og Kroppen støde sammen. Er man
 nu ogsaa færdig hermed, saa anseer man den første
 Akt af Sørgespillet for endt, og den overvundne
 Fiende bliver trukken op og kastet ind paa Dækket
 til Alles ubeskrivelige Glæde. Men skjøndt Haien
 nu er uden for sit Element, har den dog alligevel
 endnu Kraft nok til at anrette betydelig Ulykke, og
 det vilde ikke være raadeligt for Nogen at stille sig
 inden for dens Hales Virkefreds eller at bringe
 sine Tæer altfor nær til Dyrets Gab. Halen paa
 en blot middelmaadig stor Hai er stærk nok til at
 slaae Benet over paa et Menneſke, og jeg saa en
 bide et Toug, der var tre Sommer tykt, meer end
 halvt over, efterat den allerede i hele ti Minuter
 var bleven slæbt omkring paa Dækket og i denne
 Tid havde holdt alle sine Fiender i tilbørlig Af-
 stand. Det er vel neppe nødvendigt at bemærke,
 at der hersker en betydelig Forvirring paa Dækket,
 saa længe Haien rasende slaaer om sig, og naar
 der undertiden bliver udgydet Blod, hvilket sæd-
 vanlig er Tilfældet ved slike raae Forlystelser, har
 man vel en heel Uge, under Capitainens idelige

Brummen, nok at bestille med at skure Pletterne bort. Imidlertid blive i selve Diebliffet alle Bestænkkeligheder af denne Art satte tilside, især naar den Overstcommanderende selv tager Deel i den vilde Jagt, hvilket sædvanlig er Tilfældet. For det meste slæber man i største Hast, under Seierherrens Stød, Slag og Forbandelser, Haien forud paa Skibet, hvor man ved Stik med Knive, Entreslager og deslige gjør Ende paa dens elendige Liv. Det Første, som herved er at gjøre, bestaaer i at berøve den overvundne Fiende dens farlige Hale, hvilket ingenlunde er nogen let Opgave, da det er uovelig nok at komme den nær; men een eller anden øvet Haand, som forstaaer at omgaaes med Dyren, benytter et Dieblif, naar Fiffen ligger rolig, og kapper da med eet Hug Halen af. En Anden springer nu løs paa den afvæbnede Fiende, og flænger med et dygtigt Snit Bugen op paa den fra Snuden lige til Halen, og hermed er Sørgespillet forbi, hvad Hovedpersonen angaaer. Men i Almindelighed brænde Matroserne af en ubetvingelig Nysgjerrighed efter at vide, hvad Haiens Mave indeholder; ikke sjelden blive de skuffede i deres Forventning, da Dyrets Indvolde sædvanlig findes tomme; dog gives der ogsaa Undtagelser.

Ombord paa "Alceste" paa Rheden af Undschir paa Java blev der fanget en anseelig Hai. Nogle Høns og Vender, der om Natten vare døde,

bleve om Morgenens som sædvanlig fastede overbord ligeledes nogle gamle Kurve og mange andre Smaating, saasom Bundter af Spaaner, Tongender o. s. v., hvilket altsammen blev fundet i det graadige Dyr's Bug. Men især overraskedes man, da man fandt Huden af en Bøffel, som Dagen i Forveien var bleven slagtet til Skibsmandskabet. Matrosen, som havde skaaret Fisken op, stod med Benene vidt fra hinanden i Indsnittet, og tog de slugte Sager Stykke for Stykke ud af den store Hule. Da han tilsidst trak Bøffelhuden frem, holdt han den som et Forhæng udbredt foran sig, idet han raabte: "Nei, vil I bare see, Gutter! Bøffelen har den Satan ødt; men Huden har han dog ikke kunnet fordoie!"

Fisfart og Fisgang paa Elben ved Hamburg *).

Skjønt er Synet af Floden ved Hamburg, naar Solens Billede speiler sig i den glatte Overflade, skjønnere, naar Stormen pibsker de oprørte Bølger hen foran sig, men allerstjønnest, naar de vældige Fismasser med Flod og Ebbe bølge op og ned,

*) Af Samme.

og de mægtige Jisstrykker heftig tordne mod Bred-
den; langsommere og langsommere bliver Bevægelsen;
endnu engang lader Norden vinden sin stivnende
Aande fare hen derover, og fængslet er det nys saa
vildt bevægede Element.

Elben staaer! lyder det igjennem Byens Ga-
der, og saa hurtig som muligt iler Enhver hen til
Floden, for at overbevise sig om Sandheden af
denne Efterretning. Et selsomt Syn! Intet uden
en stiv, ubevægelig Glade frembyder sig for Øiet.
Hvo er den Driftige, som først betræder den? In-
gen vover at friste det farlige Eventyr; thi under
den speilglatte Glade lurar Døden, og tusinde Rev-
ner og Abninger true med Undergang. Et For-
færdelsessskrig flyver pludselig gjennem de Nydgjer-
riges Rækker, og med levende Deeltagelse, som
voger fra det ene Dieblif til det andet, skue de over
til den modsatte Bred. Haaret reiser sig paa Ho-
vedet ved dette Syn, ængstelig og forventnings-
fuldt banker Hjertet, uvilkaarlig udstrækkes Ar-
mene for at hjælpe. En farlig Vandvei gaaer fra
Hamburg mellem Elbøerne til det paa den mod-
satte Flodbred liggende Harburg. Denne Ve-
i kaldes der Köhlbrand, og Skipperne styre den
bestandig med største Forsigtighed. Og netop her
bevæge to Mænd sig, langsomt og usikkert, hen ad
de vaklende Jismasser. Den ene gaaer foran og
har en lang, jernbeslaet Stang i Haanden, hvor-

med han forsigtig prøver Isen, før end han gaaer et Skridt fremad; den anden, der følger efter ham i nogen Afstand, skyder en lille Haandslæde foran sig, hvorpaa de bekjendte, høirodt malede Melkebotter befinde sig. Et andet, lignende Tog følger efter det første, derpaa et tredje, fjerde og saa fremdeles, indtil Rækken indtager næsten hele Flodens Brede. Nu have de naaet Maalet for deres Banzdring, og enhver Fare er overstaaet. Man byder de dristige Eventyrere velkommen, beundrer deres Uforsædethed, og ønsker dem en lykkelig Hjemreise. De muntre Karle see sig veltilmode om og mene: "Na! wenn dat nur nich duller kummt." (Naar det kun ikke bliver værre).

Den erfarne Fisker, Matrosen og alle med Floden velbekjendte Mænd have overveiet med hverandre og prøvet, og Resultatet af denne Undersøgelse lyder: "Endnu en saadan Nat som den sidste, og Strømmen er fast."

Deres Spaadom gaaer i Opfyldelse! Tvende Rætter endnu over Vinteren sit strenge Herredomme, og sorgløse drage Melkehandlerne med den større Slæde, som en med Bjelder behængt Hest trækker, hen ad den nys fremkomne Wei. Enkelte Planker ere lagte fra Bredden ud paa Isen, og Stadens lystige Ungdom stormer hen over de lette Broer, og tager med jublende Hurraraab det nysskabte Rige i Besiddelse. Ogsaa de Gamle stige forsigtig ned,

idet de med Godspidsen omhyggelig prøve, om Isen ogsaa virkelig er stærk nok, og hist og her advare de overgivne Dreng, der ubekymrede om det næste Dieblis Skjebne ile afsted paa den blanke Glade.

Om Søndagen hersker især et muntert Liv paa den iisdækte Flod. Brogede og høist forskjellige ere de Grupper, som bevæge sig paa den. I en idelig afveglende Forvikling og Oplosning flyve Skøitløbernes overgivne Skare hid og did; den lette Kane med det glindsende Sneenet, deri en Dame i Zobelpelts, og foran en munter Jockey i skarlagensrødt, guldbroderet Livree; her en Gruppe dansende Børn, der under uophørlig Gliden løbe efter en Skilling, som en Forbigaaende har kastet til dem og som ruller et langt Stykke hen ad den glatte Glade. Telte ere opreiste, nogle lette og simple, andre ziirligere og med større Kunst. Længere henne staae Brædehuse forsynede med et fast Tag og blankt polerede Vinduer, gennem hvilke Personer af forskjellige Stænder more sig med at betragte de forskjellige Optrin. Det Hele seer ud som en lille Stad, der pludselig er fremstaaet om Natten. Naar man vandrer igjennem Rækkerne af disse Telte, fra hvis Toppe alle Nationers Flag vaie, seer man Mennesker fra alle Lande fredelig blandede imellem hverandre.

Men hvad er det, man seer hist henne? Et Seil kommer tilsyne, støttet af den ranke Mast,

og i sin Hægt mekanisk lystrende det af en øvet Haand styrede Ror! Et Underværk! — den menneskelige Aand er udtømmelig i Opfindelser; man har sat den lette Baad, ellers kun vant til at gennemskære de flydende Bølger, op paa Isen og forsynet den med tvende nye Rjole paa Siderne af den oprindelige; den skarpe Østenvind fylder Seilene, og hurtig som en Piiil flyver den hen ad Banen.

Hist see vi en Gruppe Skøitløbere, der med Lethed og Grazie bevæge sig fremad i en Slangelinie. I broget Række, Dreng og Piger, flyve de afsted, og omringe hiin blaamalede Vasselbød, for at gjøre sig tilgode med nogle dampende Vaffer.

I Nærheden af Havnen finder et nyt Optrin Sted. En Toldbetjent forfølger ivrig en ung Mand, der med en Pakke under Armen gaaer den forbudne Vej. Men den unge Mand er hjemme paa sine Skøiter, og kun med Noie kan den noget corpulente Toldbetjent følge ham. Han er imidlertid nær ved at naae ham, da bliver han indhentet af en anden Smugler, som hurtig trænger sig ind imellem dem begge og forskaffer sin Kammerat Tid til at trække Veiret. Endnu heftigere begynder den pustende og svedende Embedsmand den frugtesløse Forfølgelseskrig, og hans Harmefliger til det højeste, da endnu Tre til Fire forene

sig med de to Første. Det er ikke mere den blotte Lyst til at overtræde de heldbringende Toldlove, men de overgivne Mennesker finde en Fornøielse i at drille den i sit Kald saa ivrige Embedsmand og holde ham varm. Endelig kan han ikke mere, og de Forfulgte emringe ham leende; de Omkringsstaaende lee med. Da bemærker man ombord paa Toldsskibet Embedsbroderens Nød, og sender ham Hjelp. "Makt, dat ji wegkaamt!" *) raabe Tilskuerne advarende, men hine kaste under en lysdelig Latter den mistænkelige Pakke fra sig, tage hverandre i Hænderne, løbe bort og forsvinde i det lidt efter lidt frembrydende Tusmørkes Skygge. De ørkesløse Tilskuere kaste sig over det uventede Bytte, men da de kun finde værdieløse Klude, slænge de dem fortrædelig bort; de tililende Toldbetjente ærgre sig umaadelig, fordi man paa en saa utilbørlig Maade har holdt dem for Nar.

Om Dagen og Aftenen hersker der et uophørligt Liv i de paa Isen opreiste Telte og Træboder. I "London Tavern" s. Ex., en af de største af disse Vertshuusboder, toner en lystig Musik, den kraftige Beefsteak ligger paa Risten, og i Bollerne dampe Punsch og afbrændt Viin; tillige bliver der dandset og jublet, og man bilder sig ind, at man befinder sig paa den faste Jord. Men pludselig

*) "Seer til, at I komme bort!"

fare alle Gjefterne forskrækkede sammen, thi knasgende og bragende bærer Grunden, ligesom om den gamle Strøm fortørnet hævede sit Hoved og vilde sprænge Isen, som hindrer den i dens frie Bevægelse. Dette har nu rigtignok intet Videre at betyde; men Damerne og Herrerne troe dog ikke ret Freden, og flygte hver til sin Side, ligesom Væner for Vinden.

Et ganske andet, langt frygteligere Syn frembyder Iisgangen paa Elben ved Hamburg.

Skoiteførets Glæder ere forbi; thi fra Sydvest kommer den lune Foraarsvind, og en mild Regn falder paa Flodens Iisdække. Mismodig, men med flyvende Hast, søger Enhver fra det bestrængerke Iispeil hen til den sikke Bred; stærkere falder Regnen fra Himlen, vildere bruser Stormen igjennem Lusten, et tykt Mørke indhyller Strøm og Stad. Allerede gryer den nye Dag, enkelte Lysstraaler falde gennem de adsplittede Skyer, og udbrede en svag Dæmring. Da lyder det pludselig midt igjennem Natten, som naar et mægtigt Jordensfrald raser hen ad Himmelhøvelvingen og længe gjenlyder i Bjergklosterne; thi det zitter og bæver i en Omkreds af mange Mile, og Stødet gjenlyder i Jordens Afgrunde. Forskrækkede fare Indbyggerne op af Søvnens, forvirrede træde de hen til det hurtig aabnede Vindue, de stirre ud i den mørke Nat, og en Ræbe raaber

til en anden; "Det er Isen paa Elben! Gud hjælpe de stakkels Melkefolk!"

Det er Morgen! Skareviis strømme Menneskene hen til Flodbredden, og skue hen over den øde, trostesløse Glade. Endnu staar Isen fast, men det svageste Vindstød bringer Fare, den næste Flod eller Ebbe, hvor svag den ogsaa er, vil splitte den fra hinanden. Et Blik over paa den anden Flodbred lærer os, hvad Borgernes angstelige Udraab om Natten betydede. Som et sammenfiltret Traadbundt vælter en Masse sig fremad, først lidt efter lidt begynder den at opløse sig, den synes at smutte hen over Flodens elastiske Dække, snart til Høire, snart til Venstre, snart hist, snart her!

Store Gud! det er Mennesker! Forat den fede Gløde ikke skal mangle paa de Høies og Ringers Kaffebord, svæve her Hundreder af Mennesker i Livsfare! Kun langsomt gaaer det fremad; idet de med et øvet Blik prøve, hvor de sikkest kunne vove sig videre, støder Formanden med den vægtige, jernbeslaaede Stav i de vaklende Iisstykker. Et Feiltrin, kun et eneste, og Faderen mister sin Søn, Hustruen den elskede Egtfælle, den diende Glut sin Forsørger.

Hvilken angstelig Hvissen paa Flodbredden, hvilken bekymret Vinken! Den ene gaaer urolig hen til den Anden, Ingen vover at drage Ulande, Ingen lader et opmuntrende Tilraab høre, for ikke

at forfrække de halv fortabte Vandringsemænd. Her fortæller en gammel Skipper med vigtig Mine sine yngre Kammerater, hvor ofte han i sit Liv har været i en lignende Fare, og hvor meget værre et saadant Jisbrud tager sig ud paa den vilde Næva eller paa Archangels Rhed; hist trættes en gammel Kone med sin eneste Søn, en flink Dreng, som har hentet en Glaske Brændeviin fra hendes Forraadskammer og nu strax vil ned med den paa Isen, for at bringe en Hjertestyrkning til de stakkels Folk, som maae udstaae saa meget.

Da lyder pludselig et Fryдераab, og mangt et taknemmeligt Suk letter det beklemte Bryst. "De ere komne over! De ere frelst!" raaber den Ene til den Anden, og Alle kappes om at hjælpe de Stivfrosne heelt op. Men altfor svær bliver Byrden paa det ene Sted, det knager og brister, det skjælver og bæver, det hvisler ogølger, og det klare Vand sprudler en Fod heit igjennem Jis-dækket.

"Red! Hjelp!" lyder det fra alle Kanter; i Blinde styrte de hid og did, ikke uirksom er Mængden paa Flodbredde, lykkelig have næsten Alle naaet Landjorden; da bryder pludselig den zittrende Masse sammen under lydelig Bragen, og syv Mennesker styrte ned i Dybet; halv dukke de atter op af den paany oplivede Flod, men synke strax igjen; drevne ind under Isen af den rivende Strøm, fe-

res de bestandig længere og længere ud imod Havet, og intet menneskeligt Die seer dem mere.

Den pludselige Skræk har fordrevet Menneskene fra deres Nysgjerrigheds og Medlidenheds Skueplads, og kun fordi Pligten byder det, eller af Bane, blive Nogle tilbage. Mørkt skuer mangt et Die, vel bekendt med Hav og Flod, ud over det endnu halv ubevægelige Element. Selsomme Skuespil! Ligesom Floden bruser bort under det stedse tyndere Iisdække, hæver dette sig op og ned, og hundrede Vandstraaler strige i Beiret, hvor Ismasserne bøie sig ud fra hverandre. Ingen vover sig nu mere ud paa Strømmen. Det svageste Vindpust bringer Egnen rundt omkring til-at zittre, og Ismassen paa Floden tørner snart mod den ene, snart mod den anden Bred.

Nu er Ebben forbi, og hvad den endnu har levet, det ødelægges den vildt fremstormende Flod; endnu engang vakler det brøstfældige Islag op og ned, derpaa synker det sammen, knust i tusinde Millioner Stykker, taarner dem op over hverandre, som om det vilde grundlægge et frygteligt Klipperige, og trænger sig ned i Dybet. — Forunderlige Syn! Fast og ubevægelig staae hist Bjerge af Is; her flyder klar og glimrende den lyse Strøm, enkelte Isstykker vugge sig paa den som majestætiske Svaner, og medens de ved Solens opvarmende Straaler blive mindre og mindre,

svemme de ud imod Havet, indtil de ganske oploste og forsvinde.

Men endnu er ikke Alt forbi, endnu møder Diet et Skuespil fuldt af Nædsel. Munter og vel tilmode havde en raff Somand med to yngre Kammerater, da Tisgangen endnu neppe var begyndt oven for Staden, givet sig til at roe fra eet Skib til et andet, for der, hvor man manglede Mandskab, at være behjælpelig ved et nødvendigt Arbejde. Lykkelig er dette blevet fuldført, og de begive sig paa Tilbageveien; men en frygtelig Tismasse driver dem imøde, og de maae vige; de roe nu ud i det aabne Vand, og søge at naae den modsatte Bred, men forgjeves; thi ogsaa her trænge de vilde Masser sig med samme Vælde imod dem og støde dem tilbage. Imidlertid gaaer Ebben stærkere og stærkere, Baaden driver stedse længere nedad, forbi det stolte Hamburg, forbi det venlige Altona, indtil Floden afløser Ebben, og Tismaserne, standsede og trængte tilbage af Strømmen, vende om og atter langsomt rykke fremad i modsat Retning. Forsærdede vige de tre Mænd tilbage; deres Baad støder af og gaaer den samme Vej tilbage, som den kom. Men forgjeves prøve de atter paa at lande, forgjeves søger man fra Flodbredten at komme dem til Hjælp; uden at finde Bønhørelse, ja næsten uden at blive hørt — thi hvo formaaer at overdøve de oprørte Elementer! —

bortveires de Ulykkelige's Angestraab i Stormens
Brusen.

To Dage og to Nætter henrinde — maaskee
de frygteligste i deres Liv. — At omkomme af
Tørst i Ørkenen er skrækkeligt, men dobbelt skræk-
keligt er det at døe langsomt af Hunger og Kulde,
medens de saa nær ved sig skue to store og rige
Stæder, talrige Landsbyer og stærkt bemandede
Skibe, hvor allevegne Overflødighed hersker og
Barmhertighed boer; men for dem ere Forraads-
kamrene luffede, og Medlidenheden formaaer ei at
række dem en hjælpende Haand.

Da bliver det pludselig stille i den ulykkelige
Baad; de tre Lidende reise sig og stirre rundt om-
kring, om Hjælp endnu er mulig; Diet trænger
sig næsten ud af Hovedet, men forgjeves; frugtes-
løs er de Armes sidste Anstrengelse. Da knæle
de i Baaden, og en Sørgepsalme lyder klagende
og hjerterystende fra den vildt oprørte Strøm over
til den firkre Bred:

Naar jeg herfra skal vandre,
Da ræk mig, Gud, din Faderhaand!

synger den Ældste, begge de Andre stemme i med.
Sangen er tilende; med Taarer i Øinene række de
hverandre Hænderne, kaste endnu engang et Blik
paa deres Fødeby, og ere i Begreb med at ende
deres Lidelser ved at styrte sig i den dybe, vaade
Grav.

Da høres et lydeligt Hurra fra Kysten af, thi det er endelig lykkedes de driftige og usforfærdede Redningsmænd med deres stærke Baad at bryde sig en Vej gennem Ismasserne og at komme i Nærheden af de hjælpeløse Søfolk, som i deres afkræftede Tilstand ikke kunne bære den uventede Lykke, men afmægtige synke om. Endelig naaede, hilsede af den jublende Mængde og i Henrykkelses Ruus baarne paa Hænderne, velbeholdne den hyggelige Flodbred.

En ny Dag kommer, og en ny Nat, den ene Ebbe og Flod fortrænger den anden, friere og friere bliver Strømmens Geng, stedse mere forsvinde Isstykkerne, stedse mindre blive de optaaruede Isklipper. Da smiler en Morgen den mørkeblaae Himmel ned paa Strømmen, en frisk Sydøstvind pidsker med kjekt Overmod de flygtige Bølger foran sig; pludselig glimter det som et Lyn, en langt henrullende Torden følger derpaa, og en hvid Røgsky vælter sig hen ad Floden. Det bliver nu ret levende i Havnen. Et Skib fjerner sig fra de andre, Flaget vaier, Seilene blive heisede, og Lysskninger tone lystig fra Bredden efter de rask Bortilende.

Karru=Sletten ved Cap *).

Karru=Sletten, der danner et saa paafaldende Træk i Capdistrictets Udseende, bestaaer af Leerjord eller sandet Leer, der er blandet med Jernoffer=Partikler. Lichtenstein paaftaaer, at dette Leerlag ikke er meer end en Fod tykt; dette kan vel være Tilfældet paa nogle Steder, men langt fra ikke overalt. Paa Grund af denne Jordbundens Besskaffenhed, i Forbindelse med andre tilstødende Aarsager, maa Vegetationen til enhver Tid være mager, men den ophører næsten aldeles om Sommeren, naar Jorden ved den heftige Solhede er bleven saa haard som Muursteen. Iffun Mesembryanthemum (Tisplanten) og nogle andre saftige Væxter, nogle Arter Gorteria og Bergia og Alfre, hvis Rødder, ligesom Piliaceernes Svibler, Naturen har beskyttet imod det forhærdede Leer ved et tidobbelt Treflenet under den ydre Bark eller Hud, formaae alene at modstaae denne golde Jordbunds ødelæggende Besskaffenhed.

Saa snart paa den koldere Aarstid Regnen tager sin Begyndelse og trænger ind i det haarde Leerlag, sugе hine Trefler Fugtigheden til sig og trænge Leret tilside, saa at Planternes Spirer, under deres Besskyttelse, lidt efter lidt udvikle sig.

*) Efter Dr. Diezmann.

Saaledes bliver inden faa Dages Forløb den tørre Ørken overtrukken med et fiint, grønt Tæppe, og kort derpaa pryde Blomster i Tusindviis den hele Flade. "Den blide Morgensol," siger Lichtenstein, "udfolder Mesembryanthemernes og Gorteriernes straaleagtige Blomsterkroner, og Planternes unge Grønne skjuler sig næsten under deres fuldkomne udfoldede Blomsters glødende Farvepragt, medens Luften vidt og bredt er opfyldt af den yndigste Bellugt. Denne er allermæst fortryllende, naar Solen, efter en stille Dag, synker ned under Horizonten, og den varme Blomsterduft rolig svæver over Sletten."

"Paa denne Tid forvandler den hele gruelige Ørk sig til en uafbrudt Have. Colonisten forlader Sneebjergene med sine Øes og Faarchjorde, og begiver sig ned paa Sletten, hvor han finder rigeligt og sundt Foder til sine Creature; medens hele Flokke af ranke, høibenede Strudser og vandrende Antiloper ligeledes komme ned fra Bjergene, for at tage Deel i Maaltidet og gjøre Scenen mere levende. — Men hvor snart bliver Landet atter berøvet sin Ælkhed! Rekke en Maaned — og Alt er forbi, hvis ei senere Regnbygger, som man imidlertid ikke ofte tør gjøre Regning paa, skjænke Planterverdenen nyt Liv. Ligesom Dagene begynde at blive længere, standser Middagssolens vokende Vælde meget snart Vegetationens nye

gjenopvaagnede Kræfter. Blomsterne visne inden kort Tid og falde af, Stænglerne og Bladene tørres hen, og Jordens haarde Skorpe holder Spirrerne fast indesluttede saa længe, indtil Regntiden atter vender tilbage; ifkun saftige Planter alene skjenke Dvæghjordene Føde.”

”Floderne begynde at udtørres, Kilderne forsvinde næsten aldeles, indtil omsider den almindelige Tørhed tvinger Colonisten til at vende tilbage til Bjergene; imidlertid forlader han ogsaa nu kun ugjerne Sletten, og Hjordene, som ere vante til at udholde Tørst, dvæle endnu længere, medens de tørre paa de saftige Planter, som stille baade Hunger og Tørst og ere gavnlige især for de udbærende Creature.”

”Men Karruen bliver Dag for Dag mere øde og eensom, og i Slutningen af September er den aldeles forladt. Det forhærdede Leer springer i tusinde Revner, som give den Reisende et tydeligt Begreb om den afrikanske Sols store Magt. Enhvert Spor af Grønt er forsvundet, og den haarde, røde Jordbund er bedækket med et tykt Lag brunt Støv, som dannes af de affvedne og visnede Planter's Aske. Imidlertid bliver Frøet, som er bestemt til at frembringe en tilkommende Generation, opbevaret under denne Aske, og det henrundne Mars Vegetation leverer den Gødning, som vedligeholder

og beskytter Spirerne, indtil i det næste Aar den tilbagevendende Regntid paany udvikler dem."

Lichtenstein skildrer det første Syn af den store Karrusaaledes: "Rummet imellem Bjergkæderne er Karruen, som den kaldes, en udtørret, med Revner opfyldt Slette, der har en saadan Udstrækning, at de uhyre Bjerge, hvoraf den begrænses, næsten forsvinde i det Fjerne. Talrige Smaafloders vandløse Senge gjennemkrydse, lig Aarer, denne betydelige Glade i alle Retninger; de langs med deres Bredder henstrøede Mimoser's mørkegrønne Blade betegne paa nogle Steder deres Lob. Med Undtagelse heraf var, saa langt Øiet rakte, intet Træ, ei engang en Busk eller noget andet Tegn til Liv at opdage."

K o s a k k e r n e *).

Kosakkerne, eller vel rigtigere Kasakkerne, boe i det europæiske og asiatiske Rusland, og ere tappre og nyttige Krigere, hvorfor ogsaa Ruslands Herskere bestandig have sat megen Priis paa dem og brugt dem i deres Krige. Allerede deres Navn tyder hen paa deres krigerske Sind og Dygtighed; thi Kasak betyder intet Andet end en let Krieger, som ikke har nogen fast Bolig, men fri og hjem-

*) Efter Dr. H. Gråfe.

løb streifer om og lever af Rov og Krigsbytte. Slige idelig omstreifende, især af Rov levende Krigere ere nu rigtignok de nuværende Kosakker ikke mere, men deres Forfædre vare det. Endnu efter Midten af det forrige Aarhundrede vare de sa p o r o g i s k e Kosakker, som boede paa Øerne hiinsides Dnieperens Vandfald, under Navnet *Haidamaker* overalt bekjendte og affhyede som noget røversk og uhyrt grusomt Pak. Men fra 1775 af er denne Stamme ikke mere til, da den er bleven fordeelt iblandt andre Stammer og bragt til andre Egne, og de nuværende Kosakker have ikke blot faste Boliger, men beskæftige sig ogsaa med Ugerbrug; og skjøndt de vel tildeels endnu ere vilde, raae og røverske, leve de dog i ordnede Selskaber, ere noisomme, muntre og i høi Grad sorgløse, og mange af dem have for en Deel allerede aflagt deres Raahed. De gaae næsten altid bevæbnede, og ere stedsseberedte til at bryde op. Saa snart deres *Uttaman* eller *Hetmann*, (Overhoved) udsteder et Opbud, maae de ufortøvet strige til Hest og gjøre Krigstjeneste saavel i Udlandet som i deres Fædreland. Enhver Kosak klæder og bevæbner sig paa egen Bekostning, og bringer selv sin Hest med i Tjenesten; thi han tjener ikke gjerne til Fods. Saa længe han gjør Tjeneste, faaer han maanedlig en Solvrubel i Sold, sin Portion Meel eller Gryn, og Hø og Havre til sin Hest.

Hele Antallet beløber sig til omtrent 800,000, som alle nedstamme fra Ukraine, det nuværende Lillerusland; men fra 1570 af deelte de sig i flere Stammer, hvis vigtigste Opholdssteder ere ved Don, Dnieper, Ural og Wolga, i Ukraine og ved det sorte Hav, hvor de boe i Staniger, d. v. s. Stæder, Flækker og Landsbyer. Den talrigste Stamme har nedsat sig ved Don, hvor den, formeret ved russiske Frivillige, snart dannede en for sig bestaaende Fristat, under Navn af de donske Kosakker, og senere deelte sig i flere Sidegrene.

Disse donske Kosakkers hele vaabendygstige Mandskab udgjør over 50,000 Mand, og er inddeelt i Pulker (Regimenter), som blive commandede af Pulkwoniker. Enhver Pulk bestaaer af flere Sotner, Compagnier paa 100 Mand med Sotniker i Spidsen. Stanigerne eller de befæstede Pladser ligge for det meste ved Hovedfloderne i deres Land; Tscherkassk og Uralssk ere de største. Hiin Stad, ved Don, har over 2000 Huse og 15,000 Indbyggere, og er dette frigerste Folks almindelige Baaben- og Handelsplads; den sidste, ved Ural i Statholderskabet Astrachan, er Hovedsædet for de uraliske Kosakker og har 2600 Huse, for det meste af Træ, og 16,000 Indbyggere. Foruden disse tvende Hovedstaniger, er der endnu 118 i de donske Kosakkers hele Ge-

beet, og omtrent 60 i de øvrige Lande. I de fleste af disse Byer har en Sotne med en Sotnik sit Standquarteer, i mange af dem flere Sotner. Men enhver By har desforuden sin egen Hetman eller Forstander, som staaer under Pulkens Hetman. Alle disse Hetmaner staae under hele Folkets Hetman, hvis Residents er Tscherkass. Tegnene paa hans Værdighed er en rød Standart og en Commandostav (Bulawa), som bæres foran ham og gjøre ham kjendelig i Leiren og i Slaget.

Dette Folks naturlige Anlæg overgaae Alt, hvad man kan tænke sig om et endnu halv raat Folk. At see, begribe og efterligne endog meget vanskelige Kunstsager er Noget, som hos dem ikkun kræver en ganske kort Tid, og det fattes dem blot paa Skoler og dannende Veiledning, for snart at gjøre alle fremmede Kunstnere og Haandværkere undværlige. De elske Orden og Reenlighed i Huset, men tillige Magelighed, naar de kunne have den; Hang til Ørkesløshed, Fraadserie og Drukfenskab, samt den deraf udspringende Pengegjerrighed ere deres Hovedlaster, for hvilke de opoffre Alt: berusede af Brændeviin, som de elske høit, og i Brede ere de i Stand til at begaae de værste Excesser og de frygteligste Grusomheder. Iøvrigt roser man deres Trofskab og Erkjendtlighed for de ringeste Belgjerninger. Med nogle Kopeker kan man ofte

udrette mere hos dem, end i andre Lande med lige saa mange Dalere. Skjondt de have et alvorligt Udseende, ere dog Lystighed og muntert Lune ikke noget Usædvanligt hos dem. Spil, Musik, Sang og Dands maae ikke mangle ved deres Sammenkomster. Alle deres Gebærder og Handlinger røbe noget Hefligt, Lidenskabeligt og Krigerisk. Mandens og Krigerens Stolthed ledsager Kosacken overalt og til alle Tider.

Kosakkerne i Zisserusland (Ukraine) ernære sig ved Algerbrug, Kvægavl og leilighedsvis ogsaa ved Røveri og Plyndring. De besidde mange Friheder og eiendommelige Forrettigheder, som Kongerne af Polen i sin Tid have indrømmet dem. Ved det stridbare Mandskabs Indlemmelse i staaende Regimenter med en til den nuværende Krigsbrug svarende Paaklædning, Bevæbning og Disciplin har Meget af deres Naahed tabt sig. Ingen søger lettelig at unddrage sig fra Krigstjenesten, da almindelig Foragt vilde ramme den, som gjorde det. Deres Tapperhed og Uforfærdethed er uden Lige. I den næstsidste Tyrkekrig vilde den russiske General B. engang gaae over en Flod, men frygtede for at Isen ikke skulde være stærk nok til at bære Vægten af Tropperne og Kanonerne. 300 Kosakker bleve derfor commanderede til at gjøre et Forsøg, som de ogsaa iværksatte uden Indvendinger og med den største Ligeegyldighed; men neppe

havde de naaet Midten af Floden, saa brast Isen, og alle 300 Mand omkom uden Redning. Det var nu klart, at det var umuligt at komme over Floden, Planen blev opgivet, og Menneſketabet ikke videre omtalt. Slige halſbrækkende Voves-ſtykker ere overhovedet ingen Sjeldenhed blandt Koſakkerne.

Før Slaget ved Cotin, i en af de nyere Tyrkefrige, laae den ruſſiſke Hær under Fyrſt Ba-
lihin i Leir lige over for den tyrkiſke, og blev meget foruroiliget ved den Driſtighed, hvormed nogle Spahi'er hentede det ene Hoved efter det andet fra de ruſſiſke Forpoſter. Iſær blev Generalen, ſom længe med indædt Harme havde betragtet dette Uvæſen, bragt i Harniſſ ved en af diſſe lette Ryt-
teres Uforſkammenhed, der Tid efter anden kappede Hovedet af tretten Ruſſere. Han ſendte Bud efter en Koſak, ſom han vidſte var tapper og havde en fortræffelig Heſt. "Seer du den Rytter der?" ſagde han til ham, "hug mig Hovedet af ham, og bring det herhid!" — "Karascho (vel) ſvarede Koſakken. — "Bringer du mig det ikke, ſaa koſter det dit eget." — "Karascho, Karascho," var Koſakkenſ Svar. Han reed Spahien imøde, og det lykkedes ham efter en lang og farlig Kamp at overvinde ham, hvorpaa han huggede Hovedet af ham og bragte Generalen det.

Med Undtagelse af Krigstjeneste, fordres der intet Videre af dem, hverken Afgifter eller Hoyerie. I det borgerlige Liv have de kun faa og ganske simple Love, der imidlertid blive strengt overholdte. De Pligter, som man fra Ungdommen af indskærper dem, lade sig henhøre til to: Ugtelse for Alderdommen og ubetinget Lydighed mod Hetmanen; thi ogsaa i Fredstider blive alle mandlige Beboere indtil en høi Alder som Soldater inddeelte i deres Pulke, saa at sædvanlig hele Familier tjene sammen i een Pulk, hvilket ikke blot beforder Enighed, men endogsaa ved gjensidig Bistand i Farens Stund opvækker og forhøier Modet. Enhver Kosak veed, naar han bliver commanderet til Krigstjeneste, at han har at indfinde sig ved sin Kirke som den almindelige Samlingsplads, og kjender baade sin Sotnik (Capitain) og sin af Mandskabet selv valgte Pulkornik (Oberst). I Almindelighed bestaaer en Pulk af 5 Sotner; hver Sotne indeholder 100 Heste, og har sin egen Standsart eller Fane, paa hvilken sædvanlig en Helgen eller et Baaben er afbildet. Den ældste Kosak bærer den som en Udmærkelse. Foruden Sotniken staae ved enhver Sotne endnu en Piætesotnik (Lieutenant over 50 Mand) og en Desotnik (Underofficer over 10 Mand). Flere Pulke commanderes af Hetmanen, som har Generalsrang.

Kosakkerne ere i Almindelighed af Middelstørrelse, og bære kort affskaaret Haar og smaae Knevelsbarter. Deres Dragt bestaaer i en lang, viid Klædning efter asiatisk Skik (de donske Kosakker bære en tætsluttende Trøie, sædvanlig af blaa Farve), lange og vide Beenklæder, Støvler eller Støvletter uden Sporer, og en Filt hue eller rund Hat. Deres Skjorter ere næsten bestandig af broget Løi. Naar de skulle i Stads eller paa Paradet, bære de en hoi Hue af sort Lammeffind med en hvid Fjederbusk, en lille Patronstaske med tolv Patroner hængende i en sort Rem, og om Livet et sort, bredt Læderbelte. Nationalfarven er blaa, dog bruge ogsaa mange Bruunt og andre Farver. Over deres sædvanlige Klædning bære de ofte en Skappe af Filt, der ikke sjelden maa tjene dem som Telt, idet de udbrede den over nogle opreiste Stænger. Deres Bevæbning er meget stærk, og bestaaer i en Landse, en Sabel, en Karabin, et Par Pistoler og en lang Dolk. Deres fornemste Vaa-ben, hvorpaa man strax kjender dem, er imidlertid den 10 til 12 Fod lange Landse, som i Spidsen er beslaaet med Jern og ved den nederste Ende har en Ring af Læder, hvori de stikke den høire Fod, som tillige sidder i Stigboilen paa Sadlen. Forat den ved Ridningen ikke skal svinge for meget hid og did, er den med en Læderrem fastgjort ved en af Brystknapperne. Naar der skal angribes, gjør

Kosakken den løs, bringer den ved Hjælp af hiin Læderring i lige Retning med Hestens Krop, og giver den Eftertryk ved at støde til med den høire Fod. Dolken sidder i en Skede, omtrent ligesom Infanteristens Bajonet. Dog finder man ikke altid hos enhver Kosak alle disse Vaaben samlede, men ganske sikkert Landsen og Sabelen. I de fleste Familier ere disse Vaaben, som man almindeligviis har erobret fra Fienden, arvelige Hæders tegn. Som en Tilgift fører enhver Kosak i Haanden endnu en Kantschu, d. e. en kort Ridepidst, med hvilken han ikke blot opmuntrer sin Hest, men ogsaa tugter den overvundne og vaabenløse Fiende. Med dette Instrument bliver Kosakken selv revset, naar han har begaaet en Forseelse; han føler sig ikke vanæret derved, hvorimod Stokkeprygl efter hans Formening ikke lade sig forene med en fæi Mands Værdighed. Ofte have de foruden Kantschuen endnu en Slynge, hvormed de skaffe deres Fanger bort eller usformodentlig opsnappe og bortslæbe fiendtlige Skildvagter.

Deres Heste ere afrettede til at løbe meget hurtig, og da mange Kosakker have flere, saa føre de deres ringe Bagage og det Bytte, de tilfældigviis gjøre, uden Vanskelighed med sig. Tillige besidde disse Heste en næsten utrolig Udholdenhed; de tilbagelægge uden Anstrengelse 12 til 15 Mile om Dagen.

Foruden Standarterne have de ingen Feldt-tegn, heller ikke Paukere og Trompeter, og overhovedet ingen Feldtmusik. Istedetfor Telte opsøge de, for at beskytte sig mod Regn, Blæst og Solhede, i deres Leir Hytter af Jord og Grene, eller ramme nogle Stænger ned i Jorden og hænge deres Filtkapper derover.

Ere de i Nolighed, saa understøtte de, som sagt, deres Landser ved Hjælp af Ræderringen paa Skæftet med den høire Fod i Stigboilen; i Fægtning derimod holde de den lige ud, og rende saaledes løs paa Fienden. Deres vigtigste Kunststykke bestaaer i, at de søge med Landsen at løfte deres Modstander af Sadlen. Ved den idelige Øvelse have de lært at bruge dette Vaaben med stor Færdighed. Paa deres Tilbagetog, der imidlertid for dem ikke er nogen Flugt, men en vedvarende Fægtning, lægge de Landsen paa Skulderen med Spidsen vendt imod Fienden, for at asparere Huggene og saaledes beskytte Ryggen. Deres Angreb skeer i Almindelighed i smaae Hobe, i fuldt Løb, under lydeligt Hurraraab og med fældede Landser, og de søge især at omgaae Fiendens Flanker. Lykkes det dem ved dette rasende Angreb at adsplitte Fienden, saa bruge de Sabelen og Pistolerne; men finde de en saadan Modstand, at de ikke kunne nære noget Haab om at trænge ind, saa adsprede de sig med Lynets Hurtighed, og indfinde sig igjen

paa den bestemte Samlingsplads; ogsaa gjør en uventet Modstand ingenlunde Kosakkerne modløse, naar de kun ikke støde paa fiendtligt Artillerie; thi for dette trække de sig i Almindelighed tilbage.

Kosakkerne blive især Fienden farlige derved, at de besidde et eiendommeligt Talent til strax at kunne orientere sig i de længstfraliggende og dem aldeles ubekjendte Lande. De ere inden kort Tids Forløb som hjemme allevegne; og man maa virkelig forbauses over deres Sanders Skarphed, der er Frugten af lang Øvelse. De kunne høre lige saa langt som de kunne see, og opdage den fremrykkende Fiende allerede i betydelig Afstand. Naar de omhyggelig undersøge Egne, som en fiendtlig Skare for kort Tid siden er dragen igjennem, lykkes det dem i de fleste Tilfælde temmelig nøie at angive Hestenes Antal. Uden mindste Yttring af Misfornoielse forblive de en heel Dag under Vaaben; derhos anvende de ethvert Dieblik, hvori de have Frihed, til at pudse og pleie deres Heste, og sørge overhovedet lige saa godt for dem som for sig selv.

Blandt alle Kosakker udmærke de donske sig fordeelagtigst. Disse stille ogsaa de fleste Soldater, naar Nøden kræver det 60 til 70,000 Mand. De adskille sig fra Russerne og de øvrige Kosakstammer ved mangehaande eiendommelige Sæder og Skikke. De ere et meget gjestfrit og retskaf-

fent Folk, hos hvilket Tyverie er noget Uørt, skjøndt de i Krigen ansee det for tilladeligt at røve og plyndre. Mange ere velhavende og rige, drive flittig Ugerdyrkning og Dvægavl, og lægge sig hist og her ogsaa efter Viinaavl. Kosakinderne ere ligesledes meget virksomme og brave, thi i deres Boliger hersker Reenlighed, Orden og Sparsommelighed. De besørge ogsaa under Mændenes hyppige Fraværelse Dvægets Røgt, Markernes og Havernes Dyrkning, og spinde, væve og blege ikke blot for deres eget Huus, men endogsaa til Salg.

Blandt de mange Sidegrene af de donske Kosacker ere de mærkværdigste, som nedsatte sig ved Wolga, de astrachanske, i Astrachan og dens Omegn, de orenburgske, siberiske og uraliske. De uraliske Kosacker ere en Hovedgreen af de donske og meget talrige; de ere velskabte, driftige og arbeidsomme Folk og velerfarne i de fleste nyttige Erhvervsgrene og Haandteringer, især forstaae de at tilberede Salpeter og Krudt. De ere ogsaa gode Landmænd og Dvægopdrættere, men derhos stolte, ustyrlige, stivsinde og hengivne til Drif. Deres vigtigste og meest indbringende Næringsgreen er Fisserie. De holde strengt over gammel Erbarhed, gamle Sæder og Skikke. Mange af dem have 200 til 300 Heste paa deres Gaard, lige saa meget Hornkvæg og 5 til 800 Faar. De blive regjerede af deres eget Krigscancellie under

Hetmanens Forsæde, gjøre Tjeneste, ligesom de andre Kosakker, paa den Grændse af Riget, som de boe i Nærheden af, især for at beskytte den mod de roverske Kirgisere, men ogsaa, efter udstedt Opbud, i Krigen, og stille da 8= til 10,000 Mand i Marken. De øvrige Horder afvige i Charakter og Levemaade i Almindelighed kun lidet fra deres Stammebeslægtede; de have omtrent samme Negjeringsform som de donske, ukrainske og uraliske, og stille i paakommende Tilfælde ved første Opbud 40,000 Mand i Marken.

De fleste Kosakkers Boliger (med Undtagelse af de meget velhavendes) ere middelmaadige, tildeels smaae Huse med svagt Tømmer og hvide, kalkede Leervægge, og blot forsynede med det aller-nødvendigste Bohave. I Stuen finder man, som hos alle Russer, oppe i en Krog Helgenen eller Skytspatronen; Vaabnene hænge paa Væggen, og Brød, Ost og Salt, som Tegn paa Gjestfrihed, findes bestandig paa Bordet. Deres stærkest befæstede Plækker eller Byer ligge i Almindelighed ved Vandet, ere tildeels meget store, omgivne med en Vold og en Grav, med lige, men ikke brolagte Gader og med een, undertiden vel ogsaa med to Kirker. De leve i det Hele bedre end Russerne, og deres Bord er rigelig besat. De gjøre især meget af Grønsager, som deres skjønne Haver levere dem i Overflodighed. Deres fjæ-

reste Drif er *Ol*, *Mjød*, *Brændeviin* og *Viin*. Deres *Koner* behandle de godt, hvorfor disse ogsaa omhyggelig pleie dem og yde dem al mulig *Vi*stand. I begge deres *Hovedstæder*, *Ischerkask* og *Uralsk*, findes nu allerede hos de *Rigere* og *For*nemme en bedre *Indretning* i *Huset* og mere *Luxus*, hvilket i *Særdeleshed* skriver sig fra den sidste franske *Krig*; thi da lærte disse *Folk* i *Lydskland* og *Frank*rig at kjende mange *Sing*, som behagede dem, og som de ogsaa ønskede at have hjemme hos sig. De *Tilbagevendende* indførte *Meget*, som de havde seet, erfaret eller ogsaa bragt med sig. Derfor finder man hos *Flere* bedre *Bohave*, bekvemmere *Indret*ninger og et anstændigere *Bord*. De *Rige* give endogsaa *Baller*, og sende deres *Børn* til *Moskow* eller *St. Petersburg*, eller til *Universitetet* i *Char*kow, for at opdrages. Iøvrigt ere alle *Kosakker* uden *Undtagelse* hverandre lige og kaldes *Brødre*; der gives ingen *Forskjellighed* i *Stand* hos dem, navnlig ingen *arvelig Udel*. Fremmede vise de den største *Ære*, naar de optage dem i deres *Bro*derskab.

Et fremragende *Træk* i deres *Charakteer* er *Lys*ten til *Uafhængighed*, der ogsaa flere Gange har forledet dem til *Oprør* imod altfor haarde *Over*herrer. Den russiske *Regjering* veed det; derfor beskytter den *Kosakkerne* i deres *Friheder*, og indrømmer dem mange *Forrettigheder*, som dens an

dre Undersaatter ikke nyde. Ingen Kosak er livs-
egen, hvilket er Tilfældet med Adelen's Bønder i
Rusland; ingen betaler Kopskat eller Grundskat
af sine Landeiendomme, derimod have de Jagtfris-
hed, Ret til at hente Salt til egen Brug, Tilladelse
til at fiske, brænde Brændeviin o. s. v. Til Gjen-
gjæld herfor maae de bevogte og forsvare deres egne
og Rigets Grændser imod Tartarerne og andre vilde
Nabofolk. Naar der opstaaer Krig, udgaaer sæd-
vanlig det første Opbud til dem, da man veed, at
man aldrig finder dem uforberedte. De ere fødte
Soldater, et staaende Grændseforsvar, og deres
Forfatning er aldeles militair. I Overeensstem-
melse med deres Begreber om Frihed og Lighed seer
man Officerer spise ved eet Bord med simple Sol-
dater; ja den, der idag er Officeer, kan imorgen,
uden at hans Værelse lider noget derved, igjen være
simpel Soldat, og omvendt. Paa Grund af denne
Lighed i Standen benævner Kosakken heller ikke sin
Officeer ved hans Rang eller Titel, men kalder
ham uden Forskjel Pater eller Fader.

For den i Stanikerne selvvalgte Øvrighed
staaer den Ældste (Starschina) i Spidsen. Be-
falingen fra Kronen eller Krigscollegiet sendes til
Hetmanens Cancellie i Tscherkask og Uralsk, hvorfra
de blive meddeelte de andre Stammer og Sta-
niker. Stemmesfleerhed afgjør den forebragte Sag.
Saa stor Ansæelse Hetmanen besidder i Krigens, hø-

rer han dog i strengeste Forstand op at være Befalingsmand, saasnart han igjen har ført sine Folk hjem; heller ikke er hans Værdighed arvelig. Alt er afhængigt af det frie og almindelige Valg. Dog har man allerede i længere Tid ved Valgene til Hetsman, Oberst o. s. v. taget Hensyn til nogle rige og ansete Familier, og ved de mange Udmærkelser, f. Ex. Titler og Ordener, som den russiske Regjering har tildeelt enkelte Kosakansførere, kan med Tiden opstaae en arvelig Udel. Ved den nuværende, aldeles paa Krig beregnede Forsatning lider naturligviis Ugerdyrkningen og Befolkningen. Ikke sjelden ere Konerne i tre, fire, ja vel endog flere Aar, saa længe et Feldttog varer, forladte af deres Mænd, og i Stanikerne blive kun Børnene og de udlevede Oldinge tilbage. Det allernødvendigste Markarbeide besørges da af leiede Russere. Men en Vaabenhvile af nogle Aar er ikke tilstrækkelig til at vænne dem til Fredens blidere Kunster og Syssler, til de stille, huuslige Glæder.

De donske Kosakkers Land, den store Slette ved Don, fra Pawlowssk indtil Escherkassk ned mod det sorte Hav, indtager et Gladerum af næsten 4000 Quadratmil. Man regner det til det europæiske Rusland. Jordbunden er af en overordentlig Frugtbarhed, Climaet er meget varmt, men ikke usundt, og foruden Kosakkerne, som alle høre til Storerusland, boe der ogsaa særdeles mange

fra Lillerusland eller Ukraine, Kalmukker, Tartarer, Zigeunere, Grækere og Armeniere.

De ukrainske Kosakker leve nu ikke længere saa aldeles affondrede; hvorfor ogsaa den eiendommelige Charakter hos dem allerede mere har tabt sig. Med Undtagelse af Bolig og Klædedragt, nærme de sig næsten ganske Russerne, men livegen er ikke en eneste; de brænde selv deres Brændevin, hente sig uden Betaling Salt o. s. v.; dog ere de noget mere indskrænkede end de donske Kosakker. Derfor hersker imidlertid ogsaa hos dem mere Dannelselse, som de have deres Skoler og Universitetet i Charkow at takke for.

Næsten alle ved Terek og i Kaukasien boende Kosakker tjene mere til Fods end til Hest, fordi Cavalleriet er mindre brugeligt i Kaukasus' bjergfulde Egne. Deres fornemste Næringsgreen var indtil Enden af det forrige Aarhundrede Dvægavl; men da siden den Tid de hyppige Overfald af de røveriske Folkelag paa Kaukasus have taget meget af, og nu hele Provindser sydlig og nordlig for Kaukasus ere underkastede Ruslands Herredømme, kunne de nævnte Kosakstammer nu mere end i ældre Tider lægge sig efter det sikkrere og mere indbringende Agerbrug. Med dem ere for længere Tid siden de forrige wolgaiske Kosakker forbundne, som fordum boede langs med Wolga, paa den venstre Bred af denne store Flod. Tidligere vare de

forenede med de donske Kosacker, og havde ogsaa deres Boliger ved Don; blot om Sommeren opholdt de sig ved Wolga. I Aaret 1734 bleve de imidlertid adskilte fra Hovedstammen, erholdt nogle Forrettigheder, en egen Hetman og et eget Cancellie.

De i det Orenburgske og i det store Sibirien omsprede Kosacker, der ogsaa benævnes efter de Stattholderskaber og Stæder, som de beboe, tjene deels som Soldater, deels sysselsætte de sig med Landvæsenet, Handelen og allehaande Næringsveie i Byerne. Med Hensyn til deres Levemaade, Sysler, Klædedragt og Virksomhed afvige de kun lidt fra de egentlige Russere.

Sneen i de nordligste Egne *).

Saa snart vi høre tale om en Reise i Afrika, afmaler vor Indbildningskraft os en glødende, tør Sandørk uden Buss og Kilde, hvor Vandringssmanden er nær ved at omkomme af Tørst; men før Parry og Sloane faldt det Ingen ind, at den Reisende paa det nordlige Amerikas af Is og Sne bedækkede Sletter deler en af de skrækkeligste

*) Morgenblatt. 1831.

Ovaler med Karavanerne, som drage gjennem Afrikas Sand, at Peltsjægeren, skjøndt han vander hen over et Hav af frosset Vand, ikke kan forfriske sine tørre, brændende Læber, at Sneen, som han spiser, kun forøger hans Tørst.

I Amerikas nordligste Egne falder Sneen ved Vinterens Begyndelse, og fra den Tid af hersker under en skyfri Himmel den strengeste Kulde, indtil Taagen og Fuglenes Tilbagekomst bebude Forårets Nærmelse. Selv ved Hudsonsbugten smelter den nyfaldne Sne om Dagen paa Overfladen, men denne fryser igjen om Natten, og saaledes danner der sig en Iisforpe, over hvilken Slæderne og Jægeren paa sine Skier flyve hen med Pilens Fart. Man faaer her et ganske andet Begreb om Sne, end i ringere Bredder, hvor man bestandig tænker sig den som en blød, fugtig Masse. Ved de anførte Omstændigheder bliver Vinteren f. Ex. ved Winipegs Bredder intet mindre end ubehagelig; ja den er endog, paa Grund af Peltsdyrjagten, den livligste Aarstid.

Ofte lider man i disse Egne meget af Tørst, skjøndt ikke saa meget som i de afrikanske Ørkener, da man næsten bestandig har et useilbarligt Middel derimod ved Haanden; men saa længe den varer, er den meget piinlig, og Sneen, som En og Anden griber til at nyde, forøger Betændelsen i Munden til en utaalelig Grad. Ofte seer man

Jægerne paa de hvide, uoverskfuelige Sletter, mar-
trede af Tørst, omrode de Jordbunker, som Des-
merrotterne bygge i de af Sommerregnen dannede
Moradser, og med Begjerlighed drikke af det Vand,
som ikke sjelden endnu findes under disse Bunker,
skjøndt det baade er fordærvet og ureent. De,
der reise i disse Egne om Vinteren, føre derfor
ogsaa, som et uundværligt Møbel, en lille Kjedel
med sig, hvori de smelte Sneen og koge Sneevan-
det. Ikkun naar dette Vand har kogt, er det
drikkeligt; blot smeltet Snee er bitter; kogt og af-
kølet smager dette Vand derimod som det bedste
Kildevand. Men alene i Skovene og paa Ste-
der, hvor der findes Ly, kan den Reisende i Ame-
rikas nordligste Egne forskaffe sig Brændsel; paa
Sletterne er det meget sjældent, og Kulden er saa
stærk, at det er særdeles farligt at gaae langt om-
kring for at søge derefter; desuden er det ofte Til-
fældet, at en heftig Blæst hvirvler Sneen op; den
formørker Luften og tvinger ikke sjelden den Reis-
sende til at forblive hele Dage paa eet og samme
Sted.

I saadanne Storme lærer man at indsee, hvor-
for Canadieren sætter saa megen Priis paa sine
Hunde. En Fremmed seer, at man betaler halv-
hundrede Pund Sterling for tre Hunde af en lille
Race, og udleer Kjøberen; stærkere Hunde, mener
han, vilde være bedre, og endda synes denne Priis

ham overdreven høi. Men i sin Glæde bliver Canadieren paa en uhyre Slette overfalden af en Sneestorm, og veed ikke mere, i hvilken Retning hans Huus ligger; paa Veien derhen ligger ti til tolv Fod høi Sne, og det fyger saa tykt omkring ham, at han ikke mere kan see den Hund, som er spændt forrest; hvorledes skal han hjælpe sig? han maa gaae tilgrunde. Ellers styrer han altid sine Hunde; nu overlader han aldeles til dem selv at finde Veien. Han er kun urolig saa længe, som han seer dem ængstelig søge hist og her; thi neppe hører han den forreste Hund slaae an, saa veed han ogsaa med Visshed, at Sporet er fundet; han flyver nu med Pilens Hurtighed hen over Sneens tynde Tisdække, som vilde bryde sammen under sværere Hunde, og er efter kort Tids Forløb hjemme eller i en Vens nærmere liggende Huus. Undertiden anseer den Reisende det for raadeligere at blive liggende, indtil Stormen er ophørt eller aftaget; den varer sjelden længe, og derefter bliver det altid godt Veir. Da ofte flere Veie fra eet og samme Sted løbe ud i forskjellig Retning, og Hundene med al deres Skarpsindighed dog umulig kunne vide, hvilken deres Herre vil følge, saa spænder han dem fra og giver dem noget Væde; derpaa graver han sig et Leie i Sneen, lægger sin Bøsse ved Siden af sig, medens hans Hunde leire sig oven over ham, og snart ligge alle i en dyb Søvn.

Saaledes tilbringer han Natten rolig, skjøndt han befinder sig i Nærheden af Ulvene og mange Mile borte fra enhver menneskelig Bolig. Han drømmer paa sit Sneeleie om Hjemmet og sin Familie, og staaer om Morgenens farst og munter op igjen.

Man kan altsaa midt i Sneen plages af den heftigste Tørst, og paa den anden Side, uagtet Sneen er saa løs, at man flere Fod under den endnu kan aande frit, med tilbørlig Forsigtighed deri rede sig et varmt og beqvemt Leie, medens Thermometret staaer flere Grader under Nul, og en heftig, skærende Blæst vilde dræbe Enhver, som overlod sig til Sønnen paa Sneens Overflade.

Den kloge og retfærdige Dommer *).

Hos Kadien i Staden Demus indfandt sig en Dag tvende Kjøbmænd for at forebringe en Klage. Efterat de ydmyg havde bukket sig dybt til Jorden, tog den ene af dem Ordet og sagde: "Sandhedens Fakkell, klart straalende Lys, som adspredde al Bedrageriets Mørke! vise Kadi, hvis Klogskab opdagde Ondskabens fineste Snarer, vi maae tage vor Tilflugt til din Retfærdighed. Vi ere ube-

*) Atalanta. 1ster Theil.

Kjendte Fremmede her paa Stedet, og komme fra
fjerne Egne for at drive Handel. Et slet Men-
neske søger at frænke os ved en opdigtet Historie
og at berøve os det, som vi med stor Møie og
Livsfare have erhvervet. Umulig vil din Retfær-
dighed tillade dette!”

”Hvad er det for et Menneske, som I beklage
Eder over?” spurgte Kadien.

”Naadige Herre,” svarede Kjobmændene, ”vi
kjende ham ikke; thi vi have aldrig seet ham for-
end her.”

I dette Øieblik traadte den Anklagede ind i
Salen. Saa snart Klageren fik Øie paa ham,
raabte de: ”Her er han, høimodige Kadi, her er
den Skjelm, det ondskabsfulde Menneske, som
endogsaa har den Frækhed at komme til dit Pal-
lads og udsætte sig for dit Blik, som ingen Skyl-
dig formaaer at udholde. Skjenk os din Be-
slyttelse!”

Den Anklagede nærmede sig Kadien, fastede
sig paa Knæ og sagde: ”De Ondes Skræk, Ka-
lifens Repræsentant, luk dit Øre for disse Nedri-
ges bedrageriske Ord. Hør af din Slaves Mund
deres skjændige Daad, og tøv da ikke med at ud-
slynge den retfærdige Straf imod dem.”

Kadien befalede den Anklagede at staae op og
fortælle ham sin Historie, og den Fremmede be-
gyndte saaledes:

”Jeg er en eneste Søn af en rig Juvelhandler i Bagdad. Min Fader, Koaja Abdallah, sparede Intet for at give mig en god Opdragelse. Allerede som Dreng fik jeg Lærere i forskjellige Videnskaber, saasom Philosophie, Lovkyndighed og Theologie. Men især lod han mig undervise i alle Sprog, som tales i Asien, forat det skulde blive mig saa meget desto lettere at gennemreise denne Verdensdeels Lande, dersom jeg paa Handels Vegne blev nødt dertil.”

”Jeg havde af Naturen et stærkt Hang til Vellernet og Odselhed. Min Fader bemærkede dette ikke uden Kummer, og for at forebygge de skadelige Følger deraf, gav han mig ofte vise Formaninger, der imidlertid kun gjorde et flygtigt Indtryk paa mig. Da jeg engang spadserede med ham i Haven, som hørte til hans Huus, sagde han til mig: ”Min Søn, jeg har desværre maattet bemærke, at mine Forestillinger kun ere dig til Besvær, uden at yttre nogen god Virkning paa dig. Men du vil sikkerlig snart blive befriet fra en saa vranten Opsynsmand, som jeg i dine Dine vel maa være. Jeg føler, at Dødens Engel ikke mere er fjern fra mig. Jeg efterlader dig store Rigdomme. Vagt dig for at anvende dem slet. Men skulde du alligevel være saa uforstandig at bortødsle dem, saa lov mig i det mindste, at du, naar du ikke har mere tilbage, vil tage din Tilflugt

til dette Træ, som du seer her. Knyt en Strikke til en af dets Grene, og søg ved Døden at undgaae de Onder, som ere uadskillelige fra Armoden.”

”Kort derpaa døde min Fader, saaledes som han havde forudsagt. Jeg lod ham prægtig begrave, og tog hele hans Efterladenskab i Besiddelse. De Rigdomme, jeg forefandt efter ham, vare saa betydelige, at jeg troede uden Betænkelighed at kunne overlade mig til mit Hang til Fornøielser. Jeg forøgede mine Tjeneres Antal, og gjorde Bekjendtskab med alle unge Mænd i Staden. Hver Dag holdt jeg aabent Taffel, og negtede mig ikke Opfyldelsen af noget Ønske. Følgen heraf var, at min Fædreneris usformærkt svandt hen. Med min Formue mistede jeg ogsaa mine Venner; ja selv mine Tjenere forlode mig, den ene efter den anden, da de saae, at jeg ikke mere kunde betale deres Tjenester saa gavmildt som før. Hvor forandret blev nu min Stilling! Mit Mod sank, og jeg erindrede mig for sildig min Faders sidste Ord. Ak! jeg fortjener kun altfor vel min nuværende Ulykke, sagde jeg til mig selv. Hvorfor har jeg ringeagtet Abdollahs Rædsonde og Raad? Hvor godt meente han det ikke med mig, da han anbefalede mig Sparommelighed og en god Anvendelse af min Formue! Havde jeg lagt hans Bønner paa Hjertet, da vilde jeg nu ikke befinde mig i en saa skrækkelig Forsatning og ved egen

Brøde lide Mangel selv paa Livets uundværligste Fornødenheder. Men, vedblev jeg, hans Formaninger skulde i det mindste ikke alle være uden Virkning! Jeg har ikke forglemmt, hvad han raadede mig, dersom jeg skulde komme i Nød. Dette Raad er ikke mindre viist end hiint. Thi det Lidedet, jeg endnu har tilbage af min Formue, er neppe tilstrækkeligt til nogle Maaneder. Men hvad skal der saa blive af mig? Jeg har da kun Balget imellem Betlerstræven og Hungerdøden. Det Bedste, jeg kan gjøre, er derfor at gaae hen og følge min Faders Raad. So før jeg befrier mig fra disse qvaelfulde Tanker og Sorger, desto bedre!"

"Under denne Samtale med mig selv gif jeg hen til en Rebslager og kjøbte mig en Strikke. Med denne ilede jeg ud i min Have og opsogte det Træ, som min Fader havde betegnet mig og som netop syntes at være indrettet til et saadant Foretagende. Jeg væltede to store Stene hen under det, steg op paa dem, og bandt Strikken om en meget tyk Green. Jeg gjorde derpaa en Løkke, som jeg lagde om min Hals, og sprang ned fra Stenene, for at svæve frit i Luften og døe. Strikken var meget godt gjort, og vilde upaatvivlelig have qvalt mig, dersom ikke Greenen, hvortil den var fastgjort, ved den pludselige Vægt havde løst sig fra Stammen og var styrtet til Jorden med mig."

”I Begyndelsen ærgrede jeg mig over at mit Forehavende saaledes var mislykket; men da jeg nøiere betragtede Grenen, for at see, hvorfor den havde gjort min Fortvivlelse en saa slet Tjeneste, bemærkede jeg med Forundring, at der faldt nogle Diamanter ud af den, og at baade Grenen og hele Stammen vare hule. Jeg hentede en Øre, huggede Træet om og fandt, at det heelt igjennem var opfyldt med lutter Diamanter, Rubiner, Smaragder og andre Edelfstene. Min Fortvivlelse gik nu pludselig over til den højeste Glæde.”

”Jeg besluttede imidlertid at gjøre en bedre Brug af disse nye Skatte, som min Faders kloge Forsigtighed saa uventet havde forskaffet mig, og at drive hans Haandtering, istedetfor at bortødsle dem som de forrige. Jeg forstod mig just ikke saa slet paa Handelen med Edelfstene, og kunde haabe at staae mig godt derved. I denne Hensigt forenede jeg mig med to fremmede Juvelhandlere, hvis Bekjendtskab jeg tilfældigviis gjorde i Bagdad, og som jeg ansaae for ærlige Mænd. Vi begave os alle Tre til Basra, leiede der et Skib, og fra Havbugten, som fører Navn efter denne Stad, gik vi under Seil til Ormus.”

”Vi levede i den bedste Forstaaelse med hverandre; vort Skib seilede med en gunstig Vind, og Maalet for vor Reise var ikke mere fjernt, da begge mine Handelsvenner spillede mig en Streg, som

lærte mig, at jeg havde taget betydelig feil i min gode Mening om dem. Vi havde allerede naaet Enden af Havbugten, og nærmede os det Sted, hvor vi vilde stige i Land. Vi vare meget fornøiede, og i denne glade Stemning sparede vi ikke paa de kostelige Vine, hvormed vi havde forsynet os i Basra. Vi havde druffet temmelig meget, og lagde os til at sove med alle Klæderne paa. Men medens jeg sov, toge begge mine Rejsesæller mig, og styrtede mig gennem Kahytvinduet ud i Havet. Min Undergang syntes uundgaaelig, og endnu i dette Dieblif kan jeg ikke begribe, hvorledes min Redning var mulig. Himlen syntes imidlertid at have taget mig i sin Varetægt. Bølgerne, som dengang gik temmelig høit, kastede mig uskadt op paa Strandbredden, hvor jeg tilbragte den øvrige Deel af Natten, idet jeg takkede Gud for min vidunderlige Frelse fra den truende Livsfare."

"Saa snart det begyndte at dages, begav jeg mig paa Veien. Heldigviis fandt jeg i mine Klæder endnu nogle Zechiner, som i det mindste for Diebliffet beskyttede mig mod at lide Nød. Desto mørkere vare mine Udsigter i Fremtiden. Men stolende paa Guds Bistand, som jeg nys havde havt en saa vidunderlig Prøve paa, fortsatte jeg min Vandring. Jeg naaede snart Ormus, og traadte ind i et Karavansera. Den Første, jeg saae, var en af mine Handelsfæller."

”Han syntes at blive meget forbauset over at see et Menneske, som efter hans Formening for længe siden maatte være opslugt af et eller andet Søuhyre. Han ilede til sin Kammerat, for at meddele ham den ubehagelige Nyhed og aftale med ham, hvorledes de skulde forholde sig imod mig. Deres Beslutning var snart fattet. De kom begge ned i Gaarden, hvor jeg var, og lode som om de slet ikke kjendte mig. ”Ha, I Trolose,” raabte jeg til dem, ”Allah har tilintetgjort Eders mangeløse Ondskab; til Trods for Eders Skjændighed lever jeg endnu. Giv mig øiebliklig mine Edelstene tilbage. Jeg vil ikke mere leve i Fællesskab med saadanne Riddinger, som I ere.” Men istedetfor, som jeg havde ventet, at blive sønderknuftet ved denne Tiltale, vare de saa uforfammede at vedblive at spille deres paatagne Rolle. ”Skjelm, Bedrager!” raabte de, ”hvad vil du? Vi have lige saa lidt seet dig, som de Juveler, du forlanger af os.” De vare saa frække endnu at ledsage disse Ord med nogle Slag; og da jeg truede med at anklage dem hos dig, ophøiede Rødi, skyndte de sig afsted, for, som jeg nu seer, at komme mig i Forkjøbet og indtage dig imod mig. Men dit lyse Blik vil snart skjelne mellem Løgn og Sandhed og give de Skjændige, som ville bedrage dig og mig, den velfortjente Løn.”

Abdallahs Søn taug. Opmærksom havde Radian hørt paa hans Fortælling. Han betragtede nu begge Anklagerne, i hvis Miner man ikke kunde læse det ringeste Spor af en ond Samvittighed. De stode der med den største Rolighed.

"Tro ikke Bedrageren, du Retfærdighedens Skjold," udbød den ene af dem. "Du vil strax have mærket af hans Fortælling, at den er et slet opdigtet Eventyr, hvormed han vilde have dig til Bedste."

Radian bed ham at tie, og spurgte den Anklagede, hvad for Vidner og Beviser han kunde tilveiebringe for Sandheden af sin Fortælling? Og da denne svarede, at han kun havde Gud til Vidne og sit ærlige Ansigt til Beviis for Sandheden af sin Forklaring, fastede Dommeren et vredt Blik til ham, og raabte med tordnende Stemme: "Bort fra mine Dine, Bedrager! Tænk ikke, at du kan føre mig bag Lyset med dine løgnagtige Ord, eller ferlede mig til en Uretfærdighed mod disse ærlige Kjøbmænd. Den velfortjente Straf venter dig."

Da Abdallahs Søn var bleven ført bort af Rettens Betjente, nærmede de to Kjøbmænd sig Radian, for at takke ham og tilbyde ham nogle kostbare Edelfstene som et Beviis paa deres Erfjendtlighed. Men Radian vægrede sig ved at modtage denne Gave, idet han sagde: "Retfærdigheden er hos mig ikke tilfals for Guld. Kalifen,

som i Prophetens Sted hersker over de Troende, vil, at enhver af hans Undersaatter skal vorde tildeelt, hvad der medrette tilkommer ham, og det er mig en Fornøielse at have opfyldt denne hans Villie og gjort Eder en Tjeneste. Beholder derfor Eders Edelstene. I ville imidlertid give mig et tilstrækkeligt Beviis paa Eders Erkjendtlighed, dersom I endnu i aften ville komme til mig med Eders Juveler. Jeg er en stor Ven af slige Kosterbarheder, og ønsker at kjøbe nogle skønne Diamanter til min Hustru?"

Kjøbmændene vare henrykte over Dommerens Uegennyttighed, og lovede at indfinde sig hos ham til den bestemte Tid og fremlægge deres Kosterbarheder for ham.

Imidlertid var Abdallahs Son bleven bragt i Fængsel, og han havde her god Tid og Leilighed til at anstille Betragtninger over sin sørgelige Skjebne.

"Jeg Ulykkelige!" udbrød han; "hvor grusomt behandler Forsynet mig! Ikke tilfreds med at have berøvet mig min Formue, hvoraf jeg tænkte at gjøre en saa fornuftig Brug, maa jeg Ufskyldige oven i Kjøbet vandre i Fængsel, og hvem veed, hvilken piinlig Straf der endnu venter mig her. Hvorledes kunde dog Allah lade disse skjændige Røveres Anslag lykkes og slaae Kadien saaledes med Blindhed, at han holdt min sande og ufunklede Fortælling for et opdigtet Eventyr? Men Dom-

meren er sikkert bleven bestukken af Bedragerne, og jeg, som ikke kunde gjøre ham nogen Foræring, maa nu blive et Offer for hans uretsfærdige Gjerlighed. Dog hvi klager jeg vel? Har jeg maasskee ikke fortjent min ulykkelige Skjebne? Hvorfor var jeg saa letfindig at bortødsle den Formue, som jeg først besad? Vilde jeg ikke nu have kunnet føre et beqvemt og roligt Liv i Bagdad, dersom jeg ikke havde været saa stor en Daare? Og hvo bød mig at skjenke min Fortrolighed til de fremmede Kjøbmænd, som jeg neppe havde seet før, og saa at sige overlevere mig til deres Godtbefindende? Unegtelig er min nuværende Ulykke en velfortjent Straf for min tidligere Daarsskab!”

Medens han saaledes klagede, var det blevet Nat, men Sønnen flyede den ulykkelige Fange. Først fildig sønkede Slummeren sig ned paa hans trætte Dienlaag, indtil omsider Laasenes Råsen vækkede ham. Det var høi lys Dag; Fangevogteren stod ved hans usle Leie og meldte ham, at han strax skulde komme til Radian.

Abdallahs Søn troede ikke Andet, end at han nu skulde lide Straf for sit formeentlige Bedragerie. Desto større var hans Forundring, da Radian leverede ham to smaae Kasser med Edelfstene og spurgte ham, om de tilhørte ham. I sin Overraskelse lod han Blikket hvile snart paa Edelfstene, snart paa Dommeren, og glemte ganske at

svare paa det uventede Spørgsmaal. Dommeren gjentog det, og Abdallahs Søn forsikkrede, at det var de samme Edelstene, som hine bedrageriske Kjobmænd havde villet berøve ham.

"Saa modtag din Eiendom tilbage af min Haand. Masken er revet af Bedragerne; de sidde allerede i Fængsel, og skulle ikke undgaar den Straf, som de vilde paaføre dig."

Abdallahs Søn udbrød i de varmeste Takksigelser, og pristede med lydelig Stemme Radiens Retfærdighed. Derpaa yttrede han det Ønske, at han vilde sige ham, hvilken Omstændighed han havde at takke for denne lykkelige Forandring. Radien opfyldte hans Bøn.

"Du vil erindre dig," saaledes begyndte han sin Fortælling, "hvad der foresaldt igaar. Jeg mærkede paa din usminkede Fortælling, paa den Selvtillid, som lyste fra dine Ord, og paa din rolige, faste Tone, der blot kunde være Frugten af en god Samvittighed, at Retten var paa din Side. Men da du hverken havde Vidner eller andre Beviser for Sandheden af dit Udsagn, var det mig umuligt strax at afgjøre Sagen til din Fordeel. Jeg maatte først skaffe mig sikre Beviser. Jeg anstillede mig derfor, som om jeg holdt din Fortælling for et Eventyr, lod som jeg var meget opbragt paa dig, og truede dig med Straf, for at gjøre dine Anklagere trygge. Har jeg der-

ved for en kort Tid voldet dig Kummer, saa vil du nu sikkerlig tilgive mig. Dine Anklagere gif i i Fælden. De opløstede min Retfærdighed til Skyerne, og tilbode mig anseelige Foræringer, til Tegn paa deres Erkjendtlighed. Jeg vægrede mig imidlertid ved at modtage dem, og bad dem blot at komme til mig om Aftenen med alle deres Edelsstene, da jeg vilde udsøge mig et Smykke til min Hustru. De gif ganske henrykte bort, og indfandt sig til den bestemte Tid hos mig med flere Kasser fulde af Edelsstene. Jeg lod dem sætte sig ned, og førend jeg tog Stenene i Oiesyn, bevertede jeg dem med Drikkevarer og Confect. De vare ganske henrykte over denne Modtagelse, og Samtalen blev snart livlig og munter. Da jeg troede, at den utvungne Munterhed havde naaet den Grad, som var tjenlig for mit Oiemed, bad jeg dem at vise mig deres Kostbarheder. De aabnede Kasserne, hvori Edelsstenene laae, og jeg behøvede ikke at tage min Tilflugt til Forstillelse for at beundre de herlige Stene. Jeg holdt Lovtaler over deres skjønne Varer og deres gode Smag. Ligesom tilfældig henkastede jeg det Spørgsmaal, hvad det var for nogle Edelsstene, som du saa fræk havde paaastaat tilhørte dig. Uden i deres Glæde at ane Snaren, som var skjult under dette Spørgsmaal, pegede den ene paa disse to Kasser og sagde, at det var dem, som du havde villet bedrage dem

for. Neppe vare disse Ord slupne ham af Munden, saa forandrede Scenen sig pludselig. Idet jeg paatog mig en straffende Mine, raabte jeg med tordnende Stemme: "I Riddinger! med hykkelsk Smiger kaldte I mig idag Sandhedens Fakkell. Nu i det mindste fortjener jeg dette Navn, da jeg gjennemskuer Eders Skjændighed og har bragt den skjulte Sandhed for Lyset. I sagde tidligere, at I aldrig havde seet det Menneske, som anklagede Eder, førend her, og at I ikke kjendte ham. Hvoraf vide I da, at det netop er Edelskærene i disse to Kasser, som han gjør Fordring paa?" De vare i høieste Grad forskrækkede over denne Tiltale, og da de saae sig opdagede, kastede de sig for mine Fødder, tilstode Alt og bade om Naade. Jeg lod dem bringe i Fængsel, hvor de nu vente deres Straf. Men du, unge Mand, tag din Eien- dom tilbage, gjør en forstandig Brug deraf, og skjenk ikke strax enhver Fremmed din hele Fortro- lighed."

Da Kadien havde endt, kunde Abdallahs Son ikke noksom beundre hans Klogskab og takke ham. Han bad den vise Dommer om Tilladelse til at nedsætte sig i Demus, hvor Enhver kunde leve tryk og rolig under hans Wiisdoms og Retfærdig- heds mægtige Beskyttelse. Det blev ham tilladt. Ved Sparksomhed og Retsskaffenhed blev hans Han- del snart meget blomstrende; han anvendte sin Over-

flødighed til Armodens Understøttelse, og opnaaede, elsket og agtet, en lykkelig Alderdom.

Mærkværdig Egenskab ved Pindsvinet *).

En af de interessanteste Kjendsgjerninger i Pindsvinets Naturhistorie meddeelt 1831 af Lenz, og er senere bleven bekræftet af Professor Buckland, nemlig: at de heftigste dyriske Gifstarter ikke synes at yttre nogen Virkning paa dette Dyr, en Egenskab, som gjør det til en sand Skat i Skovene, hvor det rimeligviis tilintetgjør et stort Antal Reptiler og andre skadelige Dyr. "Jeg besad," siger Lenz, "et Hun-Pindsvin, som var meget venligt og tamt og holdtes indespærret i en stor Trækasse. Ofte gav jeg det Staalorme og Snoge, som det anfaldt med Graadighed, uden at bekymre sig om, at de snoede sig omkring dets Krop. Det tog fat paa dem snart i Midten, snart ved Halen, undertiden ogsaa ved Hovedet. En Dag lod jeg mit Pindsvin kæmpe med en Øgle. Saasnart denne var bragt i Nærheden af Pindsvinet, og det havde lugtet den (thi Synet er meget svagt hos dette Dyr), greb det den ved Hovedet og holdt den mel-

*) Blätter aus der Gegenwart, 1834.

lem Tænderne, dog uden at bide til; Oglen blev rasende, hvislede og beed om sig; men Pindsvinet syntes ikke at føle nogen Smerte derved, og slap den ikke, hvor meget den ogsaa beed. Da Oglen omsider var bleven ganske udmattet, greb Pindsvinet den atter ved Hovedet, som det beed i Stykker tilligemed Gifftænderne og Giftposerne, hvorpaa det endnu fortærede en Deel af Kroppen. Jeg har flere Gange i Overværelse af forskellige Personer gjentaget denne Kamp, og ofte fik Pindsvinet otte til ti Bid i Ørene, Snuden og selv i Tungen, uden at spore slemme Følger deraf. Der opstod hverken nogen Hævelse, heller ikke viste der sig noget af de andre Symptomer, der pleie at yttre sig ved denne Art af Forgiftelse. Hverken Pindsvinet selv eller dets diende Unger syntes at lide deraf.

Disse Iagttagelser stemme overeens med dem, som Pallas har anstillet. Han forsikkrer, at Pindsvinet kan fortære hundrede spanske Fluer, uden at føle de Tilfælde, som Nydelsen af dette Insect frembringer hos Mennesket, Hunden og Ratten. En tydsk Læge, som for kort Tid siden vilde obducere et Pindsvin, gav dette Dyr Blaa-syre, hvilket ikke havde nogen Virkning. Med en stærk Dosis Arsenik gif det ligedan. Han lod det nedsluge Opium og tilsidst ætsende Sublimat, uden at kunne opnaae sit Viemed." — Ifkun naar

Pindsvinet ikke kan finde Kjød, æder det Pærer, Æbler og andre Frugter. Dets sædvanlige Føde er Orme, Snegle, Insecter, Frøer, selv Skrubtudser, Røtter og Muus. Med Hensyn hertil vilde dette Dyr være af stort Værd for Landmanden, og man burde skaae og frede det mere, end vel almindeligviis skeer.

Myrernes Malkekøer *).

Myrerne holde og fore visse andre Insecter, af hvilke de forskaffe sig en sød, nærende og flydende Substant paa samme Maade, som vi erholde Mælk af Køerne. Der gives to forskjellige Arter af saadanne Insecter, Aphiderne eller Bladlusene og Galæbleinsecterne. Linné og efter ham flere andre Naturforskere have kaldt disse Dyr Myrernes Malkekøer, og Udtrykket er virkelig heller ikke upassende. Enhver, der vil gjøre sig den Uleilighed at iagttage disse Dyr, kan, som allerede Linné siger, paa den dertil passende Aarstid see, at Myrerne krybe op i Træerne, for der at malke deres Køer, Bladlusene. Det Stof, som her kaldes Mælk, er en sukkeragtig, flydende Masse, som

*) Family Library, 1830.

disse Insecter afføndre; den staaer i Sødhed neppe tilbage for Honning, og kommer i klare Smaadraaber ud af to smaae Rør, som befinde sig paa begge Sider lige over Bladlusens Underliv. Dette Insect bringer sin lille Sugesnabel ind i Træets og Bladenes fine Bark, og udsuger uophørlig Saften, som gaaer igjennem dets Fordøielsessystem og derpaa igjen afføndres ad de nys beskrevne Veie. Er der ingen Myrer tilstede, som kunne optage Skat-ten, saa sprøite Insecterne Saften fra sig i regel-mæssige Tidrum; men befinde Myrer sig i Nærheden, saa passe de med Opmærksomhed paa den kostbare Safts Udtømmelse, og indsuge den umiddelbart derpaa. Imidlertid fortære de den ikke blot, naar Insectet af egen Drift giver den fra sig, men de vide — hvilket er endnu mere paafaldende — ogsaa paa anden Maade at forskaffe sig denne Nysdelse, kort sagt, de malke Bladlusene. Deres Følehorn gjøre ved denne Leilighed samme Tjeneste som Malkepigens Fingre; de banke med disse Organer, som de bevæge meget hurtig, afvejlende paa den ene og den anden Side af Bladlusen; en Draabe af den forlangte Saft vælder strax frem, og Myren opsluger den med Begjerlighed. Er et saadant lille Dyr malket, saa gaaer Myren til et andet, som den behandler paa samme Maade, og saa fremdeles, indtil den er mæt, hvorpaa den vender tilbage til sin Tue.

Nogle Myrearter drage ud for at opsøge Bladluus, men andre, saasom de gule Myrer, holde sig en stor Flok af dette Slags Kæer, der leve af Græsset og andre Planter's Rødder. De hente dem ned fra Bladene, gjøre dem til deres Huusdyr, og give derved, som H u b e r meget rigtig bemærker, et Exempel paa sand menneskelig Klogskab og Industrie. Den omtalte Naturforsker rørte en Dag op i en Tue, som var beboet af de gule Myrer, og saae da en Art Bladluus deels fryde om i de forskjellige Gemakker, deels suge paa Rødderne, som vare trængte ind i det Indre af Tuen. Myrerne syntes at være meget bekymrede for deres Malkekæer; de fulgte overalt bag efter dem, og kjælede for dem, saasnart de havde Lyft til den søde Saft, som Bladlusene heller aldrig negtede dem. Ved det ringeste Skin af Fare toge de dem i Mundaabningen, og bære dem forsigtig hen til et mere sikkert og beskyttet Sted. Ogsaa kæmpede de om Bladlusene med andre Myrer; fortalt, de bevogtede dem som den troeste Hyrde sin Hjord.

Andre Myrer, som ikke bære Bladlusene til deres Tue, synes dog at betragte dem som deres Privateiendom; de udstille Skildvagter paa de Steder, hvor "Kæerne" befinde sig, jage andre Myrer bort, og, hvad der endnu er besynderligere, spærre dem inde, ligesom en Hyrde sine Faar i en

Fold, for ikke blot at holde andre Myrer borte fra dem, men ogsaa for at beskytte dem mod deres naturlige Fiender.

Døgnfluerne *).

Réaumur giver en interessant Skildring af disse saa kort levende Insecter, som komme tilsyne efter Solens Nedgang og døde endnu før dens Opgang. Fiskerne vente dem paa Seine- og Marne-Floden sædvanlig midt i August, og kalde dem Fiske-nes Manna. Efterat man havde meldt Réaumur, at Døgnfluerne (Ephemerae, Diariae) lode sig see og kom i Millionvis op af Vandet, begav han sig den 19de August, omtrent tre Timer før Solens Nedgang, i en Baad ud paa Floden; men da han havde ventet indtil Klokken 8 og ikke seet noget, og det tillige trak op til en Storm, vendte han om, efterat han dog først havde taget adskillige med Pupper fyldte Jordklumper fra Flodbredden og lagt dem i en stor Ballie med Vand. Hans Tjenere, som bare Ballien, havde neppe sat denne paa et Trin af den Trappe, som fører fra Haven

*) Library of Entertaining Knowledge: Insect Transformations. 1831.

ned til Marne, førend han hørte dem raabe: "Hvilken uhyre Mængde Fluer!" Han tog øiebliklig en Fakkell, løb hen til Ballien, og fandt enhver af de paa Vandet svømmende Jordklumper fuld af Fluer, som deels forlode deres gamle Indhylning, deels lavede sig til at flyve, og deels allerede virkelig fløi, medens de i Vandet ligeledes rykkede deres Udvikling nærmere og nærmere. Den med et Tordenveir forbundne Storm begyndte nu, og Réaumur var nødt til at forlade dette interessante Optrin, men lod, forat Fluerne ikke skulde slippe bort, Ballien tildække med et Klæde. Efter en Times Forløb hørte Uveiret op, den ivrige Naturforsker vendte tilbage til Ballien og fandt, at Døgnfluernes Antal paa en vidunderlig Maade havde formeret sig og endnu hver Secund vedbleve at tiltage. Mange fløi bort, endnu flere druknede; Antallet af de sig udviklende Insecter vilde, uden at regne dem, som Fakkelskinnet lokkede hid i stor Mængde, have været tilstrækkeligt til at opfylde Ballien. Han lagde Klædet igjen over Ballien holdt Fakkelen hen over det, og næsten i samme Dieblik var det bedækket af en umaadelig Mængde tilstrømmende Døgnfluer, som man havde kunnet gribe i Haandfuldeviis. Hvad Réaumur havde iagttaget i Ballien, var Intet imod den Scene, han var Vidne til ved Flodbredden, hvor han blev loffet hen ved sin Gartners Raab. "Den utal-

lige Mængde," sagde han, "der sværmede om ved Bredden, kan man hverken gjøre sig noget Begreb om eller beskrive. Naar Sneen falder allertættest og i de største Flokker, er dog Luften ikke saa opfyldt deraf, som den nu var af Døgnfluerne. Neppe havde jeg opholdt mig nogle faa Minuter paa eet og samme Sted, saa var Jorden der to til fire Tommer høit bedækket med disse Insecters-Regemer. Paa det nederste Trappetrin ved Vandet laae et tykt Lag, og Floden kunde ikke skylle saa mange bort, som atter faldt ned paa Trinet. Jeg maatte flere Gange skifte Plads, da jeg ikke kunde holde ud i denne Regn af Insecter, som fra alle Kanter fløi i Ansigtet paa mig og fyldte Næse, Øren, Næse og Mund, saa at jeg var nær ved at kvæles. Det var heller ingen behagelig Forretning at holde Lys; thi vor Fakkellærer var inden saa Dieblik aldeles bedækket af Insecterne, som i tætte Skyer styrtede sig over ham. Fakkellyset gav nu Anledning til et Skuespil, som henrykte Enhver, der saae det, og som selv min dumme og meest ligegyldige Tjener ikke kunde blive fjed af at betragte. Paa ingen Himmelglobus er der nogenfinde blevet draget saa mange fredsførmige Bølger i alle mulige Retninger, som alle havde Lys i det samme Middelpunkt. Deres Tal syntes at være uendeligt; de krydsede hverandre i alle mulige Retninger og Bøininger, og vare tillige alle meer

eller mindre skjæve. Ethvert af disse Bølter bestod af en uafbrudt Række Døgnfluer, der i en Linie fulgte saa tæt efter hverandre, at man skulde troe, de vare bundne sammen ved Hovedet og Bagkropspen. De lignede et Solvbaand, der var stærk udtakket i Kanten, og bevægede sig omkring Lyset med en utrolig Hurtighed. Efterat disse Fluer to eller tre Gange hver havde gennemfløiet Kredsen, uden at have brændt sig, faldt de ned paa Jorden eller i Vandet.

Vandlopperne's Dands *).

Stille, roligt Vand er Skuepladsen for et interessant lille Væsen (*gyrinus natator*, Vandloppen) som man i April, naar Veiret er nogenlunde mildt, seer lege paa Vandets rolige Speilflade. Disse smaae, sorte Biller forene sig i Selskaber paa 10 til 12 Stykker i Nærheden af Bredden, hvor en fremspringende Jordtunge danner en lille Bugt, og hvor Vandet er særdeles roligt; og her svinge de sig fra Morgen til Aften med den største Livlighed i regelmæssige Kredse omkring imellem hverandre, enhver i sin egen Sphære, i fuldkommen

*) Library of entertaining knowledge. 1831.

Enighed og tilsyneladende uden al Hensigt. Da de ere meget selskabelige, seer man dem sjelden alene, og blive de adskilte, saa finde de snart hverandre igjen. En lille Plads tjener sædvanlig til Dandsesal for flere Selskaber, som vel aldrig ganske forene sig, men dog heller ikke nogensinde komme i Strid med hverandre, og idelig og idelig bevæge sig lystig i deres egne Kredse. Forstyrre man dem i deres Fornøielse, saa blive de meget urolige og dukke stundom under, men snart forsvinder deres Frygt, de komme igjen op paa Overfladen, og begynde deres muntre Dandse paany.

Om Dyrenes Keenlighed *).

Dyrenes fuldkomne Keenlighed er en mærkvaerdig Omstændighed, naar man betænker, at de næsten altid ere i Berørelse med Snavs og Støv. Paa de fleste Scarabæer (Torbister) hænger der Jord, naar de komme ud af deres Vinterboliger; men at skaffe det bort er ogsaa en af deres første Beskæftigelser. Alle Torbister, som for det meste krybe omkring paa Jorden og i Skarnet, udmærke sig desuagtet ved deres Vingedækkers Glans og

*) Journal of the Royal Institution. 1830.

derved, at man i Almindelighed ikke finder det ringeste Spor af Snavs paa dem. Beklædningens Reenlighed synes overhovedet at være en af Naturens vigtigste Forskrifter, og er kjendelig gjennem hele Skabningen. Fiskene kunne ikke let tilsmudse sig i det Element, hvori de leve; Fuglene sørge stedse for deres Fjedres Glans; selv Sneglene, som dog ere ganske slimede, vogte sig for at der skal hænge noget Snavs ved dem. De fiirfødde Dyr's Uld og Haar er, naar Dyret befinder sig i sund og naturlig Tilstand, aldrig tilsmurt med Ureenlighed. Nogle Fugle vælte sig rigtignok i Støvet, og andre Dyr bedække sig med Snavs; dette skeer imidlertid ikke af Lyst til Ureenlighed, men for at befrie sig fra Et eller Andet, eller for at beskytte sig mod Insecternes Bid og Stik. Om et Instinct driver Dyrene til at pynte sig og holde sig rene, vide vi ikke, men de gjøre det gjerne, og sikkerlig bidrager dette til at befordre deres Velbefindende og Sundhed.

Ken n i e har angaaende denne Gjenstand samlet flere mærkværdige Exempler af Naturhistorien. Sanct Hans=Ormens Maddik besidder f. Ex. et Rødskab, som bestaaer af kredsførmige Straaler, der ligesom Sneglens Følehorn kunne trækkes ind. Disse Straaler ere forenede med hverandre ved en blød, fugtig Hud, og indvendig befinder sig en Art Pomme, der er dannet som en Tragt,

og hvori alt Legemet's Støv og Ureenlighed bliver samlet, indtil den ikke kan rumme Mere, hvorpaa den lille Bunte ved en ormeagtig Bevægelse i Straalerne bliver stødt ud og lagt hen paa et Sted, hvor Insectets glindsende Hud ikke paany kan blive tilsmudset deraf. Dette Redskab understøtter ogsaa Dyret, naar det kryber, og tjener det især til at vedligeholde en vanskelig Stilling. Rennie har ogsaa bevist, at dette Insect ikke, som man hidtil har troet, er et planteædende, men derimod et fjødædende Dyr, og at det især er begjerligt efter Snegle. Da det nu ikke kan fortære et saadant Offer uden at blive tilsmurt af Slimen, saa farer den med sit Røengjøreles-Redskab efter ethvert Maaltid hen over sit Hoved, sin Hals og sine Sider, for at rense sig før Slimen.

Et andet Exempel herpaa afgive nogle Uglearter, paa hvilke den midterste Alo er udtakket som en Sang eller Kam, og "da man deri" — siger den berømte Ornitholog Wilson — "ofte finder smaae Duun, er det vel rimeligt, at den bliver brugt som Kam til at befrie Hovedets Fjedre fra altskens Snyltegjefter."

Følge Rennie har endnu en anden amerikansk Fugl (ligesom ogsaa Heiren) dette Redskab; vi ville imidlertid ikke nærmere indlade os herpaa, men derimod vende os til Katte og den almindelige Flue, der begge, som bekjendt, meget ofte om-

hyggelig pynte og rense sig. "Det vigtigste Redskab dertil er hos Katten Tungen; men vil den ogsaa pudse sit Skind paa Steder, som den ikke kan naae med Tungen, saa væder den sine bløde, svampagtige Fodder med Spytt, og gnider derpaa Hovedet, Ørene og Ansigtet dermed, strækker stundom ogsaa paa samme Tid een eller to Kløer ud, for at klemme Haarene glatte. Kattens Tunge er indrettet næsten som en Karte, idet flere hornagtige Spidser, som deels ere bøiede fremad, deels tilbage, staae derpaa og tjene til at søbe Mælk o. s. v. op med, saavelsom til at skrabe de smaae Rjodtrævler fra Benene, men især til at glatte Skindet. Hunkatten gjør sig mere Uleilighed med sine Killinger end med sig selv, og tilbringer sædvanlig den største Deel af Tiden med at sliffe deres Skind glat."

"For nøie at kunne betragte Benets vidunderlige Bygning paa de tøvingede Fluer (muscidæ), maa man have et temmelig stærkt Forstørrelsesglas. Det ligner endnu meer end Kattens Tunge en Hestefrigle. Denne Indretning blev først nøie undersøgt af Everard Home og Bauer, for at forklare, hvorledes Fluerne kunne gaae paa en lodret Glasflise og understøtte sig med Syngdekraften. Som Renselses-Redskab er Fluens Fod endnu aldrig bleven betragtet og undersøgt, skjøndt Enhver veed og seer, at Fluerne gnide Benene mod

hverandre for at skaffe Støvet bort deraf, at de gjøre Hovedet, Pinene og Kroppen rene og pudse Bagbenene med Vingerne. Den almindelige Spyflue (*musca carnaria* eller *vomitaria*) har paa Fødderne to rundagtige Kamme, hvis indvendige Overflade er bedækket med fine Duun og der tjene til et dobbelt Piemed, som en fiin Børste og til at understøtte Gangen paa Glas og paa Væggen. Hos nogle Urter af en anden Familie (*Tipulidæ*) befinde sig paa hver Fod tre saadanne Kamme. Da de omtalte Insecter ere tæt bevoxede med Haar, saa tjene disse Kamme ret godt til at rede og rense dem for Støv. Selv Haarene paa Benene blive brugte dertil.”

Biernes Tvekampe *).

Paa skjønne Foraarsdage, naar Solen skinner ret mild og varm, kan man ofte bemærke Tvekampe imellem to Beboere af een og samme Biestade. Undertiden synes Kampen at være begyndt inde i Kuben, og de Stridende komme ud i det Frie, for at have mere Plads til Slagene og Stikkene. En anden Gang bliver en Bie, der fredelig sidder eller

*) Family Library. 1830.

vandrer omkring uden for Ruben, grovelig anfaldet af en anden, hvorpaa Kampen strax begynder, og Enhver søger at erholde den fordeelagtigste Stilling. De blive ved slige Leiligheder saa ivrige, at Réaumur kunde træde ganske tæt hen til dem og iagttage dem med en Lindse. Seierherren påser det Dieblif, naar Fienden, som han har væltet om i Støvet, blotter de svagere Steder af sit Legeme ved at strække det ud i den Hensigt at stifte; strax støder den sin Braad ind imellem Modstanderens Sider, og denne strækker siebliflig de skjælvende Finger ud og døer. En Bie kan ikke, naar man undtager ved Sønderknuselse, dræbes saa hurtig ved nogen Ting, som ved en anden Bies Stik. Efter en saadan Fægtning bliver Seierherren altid — som Réaumur beretter — meget længe staaende ved den overvundne Fiende, støtter sig paa de fire Forbeen, og gnider de to bageste mod hinanden.

Dervischen og Ravenen.

Da en from Dervisch, der kummerlig tjente Livets Ophold ved strengt Arbeide, engang var paa en Reise, satte han sig ved Foden af et Træ, for at hvile ud. Medens han udblodte sin tørre Brøds skorpe i Bækken, som flød forbi ham, og tænkte over de underfulde Veie, ad hvilke Forsynet ofte

sørger for enhver levende Skabnings Fornødenheder, blev hans Opmærksomhed vakt af en besynderlig Flagren over Hovedet paa ham. Da han saae i Veiret, bemærkede han en Ravn, der søndersled et Stykke Kød og med om Omhyggelighed madede en stakkels lille Falkeunge, som endnu ikke kunde flyve. Han iagttog en Tidlang disse Fugle, og betænkte saa, hvor ganske overflødig det dog var at arbejde for det daglige Brød, saaledes som han hidtil havde gjort. ”Hvorfor,” sagde han til sig selv, ”skal jeg pine og plage mig og udsætte mig for Menneskenes slette Behandling, da der lever en saa god og kjærlig Skaber, som kan sørge for mine Fornødenheder?” — Saa snart han kom hjem, opgav han alt det Arbejde, han hidtil havde havt, og tilbragte hele sin Tid med Bon og Grublen; men den Føde, han ventede paa, kom ikke, og han var snart med hele sin Familie bragt i en saadan Elendighed, at han havde maatte sulte ihjel med den, naar ikke en fattig Sommermand, der levede i Nærheden og hørte tale om hans Nød, var kommen ham til Hjælp.

Da indsaae Dervischen, hvor forkeert han havde opfattet den Lære, som Forsynet havde givet ham, og at han burde have efterlignet den flittige og godgjørende Ravn, men ikke den hjælpeløse, afhængige Falkeunge.

D ø d s e n g e l e n,
en Allegorie *).

"Kolde, grusomme Død!" raabte Alzindor gysende, og kastede sig ned ved den freile Rand af Skovbækken, der førte knækkede Græsstraæ og afrevne Blomster afsted med sig. "Al, Blomsterne og Straaene føle ikke som vi! Muntre vedblive de at dufte og bramme, naar deres Brødre og Søstre rundt omkring hentorres under Solens brændende Straaler eller brydes af en begjerlig Haand. Hvorfor sønderrives Menneffets Hjerte, naar du Skræffelige lader dig see og bortrover de Venner, ved hvis Liv vort Liv hang? Hvi løser du Skjønhedens Smykke fra deres kolde Pande og forvandler de fortrolige Skikkelser, som vor Arm ikke vil slippe, til Forfærdelsens Billeder, som vi gysende skjule under Jordens grønne Dække? — Men dig, Ubarmhjertige, rører ei Kraft, ei Skjønhed, ei Ungdom. Blindt hen griber du ind i vore Rækker, lader den trætte, sløvede Olding hvileløs sukke paa sine Kjæres Grave, og vælger dine Ofere af de Glades Kreds, som neppe have sat Livets skummende Bøger til deres Læber. Lurende sniger du dig ind i Kjærlighedens Rosenlunde, og adskiller de Trofaste, som Haand i Haand, med læng-

*) Efter G. Eberhardt.

selfulde Hjerter skue en Fremtid imøde, der lovede dem tusinde Blomster og Frugter. Det skyldfrit legende Barn, som aldrig bedrovede Noget; Unglingen, hvis Forhaabninger og Drømme vilde tilkæmpe sig, omfatte og lyksaliggjøre saa Meget; Moderen, som lig den milde Sol udbredte Held og Glæde over Mand og Børn, Alle maae (ofte under Smerte og Qual) følge dig, naar du svinger din Lee og vinker ad dem."

"Ak, jeg flyede for dit affhyelig grinende Billede, flygtede fra den friske Gravhøi, som gemmer den elskede Pige, der blev dit Bytte; men dine Rædsler strække sig gjennem hele Naturen, og haanende raabte du efter mig: Flagre du kun, lig den brogede Sommerfugl, igjennem den smilende Dal! Endnu glimre dine straalende Vinger; dog hurtigt som Morgenrøden forsvinder deres farvede Støv, og Blomsterne, hvorpaa du vugger dig, Legekammeraterne, med hvem du spøgede, I komme alle til mig, I undgaae mig ikke; thi Skabningens Herre lægger Eders Skjebne i min Haand!"

"Dog jeg sukker og klager nu, da Livets varme Aande endnu saa liflig omvifter min rosenfarvede Kind, hendrømmer mig før Tiden i det rædselfulde Rige! Nei, jeg vil nyde hvad der frembyder sig for mig, og undflye dig, skumle Forfølger, saa længe jeg kan. Bort, I Sorger, I vidtudseende Planer! Far hen, mæisommelige Saaen, fjed-

sommelige Opbyggen! Skulde jeg saae, bygge og sørge for Andre? Veed jeg ikke, at Odelæggeren venter mig? Allerede ligge Barndommens muntre Legepladse bag ved mig; kunde jeg endnu engang gennemhoppe dem, da vilde jeg skye Ulvorlighedens og Umagens Stier og ubekymret more mig i Fornøielsens Haller. Jeg vilde bestandig hylde dig, indtagende Glæde; enhver Skranke, som adskilte mig fra dig, vilde min ilende Fod overspringe, og ledet af dig alene vilde jeg sværme over i Ungdommens Land. — Ak, ogsaa dens skønneste Halvdeel er allerede uigjenbringelig tabt for mig. Venlig bød den mig sine meest tillokkende Frugter; dog jeg forsmaaede dem, saa yndige de vare, for at jage efter Skygebilleder og bringe frugtesløse Offere paa Pligtens Altare. Men jeg lever endnu, og herligere end nogenfinde blinker Nydelsens Bæger mig imøde. Min Læbe tørster efter den søde, berusende Drif, den vil forjage de mørke Tanker, der opstige hos mig og, lig klappende Dødnings, slynge sig dandsende gennem mine Phantasiers varme Livsbilleder. Jeg vil forlade den vilde Drif, hvor Sorgen førte mig hen; i dens Stilhed lure fiendtlige Mander,” — og følgende Sandseligheden, som han nu kaarede til sin Fremtids eneste Ledsaager, vendte Unglingen sig til den blomsterrige Mark og Lund, der magist belyst af Fuldmaanen, oplisvet af Rattergalens Fløitetoner og omviftet af den

qvægende Maiduft, smigrende modtog ham. I den skjønneste Rosenlovhytte sank han, under Billede af Glæde og Lyst, i Slummerens bløde Arme.

See! da aabnede Drømmeguden sine underfulde Riger og viste Alzindor en smal Klippedal, ad hvis bugtede Stier en stakkels Vandrer møisommelig slæbte sig frem. Snart standsede en rivende Strøm ham, snart søgte han i det tørre Sand det bortveirede Spor, ofte ridsede han sig blodig paa de Tjørnehækker, der stode paa begge Sider af Veien. Kun sjelden vinkede en Hvileplads ad ham, og havde han naaet den, saa drev en underlig Stræben ham allerede bort igjen. Mangen lille Blomst sondertraadte han i sin Tilfærdighed, mangen sød Frugt blev ikke plukket, og gjennem Hede og Strøm, gjennem Regn og Storm ilede han fremad imod Maalet for hans Længsel, det skjønn Land, der, som Sagnet havde lovet ham, skulde grændse til de yderste Klipper af denne Dal. Ikke saa eensomt havde han begyndt Reisen, Forældre, Sødsfænde og Venner begave sig paa Veien med ham; men Skridtene vare ikke eens, nogle af dem kom foran ham, andre bleve tilbage; men da de alle havde taget den funklende Morgenstjerne til Maal, haabede de med Tro og Tillid at sees glade igjen ved Enden af deres Vandring.

Med Anstrengelse af alle sine Kræfter var Pilegrimen nu flattret op paa den Bakke, som han antog for den sidste; men da han nu saae, at Veien endnu bestandig udstrakte sig lige saa lang og besværlig bag ved den, segnede han mat og sukkende til Jorden, og kun hans længselfulde Dine ilede videre og videre mod det Maal, som hans kraftløse Lemmer ikke kunde naae.

Medens han endnu skuede fremad, steg Morgenrødens første Skjær op paa hiint Sted, og voxede og blussede stedse klarere og skjonnere, men med den voxede ogsaa den Udmattedes Længsel til en ubeskrivelig Høide. "Send mig Redning, o du mægtige Herster af hiint Land!" udbød han, "lad mig ikke vansmægte ved din Herligheds Porte!" Da var det pludselig som om Morgenstjernen dalede ned og omstraalede den Bønfaldende med sin Klarhed; dog hans forgrædte Dine blendedes af denne Glæde, og han sank hen som en Sovende. — Men Alzindor, som tydelig skjelnede Alt hvad der foregik i og omkring Pilegrimen, saae, at en Skikkelse svævede fra Østen ned til ham, og ligesom den majestætiske Ceder for det lave Krat, stod snart en guddommelig Ungling for den Redbøiede. Hans Træk og hans Klædebon lyste klarere end Svanens Fjedre, naar den opgaaende Sol aander sit rødlige Skjær hen over den; men Freden udbredte sit mildnende Slør over det, og i hans Dine,

der straaledede som Ild, var Medlidenhed og Kjerlighed affpeilet. Med om Deeltagelse boiede han sig ned til den Hvilende, og hvisttede i en Tone, der trængte dybt ind i hans Sjel: "Din Ven er hørt! Kom, du Trøtte og Forvildede, at jeg kan bære dig over i din Længsels Land!" Og han slyngede Armene om den Svage, udfoldede sine Vinger, og fløi med ham henad imod Morgenrøden, der meer og mere flammende udbredte sig over hele Horizonten.

Al, hvor vel befandt nu ikke den Baarne sig! Enhver Smerte og enhver Betsymring svandt for ham tilligemed Klippedalen, der hyllede sig tættere og tættere i Taagen, og ligesom Barnet ved Moderens Bryst (og endnu lykkeligere, thi han var sig sin Lykke bevidst) hvilede han stille og tillidsfuld ved sin Førers Hjerter. Men denne sang vidunderlig for ham om sin Konges Magt og Godhed, om Gjensynets Glæder og om hiint Lands ubeskrivelige Ynde. Pilegrimen føler, at han nærmer sig det, skjøndt han ikke seer Diamantporten, hvortil Morgenrøden nu flyder sammen, ikke den Krands af Sole, der gløder bag denne funklende Bue; han gjennemtrænges af Henrykkelse, og hans Hjerter er nær ved at sprænge hans Bryst! Dog — allerede straaer han ved den flammende Port, som kun endnu en bred, stille Strøm adskiller fra det underfulde Land histovre. Hans Fører sætter ham

ned midt i Vandets Skjød, og alt som dette omfatter ham, aabnes Pilegrimens tilbundne Dine, oplives hans mattede, fængslede Lemmer. Han dukker op og ned; han drikker i fulde Drag af den rene, perlende Strøm, og efter enhver Bølge, der luttrende strømmer hen over ham, føler han sig stærkere og friere, hver Draabe, som væder hans tørstende Læbe, forøger hans salige Glæde.

Da falder hans frydfulde Blik pludselig paa Strømmens Speil, og hans Billede glimrer ham imøde derfra. Men han vover endnu ikke at troe, at det er hans; thi det straalер ligesom hans Førrers; lig denne, bærer det et lysende Klædebon og en Palme i den høire Haand. Og som om han vilde befinde sig, skuer han tilbage til Møisommelighedernes Land; see, da opdager han paa den forladte Bred det sønderrevne, bortskyllede Hylster, som forhen bedækkede ham, og nogle stakkels Pilegrime knæle ved det og opfylde Lusten med deres Skrig, for hvis skærende Toner den Forvandlede bærer tilbage. Dog hans Bens Stemme jubler ham imøde fra den anden Bred: "Modtag Broderkysset, du min Elskede; see, du er bleven en Borger af vort Land, siden du har badet dig i Naadens Strøm! Drag nu med mig over i Fredens og Kjærlighedens Egne!"

Da omslyngede de hinanden og svævede bort; men en tæt Sky sænkede sig ned bag ved dem, og

skjulte Port, Strøm og Land for Alzindors spejdende Blik. Ikkun Klippedalen viste sig friere og tydeligere end tilforn, og lod ham skue dybt ned i dens Krumninger. Hvilket travlt Liv alle vegne!

Bed Siden af den enkelte, besværlige Sti, som Alzindor forhen havde seet, og som ogsaa nu var betegnet af en Veiviser, slyngede sig brede, banede Veie og bekvemme Godstier i alle Retninger. Hele Skarer af Vandrere tumlede sig omkring paa dem i deres Rejseklæder. Enhver af dem syntes at søge og at forlange, men kun Saa bekymrede sig om at komme videre, thi de fleste agtede ikke paa Veiviseren, men dreiede af fra Veien, for at trænge sig hen til de Pladse, der laae spredte rundt omkring. Her gaves fuldt op af Haver og Kornmarker, svært belæssede Træer og klare Kilder. Mangfoldige banede sig Veierhen, og spiste og drak saa ivrig og saa længe, at man saa paa deres berusede og tunge Holdning, hvorledes de havde tabt enhver Erindring om Hensigten af deres Vandring, saavelsom Kraften til at fortsætte den. Al, og deres Begjerlighed gjorde dem saa kolde og grusomme! Den, der var stærk eller listig nok, bemægtigede sig ofte et heelt Træ, et fyldt Bed for sig alene, og fraadsede i Yppighed, eller lod det endog unydt fordærves, medens saa mangen stakkels Vandrers, der bad om

en eneste Bid, maatte fortsætte sin Wei med tungt Hjerter uden at være styrket og vederqvæget.

Lige saa broget bølgede det paa de Pladse, hvor man dansede og spillede. Mangen, der ivrig havde stræbt imod Maalet, led sig af den lystige Tummel forlede til at standse, og naar han havde seet sig ret begjerlig, kastede han den beskjermende Hat, den ledende Vandringstæv fra sig, prydede sig med Skandse, smøgede sit Klædebon op, og tumlede sig afsted i Brimmelen, der, seet i Nærheden, mere lignede en vild Parforcejagt, end en let Forlystelse. Thi hvad der klang for hans Øre som lystig Musik, forvandlede sig her til Forhaanelsler, forvirret Snak og Klager, den muntre Hoppen blev til affindigt Stormløb, og solmlende segnede de Udmattede tilsidst omkulde, og havde hverken Kraft eller Lyst til at reise sig. Andre sad i forskjellige Grupper paa Jorden, og legede som Børn med Smaaastene, Sand og Skaar; men de vare ikke længer Børn, og det saae ret sørgeligt og ilde ud, naar de graae Hoveder og de alvorlige rynkede Ansigter stirrede saa ivrig efter det usle Legetoi, reve det fra hverandre og derpaa ødelagde det eller forvarede det omhyggelig, istedetfor at glæde sig derved.

Nogle syntes ogsaa at ville videre frem, og kun at opholde sig her for at vederqvæge sig; thi de saae hen efter den øde Wei og kaldte deres Kamme-

rater sammen; dog kun sjelden hørte disse paa den advarende Opfordring. "Bliv her hos os!" svarrede de Forlekkede, "glem Sorgerne og vær glad og lystig!"

Hvad der imidlertid meest forundrede Alzindor var hele Skarer af Pilegrime, der vare komne bort fra Beien og ud i Sumpe og Moradser. Thi istedetfor at gaae tilbage, vadede de dybere og dybere i Skarnet, der syntes at være deres rette Element. De sprang omkring, overstankede hverandre med Smuds, dreve alle Slags kaad Galskab og søgte bestandig at drage nyt Selskab til sig. Stundom angrede En og Anden at han havde givet sig i Kæft med dem, og krøb skamfuld i Vand, hvor han bad de Forbigaaende om at hjælpe ham at vaske sig reen. Sjelden rakte En ham den frelsende Haand; sædvanlig undvege de ham, udffjeldte eller forhaanede den Tilsmudsede, og fjernede sig fra ham, saa at han, bortstødt og forladt, ikke sjelden vendte om igjen og sank endnu dybere i Dynet end før. "O de Alffindige!" raabte Alzindor, og vendte sig med Alfssky bort fra det modbydelige Skuespil og atter til de grønne, duftende Pladse. Da fik han Die paa en Pilegrim, der udmærkede sig fra Mængden ved Pragt og stolt Holdning. Hans Klædedragt, der fra øverst til nederst var bedækket med rige Zirater, syntes at være en Gjenstand for Alles Opmærksomhed. Dog saa gam-

mel han ogsaa lod til at være, maatte han ikke have foretaget sig Andet end at smykke denne Klædning til Reisen; thi han greb nu først til Staven, betragtede sig endnu engang med tilfredse Miner, saae efter Veiviseren, og begyndte at vandre. Dog endnu stedse var Omsorgen for hans Klædning ham det Vigtigste. Forsigtig undveg han Tummel, Spil og Strid, og gjorde en lang Omvei, for at komme med tørre Fodder forbi Moradserne og paa den rette Wei. Efter hvert Skridt rystede han Støvet af, beskuede sig selv, og forskede, om ogsaa Andre beundrede hans herlige Dragt. Men til Kammerat var Ingen ham god nok; selv da en ventlig Pilegrim tilbød sig at lede ham forbi en glat og slibrig Skrænt, afflog han Tilbudet, af Frygt for at han skulde berøre ham med sin grove Kittel.

Paa denne Maade var han endnu ikke kommen langt, førend hiin vidunderlige Fremmede, hurtig som Lynet, stod for den Bedøvede og førte ham bort igjennem Luften.

Og lige saa ømt, som hiin første Vandrer, holdt han ogsaa denne, og fortalte ham lige saa skjønt om Fremtidens Herligheder; men disse glædelige Forjættelser klang som Eventyr i den Pynedes Øren. Han havde jo aldrig tænkt paa hiint ubekjendte Land, Ingen ventede ham der. Og hans Kjære? — — Var han da ikke Alt hvad der var ham kjær, alt det Kostbare og Skjønne, han

havde, paa sig med denne herlige Klædning? Endnu halv i Dromme syffelsatte disse Tanker ham, de samme, der havde syffelsat hele hans Liv, og hurtigere gjennevandrede hans venlige Fører denne Gang sin Bane, fordi den, som han bar, hverken behøvede Trost eller Lægedom.

Snart saae Alzindor anden Gang Strømmen, men Porten og de lykkelige Marker vare endnu ombølgede af tætte Taageflor. Og paa den Hoies Vink traadte den Anden stolt og tillidsfuld ud i Floden, der streifede hans Hylster af ham, uden at han mærkede det. Men ikke, som hans Forgænger, bar han en lysende Vresklædning under det; alle de Smykker, han havde samlet, bleve hængende fast ved Rejseklædningen, der svømmede tilbage til den klippefulde Bred, hvor en rovgjerrig Skare kastede sig over den og jublende deelte det velkomne Bytte imellem sig.

Imidlertid bemærkede Stakkelen sit Tab, og efterat han forgjeves havde stræbt at skjule sin Røgenhed for den skjønt smykkede Ledsager, saae han ængstelig spørgende op til ham. Denne bøiede sig medlidende ned til den Forsagte med de Ord: "Hvor det gjør mig ondt for dig, stakkels Broder! Al, du har forgjeves opholdt dig i Mojsommelighedernes Land, naar du forsømte at erhverve dig den Høitidsdragt, hvormed hiint Riges Beboere ere prydede; endnu engang maa du begynde

den besværlige Valfart!" Da sank den nyf-
 stolte Pilegrim sammen i sig selv, og forsvandt i
 Strømmen. Men den milde Ven lod ham ikke
 gaae tilgrunde, og et nyt Underværk viste sig for
 Uzindor; thi de magiske Bølger havde forvandlet
 den aldrende Mand til et spædt Barn. Den Straa-
 lende tog dette i sine Arme, bedækkede det med Vel-
 signelseskys og Medlidenhedstaarer, og hvistede
 blidt: "Jeg vil lægge dig til Kjærlighedens Bryst;
 gid den snart, ad bedre Veie, maa føre dig tilbage
 til mig!"

Endnu havde Uzindor ikke fattet sig af sin
 Forundring, da var det ophøiede Væsen allerede
 svævet tilbage til Klippedalen med sin Byrde, og
 ilede nu atter mod hiint Salighedens Land, som
 Hiin et Dieblif havde skuet ind i. Han følte en
 ubeskrivelig Længsel efter hine lykkelige Egne, og
 raabte efter den Bortsvindende. "O dvæl, lyk-
 saliggjørende Væsen, og nævn mig dit Navn, paa
 det at jeg Dag og Nat kan bede til dig, at du og-
 saa vil føre mig til Fred og Salighed."

Da standsede den Herlige sin Flugt, smilede
 venlig til Uzindor og sagde: "Jeg er den, som du
 frygter og flyer, jeg er Døden, som du haanede!
 Da den Almægtige uddeelte Lyksaliggjorelsens Ga-
 ver blandt Engle og Erkeengle, udbad min Løbe
 sig den Lykke, at turde ledsage den arme jordiske
 Pilegrim til Himlens Porte. Han tilstod min

Bøn, og fra Evighed til Evighed lover og priser jeg ham for denne Naade. — Hør, allerede toner paany Herrens Forløsningsraab! Hift fra Dalen svæver et mildt Skin herhid. Ak, der nærmer sig en Lyksaliggjort, som jeg tør føre ind i Glædens Fylde.” Og en Skikkelse kom svævende, blid og skjøn, ret som et blegere Billede af den Himmelske. ”Sjælens Glands skinner allerede frem igjennem det omhyllende Legeme,” sagde Dødsengelen. ”Allerede hift nede vandrede den som Beboerne af Salsighedens Land; derfor kaldte Herren den til sine Glæder. Farvel, indtil vi sees igjen,” sagde Trøsteren, og svævede hen til den nys ankomne Skikkelse, som han blot ganske let bestænkede med det frystallklare Vand. See, da skinnede Vresflødningen allerede frem; Maiklokkerne i dens Krands forvandlede sig til Lilier, og — — ”Melinda!” raabte Alzindor, thi det var hende, som han begræd. — Dog med dette Udraab svandt ogsaa Drømmen, den Opvaagnende befandt sig endnu i Rosenløvhytten, hvor han var slumret ind under Planer til Nydelse, og i det Tjerne slagrede den af Maanen beffinnede Krands paa den Elskedes Grav.

Men Alzindor var bleven et andet Menneske. Ikke længere hørte man ham flage, og ikke mere tragtede han efter Jordens forgængelige Lyf. Blid og rolig bar han dens Møisommeligheder og Glæ-

der, og stræbte at vinde det fra Livet, som han behøvede til at smykke sig med for Evigheden. Men saa han en modig Pilegrim aflægge sit jordiske Svøb, da priste han ham salig, og drømte sig i hans Sted. Dog ydmyg tilføiede han: "Jeg vil ikke for tidlig ønske dette Dieblis hid. Har jeg da ogsaa allerede fortjent den Hædersdragt, hverved man erholder Indladelse i Himlens Rige? Nei, jeg vil stille og ivrig samle og erhverve, ikke saadanne Eiendomme, der blive tilbage og ranede, men Dyd, Wiisdom og Kjærlighed, og da, o Misfærdelinge, trygt slaae min Lid til din Raade, som afvasker Synderens Pletter og bereder ham Glæder, som ingen Dodeligs Læbe formaaer at tolke!" — Tidligere, end Alzindor havde vovet at haabe, kaldte Herrens Stemme ham. Let, som Melinda, svævede han mod de Egne, som han havde skuet i sin anende Drøm. Men I, som endnu fare vild i den øde Dal, vender Eders Omhu paa Eders Sjæls Prydelse, og skuer da med Rørlighed paa Døden, og med Haab og Tillid ind i Fremtidens ubekjendte Lande!

Arithmetisk Opgave.

Hvorledes kan 1 Rigsdaler deles imellem 4 Personer saaledes, at den ene faaer 12 $\frac{1}{2}$. meer end den anden, og saa fremdeles?

G a a d e.

Andres Vagtsprog er "Frem!" ad den Bei Lykken
de søge;
Mit "Tilbage!" dog er, kun derved jeg kommer
frem.
Vilde som Andre jeg frem, da snart jeg reent kom
tilbage. —
Frem og tilbage nu gjet; sig saa, hvad jeg er
for En.

Oplosning paa den arithmetiske Opgave Side 476
i forrige Bind er Tallet 59; paa Gaaden samme Side:
S k y g g e.

Den lille Tyrolerinde *).

Ferdinand af Eberstein, en vakker Yngling, havde, for at uddanne sig, gjort en Reise gjennem de fleste af Europas Lande, og var netop paa Tilbageveien til sit Hjem, da han fik Efterretning om sin Faders Død. Han skyndte sig derfor saa meget som muligt, for at tage de Godser i Besiddelse, som hans Fader havde efterladt ham. Han var endnu to Dage reiser borte fra sit Hjem, da han en Aften formedelst et heftigt Uveir maatte standse uden for en Landsbykro. Han gik ind, for at lade Veiret trække over. I Stuen sad en Mand, hvis Ansigt bar Præget af Redelighed; men Tid og Mangel syntes at have sønderrevet hans Klæder, Lidelser hans Sind; man saa, at ikke saa meget Alder som Kummeren havde bleget hans Haar. Han spiste med stor Appetit et Stykke sort Brød, hvilket han, som Hungrige pleie at gjøre, betragtede paa alle Kanter. Ved Siden af ham stod en lille Pige paa omtrent otte Aar; hun var lige saa fattig klædt, og bearbejdede med samme Appetit et Stykke Brød, som hun blev tidligere færdig med end Manden. "Fader," sagde Barnet, "jeg er endnu sulten,

*) Efter Dr. H. Gråfe.

giv mig mere Brød" — da gav Faderen hende sit Stykke, som han tog fra sin egen Mund, og saae ret venlig ud derved. Men den lille Pige blev forskrækket og betragtede Faderen med en ængstelig Mine. Da han vendte sig bort, saae Barnet paa Brødet med fjendeligt Veemod, og hendes store, blaae Øine bleve vaade. Imidlertid tvang hun sine fremtrængende Taarer tilbage, og forsøgte ligesom at smile bag ved Faderens Ryg; og da hun troede, at det var lykkedes hende, lagde hun sig spøgende op til ham og sagde: "Det er dog for meget til mig, jeg er mæt — spis du selv." — "Jeg er ogsaa mæt," svarede Faderen, "spis du, mit Barn." — "Nei, jeg vil ikke have mere," raabte den lille Pige, lagde Brødet i Faderens Skjød, og hoppede ud af Døren. Et Træk af veemodig Bitterhed foer som en kold Vind over Mandens blege Ansigt; han gjemte Brødet i sin Lomme, medens han undertrykkede et Suk.

Ferdinand, som havde været Vidne til hele denne Scene, traadte bevæget hen til den Fremmede. "Lør jeg spørge, hvem De er?" — "En Reisende," sagde Manden, idet han saae paa den Spørgende med et rigtigt nok beskedent, men dog forundret Blik.

"Jeg spørger ikke af Nysgjerrighed," vedblev Ferdinand; "De synes at trænge til Hjælp og at fortjene den."

"Jeg seer rigtignok ud som en Betler," svarede den Fremmede, "men det er jeg dog ikke."

"Jeg har heller ikke tilbudt Dem Almisser; jeg talende blot om Hjælp."

"Hjælp? Ja til Hjælp trænger jeg, og mit Barn endnu mere."

Med de sidste Ord skjælvede hans Stemme.

"Faat Tillid og Fortrolighed til mig," sagde Ferdinand med en Tone, som han havde arvet efter sin ædle Moder. Den Fremmede kunde ikke modstaa ham.

"Jeg er en Tyroler," sagde han efter et kort Ophold. "I den sidste Krig blev jeg tre Gange plyndret; Skrækken dræbte min Hustru, og i en brændende Lade mistede jeg mit yngste Barn. Min Formue var tabt; jeg kunde ikke komme til Velstand igjen. En barnløs Slægtning i Schwaben indbød mig til at komme til ham; han vilde indsatte min lille Datter til Arving, og jeg skulde blive Forvalter paa hans Gods. Dette gav mig nyt Mod, thi jeg forstaaer mig paa Landvæsenet. Jeg begav mig til Gods paa Weien, men med det lille Barn gik det kun langsomt. Det varede nogle Maaneder, førend vi kom til min Fætter; han var imidlertid død, havde ikke efterladt sig noget Testament, og nærmere Arvinger viste mig tilbage. Saaledes befinder jeg mig da nu igjen paa Hjemveien, og slaaer mig igjennem saa godt jeg kan.

Jeg har rigtignok endnu et langt Stykke Wei tilbage, men har jeg kun først naaet mit kjære Fædreland igjen — der kjende Folk mig, der vil jeg atter finde Arbeide, om det ogsaa skulde være som Karl hos en brav Bonde.”

”Siden De dog nu engang har villet forlade Deres Fødeland,” sagde Ferdinand, ”saa tilbyder jeg Dem et Tilflugtssted paa mine Godser, som ere betydelige; Arbeide skal det ikke mangle paa.”

Med dette Tilbud opklaredes pludselig Mandens Ansigtstræk; han kunde ikke finde Ord til at udtrykke sin Tak; han greb Ferdinands Haand med begge sine, saae ham andægtig i Ansigtet, og Taarer styrtede ud af hans Øine. Den lille Pige havde imidlertid listet sig ind igjen og med frygtsem Nysgjerrighed lyttet til Samtalen; og da hun saae Faderen græde, begyndte ogsaa hun at hulke. Ferdinand var meget bevæget, han vilde vende sig bort, men han kunde ikke rive sin Haand løs.

”Therese!” udbrød endelig den Fremmede, ”hvad sagde jeg idag, da vi paa Wei'en fandt; Billedet, som forestiller en Vandringsmand, der ligesom ved en Engel blev frelst af en stor Nød?”

”Gud vil ogsaa hjælpe os!” stammede Barnet.

”Gud har hjulpet!” svarede den Gamle høitidelig, slap Ferdinand og foldede sine Hænder. Ferdinand ilede ud, for at blive Herre over sin Bevægelse. Barnet fulgte sagte efter Belgjores

ren, som hun fandt uden for Døren med Lommestørklædet for Dinene. Med uskyldig Fortrolighed lænede hun sig op til ham, takkede ham med en Englestemme og bad ham, at han vilde lade hendes Fader faae noget at spise, men dog ikke røbe, at han var bleven bedet derom. "Vil du da ikke ogsaa spise?" spurgte Ferdinand — "Nei, jeg er saa glad, jeg er slet ikke sulten." — Ferdinand lod som om han fik Lyst til at nyde noget; Verten maatte sætte frem, hvad han havde i Husket; de nye Bekjendtere bleve indbudne til at tage Deel i Maaltidet, og der blev hentet Viin fra Vognen. Dette vederqvægede kjendelig den Fremmede. Barnets Dine hang blot ved Faderen, og fraalede af Glæde.

Ferdinand tog Gjefterne ind i sin rummelige Vogn, og snart lærte han i Joseph Drommer — saaledes hed Manden — at kjende en Tyroler, som fuldkomment svarede til sine brave Landsmænds gode Rygte. Ogsaa røbede han ved enhver Leilighed saa mange Kundskaber i Landhuusholdningen, at det syntes, som om Ferdinand selv skulde have den største Fordeel af sin gode Handling. Barnet var blidt, muntert, læste ethvert Onske i Faderens Dine; og naar han nu og da slumrede ind i Vognen, jagede hun Fluerne bort fra ham, skjøndt hun selv af Træthed ofte neppe kunde holde Dinene aabne.

Ved Ferdinand hang Barnets Blik med hjertelig Andagt, og hun greb enhver Leilighed til at lægge sin taknemmelige Kjærlighed for Dagen. Da han engang, medens der blev skiftet Heste, klagede over Tandpine, var Therese sprungen bort, Ingen vidste hvorhen. Hestene stode forspændte, længe søgte man forgjeves efter hende og kaldte paa hende; da kom hun endelig ud af et Skrat med en lille Orm i Haanden, og bad med nedslagne Pine Ferdinand, at han vilde knuse den mellem Fingrene og lægge den paa Tanden; det vilde sikkert hjælpe.

Ferdinand ankom lykkelig til sine Godser. Forvalteren paa det vigtigste Gods, Slottet Eberstein, var en af hans Faders gamle Tjenere, og ham kunde eller vilde han ikke give Afsked, men en Fjerdingvei derfra, paa et andet Gods, stod et smukt lille Huus, forsynet med alt Nødvendigt. Derhen satte han den ærlige Joseph Drommer som Underforvalter, og inden kort Tid saae han, at han ikke havde skjenket nogen Uværdig sin Tillid. Under Drommers Hænder voksede og trivedes Alt fortræffelig, nye Plantninger fremstode, hvor der før havde været Moradser, og Godset blev snart betydelig forbedret. Uttraaen efter at vise sig taknemmelig stod kun ikke i et rigtigt Forhold til hans udtømte Kræfter; altfor stor Tver kastede ham efter

et halvt Aars Forløb paa Sygeleiet, og bragte ham Døden nær.

I de første Dage vidste Ferdinand Intet derom; thi Drommer havde forbudt at sende Bud til Slottet Eberstein, da han meente, at det snart vilde gaae over. - Men da Feberen blev heftigere, og han begyndte at tale vildt, løb den forfækkede Therese ud af Huset, kom bleg og aandeløs til Ferdinand, og fortalte hulkende: at hendes Fader vilde døe. Ferdinand lod den bedste Læge hente fra Staden, og ilede selv med Therese over til hendes Fader. Lægen kom og hjalp. Ferdinand betalte ham rigelig; han gjorde endnu mere, thi han veeg ikke fra Drommers Leie, førend han saa ham uden Fare. Da han nu vilde gaae, omfavnede Barnet hans Knæe og vilde takke ham, men hun kunde ikke fremsføre Andet end disse Ord: "Jeg vil bede for Dem saa længe jeg lever." Med grændseløs Taknemmelighed hang nu Barnet ved Ferdinand, som to Gange havde reddet hendes Fader, og hun søgte, hvor hun blot kunde, efter sine svage Kræfter at gjengjelde ham hans Velgjæringer.

Ferdinand havde en lille Blomsterhave, som han selv passede med stor Omhu. Gartneren, saa kunstfærdig han ogsaa var, turde ikke sætte sin Fod i den; thi det glædede ham at kunne sige: "enhver af disse Blomster har jeg selv plantet."

Men da han nu engang skulde gjøre en Reise paa nogle Maaneder til Residentsen, lod han Gartneren falde, og lagde ham sin Have paa Hjertet.

Desværre var Manden en endnu ivrigere Dyrker af Bacchus, end af Flora. Under Ferdinands Fraværelse, da Ingen lagde Mærke til ham, hengav han sig endnu mere end før til Drik, lod Alt gaae sin skjæve Gang, blev i et ædru Dieblik forfærdet derover, og løb bort. Da Ferdinand atter kom hjem og kjørte igjennem Lystskoven, bemærkede han allerede Ødelæggelsen. Alt var visnet, overgroet med Græs, gjennemrodet af Muldvarpe; Egnen lignede Forgaarden til en øde Borg, hvor kun Ugler og andre Rovfugle herske. "Ak! min stakkels lille Have!" udbrød Ferdinand forfækket, og ilede derhen, saasnart han var stegen af Bognen. Men see, her blomstrede Altting lystig, intet Ukrudt var at opdage, enhver Blomst var bunden op og omhyggelig vandet.

"Gud skee Lov!" sagde Ferdinand, "han har dog i det mindste trolig passet min lille Have." — "Paa ingen Maade, naadige Herre," sagde Gaardskarlen, som stod bag ved ham; "her har han slet ikke sat sin Fod; men den lille Therese er hver Dag løbet herover fra Aschershausen, har luget, vandet og geskæftig drevet sit Væsen her mangen Time."

"Det gode Barn!" sagde Ferdinand. "Aschers-

hausen ligger en stiv Fjerdingvei herfra, og Therese er neppe ni Aar."

Han holdt ret meget af den lille Pige, og forærede hende ofte alle Slags Legetoi, undertiden ogsaa Smaating af Værdie, saasom Halsbaand, Skuemynter og deslige, og hver Gang han kom til Staden, bragte han Noget med tilbage til hende, hvorover hun altid glædede sig inderlig. Alle de Gaver, som hun modtog af Ferdinand, lagde hun, efterat hun havde vist dem til hele Verden og selv seet sig møet paa dem, i et smukt, broget lille Skrin, som hendes Fader havde maattet kjøbe hende til dette Brug.

Den gamle Forvalter paa Eberstein døde, Joseph Drommer traadte i hans Sted og kom nu til at boe paa Slottet. Therese var derfor oftere om Ferdinand, som paa Grund af hendes Artighed og barnlige Taknemmelighed Dag for Dag kom til at holde mere af hende. Men hun vogtede sig vel for at blive ham til Besvær. Hun lærte i hans Pine, naar han var stemt til at lege med hende, og holdt sig frygtsom borte fra ham, naar intet venligt Blik opmuntrede hende. Kjøbte Ferdinand til Staden, hvilket ofte skete, saa havde hun erhvervet sig en stiltiende Ret til hans Hæve, og intet Veir afholdt hende da fra at arbejde flittig deri.

Eggen blev dengang gjort usikker af Røverier, en Følge af Krigen. En Dag havde Ferdinand forsinket sig i Staden, og det var allerede mørkt, da han kom ind i Skoven, som grændsede til hans Godser. Pludselig saa han sig omringet af en Hob forvorne Karle, som truede med at skyde ham ved den ringeste Modstand. Han reddede blot sit Liv ved at han taalmodig udeliveredet Alt hvad han havde hos sig. Da han kom hjem, ilede han strax til Drommer, og fortalte hvad der var mødt ham. Med et Udtryk af den høieste Forfærdelse hang Thereses Dine ved hans Læber, og da han nogle Gange gjentog: "De have reent udplyndret mig, og ikke ladet mig beholde det Ringeste," — da fløi hun ind i sit Kammer, kom tilbage med sit lille Skriin, og bad ham i en rørende Tone at modtage det; men da Ferdinand, rørt af det taknemmelige Barns Tilbud, venlig forklarede hende, at man kun havde frataget ham hvad han havde hart hos sig, og at han forresten endnu var lige saa velhavende som før, blev hun næsten fortrædelig, og af hendes Blik syntes det Onske at udtale sig, at Røverne virkelig maatte have frataget Ferdinand Alt, forat hun ret kunde vise ham sin Taknemmelighed.

Da han den næste Gang igjen vilde til Staden, bad hun ham ængstelig ikke at gjøre det, advarede ham for Røverne, og saa ham med stor

Bevægelse fjøre bort; ogsaa maatte han, hvilket forhen aldrig var skeet, sige hende bestemt, naar han vilde vende tilbage.

Røverne vare imidlertid ved udsendte Soldater deels blevne paagrebne, deels forjagede fra Eggen, og Ferdinand lod sig atter ved Forretninger og Fornoielser opholde saa længe i Staden, at han, skjøndt paa den bestemte Dag, først temmelig langt ud paa Natten kunde ankomme til Hjemmet. Allerede havde han næsten naaet Enden af Skoven, da han pludselig bemærkede en lille hvid Skikkelse under et Træ i nogen Afstand fra ham. "Først Røvere, nu Spøgelse," tænkte han. Det var Therese. "Angesten har drevet mig ud," sagde hun næsten grædende; thi hun havde allerede ventet der over to Timer, og skjøndt Natten og Eensomheden havde virket saa heftig paa hende, at hendes Tænder klappede af Feberfulde, var hun dog ikke vegen af Stedet. "O!" sagde hun, og gjorde sig stærk, "jeg har slet ikke været bange her; thi jeg kunde endnu see Lyset skinne fra Faders Vindue, og saa kunde der jo ikke tilstrøde mig Noget."

Ferdinand tog hende op i Vognen og skjændte paa hende, men det kom ikke fra Hjertet, og hun hørte det heller ikke; thi ganske udmattet var hun slumret ind i Hjørnet af Vognen.

Therese var nu ti Aar gammel, og Ferdinand begyndte at undervise hende i sine ledige Timer. Læse, skrive og regne havde allerede hendes Fader lært hende. Ferdinand underviste hende i Fransk, Geographie og Historie. Hun gjorde paafaldende Fremmskridt hos ham, lærte Mere end han forlangte, spurgte om Mere, end han vidste, og drev Alt med en saadan Iyer ofte til langt ud paa Natten, at hendes noget fine Legeme blev angrebet deraf. Da Ferdinand blev dette vaer, forskrækkedes han, og holdt, til hendes store Misfornøielse, pludselig op med Læretimerne, da Foraaret nærmede sig. Det var den høie Tid; thi en Nervesvækkelse begyndte at yttre sig hos hende.

Men ogsaa denne vidste hendes taknemmelige Gemyt at overvinde. Ferdinand havde fra sin Moder arvet en uovervindelig Afsky for Edderkopper, han kunde ikke see en af disse hæslige Skabninger uden Gysen. Therese drev denne Frygt endnu videre; hun skreg høit, naar en Edderkop kom i Nærheden af hende. Engang sad hun med Ferdinand og sin Fader i Lysthuset; Ferdinand læste, hun strikkede, men saae, som sædvanlig, ofte hen over Strikketoiet paa den elskede Belgjører. Da opdagede hun en stor Edderkop paa Ferdinands Skulder; hendes Dine stirrede, hun blev bleg, og med et Slags Raserie styrtede hun løs paa Ferdinand, greb det hæslige Dyr med Fingrene og ka-

frede det langt bort. Efter den for hende saa overvætted store Anstrengelse sank hun tilbage paa Stolen og brast i en frampagtig Graad.

Da den forskrækkede Ferdinand hørte hvad der var skeet, takkede han hende rørt; thi det var rigtignok i sig selv kun en ringe Tjeneste, som hun havde viist ham, men hvilken Anstrengelse maatte det ikke have kostet hende saaledes at overvinde sin Frygt og Afsky!

Da Therese var elleve Aar gammel, tænkte Ferdinand paa at skaffe hende en regelmæssig Underviisning i de Videnskaber, som passe sig og ere nødvendige for et Fruentimmer. Den næste Gang han kom tilbage fra Staden, bragte han en ung Mand med, og forestillede ham for den gamle Drommer som Thereses tilkommende Lærer. Braun, saaledes hed han, var et beskedent Menneſſe med et behageligt Udortes, mangehaande Kundskaber og et indtagende Væsen. Therese fattede ogsaa snart Fortrolighed til ham, fandt sig inden kort Tids Forløb i sin nye Stilling, og søgte ved stadig Flid at gjøre sin Lærer og sin Velgjører Glæde.

En af Ferdinands kjæreste Udspredelser var Jagten; men han erfarede ogsaa, som Tusinde før ham, at denne Fornøielse snart bliver til Lidsenskab. Hans Rigdom gav ham Midler til at nyde den i dens hele Omfang; Gaarden vrimlede af Fægere og Hunde, og det varede ikke længe,

saa blev hans Jagtlyst trykkende for hans Undergivne. De jagede Wildsviin ødelagde Bøndernes Marker; den ellers saa retfærdige Gudsherre havde ikke Øre for slige Klager. En fattig Bonde, hvis lille Ugers Belsignelse allerede i forrige Aar var bleven nedtraadt af hine Dyr, havde med Kone og fem Børn oplevet en kummerlig Vinter. Med nyt Mod gif han om Foraaret bag sin Plov, med ny Tillid nedlagde han Sæden i Jorden. Den spirede frodig op, voksede og modnedes. Imorgen vil han meie den, og Dagen derpaa bringe den til den sikke Lade. Men da Morgenens kom, og han glad drog ud med Kone og Børn under Leens muntre Klang, da havde en heel Flok Wildsviin om Natten saaledes oprodet hans lille Mark, at Alt laae imellem hyerandre, og den hele Høst var tabt. Konen udstødte et høit Skrig, Børnene jamrede; fortvivlet greb Faderen en Bøsse og dræbte et af Uhyrerne. Ferdinand lod ham kaste i Fængsel. Moderens Bønner og Børnenes Skrigen om Brød naaede ikke hans Øre. Men den lille Therese blev underrettet herom, gif selv derhen, saae Elendigheden, og græd vaade Dag og Nat. Noget Gange vilde hun bede Ferdinand, men han saae i denne Tid bestandig saa mørk ud, at hun ikke vovede det.

En Bissekræmmer kom just dengang igjennem Egnen, og Therese solgte ham alle de Foræringer,

hun Tid efter anden havde faaet, rigtignok for
 deres halve Værdie; dog var Summen ikke ube-
 tydelig. Hun bragte den hurtig til de Ulykkeliges
 Hytte, og sagde her for første Gang en Usandhed;
 thi hun foregav, at Ferdinand sendte denne Gave.
 Nøden var stillet, Familien kunde med Rolighed
 see en haard Vinter imøde; men Manden og Fa-
 deren vansmægtede endnu i Taarnet. Alt bede om
 hans Løsladelse vovede Therese ikke, tildeels ogsaa
 af Frygt for at røbe sin Velgjerning. Bondes-
 konen, som havde faaet Mod ved de oversendte
 Penge, passede tilligemed sine Børn den naadige
 Herre op paa en Spadseretour i Skoven, kastede
 sig for hans Fodder, takkede ham for den tilsendte
 Gave, og bønfaaldt ham om en større, om Huus-
 faderens Befrielse. Ferdinand studsede, fattede i
 Begyndelsen ikke Sammenhængen, men blev inder-
 lig skamfuld, da han erfarede Thereses menneſke-
 fjærlige Handling; han vilde rigtignok yttre sin
 Uvillie, men kunde for Rørelse ikke komme frem
 dermed. Han lod Bonden paa Nieblikket sætte
 i Frihed, og listede sig hjem med en urolig Sam-
 vittighed. Imellem ham og Therese blev der ikke
 vekslet et Ord om hele Sagen, men fra denne Dag
 af kaldte han hende ikke mere du. Alle Bildsvi-
 nene lod han ſkyde, og indskrænkede sine Jagtfor-
 lystelser betydelig. Den vakre Drommer saae
 dette med stor Glæde, ſkjøndt han ikke vidste, hvor-

ledes det gif til; han følte en uimodstaaelig Drift til at sige den naadige Herre Noget i denne Anledning, og blev ikke lidet forundret, da han erfarede, at Therese var Aarsagen til Ferdinands Forvandling.

Flere Aar vare henrundne siden den Tid, og Therese, som nu allerede næsten var sexten Aar gammel, havde benyttet enhver Leilighed til at vise sin Velgjører sin Taknemmelighed, og følte sig uendelig lykkelig, naar hun havde beredt ham en Glæde. Ferdinand pleiede i Almindelighed at tilbringe den største Deel af Vinteren i Staden; dette skulde ogsaa nu blive Tilfældet; men forskjel- lige Hindringer forsinkede hans Afreise. En Aften havde han Noget at sige sin Forvalter Drommer; han gif over til ham, fandt Døren aaben, og hørte Therese læse høit. Nu listede han sig sagte nærmere og lyttede. Det var Hallers Digte, som hun med klar Stemme og rigtigt Udtryk forelæste sin Fader. Da hun lagde Bogen bort, bad han hende ogsaa undertiden at læse for ham i de faa Esteraarsdage, som han endnu havde at tilbringe paa Slottet. Hun adlød med Glæde. Paa denne Maade henrandt mangan Aftentime behagelig og hurtig. Hver Dag vilde han reise, hver Dag opsatte han det. Snart var en underholdende Bog endnu ikke læst ud, snart havde man begyndt paa en anden. "I Døer=

morgen," sagde han endelig, "reiser jeg ganske bestemt. Imorgen bliver der pakket ind, saa vil Alt ligge imellem hverandre i mine Værelser. — Læsningsen er altsaa forbi med idag; jeg takker Dem hjertelig, kjære Therese!"

Saa Timer førend han sagde dette var Therese bleven indbudet til Bryllup og Dands næste Dag i Nabolaget, men idet hun tænkte paa den kjære Pligt at læse hver Aften for Ferdinand, havde hun afflaaet Indbydelsen. Nu, da den naadige Herre imod hendes Villie fritog hende for denne Forpligtelse, og hun meddeelte Faderen den sørgelige Nyhed om hans Reise, foreslog han hende at modtage Indbydelsen. "Du har jo desuden," tilføiede han, "endnu ikke hørt den smukke Kjole paa, som Herren sidst forærede dig." — En saadan Grund kunde Therese ikke modstaae; den følgende Dag pyntede hun sig ret med Velbehag, og Faderen søgte sin Søndagskjole frem.

Pludselig lød det Rødselsbudskab, at Ferdinand var styrtet med Hesten, havde stødt Hodet, laae paa Sophaen og kunde ikke reise. Hurtig greb Therese en Bog, ilede over til ham, spurgte til hans Befindende, hørte, at Tilfældet ikke havde Stort at betyde, og tilbød sig nu fornøiet som sædvanlig at læse for ham, for at forkorte ham Tiden. Han gav sit Samtykke dertil. Medens hun læste, vilde han ikke afbryde hende, men

da Tjeneren meldte, at Aftenmåden var anrettet, og hun reiste sig, da spurgte han: "Hvorfor saa pyntet idag, kjære Therese?"

Hun vilde ikke ud med Sproget, han spurgte atter, og hendes Forvirring steg; nu tiltog hans Nysgjerrighed, han forlangte at vide Årsagen, og hun tilstod endelig, at hun havde været i Begreb med at kjøre til et Bryllup. Ferdinand taug, men han følte dybt, at Therese havde bragt ham et nyt Taknemmelighedsoffer ved at negte sig denne Fornøielse.

Ferdinand var allerede helbredet for den Skade, han havde faaet ved Faldet, og han tænkte atter paa Afreisen. Han havde denne Gang ikke alene som sædvanlig til Hensigt at more sig om Vinteren i Residentsen, men han havde ogsaa i Sinde at udsøge sig en Kone blandt Stadens unge Damer. Det var imidlertid som om han denne Vinter ikke skulde komme til Residentsen; thi Afreisens Dag var allerede igjen bestemt, da han pludselig blev heftig syg, saa at Alle skjælvede for hans Liv. Sygdommen varede over fire Uger, og i al denne Tid veeg Therese ikke fra hans Side. Hun vilde næsten ikke overlade sin Belgjörers Pleie til Nogen, og halv med Magt maatte hun nødes til Tid efter anden at unde sig nogen Hvile og Søvn. En Aften vaagnede den Syge efter flere Timers rolig Søvn, og da han saae sig om i Bæ-

relset, fik han Die paa Therese, der knælede i et Hjørne, og hørte hende bede sagte, men med Inderlighed. Rigtignok kunde han ikke forstaae hendes Ord, men det var ei heller nødvendigt; thi han vidste jo, at hun anraabte Gud om hans Helbredelse. Dybt bevæget vendte han sig om til den anden Side, forat Therese ikke skulde mærke, at han havde iagttaget hende. Som i et Tryllespil svævede Billederne fra den henrundne Tid forbi hans Sjæl. Der stod den lille hungrige Pige, som gav den hungrige Fader Brødet tilbage; der bragte hun ham selv Ormen som et Middel imod Landpine; der vandede hun hans lille Have; her tilbød hun ham det lille Skriin, som indeholdt hele hendes Rigdom; der ventede hun, rystet af Feberkulde, i den mørke Skov paa hans Hjemkomst; her snappede hun Edderkoppen af hans Skulder; der laae den fattige Bøndes Hytte, hvor hun i Stilhed søgte at gjøre hans Uretfærdighed god igjen, og nu bad hun knælende for ham om Sundhed og Liv. Alle disse Erindringer svævede forbi hans Sjæl, og han følte sig høitidelig bevæget. Han havde villet bringe en Hustru med sig fra Residentsen, uden at vide, om han ogsaa vilde finde een, som elskede ham med Omhed. Her var en Pige, som hang ved ham med inderlig Taknemmelighed, som allerede havde givet ham saa mange Beviser paa opoffrende Kjærlighed, som op-

bød Alt for at glæde ham, for at gjøre ham lykkelig. Hvi skulde han først søge i Staden, hvad han allerede havde fundet her? Disse Tanker syffelsatte hans Sjæl.

Fra denne Dag af blev det hver Time bedre med Ferdinand; efter saa Ugers Forløb var han fuldkommen helbredet; og neppe var endnu en Maaned henrunden, saa var den fattige Tyrolerpige, som for otte Aar siden i en ussel Landsbykro ikke kunde spise sig mæt i tørt Brød, Ferdinands Hustru og Frue til Eberstein.

Tyrefægtningerne i Spanien *).

Tyrefægtningerne have i lang Tid været almindelige i Spanien. Allerede i Romernes Tid fandt Iberierne, Spaniens daværende Beboere, en Fornøielse i Fægtninger med Tyre. Skjøndt disse Forlystelser Tid efter anden bleve forbudne af Paverne og ligeledes af de spanske Konger, vare de dog indtil for saa Aar siden stærkt i Gang i alle Landets store Stæder. Kun nogle saa dannede Spaniere af de høiere Stænder skamme sig lidt ved at tilstaae, at de finde Smag i et rigtignok meget

*) Af Samme.

grusomt Skuespil; men mange af dem forsvare eller undskyldte det, idet de f. Ex. sige: det er en Folkeforlystelse; Romerne have været endnu større Barbarer, da de lode Mennesker kæmpe mod Mennesker, og Tyrefægtningerne have en meget gavnlig Indflydelse paa Landvæsenet. Dette Sidste kan man heller ikke ganske benegte, da Kamptyrenes høie Priis opmuntre Grundbesidderne til at holde talrige Hjorde; thi ikke alle Tyre egne sig til Kampen mod Mand og Hest, og blandt tyve gives der neppe een, som bliver befunden modig nok til at træde op i en Tyrefægtning; de andre nitten blive altsaa anvendte til Agerbrug. Dog den eneste Grund, mod hvilken der ikke lader sig indvende noget, men som man ikke vover at fremføre, er den, at Skuespillet af en Tyrefægtning, saa grusomt det ogsaa er, sætter Sindet i Bevægelse, spænder Sjelen og er saa tiltrækkende, at man ikke mere kan negte sig denne Nydelse, naar man eengang har tilladt sig den. Mange Reisende fortælle, at de med en vis indre Uffsky, og blot for at kunne fortælle derom, første Gang besøgte en Circus; men at de snart følte sig lige saa lidenskabelig indtagne for Tyrefægtningerne, som Spanierne selv. Det gik dem ligesom den hellige Augustin, der i sin Ungdom følte en uovervindelig Uffsky for Gladiatortægtningerne, og derfor endnu aldrig havde bivaanet nogen. Af en af sine Venner blev han

imidlertid nødt til at besøge dette grusomme Skuespil; men han svor sig selv til, at han vilde holde sine Pine lukkede under hele Forestillingen. I Begyndelsen blev han sit Løfte tro, idet han gjorde sig Umage for at henvende sine Tanker paa andre Gjenstande; men ved et Skrig, som hele Forsamlingen udstrødte, fordi en berømt Gladiator faldt, aabnede han Pinene, og kunde ikke lukke dem igjen. Fra den Tid af var han en lidenskabelig Ven af disse Kamplege, indtil han blev omvendt til Christendommen.

Allerede Dagen før en Tyrefægtning er en Fæst. For at forebygge ubehagelige Tilfælde, fører man nemlig Tyrene om Natten til Stalden (Encierro) ved Circus, og om Aftenen før den til Fægtningen bestemte Dag græsse de paa en Mark ikke langt fra Madrid. Derhen spadserer nu Folk for at betragte Tyrene, som ofte komme meget langt borte fra. En Mængde Vogne, Ryttere og Fodgængere begive sig paa Veien til *Ura y o'en* (saaledes kaldes denne Græsningsplads). Mange unge Mennesker fremtræde ved denne Leilighed i en andalusisk *Majo's* (Modeherres) Dragt, og lægge deri stor Pragt og Yppighed for Dagen. Imidlertid er selv denne Spadsereregang ikke uden Fare, Tyrene gaae frit omkring, Førerne kunne ofte ikke mere holde dem i Aue, og det bliver da de Nybegjerriges egen Sag at undvige Stødene af de

res Horn saa godt de kunne. Næsten i alle Spaniens store Stæder finder man Skuepladse for Tyrefægtninger (plazas). Disse Bygninger ere meget simple. De ere ikke Andet end store Brædehytter. Dog hvad kommer det an paa Skuespilshuset, naar blot Skuespillet er godt! Madrids Circus rummer henimod 7000 Tilskuere, som uden Forvirring gaae ind og ud igjennem en stor Mængde Døre. Man sidder paa Træbænke, nogle Pladser have ogsaa Stole.

Kamppladsen er indesluttet af et stærkt Pæleværk af omtrent sex Fods Høide. To Fod over Jorden løber rundt omkring paa begge Sider af Pæleværket et Slags Trætrin eller Stigboile for Toreadoren, forat han, naar Tyren bringer ham altfor stærkt i Knibe, desto lettere kan svinge sig over Plankeværket. En smal Gang adskiller dette fra Tilskuerbænkene, som i lige Høide med det hæve sig trinviis bag ved hverandre og endnu desuden blive beskyttede ved et dobbelt Loug, som er fastgjort ved stærke Pæle. Denne Forsigtighedsforanstaltning blev først truffen for nogle Aar siden. En Tyr havde ikke blot sat over Plankeværket, hvilket ikke sjelden hændes, men var endog sprungen op til Tilskuerne, hvor den dræbte og lemlæstede flere af dem. Det udspændte Loug anseer man for tilstrækkeligt til at forebygge en lignende Ulykke. Fire Porte føre til Kamppladsen; den

ene fra Dyrenes Stald, den anden til Slagterbænken, hvor man flaaer de døde Tyre og hugger dem i Stykker. De to andre ere for Fægterne.

De Kæmpende (Toreadorerne) ere sædvanlig leiede Folk, der blive betalte for deres Umage. Men ofte indfinder der sig ogsaa frivillige Kæmpere, selv af høi Rang. Kort før Kampens Begyndelse forsamle Toreadorerne sig i en tætt ved Circus beliggende Sal, og i Nærheden deraf ere ogsaa Hestestaldene. Noget længere borte er et Sygehuus. En Læge og en Geistlig holde sig ligeledes i Nærheden, for at yde de Saarede Hjelp. Salen, som tjener Toreadorerne til Forsamlingsplads, er prydet med Maleriet af en Madonna, foran hvilket nogle Lys ere antændte; under det staaer et Bord med et lille Fyrfad med nogle Gløder paa. Enhver Toreador tager Hatten af for Helgenbilledet, idet han træder ind, mumler hurtig en kort Bøn, tager derpaa sin Cigar op af Lommen, tænder den ved Gløderne, og sladdrer med sine Kammerater eller med Kjenderne og Dilettanterne, som yttre deres Formening om de Tyre, der skulde tage Deel i Kampen. De, som skulde kæmpe til Hest, berede sig imidlertid til Striden, idet de til en Prøve tumle deres Heste om i en indre Gaard. I dette Øiemed galoppere de hen imod en Muur, paa hvilken de støde løs med en lang Stang, som for Diebliffet tjener i Stedet for

Landsen. Uden at fjerne sig fra dette Angrebspunkt øve de derpaa deres Heste i hurtige Vendinger og holde sig, medens dette staaer paa, saa nær som muligt til Muren; man vil længere hen faae at see, at denne Øvelse ikke er overflødig. De Heste, man betjener sig af, ere ganske simple Dyr, som man faaer for meget godt Kjøb. Forat de ikke skulde blive skye ved Tilskuernes Skrigen og ved Synet af Tyrene, binder man dem for Vinene og stopper deres Øren til med fugtig Blaar, for end de blive førte ind paa Kamppladsen.

Circus frembyder et broget og livligt Syn. Kamppladsen (Arena) er, førend Striden begynder, opfyldt med Mennesker, Tilskuerpladsen vrimler af en uhyre Mængde Hoveder. Der gives to Slags Pladser; de paa Skyggesiden ere de dyreste og bekvemmeste; men ogsaa Solsiden er stedse besat med Kamplegens Venner, som af Kjærlighed til den underkaste sig enhver Besværlighed. Man seer langt færre Fruentimmer end Mandfolk; Alle ere pyntede, saa godt som Enhver formaaer. Paa et af Forstanderen for Tyrefægtningen givet Tegn befaler en Over-Alguazil (Over-Retsbetjent) ledsaget af to andre Alguaziler, alle tre til Hest og med et Følge af Ryttere, at Arenaen og Gangen, som adskiller den fra Tilskuerpladsen, skulde rømmes. Naar de have tilendebragt denne Forretning og trukket sig tilbage, oplæser en Herold, led-

saget af flere Alguaziler til Guds, en Befaling, hvorved det forbydes Enhver at kaste Noget ud paa Arenaen eller ved Skrigen eller Tegn at forvirre Kæmperne o. s. v. Neppe faaer man Die paa ham, saa høres der fra alle Kanter, trods den Urefrygt bydende Formel: "I Kongens, vor Herres Navn, hvem Gud længe bevare o. s. v.", en Hysen og Piben, der vedvare under den hele Op- læsning af Befalingen, som desuden ikke bliver overholdt. I Circus — men ogsaa kun her alene — udøver Folket en uindskrænket Magt, og kan gjøre og sige hvad det vil.

Der gives tre Classer af Torcadorer: Picador'erne, som sægte til Hest bevæbnede med en Landse, Chulo'erne, som til Guds drille Tyren ved at holde Torflæder med affstikkende Farver foran den, og Matador'erne, som dræbe Tyren med Kaarden. Alle gaae i andalusisk Dragt. Picadorerne bære smukke, gule Beenflæder af Gemseflæder, som desuden ere bedækkede med Træ og Jern, for at beskytte Benene mod Tyrens Stød; men disse Pantfere forhindre dem i at reise sig, naar de engang ere styrtede. Desforuden er Picadoren iført en Trøie af Guld- eller Sølvstof, en Vest af broget Silketoi, en Hat, prydet med bred Krampe, og et broget, flagrende Baand. Sadelne ligne de tyrkiske; de ere meget høie og have Jernstighøiler, der ligne Træskoe og bedække den

hele Fod. For at tvinge deres Heste, have de Sporer med to Tommer lange Taffer. Deres Landse er 18 Fod lang og 12 Tommer tyk, og ender i en trekantet Spids, som dog, for at forlænge Fornøielsen ved Skuespillet, er omviklet med en Krands af Snore, saa at den kun kan trænge om trent en Tomme ind i Dyrets Krop. En af Manguazilerne opfanger i sin Hat den Nøgle, som Skuespillets Forstander kaster til ham. Denne Nøgle lukker rigtignok ikke op; imidlertid leverer han den dog til den Mand, som er ansat til at aabne Stalden for Dyrene. Derpaa galopperer han afsted, forfulgt af Mængdens Haanlatter, og fra alle Kanter tilraaber man ham, at Tyren allerede er med Hornene i Ryggen paa ham. Denne Vittighed gjentages ufortrødent ved enhver Tyrefægtning.

Imidlertid have Picadorerne allerede indtaget deres Plads. Sædvanlig er der to, som holde paa Arenaen, to eller tre andre stille sig uden for den, for at træde ind ved ulykkelige Hændelser, naar En bliver dræbt eller haardt saaret. Ti til tolv Ehulo'er til Fods, bedækkede med Baand og med et langt, oprullet Silkeskjert i Haanden af de livligste Farver, som oftest himmelblaat, rødt og guult, ere opstillede et Bøsseskud fra hverandre, for gjensidig at kunne staae hverandre bi. Tyren, som i Forveien inde i Stalden er bleven stukken i

Huden og indgneden med Salpetersyre, styrter rasede ud. Sædvanlig sætter den i eet Spring midt ud paa Arenaen, og standser her pludselig, idet den studser over den Larm, som den modtages med, og bliver bestyrtet over den bølgende Mængde, der frembyder sig for dens Blik. Paa Rakken bærer den en Dvaast af farvede Baand, som med en lille Krog ere fastgjorte i Skindet. Disse Baands Farve betegner den Hjord, hvorfra den nedstammer, men en Mand af Jaget seer med øvet Øie allerede paa Dyret selv, fra hvilken Provinds og af hvilken Herkomst det er.

Nu nærme Chulo'erne sig, svinge deres brogede Skjerf og søge at lokke Tyren hen imod en af Picadorerne. Er det en raff Tyr, saa griber den an paa Stedet. Picadoren sætter sin Hest i Positur, og oppebier Angrebet, med Landsen under Armen, lige for Tyrens Pande. I det Øieblik, den sænker Hovedet, forsøger Picadoren at bibringe den et Landsestød i Rakken, men netop der og intet andet Sted; han giver Stødet det behørigte Eftertryk med sit Legemes hele Kraft, og svinger paa samme Tid med Hesten til Benstre, saa at han beholder Tyren paa sin høire Haand. Blive alle disse Bevægelser udførte med Sikkerhed, er Picadoren kraftfuld, hans Hest lydig, saa farer Tyren i sin Hestighed forbi, uden at berøre ham. Nu er det igjen Chulo'ernes Opgave at sysselsætte

Tyren, forat Picadoren kan faae Tid til at komme bort; men ofte lægger Dyret kun altfor godt Mærke til den, som har saaret det; det vender sig hurtig om, indhenter Hesten, støder sine Horn i Siden paa den, og kaster den til Jorden tilligemed Rytteren. Strax ile Chuloerne til; nogle af dem hjælpe Rytteren paa Benene, de andre kaste deres Skjærf i Hovedet paa Tyren, og søge at bringe den til at forlade sin Modstander og vende sig mod dem; er dette lykkedes dem, saa søge de af alle Kræfter at naae Plankværket, som de springe over med beundringsværdig Lethed. De spanske Tyre løbe hurtigere end en Hest, og dersom Chuloen har fjernet sig altfor langt fra Plankværket, bliver det ham vanskeligt at undløbe. Det er derfor sjældent, at Rytterne, hvis Liv stedse er afhængigt af Chuloernes Færdighed, vove sig midt ud paa Kamppladsen, og naar de gjøre det, betragtes det som en overordentlig Driftighed.

Saa snart Picadoren er kommen paa Benene, beftiger han sin Hest, saafremt den iøvrigt kan reise sig igjen. Man bekymrer sig ikke om at Blodet flyder i Strømmen iis fra det arme Dyr, eller at det slæber Indvoldene efter sig paa Jorden og forvikler sine Been deri. Saa længe en Hest endnu kan holde sig opreist, maa den stille sig lige over for Tyren; bliver den liggende, saa forlader

Picadoren Arenaen, for strax at bestige en frist Hest.

Det er allerede sagt, at Landsen kun kan forarsage et let Saar, der blot tjener til endnu mere at sætte Tyren i Raserie. Imidlertid føler denne sig snart udmattet ved Sammenstødet med Hest og Mand, og ved de heftige Bevægelser, som den maa gjøre. Ofte betage ogsaa Landsestødene den Modet, og den vover da ikke mere at angribe Hesten, eller, for at tale i Tyrefægtningens Kunstsprog, den vægrer sig ved at gaae ind. Er den imidlertid modig og kraftfuld, saa har den, for end den bliver træet, som oftest ødelagt fire til fem Heste.

Nu trække Picadorerne sig tilbage, og man giver Tegnet til at anvende Banderilla'erne. Disse bestaae i omtrent halvtredie Fod lange Stokke, som ere omviklede med udtakket Papir og ende i en skarp Spids med Hager, forat de kunne holde sig fast i Saaret. Chulo'erne holde en saadan Piil i hver Haand. Den sikreste Maade at bringe dem til at sidde fast paa, bestaaer i, at man bagfra ganske sagte nærmer sig Tyren, og da slaaer begge Banderillaerne med Larm imod hinanden, hvorpaa Tyren, som bliver sky, vender om og uden Videre styrter løs paa sin Modstander. I det Øieblik, da den næsten berører ham med sine Horn, støder Chulo'en Banderilla'erne paa begge Sider ind i

Halsen paa den. Men dette kan han kun udføre, idet han stiller sig ganske nær og lige for Tyren, næsten imellem dens Horn; derpaa springer han til Siden, lader Tyren fare forbi, og søger at naae Plankværket, for at bringe sig i Sikkerhed. Den ringeste Uagtsomhed, et Diebligs Toven, foranlediget af Skræk eller andre Aarsager, — og han er fortabt. Alligevel erklære Kjenderne dog Banderillero'ens Kunst for den mindst farlige af alle. Styrter han uheldigviis til Jorden, idet han støder Banderilla'erne i Dyret, saa tør han ikke forsøge paa at reise sig; han maa tvertimod blive liggende ganske ubevægelig; thi Tyren støder sjelden en Gjenstand, der ligger paa Jorden, ikke saa meget af Høimodighed, som fordi den under Angrebet lukker Dinene og saaledes støder hen over Manden uden at see ham. Men ofte standser den, besnuser ham, ligesom om den vilde overbevise sig, om han er død; derpaa træder den nogle Skridt tilbage og sænker Hovedet, for at spidde ham med Hornene; men Chuloens Kammerater omringe den, og give den saa meget at bestille, at den bliver nødt til at forlade det formeentlige Liig.

Naar Tyren yttretr Feighed, det vil sige, naar den ikke freidig og uforsagt har modtaget fire Landskød (thi saa mange foreskriver Lovens Streng-
hed), saa dommes den ved Raab af Tilskuerne, som her udgjøre den øverste Domstol, til en Art

Zugtelse, der, foruden at den betragtes som Straf, ogsaa tjener til paany at opflamme dens Raserie. Fra alle Kanter lyder Raabet: "Fuego! Fuego!" (Ild). Man fordeler herpaa til Chuloerne, istedetfor deres sædvanlige Baaben, Banderillaer, hvis Skafst bliver omviklet med Fyrværkerie. I den øverste Ende er der anbragt et Stykke tændt Svamp. Saasnart Spidsen paa denne Brandspil er trængt ind i Huden, stødes Svampen derved ind i Rakettens Brandrør; denne antændes og Ilden, som er rettet mod Tyren, brænder den paa det heftigste, saa at den til Tilskuernes ualmindelige Glæde gjør de vildeste Spring. Det er virkelig ogsaa et beundringsværdigt Syn at see det vældige, af Raserie fraadende Dyr tumle sig mellem Røg og Flammer, medens det søger at afkrybe de brændende Banderillaer. Sjelden tilkjendegiver det sin Smerte ved nogen Lyd; Saarene bringe det enten i Raserie, eller gjøre det bange.

Naar Tyren bærer tre eller fire Par Banderillaer paa Halsen, er det Tid at gjøre Ende paa Skuespillet. En Trommehvirvel høres, og strax derpaa træder en hertil i Forveien bestemt Matador ud af sine Kammeraters Række. Han er prægtig klædt og iført Silkestrømper; i den ene Haand bærer han en lang Kaarde, og i den anden Muleta'en, en lille Stav med et Stykke glindsende Silketoi, som Matadoren holder ved en Flig

med den ene Ende af Staven. Han træder hen under Forstanderens Loge, og beder ved et dybt Bue om Tilladelse til at dræbe Tyren. Forstanderen giver sit Samtykke ved et bejaende Nis med Hovedet. Herpaa raaber Matadoren et Viva (Lønge leve), kaster sin Hat paa Jorden og gaaer løs paa Tyren. For denne Kamp gives der lige saa vel Love som for en Tvekamp, og at krænke dem vilde være lige saa vanærende, som at ombringe sin Modstander paa en lumst Maade. Saaledes tør Matadoren ikke saare Tyren noget andet Sted end der, hvor Nakken støder sammen med Hvirvelbenet, hvilket Spanierne kalde Krydset. Stødet føres ovenfra nedad, aldrig nedenfra. Matadoren vilde hellere tusinde Gange miste Livet, end træffe Tyren fra Siden, fra neden af eller bagfra. Naarden, som Matadoren betjener sig af, er lang, stærk og tvæaget, Grebet er meget kort og eventil forsynet med en Knap, som trykker imod Haarden. Der hører stor Øvelse og en fortrinlig Færdighed til at føre dette Vaaben med behørig Virkning. For at kunne dræbe en Tyr efter Kunstens Regler, maa man fremfor Alt kjende dens Gemytsbeskaffenhed fra Grunden af. Heraf er ikke blot Matadorens Hæder, men ogsaa hans Liv afhængigt. Naturligviis gives der blandt Tyrene lige saa vel forskellige Gemytter, som blandt Menneskene; imidlertid lade de sig dog i Almindelighed

bringe under to Hovedafdelinger: "de lyse og de mørke;" dette er Kunstsproget i Circus. De lyse gaae frisk væk løs paa deres Modstander; de mørke derimod ere listige og søge lumskelig at gribe deres Mand; de sidste ere langt farligere end de andre. Først Matadoren støder til med Kaarden, svinger han Muleta'en foran Tyren, turrer den, og giver noie Ugt paa, om den strax modig styrter løs paa ham, eller nærmer sig langsomt for at vinde Plads og først da at angribe sin Modstander, naar den troer ham nær nok til at han ikke kan undgaae dens Stød. Ofte seer man Tyren i en truende Stilling ryste paa Hovedet og skrabe med Foden i Jorden, uden at bevæge sig fremad; ofte træder den ogsaa Skridt for Skridt tilbage, for at lokke sin Modstander midt ud paa Kamppladsen, hvor han ikke mere vilde kunne undflye. Andre, istedetfor at angribe lige forfra, nærme sig langsomt, og ligesom de vare ganske udmattede, fra Siden af; men saasnart de med Diet have maalt den tilbørlige Afstand, styrte de sig som et Lyn over deres Fiende. For den, som forstaaer noget af Tyrefægtningskunsten, er det et høist tiltrækkende Skuespil at iagttage, hvorledes Tyren og Matadoren rykke imod hinanden; ligesom to duelige Feldtherer søge de gjensidig at gjette hinandens Hensigter, og vexle hvert Dieblik Bevægelser og Modbevægelser. Et Ryk med Hovedet, et Blik til Siden,

et Dre, der sænker sig, ere for den øvede Matador betydningsfulde Tegn paa Fiendens Hensigter. Endelig kjed af denne Toven styrter Tyren løs paa det røde Stykke Loi, hvormed Matadoren med Glid bedækker sig. Uafaldet er saa heftigt, at en Muur maatte skjælve under Hornenes Stød; men behændig viger Matadoren til Siden ved en let Bevægelse af Kroppen; som ved et Trylleslag er han borte, og det vældige Stød træffer ikke Andet, end et let Stykke Loi, som den øvede Modstander drager bort over Tyrens Horn, medens han spotter dens Raserie. I sin Hefstighed render denne langt forbi sin Modstander; men paa eengang standser den midt i sit hurtige Løb og vender om. Ved denne hastige og anstrengende Bevægelse bliver den nu saa udmattet, at dette Kunstgreb, fortsat i længere Tid, alene vilde være tilstrækkeligt til at dræbe den. Derfor siger den berømte Mester Romero, at en god Matador maa med syv Stød dræbe otte Tyre; thi en af de otte vilde nemlig omkomme af Udmattelse og Raserie.

Naar Matadoren efter flere saadanne Angreb troer at kjende sin Modstander tilstrækkelig, gjør han sig færdig til at give den Dødsstødet. Med fast Holdning stiller han sig lige over for Tyren, og oppebier ubevægelig den passende Afstand. Hans høire Arm, bevæbnet med Kaarden, frummer sig fremad over Hovedet, medens han med den ud-

strakte venstre holder Muleta'en, der næsten slæber paa Jorden og herved bringer Tyren til at sænke Hovedet. I dette Dieblif bibringer han den med sin Arms hele Kraft det dræbende Stød, som han endnu giver Estertryk med Legemet's Vægt, og som desuden forstærkes ved Tyren's heftige Fremstyrten. Den tre Fod lange Kaarde trænger ofte ind lige til Fæstet, og er Stødet godt ført, saa har Manden ikke Mere at befrygte. Tyren standser pludselig, det er neppe, at Blodet strømmer ud af Saaret, dens Been ryste, og paa eengang styrter den til Jorden med en huul Lyd. Diebliflig skingerer fra Tilskuerbænkene et bedøvende Vivaraab, Tørklæder vaie, og Majoernes Hatte, Bonbon, Confect, Blomster, ja Guld- og Solopenge flyve ned paa Arenaen, medens den seierlige Helt ganske beskedent kysser paa Fingeren til alle Sider.

I gamle Dage, siger man, gav man aldrig meer end eet Stød, men nu, da Menneffene skulle være vanslågtede, falder Tyren sjelden for det første Stød. Synes det imidlertid at være dødeligt, saa giver Matadoren den ingen flere. Understøttet af Chuloerne jager han den med Rappen endnu en Tidlang omkring i Kredsen, for at gøre den svimmel. Saasnart den styrter, hjælper en Chulo til med et dygtigt Dolkestød i Nakken, og Dyret opgiver Vandens paa Stedet. Man har bemærket, at Tyrene have et vist Sted paa Circus, hvor-

hen de bestandig igjen vende tilbage. I Almindelighed er det Porten, hvorigjennem de ere blevene førte ud paa Arenaen. Ofte seer man Tyren med Kaarden, hvoraf blot Grebet rager frem over Boven, Skridt for Skridt langsomt vandre over Kamppladsen og med foragtede Ligegyldighed betragte Chuloernes Faner, hvormed de forfølge den; den tænker nu kun paa at døe beqvemt. Efter at have opsogt sit Yndlingsstød, knæler den, lægger sig, strækker Hovedet ud, og døer rolig, dersom ikke et Dolkestød fremskynder dens Endeligt.

Vagrer Tyren sig ved at angribe, saa styrter Matadoren hen imod den, og giver den, idet den sænker Hovedet, det dræbende Stød. Naar Dyret ikke sænker Hovedet, naar det bestandig flygter, maa man, for at dræbe det, anvende et grusomt Middel. En Mand, bevæbnet med en lang Stang, der oventil er forsynet med et segelformigt Jern, overføres lumskelig bagfra Tyrens Haar, og saasnart den styrter til Jorden, gjør et Dolkestød Ende paa dens Liv. Denne Maade at ende Kampen paa bliver imidlertid optaget af Enhver med Mischag, og betragtes som en Art Snigmord. Heldigviis er det sjelden nødvendigt at gribe til dette Middel.

Trompestød forkynde Tyrens Død. Strax driver man tre sammenspændte, med brogede Sjedre og Bjelder prydede Muulæsler i stærkt Trav ud

paa Arenaen; et Toug bliver fastet om Tyrens Horn, og Muulæserne fare i Galop afsted med den. I to Minuter ere Tyren og de døde Heste forsvundne fra Kamppladsen.

Enhver Kamp varer omtrent tyve Minuter, og i Almindelighed blive otte Tyre dræbte paa en Eftermiddag. Naar Fornøielsen kun har været middelmadig, tillader Forstanderen, paa Tilskuernes Forlangende, endnu een eller anden Kamp som Tilgift.

Man seer, at en Toreadors Bestilling er farlig nok. Sædvanlig tilfætte i hele Spanien hvert Aar to til tre af dem Livet. Kun faa opnaae en høi Alder. Falde de ikke paa Circus, saa maae de paa Grund af de Saar, de have faaet, tidlig trække sig tilbage fra Arenaen. Den berømte *Pepo Illo* var fem og tyve Gange i sit Liv bleven saaret af Hornstød, det sex og tyvende dræbte ham. Det er ikke alene den meget høie Løn, som bestemmer disse Folk til at vælge et saa farligt Haandværk; Hæderen, Bifaldet begejstre dem endnu langt mere til at trodse Døden. Det er noget altfor Skjönt i Overværelse af fem til sex tusinde Mennesker at feire en saadan Triumph, og deraf kommer det, at ikke sjelden Folk af fornem Herkomst blot for Lyst tage Deel i Toreadorernes Farer og Hæder, og at undertiden en Greve eller en anden fornem Mand optræder som Matador.

Imidlertid ere Tilskuerne paa ingen Maade overbærende mod Toreadorerne eller gavmilde med deres Bifald. Det ringeste Tegn paa Frygt bliver straffet med forhaanende Skrig og Piben; de heftigste Skjeldsbord regne ned fra alle Kanter; ofte maa paa Tilskuernes Befaling (og dette er det skrækkeligste Tegn paa Uvillie) en Alguazil nærme sig Kæmperen og befale ham, under Straf af Fængsel, at angribe Tyren med mere Liv og Kraft.

Bifaldet og Uttraaen efter at forskaffe sig et Navn eller vedligeholde det tidligere vundne, bevæge ofte Toreadorerne til endnu at forøge Farene, som de allerede ere udsatte for. Pepo Illo og efter ham Romero fremtraadte paa Kamppladsen med Pænker om Fodderne. Disse Menneffers Koldblodighed i den største Fare havde noget Vidunderligt. For ikke længe siden blev en Picador, ved Navn Juan Sevilla, kastet til Jorden af en andalusisk Tyr, og Bugen revet op paa hans Hest. Denne Tyr, der besad Kæmpestyrke og uhyre Id, styrtede sig, istedetfor at lade sig lokke bort af Chuloerne, med den heftigste Forbittrelse over sin Modstander, traadte ham med Fodderne, og vibragte ham med sine Horn utallige Stød paa Benene. Men da den bemærkede, at Benene vare altfor godt beskyttede ved deres jernbeslagne Ræderbeklædning, traadte den tilbage og sænkede Hovedet, for at støde ham Hornet i Brystet. I

dette Dieblif reiser Sevilla sig ved en fortvovlet Anstrengelse, griber med den ene Haand Tyrens ene Ore, og borer to Fingre paa den anden Haand ind i dens Næsebor, medens han skjuler sit Hoved tæt under det rasende Dyr. Forgjeves ryster den vældige Tyr sig, forgjeves træder den ham med Fodderne og slynger ham mod Jorden, den kan ikke befrie sig fra ham. Enhver betragter med ængstelig beklemt Hjerte denne ulige Kamp; det var en Tappers Dødskamp; man var nær ved at beklage, at den gif saaledes i Langdrag. Man kunde ikke skrike, ikke aande, ikke vende Blikene bort fra dette forfærdelige Skuespil; det varede næsten to Minuter. Endelig forlader Tyren, overvunden af Menneket i denne Kamp mellem Kraft og Kraft, sin Modstander, for at forfølge Chusloerne. Enhver ventede nu at see Sevilla blive baaren paa Armene ud af Kredsen. Man løfter ham op; men neppe er han kommen paa Benene igjen, saa griber han et Skjerf, og vil, uagtet sine svære Støvler og flodsede Beenbeflødning, til Guds angribe Tyren. Man maatte rive Skjerfet af Hænderne paa ham, for ikke at lade ham gaae den visse Død imøde. Man bringer ham en Hest, han svinger sig op, og glødende af Harme render han lige løs paa Tyren midt paa Arenaen. Sammenstødet af disse to rasende Modstandere var saa frygteligt, at Hest og Tyr sank i Knæ der-

ved. Luften gjenlød af tusinde Viva'er, og Tilskuerne yttrede en affindig Glæde ved Synet af et saadant Mod og en saadan Lykke. Mange misundte Sevilla's Lod. Han er bleven udsødelig i Madrid.

Ikke altid bliver der opført en Kamp paa Liv og Død; ofte lader man sig ogsaa nøie med blot at drille Tyren, som da har runde Knapper paa Spidserne af sine Horn, forat Stødene ikke skulle blive dræbende.

Fata Morgana *).

I.

Paa Nordamerikas Kyster, i Egnen af Boston, ligger en stille, meget malerisk Dal. Den aabner sig netop ved Mundingen af en af de talrige Floder, som i Bjergene inde i Landet gjøre tusinde Omveie, derpaa i buldrende Vandfald styrte sig ned over bratte Klipper og tilsidst nærme sig Havet med et regelmæssigt Løb, der ikke standses af nogen Hindringer. Ved dens Bredder høve sig gradviis Høie, der afvejlende ere bedækkede med Skov og Græsgange. Hift og her træde nogle

*) Af Samme.

Gjelde frem med deres steile Tinder, fra hvilke mørke Graner niffe ned; medens Mellemrummene, som skille det ene Bjerg fra det andet, lade Diet ffue blaalige, i Taage indhyllede Klippetoppe paa den fjerne Horizont; det er en af Landskabets Grændser. Nærmere den henrykte Bessuer udbrede sig Marker, hvor Vinden vugger Mais'ens brede og frugtrige Stængel, og Enge, hvor Dvæget græsser uden Baand og Tvang. Floden, som pludselig bryder frem bag ved et Slags Forbjerg, snoer sig i maleriske Bugter, snart med større, snart med mindre Hurtighed, snart i et bredere Leie, snart indkneben imellem klippefulde Bredder. Diet følger den næsten en heel Mil, indtil det støder paa Spidsen af et Taarn, som antyder, at en lille Stad maa ligge her. Paa dette Sted gjør Floden en kort Omvei og forsvinder bag ved Rysstens Sandbanker, bag hvilke man endnu kun seer Oceanets umaalelige Vandflade.

Det er et roligt og eensomt Sted. Næsten Ingen besøger det, undtagen de, som her opslaae deres Boliger. Her seer og hører man ikke den støiende Gesskæftighed, som hersker paa andre Steder, og Indbyggerne leve i en landlig Simpelhed, der virkelig opvækker Forundring.

Den yndige, grønne Dal var fordum Sædet for en Indianerstamme, som herskede der og dode ud den Ene efter den Anden, lige indtil den sidste

Mand. Til dennes Historie knytter sig et selsomt Sagn.

Kystens Beboere havde for flere Aar siden Tid efter anden et høist vidunderligt Syn. Paa en klar Eftermiddag, nogle Timer efter Middag, hævede der sig i Østen en Øe, hvis herlige, grønne Skove og Høie paa den fjerne Horizont svømmede paa Oceanets blaae Bølger. Ingen kunde tvivle om denne Øes Tilværelse, da den viste sig i saa forfjællige Former og Farver.

Da de i Boston landede Europæere første Gang saae den, satte de deres Baade i Havet for at undersøge dette nyopdagede Land, idet de indbildte sig, at Taage og Skyer hidtil havde skjult det for dem. Men en Storm udbrød, og opslugte dem i det Dieblif, da de med fulde Seil stræbte at naae den skuffende Strandbred, som bestandig veeg tilbage for dem. En Omstændighed forøgede endnu det Vidunderlige ved dette Eventyr. Indianerne, sagde man, høitideligholdt netop paa denne Dag en stor, religiøs Fest paa en ved Havet liggende Hoi, og man anklagede deres Troldmænd for ved deres Helvedskunster at have fremmanet Orkanen, der havde kostet saa mange gode Christne Livet.

Saa Meget er i alt Fald vist, at det siden den Tid aldrig er lykkedes nogen Hvid at nærme sig den fortryllede Ø. Undertiden syntes den at

flygte med samme Hurtighed, hvormed de Søgen-
des Skib seilede; en anden Gang forblev den ube-
vægelig, indtil de vare komne nær nok til at lade
deres Schaluppers Ankere falde — men Solen
udsluktes pludselig, og tykt Mørke omgav dem;
under alle Omstændigheder vare de sikke paa at
være udsatte for Vindstød, Klipper og alle Slags
Farer. Tilslidst følte Ingen mere Lyst til at prøve
en lige saa unyttig som farlig Reise. Men stedse
betegnede man dette vidunderlige Syn med Benæv-
nelsen af den flygtende De, som for Tilskuernes
Dine paa Strandbredden forblev ubevægelig, men
i iilsom Fart unddrog sig de Søfarendes Efterforsk-
ninger.

Men hvad der i de Christnes Dine var en
Gjenstand for Skræk og Afsky, var for de Inds-
fødte en Glædens Gjenstand. De Første betrag-
tede den flygtende De som et Trolddommens Værk,
frembragt af onde Mander for at lede dem i Fri-
stelse og styrte dem i Fordærvelse. Rødhuderne
(Indianerne) derimod ansaae den for de Saliges
Boliger, for det Paradis, der var lovet de Tap-
pre og Martyrerne. At turde betragte dette lyk-
kelige Land i det Fjerne, ansaae de for en Naade
af den store Mand *), der saaledes opmuntrede de

*) Saaledes kaldes Gud af Indianerne, Amerikas
oprindelige Indbyggere.

Troende til ædle Handlinger ved Synet af den Lykke, som ventede dem. En besynderlig Modsigelse mellem deres Sæder og deres Tro! Disse vilde Folkestammer, hvis Liv kun var en uafbrudt Række af Besværligheder og Kamp, satte deres høieste Lykke i et smilende, grønt og blomstrende Paradiis, hvor der herskede Ro og Yppighed. Og saa hilsede Indbyggerne Synet af den fortryllede De steds med en Henrykkelse uden Lige.

Da det vidunderlige Syn alene var at see paa denne Deel af Kysten, blev den deres kjæreste Opholdssted. Selv længe efter den Tid, da de Hvides Angreb havde drevet de forskjellige vilde Folkestammer langt ind i det Indre, vedbleve disse endnu i stort Antal at holde sig paa den dem saa hellige Strandbred. Men lidt efter lidt tog deres Antal meer og mere af; deres Jagtdistrict var allerede for lang Tid siden blevet indtaget og opdyrket af de Hvide; Bildtet havde forladt Kysten og søgt Tilflugt i Bjergene, og snart var kun endnu en Haandfuld tilbage af disse Indianere, der saae deres fuldkomne Tilintetgjørelse imøde.

Alligevel kunde man hverken faae dem til at forlade deres gamle Skikke eller deres gamle Overtro. "Saaledes have vore Fædre været, saaledes ville vi blive." Dette var det uforanderlige Svar, som de satte imod Planternes og Hedninges omvendernes Formaninger. De bleve ved at boe

i deres plumpe Wigwam'er af Træbark, at bære Kapper af Uld, at tatovere deres Kinder, at smykke deres Hoveder med Fjedre, at roe i deres flette Canoer af Birkestammer, og den ene Dag efter den anden med Harpunen at dræbe de Lax, som vare nødvendige til deres Næring. Det var umuligt at gjøre dem til fornuftige Christne eller Agerdyrkere, som tænkte paa Fremtiden.

Alt som deres Rækker bleve tyndere, trak de sig længere og længere ned imod Dalens Munding, uden Tvivl i den Hensigt at fjerne sig saa langt som muligt fra Synet af de Fremmede, der havde fortrængt dem fra deres gamle Besiddelser. De fandt hverken Bøfler eller Raadhyr mere, men Søfuglene vakte endnu deres Jagtlyst, naar de fløi omkring paa den sandige Kyst; de kunde endnu dukke under i det klare Vand og betroe deres lette Baad til de skummende Bølger, eftertænkssomme skue ned i Havets Dyb og maale Usgrunden. Der vare de desuden nærmere ved det tiltrækkende Syn, som de alle haabede og inderlig længtes efter endnu engang at skue for deres Død.

Nu og da saae man imidlertid en eller anden af hine røde Mænd, langt borte fra alle menneskelige Boliger, streife omkring ved Udkanten af Skovene, der vare lige saa mørke som han selv. Synet af ham kunde sætte den modigste Mand i Skræk. Hans kobberrøde Farve, hans lange, sorte Haar,

der lignede Ravnvinger, de vilde, gjennemborende Pine, en høi, knoklet Figur, en let, forsigtig Gang, og endelig en Vilds selsomme Paaskædning — Alt bidrog til at frembringe et Indtryk, som man kan vente af Væsener, der ikke mere tilhøre denne Verden. Alligevel gjorde de Ulykkelige intet Ondt.

Sjelden betraadte de en Forpagters Gaard eller et Huus, som beboedes af Hvide, og da skete det blot for i Forbigaaende at tænde deres Piber. Lidt efter lidt fjernede de sig endog fra deres egne Boliger. De forenede sig alle i den Leir, som de havde opslaaet paa Strandbredden. Deres Stamme blev aldeles glemt af dem, der ikke boede ganske i Nærheden af disse faa Hytter, ligesom de sorte Bjørne, paa hvilke de første Plantere havde gjort Jagt. De vilde Dyr vare forsvundne, ligesom de arme Hedninger selv. Da udslukkedes deres Fld, den ene efter den anden, indtil den ene Indianer døde efter den anden, og den sidste ganske alene overlevede hele sin Stamme.

S a m o s e t, saaledes hed den Sidste af denne mærkelige Indianerstamme, havde en Hukommelse, der var rig paa Sagn fra Forfædrenes Tid. Stor var hans Kjærlighed til disse Erindringer fra en berømmelig Tid, da de røde Mænds Wigwam'er i Hundredviis laae omspredte i Dalens Skove. Ligesom Alle af hans Stamme, havde han stedse ude

mærket sig ved Udruelighed og Taushed; men da han nu stod saa ene i Verden, blev han endnu mere tilbageholdende og taus. Han var meget gammel. I denne Alder vilde andre Menneſker have været aldeles kraftløse. Deſuagtet forſmaaede han at ſøge den Biſtand i de Hvides Boliger, ſom hans Alder syntes at trænge til. Forgjeves ſtræbte man at overtale ham til at modtage et Tilflugtsſted og Levnetsmidler. Standhaftig afſlog han ethvert Tilbud af hans Naboer. Overladt til ſig ſelv bar han ſin Wigwam ned til Oceanet, og opreiste den paa en bred Landtunge, ſom laae fjernt fra enhver menneſkelig Bolig.

Dette Steds Omgivelſer vare vilde og øde, og passede fuldkomment til den Sjelſtiltand, hvori han syntes at finde Behag. Man foreſtille ſig en Sandørken, ſom i en Strækning af flere Mile ikke fremviſer et enefte Fjeld eller et enefte Træ paa hele ſin ſorgelige Glade. Piddſket, ſat i Bevægelse og undergravet af de idelige Storme, hoer Sandet ſig der overalt ſammen til Høie. De Huulninger, ſom diſſe Høie danne imellem ſig, ere dybe nok til at ſkjule et Menneſke. Og vee den, der uden Fører vover ſig ind i denne Labyrinth af tusinde og tusinde Dale og Svælg, ſom følge uafbrudt paa hverandre. Naar han har gaaet fem Minuter, føler han ſig aldeles vildfarende, uden

Compass og Ledetraad, der kunne hjælpe ham til at finde Veie.

Ved Udfanten af dette lidet misundelsesværdige Rige havde Samoset opreist sin Hytte, som bestod af nogle i Jorden nedstukne Stænger, der vare bedækkede med tørret Mos og Tang. En Baad laae i Nærheden deraf, men han brugte den aldrig. Tomahawken og Scalpeerkniven vare op-
hængte over Oldingens Leie, ligesom til Erindrings-
tegn om hans Stamme.

Han var bleven en Gjenstand for Nysgjerrighed blandt Omegnens Beboere. Besøgende strømmede til hans Bolig. Man fandt ham ofte paa Toppen af en Sandbanke, eftertænkssom betragtede det umaalelige Ocean. Undertiden vandrede han langs ad en Sandbanke, hvorfra Vandet i Ebbetiden havde trukket sig tilbage; og, endnu smidig, samlede han Muslinger og andre Skaldyr, der tjente ham til Føde. De, som kom til ham, bødte ham andre Levnetsmidler, men han modtog Intet af dem, undtagen nu og da nogle Korn Mais. Kort sagt, han spiste neppe saa Meget, som var tilstrækkeligt til at vedligeholde den sidste Gnist af det udgaaende Liv i det asmagrede Legeme. Rjødet paa ham var saa fortorret, og hans Knokler stode saaledes frem, at han lignede en vandrende Beemrad.

Der gives et Ordsprog, som siger, at en Indianer er saa haard og sig som en Grankogle. Uagtet dette Ordsprog, forundrede Enhver sig over, at den elendige Eneboer havde kunnet udholde saa mange iiskolde Vintre, saa mange rasende Storme. Mar fulgte paa Mar, og Samoset blev sig bestandig selv lig. Kun blev han stedse magrere, stedse tyndere. Da søgte nu Folket en overnaturlig Marsag for at kunne forklare sig dette vidunderlig lange Liv. Omfider vandt det Rygte Tiltro, at det sidste røde Menneske ikke kunde døe en sædvanlig Død, men at han skulde udtørres saa længe, indtil Vinden førte ham bort som et Blad.

I Længden bemærkede man imidlertid hos den gamle Samoset overordentlige Tegn paa Bevægelse. Hans Dine straaled med en overordentlig Glans, den rynkede, pergamentagtige, gule Hud, som bedækkede hans knoklede Kinder, farvedes af en let Rødme; tilsidst blev han snaksom, et sjældent Tilfælde hos en Indianer. Han talde i et blomstrende, begejstret Sprog om en Reise, som han vilde foretage over Havet.

Efterretningen herom udbredte sig hurtig. Man tvivlede ikke mere om, at Diebliffet var kommet, at den Vilde, uagtet hans stærke Legemskonstitution, endelig paa een eller anden Maade vilde bukke under. Nogle Personer foreslog at bringe ham til Staden for at kunne sørge for ham; men

den almindelige Mening udtalede sig for, at man ikke burde paalægge denne besynderlige Naturs Indbildningskraft og Sædvaner noget Baand. Blot af Frygt for, at Oldingen engang skulde behøve hurtig Hjælp, opholdt flere Mennesker sig i Nærheden af ham. Ogsaa tiltog de Besøgendes Mængde betydelig.

Det var henimod Slutningen af Sommeren. Nogle Aar vare allerede henrundne, siden Samset trak sig tilbage i sin usle Eremitbolig. En Morgen fandt de Kommende den tom, aldeles tom. Tomahawken, Scalpeerkniven, Buen, Piolen, Græsflasken, Piben (deri bestod hele hans Behave) vare forsvundne. Man ilede nu hen til Strandbredden og saae der den røde Mand, som sad rolig nogle hundrede Skridt fra Bølgerne, der tabte sig i Sandet. Hans Baad var gjort færdig til at skydes i Vandet. Han selv, prydet med røde Fjedre og Muslingeskaller, stoppede med Høitidelighed sin Stadspipe, hvilket han i Mandens minde neppe havde gjort to eller tre Gange. Det syntes uden for al Tvivl, at han forberedte sig til noget Overordentligt.

Ogsaa strømmede den hele By sammen for at være Vidne dertil. Man bestormede ham med Spørgsmaal, men forgjeves. Stum og ubevægelig, og uden at ytre den ringeste Opmærksomhed, vedblev han at ryge sin Pibe, med Blikket stivt

fæstet paa Oceanet, der udbredte sig for ham. Luf-
ten var ophedet af en brændende Sols Straaler.
Intet gav de Tilstedeværendes Nysgjerrighed en
anden Retning. Endelig kom Ustenen. Da
Solen dalede i Vesten, kunde man over de alle-
rede purpurfarvede Bølger bemærke nogle glindsende
Pletter, som til Høire og Venstre bleve større,
lidt efter lidt fremtraadte i tydeligere Farver og
efter nogle Diebligs Forløb kom tilsyne som et
svømmende Land fuldt af grønne Høie og blom-
strende Træer. Alles Bine vare henvendte paa
Havet og betragtede med Forundring den fortryl-
lede De, som viste sig i sin hele Skjønhed.

"Brødre!" begyndte endelig Samoset, der
havde reist sig i heftig Bevægelse; "Brødre! see
der min Bolig. Den salige Des Uander kalde
mig til sig. Jeg hører deres Stemmer, jeg skjel-
ner Røgen af den Wigwam, som de have bygget
til mig; jeg seer de Bjerge og Skove, hvor jeg
paany vil kunne jage mit Fødelands Daahjorte.
Brødre! min Tid er kommen. Sidste Nat har
min Faders Uand aabenbaret sig for mig. Han
har befaleet mig for sidste Gang at ryge Calu-
met'en *) og at forlade de Hvides Land. Saa-
ledes skeer det da; jeg reiser bort." Derpaa stødte
han med Raskhed sin Baad i Vandet.

*) Fredspiben.

Uagtet det høitidelige Indtryk, som hans Tale havde gjort, trængte dog en ti til tely Personer sig frem, for at hindre ham i at udføre sin Plan. Frugtesløse Bestræbelser! Oldingen, som nyd havde vaklet paa sine svage Been, stødte den Ene efter den Anden tilbage med samme Lethed, hvormed Høstmanden haandterer Straaene i Kornneget. Han kastede sig i Baaden, greb en Mær, og nogle kraftige Tag bragte ham snart saa langt bort, at de overraskede Tilskuere ikke mere kunde lægge nogen Hindring i Veien for ham.

Alles Dine fulgte det brøstfældige Fartøj, som dandsede paa Toppen af de lange, skummende Bølger. Nogle søgte efter en Baad, for at sætte efter den Ubetænksomme og bringe ham tilbage til Land; men førend man kunde faae den gjort flot, reiste der sig i Vesten en bred Masse hvidagtige Skyer, der indhyllede Solen, bleve mørkere, først graae som Bly, derpaa røde som Kobber, og endelig fulsorte. Nogle Minuter sildigere lod Tordenen, en frygtelig Storm reiste sig, og den hele Himmel syntes at ville udlømme sig i en almindelig Syndflod.

Stadens ældste Indbyggere erindrede sig ikke nogensinde at have oplevet et saadant Uveir, en saa skrækkelig Storm. Utallige Skorstene styrtede ned, Tage bleve revne bort, Træer rykkede op med

Roden. Da Himlen atter opklaredes, var Dalen bedækket med Ruiner.

Dette var Samosets sørgelige Leveel til hans Fædres Land. Siden den Tid har man paa hiin Kyst aldrig mere seet hverken et rødt Menneske eller den fortryllede Ø.

2.

Det var i Aaret 1822, den 12te November om Morgenen tidlig (saaledes fortæller en Sømand ved Navn Heinrich Smidt), da jeg med det danske Skib, det gode Haab fra Altona, besøgte mig i det atlantiske Hav. Vi seilede til de vestindiske Øer, havde Aftenen i Forveien passeret Den Madeira og været saa heldige at træffe den rette Vind, saa at vi snart tabte Landet af Sigte og om Natten endnu tilbagelagde en betydelig Strækning. Ved Daggry — den omtalte 12te November — blev jeg kaldt op for at tage Commandoen, og stod nu lænet til Mesanmasten, idet jeg i Tankerne beregnede det Rum, som vi maatte tilbagelægge, førend det vilde blive os forundt at ankre ved Havannah. Enhver veed, at Vestfareren, naar han har de canariske Øer bag sig, intet Land øiner, førend de vestindiske Øer som et fortryllet Billede dukke op af Havet, og at en saadan Strækning, som den fra Madeira til Cuba, ikke an tilbagelægges i een Nat. Saa meget mere

paafaldende maatte det altsaa være mig, at en ung Mand, der hørte til min Bagt og havde Noget at bestille oppe i Fokmasten, hurtig forlod denne og traadte hen til mig paa Dækket med den Melding, at han i en ikke betydelig Afstand saae Land, som vi styrede lige løs paa. Meer end overbevist om Umuligheden af denne Paastand, loe jeg ham ud, befalede ham at vasse sine Dine med koldt Vand og derpaa at fortsætte sine Jagttagelser, saa vilde han nok komme til den Overbeviisning, at han havde taget feil.

Ikke meget tilfreds med min Ordre forlod han mig, gjorde forresten virkelig hvad jeg i Spøg havde befalet ham, og klavrede igjen op i den lustige Høide. Han skuede i nogen Tid fra Mærset ud over den uhyre Glade, som udbredte sig for os, derpaa vendte han sig paa eengang om, saae ned paa mig og raabte saa bestemt som muligt: "Land forude!" skjøndt jeg paa hans Ansigt tydelig læste den Overraskelse, som var en nødvendig Følge af dette uventede Syn. Uvilkaarlig kastede jeg Nene paa Compasset og paa Fløiet, for at overtyde mig om, at vi seilede lige mod Vesten, og vidste for Diebliffet virkelig ikke hvad jeg skulde gjøre, idet mine Bagtkammerater, som forundrede gabede paa mig, endnu mere bragte mig i Forvirring. Blot den gamle Baadsmand, der var givet mig, den unge Styrmand, til Bistand, smilede listig,

ligesom han vilde sige: "Jeg veed det, og I skulle ogsaa faae det at vide." Pludselig fattede jeg imidlertid den Beslutning selv at gaae tilveirs, og spurgte med Hefstighed den unge Mand: Hvor hans Spøggelsekyst da var?

"Nu, lige forud!" sagde han, idet han med Haanden angav Retningen. Jeg vendte Vinene derhen, og foer uvilkaarlig tilbage, da jeg nu saa, hvad jeg aldrig havde troet at faae at see. Det var oien synlig Kysten af en Ø, som laae lige for og som vi styrede lige løs paa. Høiene glimrede i Sollyset, medens endnu Alt i Dalene var mørkt, og Intet tydelig lod sig skjelne. Midt paa Øen hævede sig en uhyre Klippecolos lodret i Beiret, og havde saa megen Lighed med Pico paa Teneriffa, at jeg med Sandhed kan forsikre, at min Forstand i dette Øieblik løb rundt med mig. Jeg saa stivt og tillige med ængstelig Nysgjerrighed paa den ubudne Ø, som paa eengang dukkede op foran os, og da forekom det mig pludselig, som den med Skyerne ragende Klippecolos for mine Øine kjendelig voxede i Høide og Brede. Jeg blev næsten svimmel ved dette Syn, og da jeg vendte mig bort, hørte jeg Baadsmandens Stemme, som nede fra raabte op til mig: "Vi kunne allerede ganske tydelig see det fra Dækket, Styrmand, vær blot saa god at komme ned." Jeg fulgte denne Opfordring, og da jeg satte Foden paa Dækket, tog

Baadsmænden mig under Armen og førte mig heelt forud i Skibet, idet han sagde til mig: "Der endnu en ung Mand, og har vel aldrig før seet noget Lignende; derfor læg noie Mærke til Den, som ligger for Eder. Frygt Intet, og giv vel Ugt; thi længe vil den Herlighed ikke vare."

Jeg saae — men hvorledes skal jeg beskrive denne Farvepragt og denne idelige Afveksling af Gjenstande! Solen streg høiere og høiere, og Bjergenes Tøppe glødede i det rødere Lys, medens det store Skippehoveds Ise smeltede sammen med Solens Straaler. Dalene bleve lidt efter lidt lysere, og snart saae man høie Palmeskove, hvis majestætiske Kroner vaiede hid og did, medens deres fæmpermaassige Stammer stode ubevægelige og uroffelige. Under disse Skovkæmperes skyggefulde Tag hævede sig fridhyide Slotte og Borge med høie Taarne og omgivne af Mure, ved hvis Fod talrige Buskræfter og Planter i deres brogede Blomsterpragt frembode en henrivende Farveblanding. Det hele Bagtmandsskab stod som fortryllet; Capitainen, en meget stor og kraftfuld Mand, som jeg ved Skibsdrengen havde ladet falde op paa Dækket, lænede sig paa mig, uden at jeg synderlig mærkede det, ja jeg troer næsten, at selv Manden ved Roret ikke ganske gjorde sin Skyldighed, og vi vilde maaskee i det deiligste Veir have oplevet en Ulykke, hvis ikke vor Baadsmænd, der syntes at

være fuldkommen fortrolig med slige Optrin, havde fjernet den altfor sorgløse Styrmand fra hans Post og selv overtaget denne.

Men paa eengang forvandlede som ved et Trylleflag det hele Skuespil. Slotte og Borge styrtede sammen, Palmeskovene opløste sig i Taage, og hvor endnu for faa Dieblig siden yppige Planter frydede Diet, rullede nu de grønne Bølger og væltede sig hen imod os. Men Taagen, som havde dannet Dens Høie og Dale, satte sig fast paa begge Sider af Bølgegangen og optaarnede sig til to høie Mure, mellem hvilke Havvirvelen skød sig frem. Vi stode alle forundrede, og betragtede de tvende Forbjerge og derpaa hverandre indbyrdes, ligesom vi vilde spørge, om det nu virkelig var Havets Bølger eller ogsaa et skuffende Syn? Men endnu førend Tanken kunde finde Ord, skulde vi blive overbeviste om Sandheden; thi gjennem det kunstig dannede Stræde seilede tvende Skibe for fulde Seil og med en lige gunstig Vind hen imod os, men dog fra forskjellige Sider, skjøndt de styrede til samme Maal. Nu havde jeg vel allerede tidligere oplevet, at to modsatte Vinde paa eengang kunne blæse paa Havet; thi da jeg første Gang gik igjennem Sundet, seilede Skibene under den svenske Kyst med en gunstig Vind ind i Østersøen, medens Skibene under den danske Kyst med en for dem lige saa gunstig Vind holdt ud ad

Kattegat til; men i hiint Dieblif var det midt i Sundet formeligt Vindstille, og Lustningen ved begge Rysterne kun meget svag. — Jeg havde da, som sagt, allerede gjort en lignende Erfaring, men i dette Himmelfrøg var noget Saadant endnu aldrig forekommet mig, og jeg havde heller ikke hørt tale derom.

Sorgløs, dog med spændt Nysgjerrighed, betragtede jeg det brogede Farvespil foran mig, men længe skulde jeg ikke have denne Nydelse; thi stedse mere gjennemsigtige bleve de tvende Seilere, som holdt hen imod os, stedse luftigere bleve de høie Klippemure, som her dannede et saa kunstigt Stræde, og da Solen med sin hele sydlige Glands hævede sig over en mørk Sky, styrtede den hele fortryllede Ryst sammen, og opløste sig i en enkelt lille Sky, der omsider flød sammen med Horizonten og Bølgerne.

Med et dybt Aandedrag søgte jeg at forskaffe mig Luft, da det herlige Skuespil var forbi, men jeg kunde endnu i lang Tid ikke glemme dette Syn, hvorfor jeg var hjertelig glad over, at jeg netop denne Formiddag var fri for alle daglige Beskæftigelser. Selv min Capitain forsikkrede mig, at han i sit hele Liv ikke havde seet noget saa Skjont.

3.

Under mit Ophold i Reggio gif jeg en Dag alene ud at spadsero ved Strandbredden, glædede

mig ved den herlige Udsigt over den uhyre Vand-
 flade, og saae over Strædet ved Messina (Faro di
 Messina) over til den sicilianske Kyst. Jeg stod
 paa en Hoi, Havets Overflade laae rolig og glat
 som et Speil for mig, thi ikke en Vind rørte sig;
 langt ude i det Fjerne hævede Siciliens Bjerge sig
 som mørke Skygger; Floden var netop indtraadt,
 og midt i Strædet var Vandet ved Strømmen
 steget til en betydelig Høide; Solstraalerne faldt i
 en skraa Retning paa Vandfladen: da viste sig for
 mit Øie det vidunderlige Syn, hvorom jeg allerede
 havde læst saa Meget i Reisebeskrivernes Fortællin-
 ger. I Vandspeilet, der var i en zittrende Bevæ-
 gelse, saae jeg Staden Reggio, som jeg vendte
 Ryggen til, og en Mængde enkelte Gjenstande.
 Jeg stod ganske henrykt ved dette Syn; Billedet,
 som straaledet tilbage fra det klare Vand, forandrede
 sig næsten hvert Øieblik. Nu fremtraadte, som
 i Dæmring, en Række af mange tusinde Piller,
 der i Størrelse, Afstand fra hverandre, Belysning
 og Skyggeblandning alle vare hverandre lige. Plud-
 selig tabte de Halvdelen af deres Høide og forvand-
 lede sig til hvælvede Buer, lig dem, man finder
 under de romerske Vandledninger. Et langt Ge-
 sims dannede sig nu oven over disse Buer, og paa
 det hævede sig utallige Palladser og Slotte, som
 alle lignede hverandre; disse sank snart sammen, og
 der dannede sig Byer med mange Taarne; ogsaa de

forsvandt lidt efter lidt, og i deres Sted traadte lange Rækker af Træer og Sletter, som vare be-
dækkede med talrige Hjorde; derpaa fulgte hele
Skarer af Godfolk og Ryttere, der, ligesom svæ-
vende i Luften, efterhaanden bleve blegere og op-
løstes. Tilfids kom Skibe for fulde Seil tilsyne,
først enkelte, derpaa hele Flaader, og af alle disse
Gjenstande var dog ingen virkelig tilstede paa Vand-
fladen. Jeg troede mig hensat i en Fæeverden, og
stod endnu i lang Tid i den høieste Forundring,
efterat det hele Syn allerede for længe siden var
forsvundet, og jeg nu igjen saa Vandfladen i dens
naturlige Skikkelse. Dette vidunderlige Syn, som
ikke viser sig ofte, ansee Kystbeboerne for et Bærk
af Feen Morgana og kalde det derfor Fæe Mor-
gana eller Fata Morgana. Jeg betragter
det som en Lykke at have været Vidne til dette her-
lige Syn; thi faa Reisende have selv seet det,
skjøndt Indbyggerne i Reggio ere noksom bekjendte
dermed.

4.

En Engländer, som reiste i Egypten, fortæl-
ler i sin Reisebeskrivelse følgende mærkværdige Om-
stændighed. I Landsbyen Utko forskaffede vi os
Æsler, og tiltraadte vor Tilbagereise til Rosette.
Ørkenen, hvorigjennem vi kom, var et Sandhav,
men Overfladen syntes jevnere og fastere end i de

Ørkener, som vi allerede varz dragne igjennem. Araberne løb ved Siden af vore Øsler, og sladdrede i deres udannede Sprog; paa eengang raabte nogle af dem "Raschi d" d. v. s. Rosette, og vi saae denne Stads Palladser og Taarne, som det syntes, paa den modsatte Side af et stort Hav, der indtog den hele Glade mellem os og Staden. Jeg bemærkede, hvorledes Rosettes høie Mure og Bygninger tilligemed alle dens Lyttskove af Daddeler og ægyptiske Figener saaa fuldkomment spillede sig i Vandet, at man derefter havde kunnet aftegne selv de mindste Særegenheder ved Bygningerne og Træerne, og jeg tvivlede intet Dieblik om, at vi havde virkelig Vand foran os. Jeg henvendte mig derfor ved vor Følf til Araberne, for at faae Underretning om, hvorledes vi skulde komme over dette Vand. Skjøndt vor Følf var en Græker, og man kunde formode, at han maatte kjende dette Syn, troede han dog lige saaa bestemt som alle vi Andre, at vi maatte tage Veien langs med Bredden af Vandet, og han blev ganske stød, da Araberne paastode, at vi inden en Times Forløb vilde naae Rosette ad den Wei, paa hvilken vi nu befandt os, midt igjennem Ørkenens Sand; og at der ikke egzisterede det allerringeste Vand.

"Hvad for noget?" udbrød han utaalmodig, "troe I da, at jeg er saa dum at lade mig bilde saadan Noget ind, naar jeg seer det Modsatte med

mine egne Dine?" Araberne smilede og beroligede ham snart, men satte paa samme Tid hele Selskabet i den største Forundring, idet de forlangte, at vi skulde see tilbage paa Ørkenen, som vi allerede havde passeret; thi vi saae bag ved os ligeledes en umaalelig Vandflade. Jo længere vi rykkede fremad, desto mere syntes Vandet at flygte for os, og vi naaede snart med tørre Fødder Maalet for vor Reise.

5.

Man vil maaskee være tilbøielig til at holde de nyånsførte Fortællinger for Eventyr eller Drømme, fordi man ikke strax vil kunne begribe, hvorledes det er muligt at ansee en uendelig Sandørken, hvor der ikke findes en eneste Draabe Vand, for en Vandflade, eller i Luften og paa Havet at see Gjenstande, saasom: Byer, Taarne, Huse, Der med Skove, Enge og Hjorde, Skibe og hele Flaader, skjøndt der vidt og bredt ikke findes det Ringeste af alt dette, og det vil forekomme En vidunderligt, hvorledes alle disse Ting saa pludselig fremstaae og lige saa pludselig atter opløses til Intet. Man vilde høilig feile, dersom man maaskee troede, at de Reisende, som fortælle om disse Underværker, havde ladet sig bedrage, eller at de, hvad der var endnu værre, forsætlig vilde bedrage os, idet de forebragte os Fabler eller Drømme som

Noget, de virkelig havde seet; thi saa vidunderligt ogsaa hiint Natursyn er, lige saa naturligt er det dog, lige saa sikkert grunder det sig paa bestemte Naturlove. Jeg vil forsøge paa at gjøre denne Sag begribelig.

Vi see Gjenstandene uden for os blot derved, at Lysstraaler udgaae fra dem, naae til vort Øie og her afficere Nerven, som ender sig i mange fine Traade i Diet og leder det modtagne Indtryk til Hjernen, saa at Sjelen kan blive sig det bevidst. De fra Legemerne udløbende Lysstraaler gaae oprindelig bestandig i lige Linier videre. Derem kan man overbevise sig paa følgende Maade. Naar man imellem sit Øie og et Lys holder en ikke gjen- nemsigtig Gjenstand, saasom en Bog eller et Stykke af et Brædt, saa bliver Rummet bag ved den imel- lemholdte Gjenstand mørkt, fordi de Lysstraaler, som udgaae fra Lyset, ikke i lige Linie kunne komme derhen. Naar endvidere Solen skinner igjennem Sprækken paa en Dør ind i et Værelse, saa seer man en lige Lysstribе paa det i Luften svævende Støv, hvorfra Lyset bliver kastet tilbage, og i samme Forhold som denne Lysstraale bliver læn- gere, bliver den ogsaa bredere. Netop fordi Ly- set gaaer i lige Linie, kunne vi f. Ex. ikke see Le- gemer, som befinde sig bag ved et Hjørne, eller bemærke, hvad der er paa Bunden af et Kar, naar vi i nogen Afstand bringe Diet i lige eller temmelig

lige Høide med Randen. Da der fra ethvert Punkt af et lysende eller oplyst Legeme udgaaer Lyssstraaler, saa er et saadant Legeme at betragte som et Middelpunkt, hvorfra utallige Lyssstraaler løbe ud i alle Retninger, forplante sig i lige Linie og fjerne sig meer og mere fra deres Udgangspunkt.

Men Lyssstraalerne løbe kun da ud i lige Linie, naar de gaae igjennem et ligeartet Stof f. Ex. gjennem Luft, som bestandig er lige tyk, gjennem Vand, gjennem Glas o. s. v. Naar derimod en Lyssstraale falder paa skraa fra et tykkere Stof ind i et tyndere, eller fra et tyndere ind i et tykkere, f. Ex. fra Vandet ind i den langt tyndere Luft, saa gaaer den ikke mere i den oprindelige lige Linie, men den afviger fra den (bliyer brækket), og gaaer derpaa i det andet Stof videre i en anden Retning. At dette virkelig forholder sig saaledes, derom kan man lettelig overbevise sig. Naar man stikker en lige Stok paa skraa ned i Vandet, saa seer det ud som om Stokken var brækket, eller den Deel deraf, som befinder sig i Vandet, synes ikke mere at have den samme Retning som den, der er uden for Vandet. Dette kommer netop deraf, at de Lyssstraaler, som gaae ud fra den Deel af Stokken, der befinder sig i Vandet, blive brudte eller faae en anden Retning ved deres Overgang fra Vandet til Luften. Endnu tydeligere bliver dette, naar

man lægger et Pengestykke paa Bunden af en dyb Skaal og fjerner sig saa langt derfra, at man netop ikke mere kan see Pengestykket. Naar man nu lader helde Vand i Skaalen, saa vil man fra det samme Punkt see Pengestykket. Dette kunde umulig skee, naar ikke de Lysstraaler, som udgaae fra Pengestykket, bleve brudte ved deres Udgang fra Vandet til Luften og derved naaede Øiet, hvorchende i samme lige Linie ikke kunde komme.

Lysstraalernes Brydning bevirker i Naturen mangehaande Phænomener. Saaledes bliver Dæmringen om Morgenens og Aftenens frembragt derved. Naar om Aftenen Solen er gaaet ned, det vil sige tilsyneladende sunken ned under vor Synsfreds, saa at vi ikke mere kunne see den selv, da maatte det, efter det Foregaaende, strax blive aldeles mørkt, efterdi Solstraalerne ikke mere kunne komme i lige Linie til os. Alligevel er dette ikke Tilfældet; det vedbliver endnu i nogen Tid at være lyst, og bliver først lidt efter lidt mørkt, fordi dog endnu mange af Solstraalerne komme til os, idet de i Luften, som heller ikke overalt er lige tyk, blive brudte og tage en anden Retning. Af samme Grund komme om Morgenens, førend Solen endnu er staaet op, det vil sige stegen op i vor Synsfreds, og førend vi altsaa kunne see den selv, Lysstraaler fra den til vor Dunstfreds (Atmosphære), hvorefter Morgendæmringen opstaaer.

Ogsaa Regnbuen fremkalde ved Solstraaler-
 nes Brydning og Tilbagekastelse. Som bekendt
 kommer Regnbuen bestandig tilsyne lige overfor
 Solen, altsaa om Morgenens i Vesten, om Aften
 i Østen, og opstaaer derved, at Solstraalerne
 flere Gange blive brudte ved deres Gjennemgang
 igjennem de faldende Regndraaber, og tillige flere
 Gange blive kastede tilbage fra den mørke Sky-
 væg, som befinder sig i Baggrunden. Regnbuen
 synes ofte at være os ganske nær, men gaaer man
 hen til det Sted, hvor den synes at staae paa Jor-
 den, saa viger den bestandig længere tilbage.

Den samme Aarsag ligger nu ogsaa til Grund
 for de vidunderlige Syn, jeg ovenfor har fortalt.
 Man kalder dette Syn, hvor Gjenstande, som
 ere langt borte og slet ikke kunne sees af os eller
 aldeles ikke forefindes, affpeile sig i Luften eller
 nær ved Vandets Overflade, Luftspeiling eller
 ogsaa *Fata Morgana*, hvilket Navn egentlig
 bliver tillagt Phænomenet ved Strædet imellem
 Italien og Sicilien, da det af overtroiske Menne-
 sker tilskrives en Fee *Morgana*; i Nedersachsen
 kalder man det *Kimmung*, i Frankrig *Mirage*.
Fata Morgana, som vi nu ville kalde Synet,
 viser sig især ved forskjellige Landes Søhyfter, i
 Afrikas og Asiens Sandørkener og i denne sidste
 Verdensdeels Stepper. Den Deel af Nedre-
 Egypten, hvor dette Syn meget hyppig viser sig,

er en udstrakt, fuldkommen horizontal Slette, hvis Eensformighed kun er afbrudt ved nogle Høie, hvorpaa der ligger Landsbyer, som derved ere sikrede mod Nilens Oversvømmelser. Om Aftenen og Morgen har dette Land sit naturlige Udseende; men naar Jordens Overflade er ophedet af Solen, da synes Landet i en vis Afstand at være aldeles oversvømmet, og de paa Høiene liggende Landsbyer see ud som Øer midt i en stor Sø. Under enhver By seer man dens omvendte Billede, saaledes som det virkelig vilde vise sig i Vandet. Men alt som man kommer nærmere, rykke denne tilsyneladende Oversvømmelses Grændser længere og længere bort; det skuffende Billede af den Sø, der syntes at omgive Byen, viger tilbage, forsvinder endelig ganske, og Blendværket gjentages foran en anden, fjernere liggende By. Paa denne Maade bidrager Alt til at skuffe En, og det ofte ret grusomt, især i Ørkenen, fordi man troer at see Vand netop paa en Tid, naar man meest trænger dertil.

Bed Krysterne og paa Havet er Fata Morgana sjældnere. Her bliver det i Særdeleshed fremkaldt ved Forskjelligheden i Vandets og Luftens Tæthed og Varme, og viser sig sædvanlig ved en pludselig Forandring af Veiret. Ved mange Kryster f. Ex. Frankrigs, Englands, Nordtysklands o. s. v., har man iagttaget dette Syn, men paa intet af

disse Steder har det viist sig saa skjönt, som ved Stradet ved Messina og paa hiin Side af de canariske Øer.

Til Slutning vil jeg endnu meddele nogle besynderlige Phænomenener, som bevirkedes ved Lyssfraaalernes Brydning. Den 20de September 1835 saae man i Omegnen af Staden Bristol paa de nærliggende Mendipbjerger en besynderlig Luftspeiling. Henimod Klokken 5 om Aftenen bemærkede man nemlig paa den med Skyer bedækkede Himmel en uhyre Troppemasse til Hest, der syntes at ride forbi snart i Skridt, snart i Trav. Rytterne, som holdt Sabelen i Haanden, vare alle udrustede paa samme Maade, og man kunde endogsaa skjelne Tømmer og Stigboiler. Snart rede de sex Mand i en Linie, snart stillede de sig i tvende Rækker. Det selsomme Skuespil vedvarede indtil det Døielik, da Mørket gjorde det utydeligt. Nogle overtroiske Landmænd bleve derved satte i stor Skræk, og Mange vare overbeviste om, at en fiendtlig Armee snart vilde falde ind i Landet. Sandsynligviis exercerede en lille Trop Rytttere i Nærheden, og Atmosfærens Tilstand begunstigede Afspillingen i Luften; Antallets Forøgelse blev rimeligviis bevirket ved Lyssfraaalernes Tilbagekastelse fra Skyerne. — Et andet mærkværdigt Exempel paa Lyssfraaalernes Brydning indtraf den 26de Juli 1799 paa Englands Kyst, lige overfor Frank-

rig. Man saaer der ganske tydelig med blotte Øine Frankrigs Kyster, hvilket ellers ikke er muligt, da Afstanden paa dette Sted udgjør otte til ti tydske Mile. Den franske Kyst syntes blot at være nogle faa Mile borte.

Nogle mærkværdige Fugle *).

Spottefuglen.

Europæeren, som tidligere har be luret og beundret Nattergalen, naar den i den skyggefulde Lund istemmer sin natlige Hymne, glemmer ganske sin Beundring, naar han hører den i Amerika alene boende Spottefugl, naar dens kjelne Sangs Toner lyde ned til ham fra Magnesiens med dens vældige Stamme og dens uhyre, aldrig bladløse Krone. I Louisiana's Skove seer man Viinranken og den indiske Jasmin, slyngede i hinanden, snoe sig om de kraftige Træstammer, rage op over dem, bekrandse dem og falde ned i Guirlander; balsamisk Bellugt opfylder Luften. Overalt møder man Blomster, modnende Viin, højrøde Klase-druer, en luun, berusende Atmosfære; det er, som

*) Efter Audubon, Wilson og C. L. Bonaparte.

om Naturen, trykket af Vægten af sine Skatte, engang havde gjort Holdt, for at vælte dem fra sit Skjød ud over dette velsignede Land.

Kaster Vandreren sit Blis opad, saa seer han Hun = Spottefuglen hvile paa en Green. Omkring den flager, let som en Sommerfugl, Hannen i hurtig Flugt, svæver op og ned og atter op, uafsladelig fæstende de fyrige Dine paa Hunnen og kjærlig nikkende til Gjenstanden for sin Omhed. Hvergang den svinger sig op imod Himlen, begynder den paany sin Glædeshymne. Ingen Fuglesang i Verden er mere melodisk og paa samme Tid mere glimrende, end denne. Spottefuglen begynder ikke, som Rattergalen, med lange, melankolske Suk; tværtimod intonerer den med Lidenskab og Kraft, og modulerer og varierer da efterhaanden sin Sang med utrolig Kunst, idet den bestræber sig for at sammensmelte Efterligningen af de fineste Naturtoner, Bladenes Ræsen, Triskens Sang, Bækkenes Risen med sin egen musikalske Composition. Men denne i Flugten udførte Sang er egentlig kun et Forspil. Naar den omsider har nedladt sig paa den Dvæst, som bærer dens Mage, blive dens Toner vel mindre brillante, men mere sjelfulde og udvalgte. Snart forlader den igjen sin Plads, svæver paany snart ned, snart op, seer sig om til alle Sider, ligesom den vilde forvise sig om, at den Rolighed ikke trues af noget fiendt-

ligt Væsen, slaaer med Vingerne, og dens afmaalte Bevægelser i Luften ligne en lystig Dands. Endelig planter den sig hen ved Siden af Humnen, og giver den som Finale af hele Concerten en ganske fortræffelig Parodie paa alle andre Fuglearterens Melodier, Manerer, Skrigen og Piben. Da troer man at høre Triflen, Algerhønen og Uglen, derpaa igjen Andens Snaddren og Hønenes Klukken. Tilslidst paabyder en Art Suk, en sørgelig, halv qvalt Tone, der lader sig høre fra Humnens Strube, den spottende Sanger Taushed, og lokker den nærmere til dens Mage. Nu ere de et Par, slagre som saadant forenede gennem Luften, og tænke paa at indrette sig en Bolig. Sædvanlig vælge de sig deres Opholdssted i Nærheden af et beboet Huus. De synes at vide, at dette volder Eieren Glæde, thi ingen Fugl er mindre sky, end Spottefuglen. Snart have Figen-, Orange- og Pæretræet leveret de Materialier, som udkræves til Rederne, og den af tørre Qviste, Blade, Hør, Bomsuld dannede lille Bygning, anbragt paa et Sted, hvor to Grene gaffelformig løbe ud fra hinanden, er snart færdig. Fem Eg lægges i det bløde Leie, og Hannen har nu intet Andet at bestille, end at synge, vaage over sin Families Sikkerhed, og derfor holde Slangere, Katte og Rovfugle borte fra sin lille Eiendom. Saaledes hengaae fjorten Dage;

de unge Fugle flyve da ud, skilles fra Forældrene, og sørge selv for deres Ophold.

Spottefuglenes Fjedre — hedder det hos en anden af de nævnte Forfattere — har Intet, som udmærker den; men dens Skabning er ikke uden Grazie: de lette, ziirlige Bevægelser, Dinenes Ild, deres forstandige Udtryk, naar den snilde Efterligner lytter til de Lektioner, der gives den af samtlige besjærede Laug, eller gjentager dem — alt dette er Charaktertræk hos denne mærkværdige Sanger. Med alle disse Egenskaber foræner den en klarntonende, bøielig Stemme, der kan modtage alle Modificationer og formaaer at gjengive alle Tone-Nuancer, fra Skovdrosselens fjelne og sømme Modulationer til den skaldede Ørns vilde og raae Skrig. Med den yderste Nøiagtighed veed Spottefuglen at opfatte sine Mønstres Tone, Takt og Accent, men overgaaer dem alle i Henseende til det Udtryk og den Behagelighed, som dens skønne Organ veed at lægge i de Melodier, den efterligner.

Dens Talent indskrænker sig imidlertid ingenlunde til Efterlignelsen; ogsaa dens naturlige Sang er lige saa brillant som melodisk; men den afbryder den oftere, for at hengive sig til sine Efterlignelsesluner, og optager den da kort

efter paany. Disse Syngeevner vare aldrig
 ringere end en halv, men stundom over en heel
 Time. I al denne Tid ere dens udbredte Vin-
 ger, dens hvidplettede Hale, dens muntre og
 livfulde Bevægelser lige saa mørende for Øiet,
 som dens klare og yndige Modulationer ere be-
 hagelige for Øret. Man seer den, ligesom i
 den høieste Begeistring, dreie sig i en Kredss,
 stige op eller ned ad Træet, alt efter Stemmens
 Voininger, nu og da ogsaa svinge sig i Beiret
 med en Piils Hurtighed, "ligesom om den vilde
 hente sin Sjæl tilbage, som den har udaandet
 med den sidste af sine Toner." — Naar en Blind
 hørte Spottefuglen, maatte han falde paa den
 Idee, at alle Slags Fugle havde forenet sig,
 for at begynde en Bæddekamp om Prisen for
 den bedste Sang. Virkelig er dens Efterlignel-
 seskunst saa stor, at den ikke blot skuffer Jæge-
 ren og Fuglesangeren, men Fuglene selv, der
 ikke undlade at ile hid ved Lyden af dens skuf-
 fende Stemme, som de ikke sjelden antage for
 en Kalden eller Indbydelse. Stundom blive de
 betagne af Skræk, og flygte ind i det tykke-
 ste Krat; men ogsaa da er det Spottefuglen,
 som ved sit Falkeskrig opframmer dem af deres
 Tryghed.

Den vilde Ralkun.

Ralkunen nedstammer oprindelig fra Amerika. Den, der allerførst omtaler den (1525), er Oviedo i sin Vestindiens Historie. Kort efter at dette Værk udkom, blev Fuglen bragt fra Mexico til Spanien, fra hvilket Land Britterne erholdt de første Individider af denne Art, som man har seet paa deres De. Lidt efter lidt udbredte Ralkunerne sig i hele Europa, og i mindre end et Aarhundrede vare Asien, Afrika og de forskjellige europæiske Colonier ligeledes forsynede dermed. Det synes uden for al Tvivl, at man allerede har Columbus' Opdagelser at takke for denne Fugleart. C. L. Bonapartes ornithologiske Værk indeholder en Fortegnelse af 27 Navne, hvormed lige saa mange nordamerikanske Folkestammer betegne Ralkunen.

Naar en Skare af disse Fugle laver sig til at passere en bred Flod, saa vælge de det Sted, hvor Strømmen er smaltest og Bredden høiest. Paa denne Station forblive de meget længe, ofte en heel Dag og mere; thi den farlige Overgang maa ikke foretages uden modent Overlæg. Under denne almindelige Raadssamling flukke Hannerne, udfolde Halen, og synes paa mangfoldige Maader at ville opmuntre hverandre. Virkelig bliver hele Skaren ligesom greben af Bes

geistring; Hunnerne og Ungerne synes at ville efterligne Hannerne; tilsidst søger enhver Fugl at tage Plads i Toppen af det høieste Træ, som den kan finde. Endelig, og paa et af Sværmens Anfører givet Signal, hæve Alle Vingerne, og søge med den muligste Anstrengelse at naae den modsatte Bred. De kraftigste af Sværmen er dette en let Sag, selv om Strømmen er en heel (engelsk) Miil bred; men de svagere og Ungerne ere ikke altid saa heldige. Synke de imod deres Villie ned paa Vandets Overflade, saa maae de fuldende Overgangen ved at svømme; hermed bære de sig ret fløgtig ad, idet de, for at holde sig paa Vandfladen, brede Halsen ud, rykke Vingerne saa nær sammen som muligt, for at formindske Vandets Modstand, naar de gennemskære det, og med overordentlig Kraftanstrengelse roe med Fødderne, som forresten ikke ere byggede til en saadan Manøver. Naar de komme til en steil Bred, som de ikke kunne flatre op ad, hvile de sig nogle Dieblis, og samle da alle deres Kræfter, for at svinge sig i Veiret; men ikke sjelden udtømmes hele deres Kraft ved den flere Gange gjentagne Opflagren; de svageste formaae ikke mere at hæve sig, og finde deres Død i Bolgerne. De, som det lykkes at naae Bredden, henfalde i en Udmattelses-Tilstand, der grændser til Bedøvelse, hvori de no-

gen Tid flakke om, tilsyneladende uden al Hensigt, og som Jægerne vide at benytte, for at fange dem i stort Antal; men Ralkunen er paa disse sine Vandringstider mager, og dens Kjød kun lidet agtet. —

Hver Fugl vaager paa sit Sted for den almindelige Sikkerhed. Den første, der bliver en Ørn, en Falk eller en anden Fiende vaer, giver Alarmsignalet, hvorpaa hele Skaren styrter sig ned fra det Træ, den har taget Sæde paa, og neddukket paa Jorden venter indtil Faren er forbi. Da de pleie at sætte sig Ratten over samlede paa de tørre Grene af et stort Træ, kan et saadant Tilflugtssted ikke længe blive skjult for de natlige Rovfugle. Men Ralkunen besidder en særegen Færdighed i at unddrage sig sine Forfølgeres Kløer. Rovfuglen flyver i Kredse omkring Træet, for at udkaare sig sit Slagtoffer. Saa lidt Stoi den end gjør, gives der iblandt de Sovende altid een, hvis lyttende og øvede Øre bemærker selv denne svage Lyd, og som strax vækker Skaren ved en ganske egen Art Kluffen. Nu reise samtlige Ralkuner sig i Beiret; Noveren styrter sig ned paa den, som han har udkaaret; denne kryber sammen paa sin Plads, skjuler Hovedet, og kaster sin udspilede Hale hen over Ryggen. Fienden, som nu ikke seer andet end en for dens Næb og Kløer utilgængelig

Yderside, bliver overrasket af denne Manover; men Kalkunen benytter denneiebliklige Raadvildhed og kaster sig til Jorden, hvor dens Modstander ikke vover at angribe den.

Den unge Kalkun har megen Hengivenhed for sit Fødested; den synes endog at nære en besynderlig Forkjærlighed for enkelte Træer, som den pleier at sætte sig paa. Skjøndt den for Fødens Skyld er nødt til hyppige og ofte meget lange Vandringer, vender den dog flere Aar efter hverandre tilbage til de Træer, som den har fattet Godhed for. Disse staae sædvanlig paa en af en Flod indfattet Jordtunge. Naar Hviletiden nærmer sig, samles Kalkunerne, og en lang Klukken er Signalet til Opbrud. Fra nu af hører man ikke Andet end Larmer af Vingeflagene, der varer indtil Fuglene, som ere tæt pakkede paa hverandre og ofte saa talrige, at man skulde troe, det var en Forsamling af alle Kalkuner i Landet, have nedladt sig paa deres Træ. Men dette Hvilested er ikke saa skjult, at Jægeren ei skulde opdage det. Efterat denne om Dagen har udspejdet et saadant Træ, vælger han sig et beqvemt Standpunkt, og begiver sig derhen i Maaneksinnet, som levrer ham Lys nok for at kunne sigte. Han henvender fornemmelig sin Opmærksomhed paa de Fugle, som sidde meest frit, og hvis Fald fra Træet ikke foraar-

sager altfor megen Tumult iblandt de Sovende. Høist besynderlig er nu den Omstændighed, at de samme Fugle, som Synet af en Ugle sætter saaledes i Skræk, at hele Skaren bliver ligesom forstenet, aldeles ikke synes at blive forskrækkede hverken ved Jægerens Nærværelse, eller ved gjentagne Flinteskud, eller ved at flere af deres Selskab falde ned. Ethvert Skud opvækker blot en Summen i Troppen, der snarere synes at være et Udtryk af Forundring, end af Skræk. Denne Stupiditet er iøvrigt fælles for alle Hønseslægter i Nordamerika, og udgjør en af deres Eiendommeligheder.

Den amerikanske Skospatte.

Skospatten, ogsaa kaldet Spætten med Elfenbeensnæbbet, er Kongen for de fjedrede Sommermænd. For at søge sin Føde, gjemmemøder den Barken af de haardeste Træer, og bygger sin runde Rede i Splinten. I Carolinas Gletter vælger den til sin Bolig den magtige Sumpcypresse. Hannen og Hunnen give sig regelviis i Færd med Arbeidet, og gjøre et Hul i Træet, to til fem Fod dybt og spiralførmigt, paa det at Vinden ikke skal kunne trænge ind. Skotlænderen Wilson, den første Ornitholog i de Forenede Stater, har bekjendtgjort interæs-

sante Jagttagelser om denne Fugls Sæder og Levemaade, hvoraf vi her meddele Noget.

I det nordlige Carolina — fortæller han — fandt jeg Fuglen for første Gang, omtrent tolv Mile nordlig for Wilmington. Jeg skød paa den, og saarede den let i Vingen. Da jeg nærmede mig for at gribe den, udstødte den et høist ynkeligt, gjennemtrængende og vedholdende Skrig, der havde en skuffende Lighed med et Pattebarns heftige Skrigen; min Hest blev sky derfor, og havde nær kastet mig af. Dette Skrig, der skar frygtelig i Ørene, tildrog mig Alles Opmærksomhed, da jeg reed igjennem Wilmingtons Gader; Fruentimmerne løb til Vinduer og Døre, og betragtede mig med ængstelige, forbausede Minder. Jeg reed ganske rolig min Vej; men neppe holdt jeg ved Porten til Bertshuset, hvor jeg vilde stige af, saa kom Verten og en Mængde Mennesker ganske uhyggjerrige løbende, for at erfare Uarsagen til denne Skrigen. Men jeg kunde øieblikkelig læse Uro paa alle Ansigter, da jeg spurgte, om man kunde give mig Huusly og skaffe mig det Fornødne til mig og min Lille. Verten satte et forfærdelig dumt Ansigt op, de Andre saae paa mig med tvetydige Mine.

Jeg morede mig et Par Minuter med disse Godtfolks Urolighed; derpaa aabnede jeg min Kuro, og trak min Skovspætte frem, hvorpaa

der fulgte en almindelig Skoggerlatter. Jeg gik ind i det Bærelse, man havde anvist mig, og indespærrede Fuglen, hvorpaa jeg gik ud for at see til min Hest. Inden en Times Forløb kom jeg tilbage, og neppe havde jeg aabnet Døren, saa udstrødte min Fange det forrige, uheldige Skrig, dog denne Gang, som det lod, af Uregrelse over at den var bleven greben i sine Forsøg paa at flygte. Den var flattetret op ad Vinduet lige til Loftet, og havde begyndt at bore et Hul i Væggen. Allerede laae store Stykker Gips, som den havde løsnet, paa Gulvet; omtrent sexten Quadrattommer af Panelet laae blottede, og et Hul, saa stort, at man kunde saae Haanden derind, var allerede boret dybt i Bjelken; Fuglen vilde neppe have behovet en Time endnu til fuldkomment at bryde ud. Jeg bandt den nu en Snor om Benet og denne igjen til et Bord, og da jeg ønskede at beholde den levende, saae jeg mig om efter passende Føde til den. Neppe var jeg ude paa Trappen, saa hørte jeg, hvorledes den igjen begyndte at arbejde, og da jeg kom tilbage, fandt jeg, at den havde ladet sin Brede gaae ud over Mahagonibordet, hvortil den var bunden, og skamferet det i høi Grad. Medens jeg tegnede den af, bed den mig gjentagne Gange meget stærkt, og røbede overhovedet saa megen Driftighed, et saa ustyrligt Mod, at jeg

meer end een Gang fristedes til at slippe den løs og lade den flyve hjem til sine Skove. Jeg kunde paa ingen Maade faae den til at tage den ringeste Føde til sig, og den døde efter tre Dages Forløb. Indianerne sætte hoi Priis paa Skovspættens Hoved og Næb; de bære dem som Talisman og Prydelse, og de længere mod Nord boende Stammer kjøbe disse Sager af dem til meget høie Priser.

Støren fra Baltimore.

(*Icterus mutatus.*)

Denne Fugl, der i stort Antal og allerhelst bygger og boer i Frugthaverne og derfor ogsaa kaldes Frugthave-Støren (orchard starling), er af et overordentlig sagtnodigt, fromt Gemyt, og udmærker sig ved den ualmindelige Kunst, hvormed den bygger sin Rede. Sædvanlig vælger den de yderste Grene af Frugttræerne til deri at ophænge sin lille Bolig. Reden selv har udvendig en skuffende Lighed med et af Menneskehaand vævet Arbejde. En Dame af mit Bekjendtskab — siger Audubon —, i hvis Selskab jeg engang betragtede dette vidunderlige Værk, spurgte mig, efterat hun en Tidlang havde beundret den kunstige Vævning, for ramme Alvor, om det ikke skulde være muligt at lære disse Fugle at strikke. Reden, som ikke

veier over to Lod, har Form af en Halsfugle, er udvendig tre Tommer høi, fire Tommer bred, og den indvendige Huulning er to Tommer i Gjennemsnit; jeg løste en af de Trebler af, som danne Redens udvendige Beflædning; den var tretten Tommer lang, og 34 Gange slynget ind og ud imellem andre Straae. Det Indvendige af Størereden er foret med Uld eller med de bomuldsagtige Dele af Frøet af den occidentalske Platan, og ved den Maade, hvorpaa disse to Substantser blive behandlede, dannes der en fast og tillige elastisk Pude. For at beskytte denne Art af Hængesøie mod Storm og Uveir, trækker Fuglen fra forffjellige Punkter af Redens Munding Græsstraee, ligesom Ankertoug, til de nærmeste Dviste, og gjør dem fast til disse med en saadan Kunst, at jeg aldrig har seet en saadan Størerede blive nedkastet selv af den stærkeste Storm.

Men har Støren ikke kunnet finde et nogenlunde beqvemt staaende Frugttræ, og seer den sig nødt til at tage sin Tilflugt til en Taarepiil, saa frembringer dens Genie et egentligt Underværk. Jeg var selv Vidne til den Angest, som under disse Omstændigheder martrer det ulyksalige Størepar. Flere Dage igjennem er det syffelsat med nærmere at undersøge Træet, og synes, efter de Klagetoner, det udstøder, at ville

sammenkalde et Familieraad. Reden faaer nu en ganske anden Form, skjøndt den kommer til at bestaae af de samme Materialier. Den bliver betydelig længere, den ydre Bæv bliver gjort mere elastisk, og ikke trukken saa stramt sammen. Det overordentlig Hensigtsmæssige i denne Forholdsregel viser sig derved, at da Grenene, hvorfra Reden hænger ned, ofte ere tolv til femten Fod lange, og derfor mindre formaae at gjøre Vindstødene Modstand, kunde ved en anden Indretning Eggene eller Ungerne let blive fæstede ud, naar Reden gyngede hid og did. Som duelige Bygmestre vide Stærerne at benytte alle locale Fordele. De fra Taarepilen nedhængende Dviste blive grupperede i Duske og bundne sammen med Græsstraae, ganske som en Kurvemager vilde bære sig ad, for at flette en lille kegleformig Kurv. Saaledes forenede og kløgtig sammenbundne, tjene Dvistene Reden til Støtte, medens deres tætte Løvværk beskytter den imod Storm og Uveir. Jeg har begge de nys beskrevne Reder liggende for mig; og endnu mere end den paa Bygningen anvendte Kunst, synes mig den Kløgt at fortjene Beundring, der afpassede Redens Form efter Stedets Besskaffenhed. Hiin indre Drift til saa hensigtsmæssige Foranstaltninger er dog vist noget Mere, end hvad man sædvanlig kalder Instinct.

Ørnen ved Mississippis Bredder.

Naar den Reisende i Høsttiden, i de Dage, da Fuglene i Tusindviis flygte fra Norden, før mere at nærme sig Solen, i sin Baad glider hen over Mississippis Vande, og han paa begge Bredder af Floden seer to Træer lige overfor hinanden, hvis Toppe kneise høit over alle de andre, da slaae han Øinene op. Paa Toppen af eet af disse Træer har Ørnen taget Plads. Dens Øie funkler i sin Hule, og synes at brænde som Ild. Den betragter opmærksomt den hele Vandflade, ogsaa fæster den oftere sit Blik paa Jorden; den venter og iagttager. Enhver Lyd, som lader sig høre, gjør den opmærksom. Daahjorten, der sagte lister sig langs Træerne, undgaaer ikke dens Opmærksomhed. Paa Træet lige overfor har Hun=Ørnen opstillet sig som Skildvagt, og dens i korte Mellemrum gjentagne Skrig synes at formane dens Mage til Taalmodighed. Denne besvarer Paamindelsen ved Vingeslag, ved at bøie hele Kroppen forover, og ved et Skrig, hvis skarpe, gennemtrængende Tone ligner en Banvittigs Ratter; derpaa reiser den sig op igjen. Imidlertid seer man alle Slags Vænder, Vandhøns, Trappegæs tage Flugten i sluttede Gelede. Strømmen bærer dem afsted i en Hast; men de ere et Bytte,

som Ornen forsmaaer, og denne Foragt frelser dem fra Fordærvelse. Dog nu trænger en Tone, som Vinden sagte bærer over Strømmen, til de Lyttendes Øre. Den klinger dumpt og uklart, som et Værktøi af Kobber. Det er Svanens Sang. Hun=Ornen underretter sin Mage derom ved et Skrig, som bestaaer af to Noder, og Hannen begynder at ryste over hele Legemet. To, tre heftige Hug med Næbbet paa Fjedrene ere Forberedelser til dens Røvertog. Imidlertid kommer Svanen roende, lig et Fartoi; den sneehvide Hals er fremstrakt, Diet funkler ængstelig. Langsomt svæver den afsted, som et til Døden indviet Slagtoffer. Et Kampsskrig lader sig høre, og hurtig som Lynet forlader nu Ornen sit høie Standpunkt. Svanen bemærker sin Plageaand, lader Halsen synke, beskriver en Halvcirkel, og bevæger sig i Dødsangesten i alle Retninger, for at undgaae Fordærvelsen. Dette kunde den ene og alene, hvis det lykkedes den at dukke under Vandet. Men Ornen aner dens List, og tvinger sit Bytte til at blive oven for Vandet, idet den bestandig veed at holde sig under Fuglen og truer med at hakke sig ind i dens Bug eller under dens Vinger. Denne meget godt beregnede Forholdsbregel forfeiler sjelden sin Virkning. Svanen begynder at blive kraftløs og træt, og alt Haab om Redning for-

svinder. Med sine Kløer bibringer Ørnen den et Slag under Vingen, og driver den i skraa Retning til Bredden. Ikke uden Forfærdelse er man Vidne til den ved saadan Behandighed og List omsider vundne Seier. Ørnen danser nu paa sit Offer, borer sine frygtelige Naaben ind i Hjertet paa den døende Svane, slaaer med Vingerne, og opløfter et Glædeshyl, medens den kneiser med det nøgne Hoved, og de af Stoltthed flammende Vinge farves blodrøde. Hunnen er nu ligeledes kommen til; Begge vende Svanen om, slænge Brystet op paa den med Næbbet, og mætte sig paa det fremvældende, endnu dampende Blod.

Hurtighedens Forskjellighed *).

Doven dyret, som fuldkommen egner sig til at leve paa Træerne, hvor det ogsaa temmelig hurtig kan klavre om, er paa Jorden saa langsomt i sine Bevægelser, at det i det høieste kunde tilbagelægge 50 Skridt i 24 Timer og en Miil i 5 Maaneder; men det afbryder sin Bevægelse fremad saa ofte, og hviler sig saa længe, at det

*) Efter Dr. H. Gråfe.

maaskee først i 6 eller 7 Aar vilde kunne tilbagelægge een Miil.

Sneglen bruger 5 Minuter til at krybe en Strækning af halvanden Fod, men Myren ifkun 5 Secunder til det samme Stykke Rei.

Blandt Insecterne bevæge mange sig temmelig hurtig. Saaledes har man seet store Fluer følge med en hurtig kjørende Vogn, og Popperne gjøre Spring, mod hvilke en Hjorts forholdsviis ere yderst ubetydelige, nemlig 30 Gange høiere end deres Legeme.

Mennesket kan ved Øvelse erhverve sig en stor Færdighed i at gaae og løbe. En vis Philonides, Alexander den Stores Løber, skal, efter Plinius, i 9 Timer have tilbagelagt 1200 Stadier, d. v. s. omtrent 29 danske Mile. Men dette er vel overdrevent, thi det er mere, end selv den bedste, meest udholdende Hest er i Stand til at gjøre. I den nyere Tid have Løbere i England tilbagelagt $17\frac{1}{2}$ Fod i en Secund, hvilket vilde udgjøre omtrent $2\frac{2}{3}$ Miil i en Time. Naar man antog, at en saadan Hurtigløber daglig kunde løbe 10 Timer, saa vilde han i noget over 200 Dage kunne gjøre Reisen omkring Jorden, dersom det nemlig var muligt til Lands at komme rundt om den. I England har en Skoiteløber paa Isen tilbagelagt næsten 48 Fod i en Secund. Henimod Slutningen af forrige

Harhundrede levede der i Eisenach en Mand, som var meget berømt for sin Hurtighed. Han hed Johann Anton Focke, var en Böhmer af Fødsel og stod i Tjeneste hos Hertuginde Amalia af Weimar. Denne Mand kunde indhente en Hare i Løbet. Da Hertuginden en gang maatte sende et vigtigt Budskab til Geheimeraad von Wigleben, der just opholdt sig i Carlsbad, lod hun sin Løber Focke afgaae derhen. Han forlod Weimar Klokken 2 om Middagen, overleverede Dagen derpaa, Klokken 12, Brevene til Wigleben, og ankom den tredie Dag, Klokken 8 om Aftenen, igjen til Weimar, som ligger 22 Mile fra Carlsbad.

En Dampvogn, der trækker en stor Vægt affted, tilbagelægger paa en Jernbane i en Time 5 til 6 Mile, hvilket bliver 32 til 38 Fod for hvert Secund. Paa en sædvanlig Kunstvei (Chaussée) har en Dampvogn omtrent Halvdelen af denne Hurtighed. Det er høist forunderligt, med hvilken Hurtighed man paa en Jernbane kan komme fra eet Sted til et andet! Fra Leipzig til Dresden er der 13 Mile, som en god Fodgænger tilbagelægger i to Dage, og Hurtigposten i 11 Timer. Men naar Jernbanen imellem disse to Byer bliver færdig, saa kommer man fra den ene til den anden i $2\frac{1}{2}$ Time, saa at man om Morgenens Klokken 7 kan drikke Kaffe i Leipzig,

derpaa Kloffen 10 spise Frokost i Dresden, og Kloffen 1 eller 2 spise til Middag i Leipzig. Paa en Jernbane vilde man med en Dampvogn kunne komme fra Berlin til Potsdam om trent i 45 Minuter. Dersom en Jernbane kunde blive lagt om hele Jorden, som er 5400 Mile i Omkreds, saa vilde man i en Dampvogn kunne gjøre den hele Reise omkring Jorden i 46 Dage, medens en Fodgænger, som daglig gaaer 5 til 6 Mile, hertil brugte 1000 Dage, altsaa over $2\frac{1}{2}$ Aar.

Vinden bevæger sig med en Hurtighed af 10 til 123 Fod i Secunden. De stadige Vinde i den hede Zone (Passatvindene) gennemløbe 10 til 15 Fod; de foranderlige ere hurtigere; en Vind, som i en Secund gennemløber 50 til 60 Fod, kalder man allerede en Storm. Den heftigste Storm, som er bleven iagttaget, tilbagelagde i en Secund 123 Fod.

Hurtigheden, hvormed Skibene bevæge sig, er fornemmelig afhængig af Vindens Hurtighed. Man antager i Almindelighed, at Skibene opnaae Vindens halve Hurtighed. Et Skibs største iagttagne Hurtighed var 26 Fod i en Secund; men dette var noget Overordentligt. I Regelen kunne de selv med en gunstig Vind neppe tilbagelægge meer end lidt over 15 Fod i Secunden. Dampskibene tilbagelægge 3 Mile i en

Time, hvilket udgjør omtrent 20 Fod i en Secund.

Luftballoner (Luftskibe, Aërostaten) bevæge sig snart hurtigere, snart langsommere, alt efter som Vinden blæser stærkere eller svagere, dog er deres Hurtighed ikke fuldkommen lig Vindens.

Fiskenes svømme temmelig hurtig, men ikke saa hurtig, som Fuglene flyve. Meest udmærker Haien sig; den følger de hurtigst seilende Skibe, og svømmer paa samme Tid bestandig omkring dem. Man kan antage, at Haien i hver Secund svømmer 24 til 30 Fod. Lagene, der bestandig ere i Bevægelse, skulle i en Secund tilbagelægge 24 Fod. Efter Rogles Paa- stand skulle de mindre Fiske neppe kunne svømme 1 til 2 Miil om Dagen, men dette er vel for lavt ansat.

Skjøndt Pattedyrene i Almindelighed ikke kunne bevæge sig meget hurtig, gjøre dog mange en Undtagelse herfra. Saaledes gives der Heste, om hvilke man med Sandhed kan sige, at de ere saa hurtige som Vinden. De til Væddeløb omhyggelig afrettede Heste i England tilbagelægge i en Secund et Rum af meer end 50, ja undertiden af 88 Fod, medens en Vind af en saadan Hurtighed allerede vilde være en stærk Storm. En engelsk Væddeløber tilbagelagde engang en dansk Miil i 8 Minuter. Kamelen tilbagelæg-

ger med sin Byrde i sædvanligt Skridt omtrent 7 Mile om Dagen. Men der gives ogsaa hurtigere Kameler, de saakaldte Postkamelers, som i Trav løbe over 30 Mile om Dagen. Et Kænedyr skal kunne bevæge sig med samme Hurtighed som en Postkameel.

Blandt Dyrene bevæge Fuglene sig hurtigst; dog er ikke alle Fugles Flugt eens. Ornen kan, dersom den var i Stand til at vedblive at bevæge sig med sin største Hurtighed, i en Secund gjennemflyve et Rum af 75 Fod, altsaa i en Time 12 Mile. Da Kong Henrik den Anden af Frankrig engang var paa en Heirejagt, fløi en Falk fra ham, og blev 24 Timer derefter fangen paa Malta, som laae 230 Mile fra det Punkt, hvor den fløi bort. En anden Falk fra de canariske Øer, der var bleven sendt til Hertugen af Lerma, fløi fra Spanien tilbage til Teneriffa, og var ikke meer end 16 Timer om disse 150 Mile. De fleste Fugle af betydelig Størrelse kunne paa een Dag i det høieste flyve 130 Mile. Svalernes Flugt er lige saa hurtig som Ornens; disse Fugle vilde selvfølgelig allerede Dagen efter deres Afreise fra Mellemthyskland være i Afrika, dersom de kunde flyve uafbrudt.

Lyden gennemløber i en Secund et Rum af 1027 Fod, altsaa en Miil omtrent i 22

Secunder. Hvor langt Lyden forplanter sig, beroer paa forskjellige Omstændigheder, især paa Vinden. Man har Exempler paa, at Kanonerne's Torden er bleven hørt, fornemmelig over Vandet, i en Afstand af 21 Mile.

Den hurtigste Bevægelse, som menneskelig Kunst kan frembringe, er den, der bevirkes ved Krudt. Den Hurtighed, hvormed en Kugle ved det antændte Krudts Magt drives ud af et Gevær, beroer paa Løbet's Beskaffenhed og Ladningens Størrelse. En med halv Ladning affkudt Kanonkugle vilde uden Luftens Modstand gjen- nemløbe 13 til 1700, og en Flintekugle 12 til 1400 Fod. Ved stærkere Ladning bliver Hurtigheden ikke meget forøget.

Jordens Bane omkring Solen er næsten 130 Millioner Mile lang. Denne Vej bliver, som bekjendt, af Jorden tilbagelagt i 365 Dage. I een Dag gennemløber den 355,000, og i en Secund omtrent $4\frac{1}{20}$ Mil. En Kanonkugle vilde behøve over 60 Gange saa megen Tid til at gennemløbe en saadan Vej. Endnu hurtigere bevæger Planeten Mercur sig om Solen (i en Secund tilbagelægger den næsten 7 Mile) og Venus, som til 5 Mile kun bruger en Secund. Jo længere Planeterne ere borte fra Solen, desto langsommere bevæge de sig. Saaledes gennemløber Mars i en Secund lidt over

3 Mile, Jupiter næsten 2, Saturn $1\frac{1}{2}$ og Uranus kun 1 Miil. Endnu langsommere bevæger Maanen sig; den bruger 7 Secunder til at tilbagelægge en Miil. Kometerne løbe meget hurtig, naar de komme i Nærheden af Solen. Man har iagttaget een, som da den var Solen nærmest, gennemløb 72 Mile i en Secund. Den halley'ske Komet, som var synlig i October 1835 og atter vil komme tilsyne i Aaret 1911, gennemløb paa een Dag over 3 Millioner Mile, da den stod Jorden nærmest.

Lysen kommer fra Solen til Jorden i 8 Minuter og 43 Secunder, og gennemløber saaledes i denne Tid noget over 20 Millioner Mile. En Kanonkugle, om den endogsaa kunde vedblive at bevæge sig med den samme Hurtighed, hvormed den bliver drevet ud af Kanonen, behøvede 20 Aar til at tilbagelægge denne Vej. I hver Secund gennemløber Lysen et Rum af 41,000 Mile, og en Kanonkugle vilde, under den angivne Betingelse, hertil bruge en Uge.

Lysen er hidtil blevet anseet for det hurtigste af Alt; men ifølge nyere Iagttagelser skal den electriske Materie være endnu hurtigere, idet den i en Secund forplanter sig 57,000 Mile.

De svømmende Der *).

I Nærheden af St. Omer, en Stad med 20,000 Indbyggere i det nordlige Frankrig, er der en Sø med nogle smaae svømmende Der, som ere tæt bevoxede med Planter og Krat. Man gjør et Toug fast eet eller andet Sted paa disse Der, og trækker dem tilligemed Dvæget, som græsser paa dem, hvorhen man vil. I ældre Tider kaldtes de af Flamlænderne, som boede deromkring, "Blote," det vil sige: "det flydende, svømmende Land." Derne laae en halv Miil fra St. Omer; adskillige vare nogle hundrede Fod lange, andre meget mindre, og man kunde ikke overalt med Sikkerhed gaae omkring paa dem; thi man stødte undertiden paa Huller, af hvilke det ikke var tænkeligt at man kunde komme op, naar man faldt i dem, da Vandet var meget dybt og Derne kun to til tre Fod tykke. Om Vinteren, fra den hellige Michaels Fest indtil Mai, førte man dem sædvanlig til bestemte Steder, og benyttede dem til paa en bekvemmere Maade at fange de meget talrige Fiske; om Sommeren derimod lod man dem drive for Vinden. Det synes, at man i ældre Tider har søgt, saa vidt muligt, at vedligeholde

*) Efter Samme.

dem, og at de tildeels forsvandt, da man ikke mere anvendte nogen Omhu derpaa; thi i Aaret 1768 vare Derne kun endnu smaae Stykker Land af et middelmaadigt Fartsøis Størrelse og bedækkede med Mos, og naar man satte Foden paa dem, var det, som naar man træder paa en med Vand fyldt Svamp. General Balougue skrev i Aaret 1804: "Dernes Antal formindskes hver Dag, Jordlagene blive stedse tykkere og tungere, og hænge sig fast ved Landet. I Aaret 1807 skal der ikke have været meer end to eller tre tilbage; kun en eneste er endnu tæt bevoxet med Planter og Krat, og der findes paa den nogle gamle Piletræer, paa hvis næsten aldeles med Mos overgroede Bark man endnu seer indskaarne Navne paa nogle tildeels meget fornemme Folk, som have besøgt denne Øe.

Exempel paa Luftens Tørhed *).

Sde høitliggende, for Vand blottede Landskaber i Mellemasien hersker en saa tør Luft, at poleret Staal, ophængt under aaben Himmel, ikke rustet.

*) Efter Dr. Diezmann.

Rip van Winkle.

Et nordamerikansk Sagn *).

Raatskill=Bjergene i den nordamerikanske Fristat Ny-York ere en Green af Appalacherne. Enhver Omvægling af Aarstiderne, enhver Forandring af Veirliget, selv enhver Time paa Dagen frembringer en Forandring i disse Bjerges Farve og Form, og alle Huusmødre vidt og bredt omkring ansee dem for de fuldkomneste Barometre. Er Veiret godt og bestandigt, saa ere de klædte i Blaat og Purpur, og deres Tinder rage op i den blaae Ether; men ofte, naar ikke en eneste Sky formørker hele det øvrige Landskab, samler der sig om deres Top en Krands af graae Dunster, som gløder og tindrer i den nedgaaende Sols sidste Straaler.

Bed Foden af disse Bjerge ligger en lille, meget gammel Landsby, hvortil nogle af de hollandiske Colonister i fordums Dage havde lagt den første Grund.

I denne Landsby boede for mange Aar siden, medens Landet endnu var en engelsk Provinds **),

*) Efter Washington Irving.

**) De hurtig opblomstrende og nu allerede mægtige nordamerikanske Fristater vare indtil Aaret 1772 en engelsk Colonie. Men ved flere trykkende Love bleve Beboerne af denne Colonie saa forbittrede

et eenfoldigt, godmodigt Menneſke, ved Narn Rip van Winkle, ſom var en god Nabo og en lydig Egtemand, der villig underkaſtede ſig ſin arrige Koneſ Luner.

Formedelt ſin Godmodighed var Rip van Winkle yndet overalt. Selv Børnene i Byen jublede af Glæde, ſaaſnart han nærmede ſig. Han ſtod dem bi ved deres Lege, forfærdigede Legetoi til dem, lærte dem at lade Drager gaae tilveirſ og at spille Ragmand eller Skorſteen, og fortalte dem lange Hiſtorier om Ulander, Hege og Indiaznere. Hvor han end ſlentrede om i Byen, var han omringet af en heel Flok Børn, ſom hængte ſig i hans Kjoleſkjøder, ſprang op paa Ryggen af ham og uſtraffet spillede ham tuſinde ſmaae Streger; og ikke en Hund i hele Egnen nænnede at gjøe ad ham.

Med al ſin Godmodighed havde Rip en meget ſtor Feil, nemlig en uovervindelig Alſky for Alt hvad der hed Arbeide. Ikke fordi det manglede ham paa Glid og Udholdenhed; thi han kunde ſidde paa en fugtig Klippe med en Medefrang, ſaa lang og tung ſom en Koſaklandſe, og ganſke taalmodig mede den hele Dag, ſelv om ikke en enefte Grundſling gav ham nyt Mod. Han kunde hele Timer

paa Moderlandet, at de gjorde Opſtand, erklærede ſig ſer uafhængige og tilkæmpede ſig Frihed og Selvſtændighed i en Krig, ſom varede til 1783.

bære en Fuglebøsse paa Skulderen, medens han, for at skyde nogle Egerner eller Skovduer, vandrede igjennem Skove og Moradser, op ad Bjerger og ned i Dale. Han nægtede aldrig en Nabo at hjælpe ham med det sværeste Arbeide, og førte an ved de landlige Forlystelser, naar man skulde affskalle tyrkisk Hvede eller opreise Steengjerder; ogsaa pleiede Konerne i Byen at bruge ham til at gaae Erinder for dem og udføre allehaande Smaatjenester, som deres mindre føielige Egttemænd ikke vilde paatage sig. Kort sagt, Rip var altid villig til at besørge Enhvers Forretninger, kun ikke sine egne; thi at opfylde sine huuslige Pligter og holde sin Eiendom i Orden, det fandt han umuligt. Derfor smeltede hans Fædreneavb lidt efter lidt sammen, og tilfids havde han kun et lille Stykke Jord tilbage, der neppe var stort nok til at han derpaa kunde dyrke saa meget tyrkisk Hvede og saa mange Kartofler, som være nødvendige til Livets Ophold; og selv dette lille Stykke var i den allersletteste Tilstand.

Ogsaa hans Børn vare saa pjaltede og vilde, som om de ikke tilhørte Nogen. Hans Søn Rip, der lignede ham paa et Haar, tegnede til, at han med Faderens gamle Klæder ogsaa vilde arve hans Sind. Man saae ham sædvanlig, ligesom et Føl, trave i Hælene paa sin Moder, udstafferet med et Par af Faderens aflagte, gamle,

vide Buxer, der hang som Sække om hans Been.

Rip van Winkle var imidlertid et af disse lykkelige Menneſker, ſom tage Verden fra den lette Side, ſpiſe fiint eller grovt Brød, alt efterſom de kunne ſaae det ene eller det andet med mindſt Hovedbrud og Moie, og hellere ſulte med en Skilling i Lommen, end røre Haanden for at fortjene nogle Dalere. Havde han været overladt til ſig ſelv, ſaa vilde han have levet fuldkommen tilfreds; men hans Kone bebreidede ham idelig hans Dovenſkab, hans Sorgløſhed og den Fordærvelſe, hvori han ſtyrtede ſin Familie. Om Morgenen, Eftermiddagen og Natten var hendes Tunge beſtandig i Bevægelse, og Alt, hvad han ſagde og gjorde, fremſaldte uden Undtagelſe en Strøm af denne huuſlige Beltalenhed. Rip havde kun een Maade at beſvare alle ſaadanne Prædikener paa, og denne var ved den hyppige Brug bleven ham til Vane. Han trak paa Skuldrene, rystede med Hovedet, ſlog Pinene op mod Himlen, men ſagde Intet. Dette paadrog ham hvergang en ny Ladning af hans Kone, ſaa at han var glad ved at komme ud i det Frue.

Rips eneste Tilhænger i Huſet var hans Hund Wolf, der maatte døie lige ſaa meget af Miſtreſ van Winkle, ſom dens Herre, fordi den gjorde lige ſaa lidt Nytte i Huſet ſom han.

Ude i Mark og Skov viste Wolf sig lige saa modig som noget andet Dyr af dens Art, men saasnart den traadte ind i Bærelset, var dens Mod borte, den lod Halsen synke eller stak den imellem Benene, sneg sig om med en Forbryders Mine, fastede mangt et Sideblik til Huusmoderen, og ved ringeste Alarm af et Kostekest eller en Slev flygtede den hylende til Døren.

Det blev værre og værre med Rip van Winkle, ligesom Narene i hans ægtefabelige Liv foretogedes. I lang Tid pleiede han at trøste sig med, at han, naar hans Kones Skjeldsord dreve ham ud af Huset, besøgte en Forsamling af Byens Lediggængere, der næsten regelmæssig blev holdt paa en Bænk uden for Døren af et lille Vertshuus. Her pleiede de at sidde hele den lange Sommerdag i Skyggen og snakke i Munden paa hverandre om Byens Begivenheder, eller fortælle uendelig lange Historier om slet Intet, eller forelæse en gammel Avis og tale frem og tilbage om dens Indhold.

Forsædet i dette Lediggænger-Selskab førte Nicolai Wedder, en af Byens gamle Indvaanere og Eier af Vertshuset, ved hvis Dør han fra Morgen til Aften havde sit Sæde og netop kun rørte sig saa meget, som var nødvendigt for at undgaae Solen og naae Skyggen af et stort Træ, saa at Naboerne efter hans Bevægelser lige

saa nsiagtig som efter en Gølfstive kunde vide, hvad Kloffen var. Sandt nok, man hørte ham sjelden tale, thi han røg uophørlig; hans Tilhængere forstode ham imidlertid fuldkommen, og vidste, hvorledes de skulde slutte sig til hans Mening. Naar Noget, som blev forelæst eller fortalt, misgagede ham, saa bemærkede man, hvorledes han smøgede heftig af sin Pibe og blæste korte, hyppige og vrede Røgskyer fra sig; men naar det begavede ham, saa trak han Røgen langsomt og rolig til sig, og blæste den igjen fra sig i lette og fredelige Skyer; undertiden tog han endogsaa Piben ud af Munden, lod den vellugtende Duft kruse sig om hans Næse, og nikkede gravitetist med Hovedet til Tegn paa sit fuldkomne Bifald.

Selv fra dette ham saa behagelige Selskab blev den ulykkelige Rip til Slutningen fordreven af sin trættekjære Hustru, som pludselig stormede ind i Forsamlingens Nolighed og formelig forhaanede dens Medlemmer; selv Nicolai Wedders ophøiede Person var ikke sikker for hendes Fornærmelser; thi hun beskyldte ham ligesrem for, at han bestræfede hendes Mand i hans Gang til Dovenskab.

Den stakkels Rip var tilsidst færdig at fortvivle, og den eneste Udvei for ham til at undgaae Arbeide hjemme og sin Kones Skjældsord var, at han tog sin Bøsse i Haanden og slentrede

ud i Skoven. Her satte han sig undertiden ved Foden af et Træ, og deelte Indholdet af sin Madpose med Wolf, som ogsaa deelte hans Kors og paa sin Vilis sympathiserede med ham. "Stakels Wolf," sagde han, "din Madmoder lader dig føre et sandt Hundeliv; men frisk Mod, min Dreng, saa længe jeg lever, skal du ikke mangle en Ben, som staaer dig bi!" Wolf logrede da med Halsen, saae tankesfuld paa sin Herre, og dersom en Hund virkelig kan føle Medlidenhed, saa troer jeg i Sandhed, at den af ganske Hjerter gjengjeldte hans Følelser.

Paa en saadan lang Spadseregang en smuk Efteraarsdag havde Rip, uden selv at vide det, besøgt et af de høieste Partier af Kaatskill-Bjergene. Han hengav sig til sin Vndlingsforlystelse, Egernjagten, og den stille Eensomhed gav Gjenlyd af hans Bøffes Knalden. Pustende og træt kastede han sig sildig om Eftermiddagen ned paa et med Bjergurter bevoxet, fremragende Klippestykke, som kronede Toppen af en Skrænt. Fra en Abning imellem Træerne kunde han overse den nedenfor liggende Ege, der i flere Miles Strækning var frugtbar og bevoxet med Skov. Han saae i det Fjerne, dybt, dybt under sig, den mægtige Hudson stille, men majestætisk, vælte sig frem, og fra Tid til anden en Purpursky eller Seilet af en langsomt fremglidende Baad

speile sig i den; tilsidst forsvandt Floden for hans Blik i de blaae Høilande.

Paa den anden Side saae han ned i en dyb Bjeldkloft, vild, eensom og barst, Grunden opfyldt med Klippestykker, og ikkun sparsomt oplyst af Gjenskinnet af den nedgaaende Sols Straa-
ler. I nogen Tid laae Rip hensunken i Betragtninger over dette Syn; Aftenen brød lidt efter lidt frem, Bjergene begyndte at kaste deres lange, blaae Skygger over Dalene; han saae, at det vilde blive ganske mørkt, førend han kunde naae Landsbyen, og et dybt Suk undslap ham, da han tænkte paa Mistress van Winkle's Brede, som vilde bryde løs over ham.

Idet han var i Begreb med at stige ned, hørte han i en Afstand en Stemme, som tilraabte ham: "Rip van Winkle! Rip van Winkle!" Han saae sig om, men kunde ikke opdage andet end en Krage, der eensom floi over Bjergene. Han troede, at hans Indbildningskraft havde skuffet ham, og dreiede sig om for at stige ned, da han atter hørte det samme Raab lyde igjennem Aftenluften: "Rip van Winkle! Rip van Winkle!" Paa samme Tid reiste Wolfs Haar sig, den knurrede huult, trykkede sig op til sin Herre, og saae frygtsom ned i Klostet. Rip følte nu, at en Gysen foer igjennem ham; han saae ængstelig hen i den samme Retning, og op-

dagede en selsom Skikkelse, der, nedboiet under en Byrde, som den bar paa Ryggen, langsomt flabrede op ad Klipperne. Han var forundret over at see et Menneſſe paa dette eensomme, ubesøgte Sted, men da han troede, at det var En fra Nabolauget, som trængte til hans Biſtand, ilede han hen for at hjelpe ham.

Da han kom nærmere, tiltog hans Forundring over den Fremmedes beſynderlige Udſeende endnu mere. Det var en lille, fiirſkaaren, gammel Karl med tykke, buſkede Haar og graat Skjæg. Hans Klædning var efter gammelt, hollandsk Snit, en Klædes Trøie, ſammenbunden om Hofterne, flere Par Beenklæder, de ydre meget vide, prydede med Rader af Knapper paa Siderne og med Sløiſer ved Knæene. Paa ſin Skulder bar han en lille, men ſvær Tonde, der ſyntes at være fyldt med ſpirituoſe Drikkevarer, og ved et Tegn gav han Rip at forſtaa, at han ſkulde komme nærmere og være ham behjælpelig med at ſkaffe ham hans Byrde afſted. Skjøndt Rip paa en Maade be-
tragtede ſit nye Bekjendtkab med en noget miſ-
troiff Engſtelighed, var han dog med ſin ſædvan-
lige Tjenſtvillighed ſtrag beredt til at ſøie ham, og
idet de gjensidigen underſtøttede hinanden, flabrede
de op igjennem en ſnever Huulvei, ſom, efter
dens Udſeende at dømme, var en Bjergſtrøms ud-
tørrede Leie. Medens de ſtege opad, horte Rip

Tid efter anden en lang, rullende Lyd, lig en fjern Torden, som syntes at komme fra en For-
dybning eller snarere en Klost imellem de høie
Klipper, mod hvilken deres besværlige Wei netop
førte dem hen. — Han stod et Dieblig stille, men
da han antog, at det var Drønet af et forbi-
dragende Uveir, som ofte indtræffer i de høiere
Bjergetue, gif han videre. Efterat de vare
gaaede igjennem Huulveien, kom de til en For-
dybning, som var omgivet med lodrette Skrænter;
Træerne, der hang ud over disse, havde saaledes
slynget deres Grene i hverandre, at man blot hiit
og her kunde øine nogle glindsende Striber af den
blaae Himmel eller de lyse Aftenskyer. I al denne
Tid havde Rip og hans Ledsager stiltiende arbeidet
sig fremad; thi skjøndt den Første hvilig forundrede
sig over, hvorfor et Fæd med stærke Drifkevarer
blev bragt op i disse vilde Bjerge, laae der dog
hos den Ubekjendte noget Besynderligt og Ubegri-
beligt, som indgød Erbødighed og bortskræmmede
enhver Fortrolighed og nysgjerrig Spørgen.

Da de traadte ind i den dunkle Dal, frem-
stillede der sig nye, forunderlige Gjenstande. Paa
et jævnt Sted i Midten var et Selskab af Folk
med et besynderligt Udseende forsamlet. De spil-
lede Kegler, og vare iførte en usædvanlig, uden-
landsk Dragt. Nogle bare korte Kittler, Andre
Trøier; de havde lange Knive i Bælterne, og de

Fleste vare iførte uhyre Beenklæder af samme Snit som Føreren. Ogsaa deres Ansigter vare ganske eiendommelige. Een havde et stort Hoved, et bredt Ansigt og smaae Svinesine; en Andens Fjæs syntes at være lutter Næse, og paa Hovedet havde han en hvid, som en Sukkertop dannet Hat, hvori der var stukket en lille Buks rødde Hanesjedre. Alle havde Skjæg af forskjellig Form og Farve. Een iblandt dem syntes at være Anføreren. Det var en anseelig, gammel Herre, som bar en med Dresser besat Vams, et bredt Bælte og Hængeremme, en høi, spidspudset Hat med en Fjeder i, røde Strømper og Skoe med høie Hæle og Rosetter. Den hele Gruppe erindrede Rip om Figurerne paa et gammelt, flandernsk Malerie, som hang i den værdige Landsbypærest, Herr van Schaick's Dagligstue, og som man havde bragt med fra Holland paa den Tid, da Colonien blev anlagt.

Det var især Rip paaafaldende, at disse Folk, skjøndt de oien synlig vare der for at more sig, dog havde de alvorligste Ansigter og iagttog en hemmelighedsfuld Tausshed. Intet afbrød den almindelige Stilhed, undtagen Kuglens Rullen, som, naar den blev kastet, lig en huul Torden gav Gjenlyd i Bjergene.

Da Rip og hans Ledsager nærmede sig dem, holdt de paa eengang op med deres Spil, og stir-

rede lig Billedstrøtter paa ham med saa døde Blif og saa besynderlige, barske, glandsløse Ansigter, at Hjertet vendte sig i Brystet, og Knæene sloges sammen paa ham. Hans Ledfager tømte nu Indholdet af Fadet ud i store Glasfer, og gav ham Tegn til, at han skulde opvarte Selskabet. Han adlød med Frygt og Skjælven; under en dyb Tausshed toge de rigelig til sig af Drifken, og vendte derpaa tilbage til deres Spil.

Lidt efter lidt overvandt Rip sin Engstelighed. Han vovede endog, naar Ingen saae paa ham, at nippe af Drifken, hvis Smag, som han fandt, meget nærmede sig god Enebærbrændeviin. Han var af Naturen en tørstig Sjel, og snart prøvede han igjen paa at vende tilbage til Glasfen. Den ene Slurk trak den anden efter sig, og han gjentog Besøgene hos Glasfen saa ofte, at hans Sandser tilsidst bleve overvældede, hans Dine saae Alt i en Taage, hans Hoved lidt efter lidt sank og omsider trak ham selv ned til Jorden, hvor han faldt i en dyb Søvn. —

Da han vaagnede, befandt han sig paa det grønne, fremragende Klippestykke, hvor han først havde seet den gamle Mand komme fra Huulveien. Han gned sine Dine; det var en klar Morgen, Solen skinnede, Fuglene hoppede og quiddrede i Buskene, medens Ornen svævede høit i Lusten og lod sig vugge af den rene Morgenvind. "Det er

da vist nok, at jeg ikke har sovet her hele Natten!" tænkte Rip. Han tilbagekaldte i sin Erindring alle Begivenhederne, førend han faldt i Søvn: den fremmede Mand med sin Londe Brændeviin — Klippesvælget — det vilde, eensomme Smuthul inellem Bjergene — det melankolske Regleselskab — Flasken — "o, denne Flaske! denne slemme Flaske!" tænkte Rip, "hvorledes skal jeg undskyldte mig hos Mistress van Winkle?"

Han saae sig om efter sit Gevær; men istedet for den rene, med Olie vel indsmurte Fugleslint, fandt han ved Siden af sig et gammelt Gevær, hvis Løb var bedækket med Rust, hvis Laas var gaaet af, og hvis Skæfte var ganske ormædt. Han formodede nu, at Bjergets alvorlige Spøgefugle havde spillet ham et Puds og taget hans Bøsse fra ham, efterat de først havde ladet ham drikke sig fuld. Ogsaa Wolf var forsvunden, men den kunde jo selv være løbet bort, idet den forfulgte et Egern eller en Ugerhone. Han fløitede ad den og kaldte den ved Navn, men Alt forgjæves; Ekkoet gjentog hans Fløiten og Ralden, men ingen Hund var at see.

Han besluttede igjen at opsoge Skuepladsen for den sidste Aftenlystighed og, dersom han mødte Nogen af Selskabet, at forlange sin Bøsse og sin Hund tilbage. Da han stod op for at gaae videre, folte han sig striv i Lemmerne, og savnede sin sæd-

vanlige Smidighed. "Dette Bjergleie passer sig ikke for mig," tænkte Rip, "og dersom jeg ved denne Forlystelse skulde have paadraget mig en Rheumatisme, saa vil jeg faae min Nød med Mistress van Winkle!" Med nogen Besværlighed kom han ned i Huulveien; han fandt Kløsten, gjennem hvilken han og hans Ledsager den foregaaende Aften vare flavrede op; men til hans Forundring flød nu en Bjergstrøm skummende ned igjennem den, sprang fra Klippe til Klippe, og opfyldte Huulveien med uophørlig Larm. Han søgte imidlertid at flavre op ved Siden af den; banede sig med Besværlighed en Vej gjennem Krattet, og fandt sig nu og da holdt tilbage af den vilde Viinstoks Ranker, som slyngede sig fra et Træ til et andet og trak ligesom et Net over hans Vej.

Endelig naaede han det Sted, hvor Huulveien imellem Klipperne havde havt en Abning til den omtalte mørke Dal; men der fandtes ikke mere noget Spor af en saadan Abning. Bjergene frembød en høi, uigjennemtrængelig Muur, over hvilken Bjergstrømmen styrtede frem i en Masse Skum, der lignede Sneeflokker, og faldt ned i et bredt, dybt Bækken, som var indhyllet i Skovens mørke Skygge. Her kunde den stakfælske Rip ikke komme videre. Han kaldte og fløitede atter paa sin Hund, men kun en Flok

unyttige Krageres Skrigen svarede ham; de flagerede høit i Luften omkring et udgaaet Træ, som boiede sig ud over en af Solen bestraalet Skrænt, og sikke i deres Høide skuede de ned paa den stakfæls Mand i hans Nød, og syntes at drive Spot dermed. Hvad var nu at gjøre? Morgenens henderandt lidt efter lidt, og Rip følte en stærk Appetit, da han endnu ikke havde faaet nogen Frokost. Det bedrovede ham at maatte opgive sin Bøsse og sin Hund, han frygtede for at komme for sin Kones Dine; men det gik dog heller ikke an, at han sultede ihjel i Bjergene. Han rystede med Hovedet, tog sit rustne Gevær paa Skulderen, og begav sig paa Hjemveien med Hjertet fuldt af Sorg og Uengstelighed.

Da han nærmede sig Landsbyen, mødte han mange Folk, men Ingen, som han kjendte, hvilket satte ham i en ikke ringe Forundring; thi han troede dog at kjende ethvert Menneske i hele Eggen. Ogsaa deres Klæder havde et ganske andet Snit end det, som han ellers havde været vant til at see. Alle stirrede paa ham med lignende Tegn paa Forundring, og saasnart de fastede Dinene paa ham, toge de sig bestandig om Hagen. Denne idelige Gjentakelse af de samme Fagter foranledigede Rip til uvilkaarlig at gjøre det Samme, og til sin Forundring fandt han, at hans Skjæg var blevet en halv Alen langt.

Han var nu kommen i Nærheden af Landsbyen. En Flok fremmede Børn løb bag efter ham, skrege og pegede paa hans graae Skjæg. Ogsaa Hundene, blandt hvilke han ikke saae en eneste af sine gamle Bekjendtere, gjøede ad ham, da han gik forbi. Byen selv var forandret, den var bleven større og folkerigere. Der stod Rækker af Huse, som han aldrig før havde seet, og de, som han pleiede at besøge, vare forsvundne. Fremmede Navne stode over Dørene, fremmede Ansigter i Vinduerne. Alt var fremmed. Nu løb det rundt i hans Hoved, han begyndte at tvivle, om ikke han og Verden rundt omkring ham vare forhegede. Ganske bestemt var dette dog den By, hvor han havde hjemme, og som han først Dagen i Forveien havde forladt. Der laae Raatskils Bjergene; der flød i nogen Afstand den sølvglindsende Hudson; der var enhver Høi og enhver Dal endnu aldeles som de hidtil havde været; Nip blev ganske forvirret. "Glasfen fra igaar," tænkte han, "har bragt min stakkels Hjerne reent i Uorden."

Med megen Møie fandt han igjen Veien til sit eget Huus, som han nærmede sig med hemmelig Angest, da han hvert Øieblik ventede at høre Mistress van Winkles svingrende Stemme. Han fandt Huset ganske forfaldet, Taget var sunket sammen, Vinduerne sønderbrudte og Dørene faldne

ud af Hængslerne. En forsulten Hund, som lig-
nede Wolf, sneg sig omkring her. Rip kaldte den
ved Navn, men Hunden knurrede, viste Tænder
og løb sin Vej. Det var i Sandhed en uvenlig
Modtagelse. "Selv min Hund," sukkede den
stakkels Rip, "har reent glemt mig!"

Han traadte ind i Huset, som Mistress van
Winkle — det maa man lade hende — altid havde
holdt i en skøn Orden. Det var tomt, forfaldet
og øiensynlig forladt. Dette Øde overvældede al
Frygt for hans Kones Skjelden; han kaldte paa
hende og sine Børn; de eensomme Værelser gavede
et Dieblig Gjenlyd af hans Stemme, og derpaa
var Alt igjen stille.

Han skyndte sig nu hurtig bort, og ilede hen
til sit gamle Tilflugtssted, Vertshuset; men ogsaa
dette var ikke mere at finde. Paa dets
Plads stod en stor, skjev Træbygning med store,
brede Vinduer, hvoraf nogle vare i Stykker og
tilstoppede med gamle Hatter og Kjoler, og over
Døren var malet "Union-Hotellet *), Jonathan
Doolittle." I Stedet for det store Træ, som

*) De nordamerikanske Fristater, nogle og tyve i Tallet, ere forenede med hverandre til et Statsforbund. Denne Forening kaldes paa Engelsk Union, og den hele Stat bliver derfor ofte benævnet saaledes. Union-Hotellet er derfor det Samme som Gjestgiverstedet "De nordamerikanske Fristaters Forbund eller Forening."

pleiede at beskylge den gamle, rolige, lille hollandske Kro, var nu en stor, nogen Stang opreist, paa hvis Spids der hang Noget, som lignede en rød Nathue, og hvorfra der tillige vaiede en Fane, paa hvilken en forunderlig Sammenstilling af Stjerner og Striber *) var at see; alt dette var selsomt og ubegribeligt.

Som sædvanlig havde der uden for Døren samlet sig en Mængde Mennesker, af hvilke Nip dog ikke kjendte et eneste. Selv Folkets hele Væsen syntes forandret. Istedetfor den sædvanlige Ladhed og søvnige Fredelighed, herskede der rundt omkring Trævlhed, Uro og et trættekjært Væsen. Forgjeves saae han sig om efter den vise Nicolai Wedder med det brede Ansigt, den dobbelte Hage og den deilige lange Pibe, hvorfra han lod udgaae Skyer af Tobaksrøg, istedetfor at føre toffet Snak; eller efter Skolemeesteren, van Bummel, som pleiede at meddele dem Indholdet af en gammel Avis. Istedetfor ham stod der en mager Karl, der saae ud som om han bar paa en Guldsoet. Han havde Lemmerne fulde af Sedler, og talede meget heftig om Borgerens Rettigheder, om Valgene, om Congressens Medlemmer, Frihed, Bunkershill **),

*) De forenede nordamerikanske Staters Baaben.

**) Hermed menes Slaget ved Bunkershill, i

Heltene fra sex og halvsjerd's *) og endnu andre Ord, der i den forvirrede van Winkles Øren lode som den babyloniske Sprogforvirring.

Rip's Fremtræden med det lange, graae Skjæg, den forrustede Fugleslint, den besynderlige Paaklædning og de mange Qvinder og Børn, som fulgte i Hælene paa ham, vakte snart Opmærksomhed hos alle dem, der vare forsamlede uden for Bertshuset. De strimlede omkring ham, og betragtede ham fra Top til Taa med den største Nysgjerrighed. Taleren arbejdede sig igjennem Mængden hen til ham, trak ham til Siden, og spurgte ham: "Hvem han stremte for? **)" Rip stirrede paa ham med et intetsigende Blik. En anden ubetydelig, men meget geskæftig lille Karl tog ham ved Armen, stillede sig paa Tærne og hvisttede ham i Øret: "Hvilket Partie hører I til?" Rip fandt sig lige saa lidt i Stand til at besvare dette Spørgsmaal, da en indbildsk, vigtig, gammel Herre med en spids, opkrampet Hat banede sig Vej igjennem Mængden, som han stødte

Nærheden af Boston, den 16de Juni 1775, hvor den engelske Hær, uagtet sin Overlegenhed, leed et Nederlag.

*) Heltene i den nordamerikanske Frihedskrig.

**) Folkene vare nemlig forsamlede her for at vælge et Medlem til Congressen, og de spurgte ham, hvem han vilde have dertil.

af Veien med Albuerne til Venstre og Høire, alt som han rykkede fremad; med den ene Arm i Siden, og idet han med den anden støttede sig paa sin Stok, stillede han sig hen foran van Winkle, og som om han med sine skarpe Pine og sin spidse Hat vilde trænge lige tilbunds i hans Sjæl, spurgte han med en streng Tone: "hvad der bragte ham til at indfinde sig ved Balget med en Bøsse paa Skulderen og en Flok Menneſker i Hælene, og om han havde ifinde at ſtiffe Oprør i Byen?" — "Ak, mine Herrer," udbrod Rip noget beklemmt, "jeg er en ſtakkels, fredelig Mand her fra Byen og en tro Undersaat af Kongen *); Gud velſigne ham!"

Her udbrode de Omkringſtaaende i et almindeligt Skrig: "En Kongeligſindet! en Spion! en Overløber! ſkaſ ham bort! væk med ham!" Kun med ſtor Møie fik den vigtige Mand med den trekantede Hat igjen tilveiebragt Orden, og efterat han havde antaget en ti Gange ſtrengere Mine, ſpurgte han endnu engang den ubekjendte Forbryder, hvorfor han kom her, og hvem han ſøgte? Den ſtakkels Mand forſikkrede ham i al Ydmyghed, at han ikke havde noget Ondt ifinde, men at han blot var kommen herhid for at opſøge

*) Nemlig Kongen af England.

nogle af sine Naboer, som pleiede at opholde sig i Vertshuset.

"Godt — hvem ere de? nævn dem."

Rip betænkte sig et Øieblik og spurgte:
"Hvor er Nicolai Wedder?"

En kort Tid herskede der en almindelig Tausshed; men derpaa svarede en gammel Mand med en tynd, pibende Stemme: "Nicolai Wedder? Nu, han er død og borte allerede for atten Aar siden. Der var paa Kirkegaarden et Træmonument, som nøiagtig fortalte Alt hvad der angik hans Liv her i Verden; men det er ogsaa for længe siden raadnet op."

"Hvor er Brom Dutcher?"

"O, han gik i Begyndelsen af Krigen med Hæren. Nogle sige, at han er omkommen ved Bestormelsen af en Stad — Andre mene, at han er druknet i en Storm ved Antonius' Næse*). Saa meget er vist, at han ikke er kommen tilbage."

"Hvor er van Bummel, Skolemesteren?"

"Han gik ogsaa med i Krigen, blev en stor Militæ-General, og sidder nu i Congressen."

Den stakkels Rip blev ilde tilmode, da han hørte om alle disse Forandringer i hans Hjem og med hans Venner, og nu fandt sig saa ene i

*) Et Forbjerg østlig for Hudson.

Verden. Ethvert Svar, han fik, forøgede hans Forundring, da her var Tale om et saa uhyre Tidssrum og om Ting, som han aldeles ikke kunde begribe: Krig — Congress — han havde ikke Mod til at spørge om andre Venner, men udbød fortvilet: "Kjender da Ingen her Rip van Winkle?"

"O, Rip van Winkle!" raabte To eller Tre, "ham kjende vi rigtignok. Det er Rip van Winkle, han der, som læner sig op til Træet."

Rip kastede sit Blik derhen, og saae sit udtrykte Billede fra den Tid af, da han steg op ad Bjerget, og, som det syntes, lige saa lad, og bestemt lige saa pjaltet. Den arme Mand var nu ganske ude af sig selv. Han tvivlede om sin egen Tilværelse, og om han virkelig var Rip van Winkle eller en Anden. Midt i denne Forvirring spurgte Manden med den trekantede Hat ham: hvem han var og hvad han hed?

"Gud maa vide det!" udbød han, thi med hans Forstand var det ude: "Jeg er ikke mig selv — jeg er en Anden — han der, det er mig — nei, det er en Anden, som har stukket sine Fodder i mine Skoe. — Igaar Aftes var jeg mig selv, men jeg faldt i Søvn paa Bjerget, og de have imidlertid forbyttet mig min

Bøsse, og Alting er forandret, og jeg veed ikke mere, hvad jeg hedder eller hvem jeg er."

De Omkringstaaende begyndte nu at see paa hverandre, at nikke til hverandre, at give udtryksfulde Bink og med Fingeren at pege paa Panden. Ogsaa begyndte man indbyrdes at hviske om at tage Geværet bort, for at hindre den gamle Mand i at gjøre en Ulykke dermed, hvilken Yttring saaledes forskrækkede den vigtige Mand med den trefantede Hat, at han temmelig hurtig trak sig tilbage. I dette betænkelige Øieblik trængte en vakker, ung Kone sig igjennem Mængden, for at faae den graaskjæggede Mand at see. Hun havde et Barn paa Armen, en tyk og fed Krabat, som, forskrækket over den Gamles Blik, begyndte at græde. "Stille, Rip," sagde Moderen til ham, "stille, du lille Nar, den gamle Mand gjør dig jo ingen Fortræd." Barnets Navn, Moderens Udvoxtes, Lyden af hendes Stemme, alt dette vakte en Række af Erindringer i hans Sjæl. "Hvad hedder I, min gode Kone?" spurgte han.

"Judith Gardenier."

"Og Ederes Faders Navn?"

"Åh, den stakkels Mand! hans Navn var Rip van Winkle; det er nu tyve Aar siden at han gik hjemme fra med sin Flint paa Rakken, og fra den Tid af har man aldrig hørt noget til

ham. Hans Hund kom hjem uden ham; men om han har skudt sig, eller om han er bleven slæbt bort af Indianerne, kan Ingen sige. Jeg var dengang et Barn."

Rip havde nu kun et eneste Spørgsmaal tilbage; men det fremsorte han med frygtfuld Stemme:

"Hvor er Eders Moder?"

"Hun er ogsaa død, men først for kort Tid siden; i et Uanfald af Brede sprængte hun et Blodkar i sig."

Der var dog i det mindste en Draabe Trøst i denne Efterretning. Den ærlige Mand kunde ikke styre sig længere. Han sluttede sin Datter og hendes Barn i sine Arme. "Jeg er din Fader," udbrød han, "engang den unge, nu den gamle Rip van Winkle. — Kjender da Ingen den frække Rip van Winkle?"

Alle stode forundrede, indtil en gammel Kone, som vaklende traadte frem af Sværmen, holdt Haanden over Øinene og, efterat hun saaledes en kort Tid havde seet ham i Ansigtet, forundret udbrød: "Ja vist! det er Rip van Winkle — det er ham selv! Velkommen hjem, gamle Nabo — nu, hvor har I da været henne i de tyve Aar?"

Rip var snart færdig med sin Fortælling; thi alle de tyve Aar havde været ham som en Nat.

Naboerne gjorde store Vine, da de hørte dette; nogle hvæfede til hverandre og stak Tungen ud i Rinden *), og den vigtige Mand med den trekantede Hæt, som var vendt tilbage igjen da Skrækken havde sat sig, trak sine Mundviger ned og rystede med Hovedet, hvorpaa hele Forsamlingen gjorde ligesaa.

Man besluttede imidlertid at spørge den gamle Peter Vanderdonk om hans Mening angaaende denne Sag, da man netop saae ham langsomt komme op ad Gaden. Denne Peter var Landsbyens ældste Beboer og vel bevandret i alle Egnens vidunderlige Begivenheder og Sagn. Han gjenkjendte Rip strax, og bekræftede hans Fortælling paa den meest fyldestgjørende Maade. Han forsikkrede Forsamlingen, at det var blevet ham fortalt af hans Oldefader, at Kaatskill-Bjergene altid havde været besøgte af selsomme Syner; at man havde paaftaaet, at den store Henrik Hudson, Flodens og Landets første Opdager, hvert tyvende Aar med sit Skibsmandskab fra "Halvmaanen" holdt et Slags Festsdag deroppe, da det var blevet ham forundt paa denne Maade igjen at besøge Skuepladsen for hans

*) Et ogsaa i England sædvanligt Tegn paa Vantro og Spot.

Bedrifter og at have et vaagent Die med Floden og den efter ham opkaldte store Stad; at hans Fader engang havde seet dem i deres gamle hollandske Dragt spille Kegler i en Fordybning mellem Bjergene; og at han selv en Sommer = Eftermiddag havde hørt Lyden af deres Kugler, der lignede en fjern Tordens Rullen.

For imidlertid i Korthed at slutte en lang Historie — Forsamlingen stod op og vendte tilbage til de vigtigere Forretninger angaaende Valget. Rips Datter tog Faderen hjem med, forat han skulde leve hos hende. Hun havde en net, velindrettet Bolig, og en stærk, munter Forpagter til Mand, i hvem Rip gjenkjendte en af de Smaae, som pleiede at klavre op paa Ryggen af ham. Angaaende Rip's Søn og Arving, som var hans eget udtrykte Billede, og som han havde seet læne sig op til Træet, da arbeidede han vel med paa Gaarden, men lagde en arvelig Tilbøielighed for Dagen til at befatte sig med Alt, undertagen med sine egne Forretninger.

Rip gif nu atter sin sædvanlige Gang, og antog igjen alle sine gamle Vaner; han fandt rigtignok flere af sine tidligere Kammerater, men ingen af dem var just bleven synderlig lemsældig behandlet af Tidens Luner, hvorfor han da foretrak at erhverve sig Venner blandt den yngre Slægt, hos hvilken han ogsaa snart kom i Yndest.

Da han hjemme Intet havde at bestille, og havde naaet den lykkelige Alder, hvori et Menneske ustraffet kan undlade at sysselsætte sig med Noget, saa indtog han igjen sin gamle Plads paa Bænken uden for Bertshuset, og blev tillige æret som en af Byens Patriarker og som en levende Kronike fra den gamle Tid "før Krigen." Det varede nogen Tid, førend han kunde finde sig i de brugelige Talemaader eller fatte de besynderlige Begivenheder, som havde fundet Sted under hans bevidstløse Tilstand, — at der f. Ex. havde været en Revolutionskrig — at Landet havde afkastet Englands Herredomme, og at han fra Hans Majestæt Kong Georg den Tredies Undersaat var bleven en fri Borger i de Forenede Stater.

Den gamle Rip pleiede at fortælle sin Historie til enhver Fremmed, som ankom til Mr. Doolittles Hotel, og der gaves Ingen i hele Nabolavet, Mand, Kone eller Barn, som jo kunde Historien udenad. Nogle vilde imidlertid bestandig drage Sandheden deraf i Tvivl, og paaastede, at Rip ikke havde været ved sin Samling, og at dette var en Ting, hvori man aldrig havde kunnet fæste synderlig Tro til ham. De gamle, hollandske Indbyggere nærede dog næsten aldeles ingen Tvivl om Fortællingens Rigtighed. Selv den Dag idag høre de aldrig et Tordenveir paa en Sommer = Eft-

termiddag i Nærheden af Raatskill, uden at sige:
 "Henrik Hudson og hans Kammerater ere atter
 ved deres Keglespil."

Zombien,
 eller Murillo's Mulat *).

Paa en skjon Sommerdag i Aaret 1620 gif
 nogle unge Mennesker, der kom fra forskjellige
 Gader, syngende hen til Maleren Murillo's
 Huus. De naaede Porten næsten paa een og
 samme Tid, hilfede venstabelig og nævnede hver-
 andre ved Navn. Isturiz, Carlos, Fer-
 nandez, Gonzalez og Cordova — saaledes
 hed de — ilede op ad Trappen og traadte ind i de-
 res Mesters Atelier.

Denne var endnu ikke kommen, og de unge
 Mennesker satte sig i Hast hver til sit Staffelié,
 for at undersøge deres Arbeide fra forrige Dag, see
 efter, om Alt var tørt, En og Anden vel ogsaa
 for at beundre sit Værk.

"Bed den hellige Jacob af Compostella!"
 raabte Isturiz; "hvem af Eder var sidste Mand
 her igaar?"

*) Efter Dr. Diezmann.

"Du har nok ikke faaet rigtig udsovet," svarede Cordova og Fernandez paa eengang; "huffer du da ikke, at vi gif alle paa een og samme Tid."

"Det er en meget toffet Spøg," vedblev Isturiz fortrædelig; "igaar tørrede jeg min Palette omhyggelig af, og nu er den saa smudsig, som om En af Eder havde brugt den hele Natten."

"See engang, der er endnu et lille Ansigt i Hjørnet af mit Lærred," raabte Carlos; "det er ikke ilde. Men hvem er det da, som morer sig med hver Morgen at male Figurer, snart paa mit Lærred, snart paa Væggen? Igaar var der een lige over dit Staffelié, Fernandez."

"Det er dig, Isturiz," meente Fernandez; "din Palette vidner imod dig."

"Jeg sværger Eder til, det er ikke mig."

"Sværg ikke, vi troe dig uden den hoitidelige Forsikkring; et saadant Ansigt lader du nok være at male."

"Hm, jeg har dog ikke malet noget Hoved saa slet som du, Carlos."

"Ogsaa mine Pensler ere alle fugtige," raabte nu Gonzalez; "ved Spaniens gamle Skytspatron, her foregaaer hver Nat noget Overordentligt."

"Du troer vel, ligesom Negeren Gomez, at Zombien gaar om og spøger," sagde Isturiz.

"Ja, i Sandhed, det er Negerens Zombi, der maler disse smaa Figurer," svarede Mendez,

der hidtil ikke havde sagt Noget, idet han betragtede en af de Tegninger, man hver Morgen saa i større eller ringere Antal, som om de vare voxede frem om Natten; — ”han skulde hellere male Hovedet paa min Jomfrue ved Nedtagelsen af Korset; hvor reent og helligt jeg tænker mig dette Hoved, vil Haanden dog ikke gjengive det.”

Med disse Ord traadte Mendez hen til sit Staffelie, men et Udraab af Forbauselse undslap ham, og han blev staaende bleg og frum foran Lærredet.

Et skjønt Madonnahoved, kun skizzeret, men af et vidunderligt Udtryk, fremtraadte saa reent af Linierne, saa yndigt af Omridsene blandt de øvrige Skikkelser, som en overjordisk Aabenbaring.

”Nu, hvad er der paafærde?” spurgte en dyb Stemme, der vakte Eleverne af deres Forbauselse, og de bukkede ærbødig for den Talende.

”Behag selv at see, Signor Murillo,” svarede Alle, og pegede paa Mendez's Staffelie.

”Hvem har gjort det? Hvem har malet dette Hoved?” spurgte Murillo med Barme. ”Saa tal dog! Den, der har skizzeret dette Madonnahoved, vil engang blive Mesteren for os alle. Ingen svarer? Jeg vilde ønske, at jeg selv havde malet det. Ved min Faders Sjel, hvilken Delicatsse, hvilken Blodhed, hvilken Ynde! Mendez, kjære Discipel, er det dig? Tal!”

"Nei, Mester," svarede Mendez nedslagen.

"Saa er det dig, Isturiz, — eller dig, Fernandez, — eller dig, Cordova."

"Nei, Mester, det er ikke mig."

"Men af sig selv er det dog ikke kommet til at staae der," sagde Murillo utaalmødig.

"Jo, jeg troer det virkelig, Herre," svarede Cordova, den yngste af Disciplene, som var ganske forstrækket over disse uhyggelige Malerier; "og det er ikke det eneste Overnaturlige, som foregaaer i Ederes Atelier. Her er bestemt Spøgerie, Herre."

"Jeg er ikke saa overtroist som Cordova," sagde Fernandez, "men vist er det, at her i længere Tid seer Ting, som man ikke skulde troe."

"Og det er?" spurgte Murillo, hvis Blik hvilede paa Madonnahovedet.

"Følge Ederes Befaling, Signor," vedblev Fernandez, "forlade vi aldrig Bærelset uden at rydde op, gjøre vore Paletter rene, skylle Penslerne og stille Staffeliene op; men hver Morgen ligger Alt hulter til bulter, vore Paletter ere fulde af Farve, og allevegne seer vi Ansigter, som rigtignok ere ypperlige, snart et Englehoved, snart et Djævelsfxæs, eller Profilen af en ung Pige, eller en gammel Mand's Ansigt, men Alt beundringsværdigt. Idag seer I det selv, og naar Den, som arbejder her om Natten, ikke er — Eder selv,

saa maa man vel troe med Cordova, at det maa være en Aand."

"Jeg vilde ønske, at det var mig; intet af disse Træk, ingen af disse Linier vilde jeg fornegte. Bistnok er der endnu Mangler i Tegningen, men fortræffeligt er det. — Sebastian! Sebastian!" raabte han, afbrydende sig selv. "Vi skal snart erfare, hvem der har gjort det. Sebastian," vedblev han, idet han vendte sig til en lille Mulat paa omtrent fjorten Aar, der ilede til, saasnart han kaldte; — "har jeg ikke befalet dig at sove her hver Nat?"

"Jo, Herre," sagde det forskrækkede Barn.

"Og du sover her?"

"Ja, Herre."

"Nu, saa tal. Hvem er kommen herind inat eller imorges før disse Herrer? Tal, Slave, eller du skal lære at kjende mig," sagde Murillo med Hefstighed til Drengen, der dreiede sin Hue i Haanden, uden at svare.

"Du svarer ikke?" sagde Murillo efter et kort Ophold, idet han trak den lille Mulat i Dreng.

"Ingen, Herre, Ingen," svarede Sebastian skjælvende.

"Du lyver!"

"Ingen uden jeg, Herre, det sværger jeg Eder til," gjentog Sebastian, idet han knælede

midt i Arbeidsværelset og bønfuldende rakte Hænderne op imod sin Herre.

"Gaa hør mig," svarede endelig Murillo.

"Jeg vil vide, hvem der har malet dette Madonna-hoved og alle disse Ansigter, som mine Elever finde her hver Morgen. Inat skal du vaage her, istedetfor at sove, og dersom du ikke til imorgen har opdaget den Skyldige, saa faaer du fem og tyve Stokkeprygl, hører du? Gaa nu og riv dine Farver, og I, mine Herrer, til Arbeidet."

Underviisningen og Arbeidet begyndte, men neppe var Murillo gaaet bort, saa faldt Samtalen igjen paa de hemmelighedsfulde Ansigter. Mendez talede først.

"Tag dig i Agt for Pryglene, Sebastian, dersom du ikke imorgen nævner den Skyldige."

"Den Skyldige...? Jeg siger Eder, det er Zombien."

"De Regere ere gale med deres Zombi," sagde Gonzalez leende.

"Zombien er det Samme, som om jeg sagde Spøgelseset. Men tag Eder i Agt, Hr. Gonzalez," sagde Sebastian haanlig; "det er vist Zombien, der har trukket Armen paa Eders hellige Johannes saa lang; thi kommer den anden til at ligne den, saa vil han kunne løse Sløiferne paa sine Skoe, uden at bukke sig."

"Veed I hvad? Sebastians Bemærkning er meget rigtig," meente Isturiz, idet han kastede et Blik paa den hellige Johannes. — Og saaledes vedbleve de at passiare og drille hverandre, indtil Arbeidstiden var forbi. —

Det var Nat, og Murillo's, Sevillas navn- kundigste Malers Arbeidsværelse, i hvilket der om Dagen bemærkedes saa meget Liv, var blevet stille og eensomt; ikkun en Lampe brændte paa et Marmorbord, og ikke langt derfra stod en Dreng, hvis Farve forsvandt ved Skumringen omkring ham, hvis Nine funkede som Diamanter, støttet til et Staffeli, ubevægelig og stille, som om han var falden i Søvn, saa ganske syntes han at være fordybet i Tanker. Uden at han mærkede det, aabnedes Døren, og en Mand, hvis Træk ikke vare fjendelige i Mørket, traadte ind, gik hen til ham, og kaldte ham tre Gange ved Navnet "Sebastian!" — uden at erholde Svar. Ved det tredie Raab greb han fat paa ham.

Sebastian slog Ninen op; en stor, smuk Neger stod ved Siden af ham. "Hvad vil du, Fader?" spurgte han ham bedrøvet.

"Gjøre dig Selskab, Sebastian."

"Det behøves ikke, Fader. Læg dig kun, jeg vil vaage alene."

"Og naar nu Zombien kommer?..."

Sebastian svarede smilende: "Jeg er ikke bange for ham, min Fader."

"Han behøvede blot at tage dig med sig, min Søn, og den stakkels Neger Gomez havde ingen Trøst mere i sit Slaverie."

"Åh, hvor det er forfærdeligt at være Slave, Fader," sagde Barnet grædende.

"Gud har saa villet det, min Søn!" svarede Negeren med Fatning.

"Gud!" sagde Drengen, og slog Dinene op mod Glasfuppelen i Værelset, gennem hvilken man kunde see de tindrende Stjerner; "jeg beder inderlig til ham, min Fader, at han vil bønvhøre mig, og at vi moaa leve den Dag, da vi ikke længere ere Slaver. — Men læg dig nu, Fader, jeg vil lægge mig paa Straamaatten og ligeledes sove. God Nat, Fader!"

"Og er du da slet ikke bange for Zombien, Sebastian?"

"Zombien, min Fader, hører til vort Fædrelands Overtro; men Pater Eugenio har forklaret dig saavel som mig, at der ikke gives noget overnaturligt Væsen i Naturen. Det tillader Gud ikke."

"Men naar Eleverne spørge dig, hvem der har malet alle disse smaae Ansigter, som man finder her hver Morgen, hvorfor svarer du da: Zombien?"

"For at have Løier, Fader, og for at faae dem til at lee."

"Naa, saa god Nat, Søn," sagde Gomez, og gif.

Da Sebastian saae sig alene, sprang han omkring af Glæde. "Nu til Arbeidet," raabte han, men tilføiede, idet han pludselig betænkte sig: "Gem og thyve Stofkeprygl imorgen, naar jeg ikke siger, hvem der har malet Ansigterne, og maaskee endnu flere, naar jeg siger det. O min Gud, hvad skal jeg gjøre?"

Sebastian knælede paa Maatten, som hver Aften tjente ham til Seng; men snart overraskede Sønnen ham midt i hans Bøn, og da hans Legeme fandt et Støttepunkt mod Bærelsets Marmorbæg, vedblev han at sove i denne Stilling.

En svag Dæmring trængte allerede ind i Bærelset, da Sebastian igjen vaagnede. Det var Kl. 3 om Morgenen; et andet Barn vilde have lagt sig ned og atter være sovet ind. Men Sebastian, der kun havde tre Timer for sig, tre Timers Frihed, tvang sine Dine til at blive aabne, sine Fødder til at bevæge sig, og sine Arme til at være virksomme. "Griff Mod, Sebastian," raabte han, og stræbte at blive rigtig munter; "du har nu kun tre Timer for dig, benyt dem vel, de øvrige tilhøre din Herre, du Slave! Vi ville dog i det mindste i tre Timer være vor

egen Herre." Og Drengen var fuldkommen vaagen.

"Først," sagde han, "maa alle disse Ansigter visses ud!" Og han tog en Pensel, og dyppede den i Olie; derpaa traadte han hen for Madonna'en, der, belyst af Dæmringen, saae endnu renere og mildere ud.

"Visse hende ud? Nei, hellere vil jeg lade mig prygle, hellere lade mig ombringe. De have ikke havt Mod dertil, og jeg, jeg skulde vove det! Nei, o nei! Dette Hoved lever, det aander, det taler. I Sandhed, dersom jeg viskede det ud, vilde jeg troe, at jeg ombragte det, at jeg udgød dets Blod. Nei, saa hellere fuldføre det."

Neppe var denne Tanke udtalt, saa befandt Paletten sig i Sebastians Hænder, bedækket med Farver, og Drengen begyndte at male.

Solen steg høiere og høiere, og Sebastian arbejdede og malede, kun sysselsat med sit Billede, som fik Liv under hans Fingre.

"Endnu et Punkt," sagde han, "saa her en mildere Farve, saa denne Mund; o Gud! den aabner sig, disse Læber see paa mig, denne Pande, hvilken Reenhed! o, min skjønne hellige Jomfrue!" Og Sebastian glemte Tid og Time, glemte sin Slavestand og de fem og tyve beløvede Stofkepryg, han glemte Alt, den unge Kunstner, for sit Billede; han saae Intet, uden

Jomfru Marias Billede, som smilede til ham. — Og den stakkels Dreng troede, at han skulde synke i Jorden, da han hørte Tummel bag ved sig og, idet han dreiede sig om, saae alle Eleverne og sin Herre i Spidsen for dem.

Han tænkte ikke engang paa at retfærdiggjøre sig; med Paletten i den ene, og Penselen i den anden Haand lod han Hovedet synke, og ventede taus den Straf, han troede at have fortjent.

Nogle Dieblif herskede Taushed paa begge Sider; thi stod Sebastian som forstenet over saaledes at være greben i selve Gjerningen, saa vare paa den anden Side Mester Murillo og hans Elever ikke mindre forbausede over hvad de saae.

Murillo befalede de Andre at tie, da de ikke kunde holde deres Beundring tilbage, traadte derpaa hen til Sebastian, skjulte sin Bevægelse under et koldt og strengt Udseende, betragtede snart sin Slave, der syntes at være forvandlet til en Billedstøtte, snart hiint skjønn Madonnahoved, der syntes at have Liv, og spurgte: "Hvem er din Mester, Sebastian?"

"De!" svarede Drengen med en Stemme, som neppe kunde høres.

"Ja, men din Mester i Malerkunsten, Sebastian?"

"De, Herre," svarede den skjælvende Slave endnu engang.

"Men jeg har jo aldrig givet dig Underviisning," sagde Murillo forbauset.

"Nei, men De gav Andre den, og jeg hørte med derpaa," svarede Drengen, som fik Mod igjen af sin Herres milde Tone.

"Og du lod det ikke blive ved at høre den, ved Spaniens gamle Skytshelgen! Du benyttede den," svarede Maleren, hvis Beundring røbede sig imod hans Villie. "Mine Herrer," vedblev han, idet han vendte sig til sine Disciple; "denne Dreng fortjener en Tugtelse — eller en Belønning."

Ved Ordet Tugtelse var Sebastian nær ved at gaae fra sin Samling; Ordet Belønning op-
livede ham igjen; da han imidlertid troede, at han ikke havde hørt rigtig, slog han bedende sit ængstelige Øie op til sin Herre.

"En Belønning, Herre," raabte alle Eleverne paa eengang.

"Men hvilken?"

Sebastian begyndte igjen at aande frit.

"Ti Dukater i det mindste," yttrede Mendez.

"O, femten," tilføiede Fernandez.

"Nei," sagde Gonzalez, "men en ny Klædning til den hellige Jomfrues Fest."

"Nu, vi ville see til. Tal, Sebastian," sagde Murillo, idet han betragtede sin Slave, der ikke syntes at finde Behag i noget af disse Løfter;

"tal, ere disse Belønninger efter din Smag? Jeg er saa tilfreds med dig, med dine Udkaft, med din Colorit, med dette Madonnahoved, som din Pensel har skabt, at jeg vil tilstaae dig Alt hvad du forlanger, Alt! tal, lad mig erfare dine Ønsker; jeg er ikke bange for Noget, Sebastian; jeg sværger dig ved min Faders Wand: hvad du forlanger af mig, skal blive dig bevilget, saafremt det staaer i min Magt."

"Ak, Herre, dersom jeg turde vove...."

Og Sebastian faldt paa Knæe for sin Herre, foldede Hænderne, og man saa paa Drengens halv aabnede Læber, man læste i hans udtryksfulde Dine en fortærende Tanke, som kun Frygtsomheden forhindrede ham fra at udtale.

For at opmuntre ham eller give ham en Idee, stødte den ene Elev efter den anden til ham, eller hvissede ham Noget i Øret.

"Forlang Penge, Sebastian."

"Forlang kostbare Klæder, Sebastian."

"Forlang at blive optaget blandt hans Elever."

Et svagt Træk af Glæde skinnede i Drengens Dine ved disse Ord, men endnu rystede han med Hovedet.

"Tag kun Mod til dig, Sebastian," sagde Murillo, idet han smilede over den Raadvildhed, hvori han troede at Barnet befandt sig; "fat en Beslutning, tal!"

"Herren er saa god idag," sagde Fernandez næsten hoit, "vov det, forlang din Frihed, Sebastian."

Sebastian udstødte et Angestskrig, slog derpaa Vinene op imod sin Herre, og raabte med en Stemme, som Taarerne kvalte: "Ak, min Faders Frihed, Herre! min Faders Frihed!"

"Og din med, du kjære Dreng!" sagde Murillo, der ikke længere kunde skjule sin Rørelse, men trykkede Sebastian i sine Arme. "Din Pensel har forraadt Geniet i dig; din Fordring beviser, at du ogsaa er et godt Menneſke; ſaaledes er Kunſtneren fuldkommen. Fra idag af er du ikke blot min Discipel, men min Søn. Jeg lykkelige Murillo! jeg har frembragt Meer end Malerier: jeg dannede ogsaa en Maler."

Murillo holdt Ord, og Sebastian Gomez, mere bekjendt under Navnet Murillo's Mulat, blev en af de ſtorſte Malere, ſom Spanien roſer ſig af; man beundrer endnu den Dag idag i Sevillas Kirker hans Madonna med Jeſusbarnet paa Armen, ſaavelſom en ganſke udmærket hellig Anna, en meget ſkøn hellig Joſeph, og i Særdeleſhed en Chriſtus paa Korſet, ved hvis Fod den hellige Petrus ſtaaer.

Carl den Store og Wittekind *).

Troen og Kjærligheden ere stærkere end Sværdet! Det havde Carl den Store ikke betænkt, da han vilde boie det tappre Sachserfolk under sit Scepter, og tvinge det til at antage den christelige Religion. Han vandt rigtignok mangen blodig Seier over dem, ødelagde den store Irmensåule (en Afgud), der stod ikke langt fra Paderborn paa den fornemste Forsamlingsplads for deres hedenske Gudstjeneste, førte de Fornemste af dem bort med sig som Gidsler, byggede Fæstninger midt i deres Land, gav dem Statholdere og Feldtherrer af sit eget Folk, og lod dem hobevis med Magt drive til den christelige Daab.

Men desuagtet kunde han ikke betvinge deres Kjærlighed til de gamle hedenske Guder, som var stærkere end hans Sværd, og overhovedet ikke kunde besejres med Magt. Neppe var den tvungne Fred sluttet, og Carl ileet til Italien til nye Seire over Longobarderne, førend Sachserne, truede af deres gamle Præster, paany gjorde Oprør, afkastede det forhadte Nlag, den dem paatvungne christelige Tro, som de blot kjendte af Navn, og dræbte de franske Befalingsemænd, hvorpaa de under Anførsel af Wittekind, Hertug i Engern, faldt ind i den

*) Efter F. W. Jäger.

frankiske Konges Lande, og ødelagde dem med Ild og Sværd. — Da besluttede Carl at tage en blodig Hevn og med Magt at føre dem tilbage til den Tro, af hvis hellige Sandhed hans hele Sjæl var opfyldt. Han ilede tilbage fra Italien, slog sine Fienders Hære, lod, for at statuere et frygteligt Exempel paa sin Brede, paa et eneste Sted 4,500 af de fangne Sachser halshugge, og 10,000 Indvaanere drive sammen fra deres Boliger og forflytte til andre Steder. Havde han vandret den mildeste Vei, havde han søgt at vinde deres Kjærlighed, da vilde han paa en langt sikkrere og skjønnere Maade have opnaaet sin Hensigt, uden at udøse Strømme af Menneskeblod. Carl stolede paa sin Magt, som Ingen endnu havde modstaaet, og meente, at de Ulydige vel maatte skjælv for et saa frygteligt Beviis derpaa og omsider bøie sig. Men han bevirkede netop det Modsatte. Hele Sachserfolket stod op i Masse, selv fra de fjerneste Egne, og svor sin Friheds og Troes Fjender en frygtelig Hevn. Det aflagde i sine Præsters Hænder en Eed, som endnu opbevares i et gammelt Document i Gieslar og vidner om den Tids grændseløse Had. Den lød saaledes:

”Hellige, store Wodan! Hjælp os og vor Unfører Wittekind, og Underfeldtherren, imod den affskyelige Carl, den Slagter. Jeg giver dig

en Uroge, to Faar og Byttet. Jeg slagter dig ogsaa alle Fanger paa dit hellige Harzbjerg.”

Derfom hiint Harzbjerg, det gamle, høie Brocken, kunde fortælle os den Tids Historie, vi vilde da sikkert grue for de Uffkyeligheder, som det har oplevet. Men det fortier sit rædsomme Vidnesbyrd, forat Vandrerne, som nu glade bestige det og fra dets Top skue ned i de herlige Dale, ikke skulle vende sig med Gysen fra dets Klippeblokke, som fordum dampede af Menneſſeoſſernes Blod.

I Aaret 783 kom det herpaa til et Slag ved Detmold, i hvilket Carl blev trungen til at trække sig tilbage til Paderborn. I en anden Træfning ved Hase i det Osnabrückſke ſeirede han vel, men kunde dog ikke dæmpe Oprøret, ſkjøndt der i diſſe to Slag var faldet henimod 80,000 Sachſere.

Da indſaae Carl endelig, at han maatte bruge andre Vaaben end Sværdet, og lod derfor Sachſernes tvende frygteligſte Anførere, Wittekind og Alboin, forſkjellige Gange paa det venſkabeligſte indbyde til ſig. Var dette ſkeet tidligere, da vilde de uopholdelig og tillidsfuldt have indſundet ſig; men nu affkyede de den grusomme Forſtyrret af deres Kølighed, og kun ſtolte Ufflag vare Virkningen af hans Sendelſer.

Dog omsider følte ogsaa den ubøielige Wittekind med dyb Smerte sit Folks Nød, og begyndte at nære Tvivl om sine gamle Guders Magt, da de ikke vilde krone Kampen for dem med Seier, skjøndt de vare blevene overmattede med Menneskeoffere. En hemmelig, uimodstaaelig Magt drev ham til at see den frygtelige Carl ogsaa uden for Slaget, og skjøndt han offentlig havde afviiist hans Indbydelsers med Foragt, besluttede han dog, tilligemed sin Ven Alboin, indhyllt i Bettlerdragt, ukjendt at begive sig i Nærheden af Carl. De forlode hemmelig Sachsernes Hær, tiltraadte deres Vandring, og naaede just paa en Fesdag den Stad, hvor Carl holdt Hof. En stor, ophøiet Bygning, som de antog for Frankerkongens Baa-ning, tildrog sig deres Opmærksomhed, og her fandt de den mægtige Carl, som de forhen kun havde seet i Kampens vilde Larm, med det rygende Sværd i Haanden, tilligemed mange frankiske Adelsmænd knælende i dyb Andagt for Altaret, hvor just den hellige Nadvere blev uddeelt. Da anede de snart, hvor de vare; dog her stod intet blodigt Offeralter, her lod ingen ulykkelige Slagtofferes Dødsuf, ingen rasende Præsters Besværgelseskrig. Enhver Lidenskab syntes at være forstummet, og Intet afbrød den hellige Fred, der omfattede Alle her i sin Bolig. — Wittekind og Alboin bleve dybt rystede; deres funde, kraftige

Hjerter anede, at de Cristnes usynlige Gud stod dem nærmere, end deres Afguder, og da alle de Andægtige sank paa Knæ, drog den sande Andagts stille Almagt ogsaa dem ned i Støvet.

Da Gudstjenesten var forbi, forlode de tause Kirken, og toge Plads iblandt en Hob Betlere, som ved Døren ventede paa Kongen, der pleiede at skjenke dem Almisse. Wittekind satte sig paa Trinene, og holdt Vinene fæstede paa Carl, i hvis alvorlige Træk der endnu ved Udgangen af Kirken hvilede Andagt og Begeistring; ligesom de Andre, rakte han Haanden ud efter en Almisse, for ikke at røbe sig. Men Carls gjennemtrængende Blik opdagede snart det kraftige, udtryksfulde Ansigt, og gjenkjendte Helten, der saa ofte havde gjort ham det hedt i Kampen.

”Jeg har ingen Almisse til dig her, men jeg vil give dig en kosteligere, dersom du følger med mig,” sagde Carl, rakte ham venlig Haanden, og førte ham til sit Gemak. En lang Samtale, som de her havde, endtes med, at de forhenværende Fiender hjertelig omfavnede hinanden, og Wittekind, der aldrig vilde give efter for Frankernes grusomme Behersker, boiede sig nu i stille Nidmyghed for den christelige Konge.

Wittekind og Alboin bekjendte sig nu snart offentlig til den christelige Tro, og bleve høitidelig døbt i Carls Overværelse. Hele Sachser-

folket fulgte villig sine Fyrsters Exempel, og hvad der i 32 Aar ikke havde været muligt for Sværdet, det mægtede Troen og Kjærligheden i en saare kort Tid.

Mopsen og Maanen.

En fed Mops vilde ogsaa engang spadserere i Maanesskin; men som den allerbedst vraltede afsted, plumpede den ned i en Grøft. Da den endelig med stor Besværlighed havde arbejdet sig op igjen, begyndte den med et bistert Gjæs og plirende Dine at gjøe ad Maanen: "Det kan jeg takke dig for, dumme Lygte, med dit eenfoldige, blege Lys! Hvorfor vil du narre Folk med dit Tusmørke? Vil du skinne, saa skin klart, eller lad det hellere reent være, naar du ikke kan gjøre det bedre!"

Saaledes skjeldte og gjøede den tykke Mops i eet væk. Og hvad svarede Maanen til alt dette? — Ingenting; den gik rolig sin Gang, og gjengjeldte Fornærmerens Uartigheder ved at lyse ham hjem, skjøndt han vel havde fortjent at famle i Mørke.

Saaledes pleie ubehændige Mennesker gjerne at vælte Skylden for deres egne Dumheder paa Andre. Den Kloge gjør da ligesom Maanen;

han vandrer rolig sin Vej, og lader Daarerne
bruge Mund; manges Edel gjengjelder endog
Fornærmelser med Velgjerninger.

G a a d e.

Wer es sucht, dem frommt's nicht immer,
Wer es hat, bekommt's nicht immer,
Wer's behält, der hat's nicht immer;
Bei der Macht hat's Platz nicht immer.

Wer's verdreht, der hat es nimmer;
Thor, der meint, er hab' es immer!
Ist's recht alt, so taugt's nicht immer;
Doch verjüngt wird's oft noch schlimmer.

Wer es festhält, läßt ihm immer
Freien Lauf, und hemmt es nimmer.
Wer es spricht, der spricht's nicht immer;
Doch, wer's beugt, der bricht es immer.

Opløsningen paa den arithmetiske Opgave
Side 168 er: 6, 18, 30, 42; paa Gaaden samme-
steds: Rebflageren.

Nyttaarsgaven.

En Fortælling af Heinrich Mey.

"Mit Slot er færdigt!" raabte den elleveaarige Julius, og gned fornøiet sine af Kulde noget stive Fingre, idet han med Velbehag betragtede et vellykket Paparbejde, som han netop var bleven færdig med. De yngre Sødskende, der af og til havde gaaet den lille Bygmester tilhaande ved hans Arbejde, vare ikke mindre glade over Pragtbygningen, som tog sig ret herlig ud med sine forgyldte Tinder, Kupler og Taarne, med den nydelige indvendige Indretning og de tre Rækker Vinduer.

"Fire Daler faaer jeg vist derfor; mener du ikke ogsaa det, fjære Fader?" spurgte den muntre Dreng.

"Fortjent dem har du vistnok for din otte Ugers Flid, mit Barn," svarede Faderen; "jeg tvivler imidlertid om at man vil give dig saa meget derfor. Imorgen er det allerede Juleaften. De fleste Folk have allerede gjort deres Indkjøb til Festen. Var du bleven otte Dage tidligere færdig dermed, saa havde du vel ogsaa kunnet gjøre Fordring paa en høiere Priis. Imidlertid, hvem veed, maaskee finder dit Arbejde meer end almindeligt Bifald, og du faaer en bedre Løn derfor, end

vi tree. Men tøv nu ikke med at aflevere det ; der er ingen Tid at spille.”

Julius satte sit moisommelig forfærdigede Slot i en temmelig stor Kuro, som han havde laant af sin Moder, og begav sig paa Veien til en Legetoi-Boutik, hvor han pleiede at sælge sine smaae Arbeider. Bedrovede saae Gustav og Bert ha den skjønnne Bygning, som de havde havt saa megen Glæde af, blive baaren bort, og kun altfor tydelig kunde man paa deres Ansigter læse Smerten over at de maatte give Slip paa et saa herligt Legetoi. — Det begyndte allerede at mørknes, da Julius fuld af Haab ilede gennem Hamburgs livlige Gader hen til Boutiken, som laae temmelig langt borte.

Vi ville nu forlade ham en kort Tid og vende tilbage til Familien Hellwig (saaledes hed Julius' Fader), for at gjøre Læserne nærmere bekendte med dens Kaar.

Hellwig var en fattig, men brav Mand, der hidtil redelig havde ernæret sig som Dreier. Ved et Bedragerie af en af hans Lugsbrødre, som han ansaae for sin oprigtige Ven, blev han næsten bragt til Bettelstaven. Denne Mand kom nemlig engang til ham, og da han vidste, at Hellwig havde sammensparet sig en lille Rodskilling, bad han ham om et Laan af 300 Daler til en yderst fordeelig Træhandel, hvilken han, som han sagde, nu var i

Begreb med at afslutte, og hvortil han for Die-
 bliffet kun manglede den ovennævnte Sum i rede
 Penge. Efter nogle Ugers Forløb skulde han tak-
 nemmelig betale Hellwig Laanet tilbage og stedse
 være rede til ved forekommende Leilighed at bevise
 ham, "sin bedste Ven", en lignende Tjeneste.
 Den godmodige Hellwig, der ikke anede noget
 Ondt, gav sin formeentlige Ven de majsommelig
 sammensparede Penge, og da han, stolende paa
 den Andens Ord, bestemt ventede at faae sit Til-
 godehavende igjen om nogle faa Uger, iagttog han
 ikke engang den Forsigtighed, at lade den Anden
 give ham et Beviis for de modtagne Penge.

Fræhandelen, hvoraf Hiin havde lovet sig saa
 stor Fordeel, faldt imidlertid saa uheldig ud, at
 han derved tabte over hundrede Daler. For nu
 ikke selv at blive forarmet, tænkte den slette Mand
 uredelig nok til at benytte sig af sin Vens Ufors-
 igtighed og at frygte ham i Ulykke. Da derfor
 Hellwig, efter et Par Maaneders Forløb talte
 til ham om Tilbagebetaling, negtede han med Fræk-
 hed nogensinde at have laant Penge af ham; og
 da Hellwig manglede ethvert Beviis, hvorved han
 havde kunnet rive Masken af Bedrageren, blev der
 intet Andet tilbage for ham, end reent at opgive
 den majsommelig sammensparede Capital, som han
 havde vant sig til at betragte som en Hjælp i
 Nøden.

Men den skjændige Utafnemmelighed, hvor- med han saaledes var bleven lønnet, frænkede ham dybt. Hvor meget end Tabet af Pengene maatte bedrøve ham som Familiefader, smertede det ham dog endnu langt mere at see sig bedraget af en Mand, som han havde anseet for sin Ven. Kummeren, som dette forarsagede ham, fastede ham paa Sygeleiet, og en farlig Slimfeber, som næsten et Fjerdingaar fængslede ham til Sengen, bragte ham til Gravens Rand. Ikkun en menneskefjærlig Læges overordentlige Duelighed og sin Families omhyggelige Pleie havde han at takke for sin Helsebredelse.

Ved den langvarige Sygdom var han imidlertid efterhaanden bleven forarmet; ja Nøden havde tvunget den brave Mand til at sætte en Deel af sit Værktøi ud, for at kunne skaffe sin Familie de alleruundværligste Fornødenheder. Alligevel tabte han ikke Modet, fordi han i sit Indre havde en Skat, som ingen Bedrager kunde fravende ham, nemlig Bevidstheden om stedse redelig at have opfyldt sin Pligt.

Sulen nærmede sig. Skjøndt Hellwigs Helsebredelse var gaaet temmelig rask fremad, turde han dog, ifølge Lægens Forskrifter, endnu ikke tage fat paa sine sædvanlige Forretninger. Med stille Fryd saae han, hvorledes hans Børn søgte at lindre Familiens Kaar ved at forfærdige smaa Pap-

arbejder, som de solgte. Især glædede han sig over sin ældste Søn, der besad et ualmindeligt Talent til mekaniske Haandarbejder. Rigtignok beklagede Hellwig, at han denne Gang ikke var i Stand til at forære de kjære Børn nogle Smaating til Julegave; imidlertid troede han dog, at de vilde komme til at tilbringe en ret munter Juleaften, da Julius ved egne Anstrengelser havde for tjent sig nogle Penge og, som han formodede, ikke vilde undlade at berede sine Sødsfende en lille Juleglæde.

Vi vende nu tilbage til Julius, som vi forlode paa Gaden. - Han ilede, som sagt, med hurtige Skridt hen til Boutiken.

Besidderen deraf var netop beskæftiget med at indpakke nogle solgte Smaating for en fornem Herre, og raabte derfor til den indtrædende Dreng, at han skulde vente i Forstuen med sit Krammerie (saaledes udtrykkede Manden sig), indtil han var færdig. Julius gik taalmodig ud igjen, og ventede paa at Boutikens uvenlige Herre skulde give ham Tilladelse til at træde ind. Men denne fik han først efter et Quarteers Tid, da alle Besøgende havde forladt Bodden. Idet Julius vilde træde ind, stødte han med Foden mod noget Haardt, og da han nærmere undersøgte det, fandt han en fuld, grøn Silke-Pengepung, som han troede for kort

siden at have seet i den fornemme Herres Haand. Han stak den til sig og traadte ind.

Efterat Herr Weiß, Kræmmeren, havde bebrejdet Julius, at han ikke tidligere havde indfundet sig med sine Arbejder, tilføiede han, at han nu vanskeligt vilde kunne gjøre Brug af hans Papsager. Imidlertid lod han dog Julius vise sig Arbejdet. Dets usædvanlige Skjønhed overraskede ham; dog lod han sig ikke mærke dermed, thi han saae, hvor inderlig den lille Kunstner ønskede at faae det solgt. Julius forlangte sex Daler for sit Slot. Weiß anstillede sig høilig forundret herover og sagde, at han gjerne kunde pakke ind igjen og opsøge sig en anden Kjøber. Efterat han havde udsat snart Et snart et Andet paa det leverede Arbejde, bød han endelig to Daler derfor. Julius var tilsidst med Hensyn til den trængende Forfatning, hvori hans Forældre befandt sig, nødt til at overlade den haarde Mand det skønne, med saa megen Møie fuldførte Arbejde for denne Spotpris, der kun beløb sig til lidt mere end hans Udlæg.

Med Taarer i Øinene forlod han Boden. Han havde glædet sig saa meget til ogsaa engang at kunne berede sine Forældre en lille Juleglæde, da de stedsse saa kjærlig havde betænkt ham. Han vidste fremdeles, at hverken han eller hans Sødsfænde vilde kunne faae noget i dette Aar, og havde ogsaa tiltænkt dem, der saa trolig havde hjulpet

ham med hans Arbeide, en lille Fornoielse. Men hvad skulde han nu kjøbe for to Daler, da han tilmed havde besluttet at give sin Fader Halvdelen i rede Penge? Da erindrede han sig den fundne Pengepung. Han trak den frem, undersøgte den ved Skinet af en Gadelygte, og studsede ved at finde den næsten ganske fuld af Guldpenge. "Ei, ei!" tænkte han, "een af dem vil Eiermanden dog vist gjerne give mig til Belønning, fordi jeg bringer ham hans Pung igjen. Naar du tog dette Guldstykke forud, kunde du dermed forskaffe dine Forældre og Sødskende en ret overraskende Juleglæde." Men han havde neppe fuldendt denne Tanke, førend han ogsaa rødmede af Undseelse; thi hans Samvittighed sagde ham, at det er urigtigt at benytte selv det Allerringeste af det, som ikke er vor Eiendom. Han overvandt Fristelsen, og trak Pungen i Lemmen igjen.

Han gik nu paa Raad med sig selv, hvorledes han skulde anvende den Daler, som han havde bestemt til Julegaver. Af Løgen havde han hørt, at det vilde være meget gavnligt for hans Fader at faae noget Viin at styrke sig paa. Han kjøbte altsaa en Glaske god Viin, for hvilken han gav Halvdelen af Daleren. For den anden Halvdeel kjøbte han et smukt Pennal fuldt af Penne, og et nydeligt lille Naalehuus fuldt af Syenaale. Nogle faa Skillinger, som han endnu havde tilbage, an-

vendte han til Vbler, Valsnødder og Sager. Han pakkede Alt omhyggelig ind i sin tomme Kurv, og da han oversaae sine smaae Herligheder, blev han atter ret vel tilmode. Munter og glad ilede han hjem.

Her fortalte han nu sine Forældre og Sødskende, hvorledes det var gaaet ham, og Alle beklagede den stakkels, forfrosne lille Bygmester, at han havde maattet bortgive sit saa majsommelig fuldførte Arbeide for en saa ringe Priis. Den lille Gustav var ret opbragt over denne Hr. Weiß's Haardhed, og meente, at det var en stor Synd saaledes at berøve en stakkels Dreng Lønnen for hans Arbeide. Faderen søgte imidlertid at overbevise ham om, at det staaer ethvert Menneſke frit for at hyde saa Meget eller saa Lidt, som han finder for godt, for det, der bliver budet ham til Salg.

Medens Faderen paa denne Maade begyndte en Samtale med de yngre Sødskende, havde Julius med sin Moders Hjelp, bag Faderens Ryg, i Hast dækket et lille Bord og her udbredt de Julegaver, han havde kjøbt. Han hentede nu Lys, og kaldte paa sin Fader og sine Sødskende, at de skulde komme hen til Bordet.

Alle bleve behagelig overraskede, og det saa meget mere, da de havde troet, at de ikke skulde have Noget at høitideligholde denne Juleaften med.

Moderen havde ogsaa denne Gang, ligesom ellers paa Juleaften, faaet nogle Karper til Foræring af en Slægting, som var gift med en Fisker, og saaledes stod der nu Intet i Veien for at hoitideligholde Festen som sædvanlig, kun med den Forskjel, at det idag ikke var Faderen, men Julius, som gav de smaae Foræringer.

Man satte sig fornøiet til Bords. Julius' Dine straaede af Glæde, da han saa sin Fader første Gang skjenke Viin i sit Glas og tomme det paa Festgiverens Sundhed. Han havde endnu aldrig saa inderlig følt, at man er lykkeligere ved at give end ved at modtage. "Hvor Lidet behøver dog Mennesket for at være fornøiet!" sagde Faderen, idet han saa paa sin Families glade Ansigter. "Saa fattige vi ogsaa ere, er jeg dog fuldkommen overbevist om, at ikkun Saa hoitideligholde en saa glædelig Juleaften som vi. Og du, min Søn Julius," vedblev han, idet han med rørt Hjerter vendte sig til ham, "har sikkert aldrig oplevet en skønnere Dag end denne; thi det er jo faldet i din lykkelige Lod at kunne glæde og vederqvæge dine Forældre og Sødskende ved Lønnen for dit majsommelige Arbeide."

Aftenen henrandt i Munterhed og Glæde for Alle, og selv Moderen, som altid med større Engstelighed end Faderen tænkte paa Fremtiden, søgede med de Andre. "Hvem skulde vel troe,"

sagde hun smilende, "naar han saa os her, at vi kun have en eneste Daler i Huset, og endnu ikke vide, hvorfra vi skulle tage Mere?"

"Naa! det havde jeg nær glemt," udbrød Julius. "Du tager mærkelig feil, kjære Moder! Vi have mange Penge i Huset; see blot her!" Og med disse Ord trak han den fundne Pengepung op af Lommen. Alle studsede over den uhyre Rigdom, som Drengen havde i sine Hænder. Han maatte fortælle, hvorledes han var kommen dertil. Da Faderen hørte, at hans Søn havde fundet Pungen, ansaae han det for sin Pligt den følgende Morgen at ile til Expeditions-Comptoirret for de ugentlige Efterretninger, der laae ikke langt fra hans Bopæl, og forlange indrykket i det hver Dag udkommende Blad en Bekjendtgjørelse af følgende Indhold: "Eieren af en funden Pengepung kan erholde den tilbage, imod at beviiisliggjøre sin Eiendomsret og erstatte Omkostningerne for denne Bekjendtgjørelse."

Der forløb flere Dage, uden at Noget havde meldt sig. Endelig, Nytaarsaften, da netop Familien var samlet og taledes om det snart fuldendte vigtige Aar, blev der banket paa Døren, og en fornem Herre traadte ind og spurgte om Dreier Hellwig. "Det er mig," sagde denne beskedent, og hiin gav sig nu tilkjende som den, der havde tabt Pungen. Han beskrev denne saa nøie, at

der ikke kunde være nogen Tvivl om, at han jo var den, han udgav sig for. Moderen havde imidlertid bragt Lys. Den Fremmede talte nøiagtig Guldstykkerne efter, og da han havde fundet dem rigtige, sagde han til Julius: "Jeg føler, min ærlige Ven, hvor meget jeg skylder dig, og det gjør mig ret inderlig ondt, at jeg ikke kan vise dig min Erkjendtlighed saaledes, som jeg ønsker. Desværre tvinge Omstændighederne mig til at omgaaes meget sparsommelig med disse Penge, der egentlig slet ikke mere ere min Eiendom. Een Daler, min kjære Son, er Alt, hvad jeg er i Stand til at give dig i Gindløn; Mere vilde jeg ikke kunne forsvare for mig selv. Dog hør mig først, førend I ansee mig for haard og gjerrig. For saa Dage siden kunde jeg endnu kaldes en rig Mand; nu er jeg derimod fattig. Et stort Handelshuus, hvormed jeg har havt betydelige Forretninger, har uventet falleret, og dette tvinger ogsaa mig til at standse med Betaling. Neppe beholder jeg, den af dig fundne Sum iberegnet, saa mange rede Penge tilbage, at jeg dermed kan betale de Smaasummer, som jeg skylder fattige Haandværkere. Du vil altsaa selv indsee, min gode Dreng, at en hellig Pligt byder mig, at omgaaes sparsomt med disse Penge; hvorfor jeg da heller ikke kan tilbyde dig en Belønning, som staaer i Forhold til det Fundnes Værdie. Ja, jeg vil ærlig tilstaae

dig, at det vilde glæde mig meget, dersom den Tjeneste, du har viist mig, aldeles ikke kostede Noget, dersom du kunde beslutte dig til ogsaa at eftergive mig den Daler, jeg tilbød dig i Findeløn, og lade dig nøie med at faae dine Omkostninger godtgjorte. Endnu eengang maa jeg bede dig at betænke, at de fundne Penge egentlig ikke tilhøre mig, men forstørstedelen fattige Folk, som have det retmæssigste Krav derpaa." — Den Fremmede kastede ved disse Ord et prøvende Blik paa Julius, og hans Dine syntes at straa af Glæde, da denne strax frasagde sig enhver Belønning. "Gud skee Lov!" udbrød Drengen: "at jeg ikke bukkede under for Fristelsen og tog eet af de mange Guldstykker forud, i den urigtige Formening, at en saa lille Deel af det Fundne vel kunde komme Findexren tilgode, og anvendte det til vor egen Brug." — Han fortalte herpaa ganske oprigtig Uledningen til hiin Fristelse, og at han med Pengene kun havde villet skaffe sine Forældre og Sødsfende en Glæde. Den Fremmede trykkede rørt hans Haand, og lykønskede Faderen til en saadan Søn. Man blev snart fortroligere, og det varede kun en kort Tid, saa var den Fremmede som hjemme i Familien og bekjendt med dens hele Forfatning. Han besad en egen Gave til at vække Fortrolighed og Aabenhjertighed, uden derfor i mindste Maade at være paatrængende. Især underholdt han sig me-

get med Julius, hvis naturlige, aabne Bæsen ret syntes at behage ham. De yngre Sødfærende fortalte ham, hvor lidt den gode Broder havde faaet for sit Prægtslot, og hvor ædelt han havde anvendt Pengene. De beklagede sig tillige over Herr Weiß's Haardhed. "Ja," udbrod Julius, "harde jeg faaet Mere, kjære Herre, saa skulde vi have hoitideligholdt vor Nytaarsaften bedre end nu; da havde Moder bagt os Eblekage, og Fader vilde have faaet en Flaske Viin, som Doctoren anseer for saa nødvendig til at styrke ham. Men nu maae vi, som De seer, lade os nøie med Kartofler med Mun-dering paa."

"Og Gud veed, om vi altid vilde kunne faae dem i det nye Aar!" tilfoiede Moderen med en af Taarer næsten qvalt Stenime: "vi have jo endnu aldeles ingen Udsigter til at fortjene Noget."

"Forsynd dig ikke ved dit Misnød, kjære Kone!" tog Faderen alvorlig Ordet. "Gud lever endnu; han vil ikke forlade os, naar vi ikke svigte os selv. Lader os gjøre Bort, og da med uroffeligt Mod stole paa ham. Han, som sørger for Fuglene og for Lilierne paa Marken, vil sikkert endnu langt mindre glemme sine Børn." —

Moderen, truffen af Sandheden i disse Ord, rakte taus Faderen Haanden, overvandt sig selv, og blev snart munter igjen.

Efterat den Fremmede havde lovet at gjentage sit Besøg, tog han endelig Afsked med denne, midt i sin Armod dog saa lykkelige Familie. Børnene bade derpaa Faderen om Tilladelse til at blive oppe indtil Aarets Slutning, og dette blev dem gjerne indrømmet. Da endelig Klokkens Slag forkyndte den sidste Time, og Psalmen: "Nu takker Alle Gud!" lød fra den gamle, ærværdige Hansestad Hamburgs Taarne, da rakte de hverandre Hænderne med det gjensidige, hjertelige Ønske om et glædeligt Nytaar.

Og det skulde tilviffe blive et glædeligt Nytaar. Thi neppe havde Familien den følgende Morgen forladt Sengen, førend der blev banket paa Gadedøren. Faderen gik ud, for at see, hvem der allerede saa tidlig vilde ham noget. Men hvor forundret blev han, da han saae en rigt klædt Tjener, som bar det ham velbekjendte, af hans Søn Julius forfærdigede Papslot. Uden mindste Forklaring satte Tjeneren det lille Kunstværk paa et Bord, der stod i Forstuen, og gik derpaa hurtig bort, idet han ønskede et glædeligt Nytaar.

Faderen skyndte sig at kalde paa sin Kone og sine Børn. Man tænke sig de Sidstes Overraskelse, da de saa uventet saae deres kjære Slot igjen, som de med saa megen Smerte havde givet Slip paa. Man gjetter sikkert, hvem der havde foranstaltet denne Overraskelse. Det var den

Fremmede, som blot havde givet sig ud for fattig, men i Virkeligheden var en rig Mand. Thi da Julius nærmere betragtede sine Hænders Gjerning, opdagede han i det Indre af den lille Bygning den ham velbekjendte grønne Silkepung, og som det syntes, var den endnu fuldere end den Aften, da han fandt den. Han tog den ud og talte tredive Stykker dobbelte Louisd'or. Ved Pungen laae et Brev med Udskrift: "Til Julius," og af følgende Indhold:

Min gode Julius!

"Tilgiv mig, min kjære Ven, at jeg, for
 "at prøve dig, igaar lod som jeg var fat-
 "tig. Modtag venlig det Medfølgende
 "som en Nytaarsgave fra mig. At du
 "vil gjøre en ædel Brug deraf, derom kan
 "jeg ikke tvivle. Hils dine kjære Forældre
 "og Sødsfende fra mig. Du skal snart
 "mundtlig høre Mere fra

Din Ven

Theodor Halder."

Hvo kan beskrive den heilig overraskede Famil-
 lies Glæde, der saa pludselig saae sig hævet fra
 den bittreste Armød til et Slags Velstand. Thi
 at Julius ikke beholdt Pengene for sig selv, men
 gav dem til sine trængende Forældre, det er sikkert
 umødvendigt at fortælle.

Herr Halder holdt Ord. Endnu samme Dag besøgte han Familien, som han havde beredt en saadan Glæde. Han fortalte, at han endnu igaar Aftes havde kjøbt Paparbeidet af Weis for tyve Daler, for idag igjen at kunne tilstrille den talentfulde Forsfærdiger det.

Fra nu af havde denne Familie i Herr Halder en virksom Understøtter, som ved sin Unbefæling inden kort Tid bragte det dertil, at Hellwig atter rigelig blev forsynet med Arbeide. Men fortrinlig teg han sig dog af Julius. Han lod ham studere Bygningskunsten, og sendte ham paa sin Bekostning til Rom, for der fuldkommen at uddanne sig blandt Oldtidens og den nyere Tids Mesterværker. Han er nu en af Tydsflands dueiligste Bygmestre, og lever agtet og paaafjønnet af sin Fyrste i en Residentsstad. Hans gamle Fader har som Olding vedligeholdt sit muntre, rolige Sind og sin fromme Tillid til Forsynet.

Træk af nogle af de mærkeligste Abearter *).

Aberne have saavel i deres ydre som indre Bygning megen Lighed med Mennesket, og man be-

*) Efter Bingley.

mærker, at de med Hensyn til Vaner og Instinct komme os nærmere end nogen anden Dyrart. De besidde en fortræffelig Hukommelse, ere mis-tænkelige, flege og avindsyge, have megen Lyst til at efterligne, og gjøre en Mængde Grimasser og Gesticulationer. Naar man driller eller fornærmer dem, give de sig strax til at true og vise Tænder, og naar de ere tilfredse med Noget, synes de at lee. Nogle ere saa trodsige og uregjerlige, at man kun med Møie kan lære dem Noget; andre derimod ere blide, og vise megen Hengivenhed imod dem, som behandle dem godt; men næsten alle røbe en Mængde Unoder, og ere i det Hele ureenlige og tyvagtige.

Alle Arter af Aber, blot med Undtagelse af den gule Abe i Barbariet, opholde sig alene i den hede Zone, hvor de for det meste leve af Planter. Denne Dyreslægt bestaaer af et overordentlig stort Antal forskjellige Arter. Som man fortæller, at han paa Kysten af Afrika har seet en uhyre Mængde forskellige Arter; og Condamine siger, at blot Beskrivelsen af de Arter, som leve ved Amazonflodens Bredder, vilde udgjøre en heel Bog. I Afrika, Indiens, Chinas, Japans og Sydamerikas Skove vrimler det af Aber.

Nogle have Skæveposer, hvori de udbløde deres Føde, førend de tygge og synke den. De ere store Elskere af Jagten paa de ubevingede Insecter,

som de fange lige saavel i deres egen som i deres Kammeraters Peltse. De besidde en meget fiin Følelse, og kunne med beundringsværdig Færdighed svinge sig fra et Træ til et andet. Mange leve samlede i store Selskaber, andre derimod opholde sig assøndrede i særegne Districter, og blande sig aldrig imellem andre.

Denne talrige Slægt adskiller sig fra alle andre Dyr derved, at den oven og neden i Munden har fire Fortænder, som staae tæt sammen; Qientænderne ere længere end de andre, og staae et Stykke borte fra hinanden. Kindtænderne ere stumpe.

Man inddeler sædvanlig Ueberne i tre Classer: 1) de egentlige Ueber, 2) Bavianerne og 3) Marefattene (monkeys). Nogle regne ogsaa Maki'erne og Hundeaberne med til Ubeslægten.

De egentlige Ueber have ingen Haler, gaae opreist, deres Bagdeel er kjødfuld, deres Been have Lægge, og deres Hænder og Fødder megen Lighed med Menneskets. Deres Charakteer er som oftest mild og blid, og de gjøre hurtigere end de andre Arter Alt efter, hvad de see Mennesket gjøre.

Bavianerne have korte Haler, gaae sædvanlig paa alle Fire og sjelden opreist, undtagen naar man i Fangenskab tvinger dem dertil. Nogle iblandt dem ere saa store som et Menneske, have lange Ansigter, dybtliggende Øine, og see forresten

overordentlig modbydelige ud. Af Naturen ere de i Almindelighed ondskabsfulde og vilde.

Marekattene have Haler, som sædvanligviis ere længere end deres hele Krop. Hos en Klasse af dem, der bestaaer af omtrent ti Arter, er Haler saaledes indrettet, at den kan slynge om enhver Gjenstand og tjener dem istedetfor Hænderne; de leve næsten udelukkende i Amerika. Marekattene ere tillige de livligste og virksomste af den hele Ubeslægt; iøvrigt ere de overordentlig tyvagtige, og have næsten altid onde Hensigter, naar de efterligne Menneffets Handlinger. Hverken Løven, Tigern eller noget andet Dyr af Katteslægten kan henregnes til Marekattenes frygtelige Fiender; deres Herredomme i Skovene bliver ikke gjort dem stridigt af disse glubende Dyr, som de lettelig undgaar ved at springe sig op i Træerne. Iffind Slangerne, som leve med dem i Træerne, oversalde dem undertiden medens de sove, og der hersker en evig Krig imellem disse tvende Slægter. Da Marekattene ere sig deres Hurtighed bevidste, naar de ere vaagne, saa foretage de — hvilket La bat har seet i Afrika — deres Luftspring paa de samme Grene, hvorpaa Slangerne hvile, og springe frem og tilbage over dem, skjøndt Slangerne i denne Verdensdeel af Naturen ere hovngjerrige og strax beredte til at angribe Enhver, som forstyrrer dem i deres Roelighed.

Uben kan ikke i mindste Maade beherske sine Lyster, og skjøndt den er bange for Prygl, gjør den dog hvad den finder for godt. Dens Lyst til at gjøre Alt efter, styrter den ofte i Fordærvelse; uden at betænke sig trækker den Støvler paa, der indvendig er besmurrede med Beg, saasnart den har seet et Menneske gjøre noget Lignende; den bårber sig, naar den seer Nogen gjøre det, og skærer i sin Dumhed Halsen over paa sig; naar den seer Mennesket vaske sig, vasker den ogsaa sit Ansigt, men i Liimvand, som man har sat hen for den, og kliftrer derved sine Dine saaledes til, at den famler om i Mørke og ikke kan undsløye sine Fiender. Overhovedet er dens Lyst til at efterligne Alt overordentlig stor. Hvad man foretager sig i dens Nærværelse, lærer den uden synderlig Møie at gjøre efter. Saaledes lærer den at dandse paa Linie, at vende Mølle, at pynte sig, at slaae Ild, at slaae paa Tromme, at skylle Glas o. s. v. Man har seet Uben med den ene Pote dreie et Stegespid, og med den anden dyppe et Stykke Brød i den fede Saus og fortære det.

Men skjøndt de besidde en stor Færdighed i at eftergjøre Alt, vide de dog ved modende Uheld slet ikke at hjælpe sig. Barriere eller Chimpanserne i Afrika lære at hente Vand fra Floderne i smaae Krukker, som de bære paa Hovedet; men naar de komme til Husets Dør, og man ikke

strax tager Krukken fra dem, saa lade de den falde. Saa snart de nu see, at den er gaaet i Stykker, eller ogsaa blot at Vandet er spildt, begynde de at hyle og skrige, hvori de have en særdeles stor Færdighed.

I flere Egne af Ostindien har man gjort Dyrene af denne Slægt til Gjenstand for guddommelig Dyrkelse, og de Indfødte have til Vre for dem opført de prægtigste Templer. Deres Mængde er der næsten utallig; de komme ofte skareviis til Byerne, og gaae til alle Tider ind i Husene, uden at udsætte sig for den ringeste Fare; dog har man i Staden Calicut for det meste udelukket dem fra Baaningshusene, og dette opnaaede Indbyggerne først derved, at de satte Gittere for alle deres Vinduer. I Amadab, Hovedstaden i Guzurat, gives der Dyrhospitalet, hvor lamme og syge Uber, ja endog saadanne, som ville blive der, skjøndt de ikke ere syge, erholde Føde og Pleie. Af egen Drift forsamle Uberne fra Omegnen sig to Gange om Ugen i denne Byes Gader. De stige da op paa Husene, som alle have en lille Terrasse eller et fladt Tag, hvor de lægge sig hen, medens den stærkeste Hede varer. Paa disse to Dage sørge Indbyggerne bestandig for, at der bliver lagt Riis, Hirse og Frugter paa Terrasserne; thi dersom de forsømme dette, blive Uberne, der see sig skuffede i deres Forventninger, saa rasende, at de bryde

Tagstenene løs og anrette megen Skade. — Da Portugiserne udplyndrede Den Ceylon, fandt de i et dette Dyr helliget Tempel et lille Skrin af Guld, hvori der opbevaredes en Abetand. Denne Resliquie stod i en saadan Anseelse hos Indvaanerne, at de bode ikke mindre end 700,000 Ducater, naar man vilde give dem den tilbage. Vicekongen, som vilde udrydde deres Overtro, befalede imidlertid, at man skulde brænde den. Men da omtrent tre Aar derefter en Person, som ledsagede den portugisfiske Gesandt, fandt en lignende Tand, udsprede han det Rygte, at han igjen var kommen i Besiddelse af den rette Tand; herover bleve Præsterne saa glade, at de kjøbte den for en Sum af næsten 60,000 Daler.

De to største Abearter ere Chimpansen, der ogsaa kaldes den afrikanfke Bildmand, Barri'en, Pong'o'en*) (Simia Troglodytes), der opholder sig i det Indre af Angola, Congo o. s. v. og dybere inde i Afrika; og den egentlige saakaldte Orangutang eller den ostindiske Bildmand (Simia Satyrus), som findes paa Borneo; denne bliver omtrent 4 Fod høi, er smækkere og har et mindre Hoved, end Chimpansen, der

*) Man finder ogsaa hyppigst Benævnelsen *João* brugt om Chimpansen; derimod benævner Buffon netop Orangutangen fra Borneo med hiint Navn.

bliver henved 5 Fod hoi og i det Hele ligner Mennesket endnu mere end den egentlige Orangutang, med hvilken den ofte er bleven forvevlet, saa at det ikke sjelden er Tilfældet, at de Fortællinger, man har om de saakaldte Orangutanger, egentlig gjelder Chimpanserne. Da imidlertid begge Arter omtrent lige godt kunne afrettes til forskjellige Kunster, vil det være lige saa vanskeligt, som det vel i Grunden er af mindre Bigtighed, at drage en nøiagtig Grændse derimellem.

De Orangutanger, som ere bleve bragte til Europa, have sjelden været over tre Fod høje; men de skulle, naar de have opnaaet deres fulde Størrelse, i det mindste blive imellem 4 og 5 Fod og da besidde saa megen Styrke, at de med Lethed kunne kaste det stærkeste Menneske til Jorden. De ere for det meste mørkebrune; Fødderne ere ikke bevoxede med Haar, og Ørene, Fødderne og Hænderne have megen Lighed med de menneskelige Lemmer. Overhovedet komme de i deres Udseende Mennesket meget nær, men have dog en fladere Næse, en mere skraat tilbagefaldende Pande og ingen fremragende Hage. Ogsaa staae deres Øine altfor tæt sammen, og Afstanden imellem Næse og Mund er for stor.

Efter Dr. Tyson's anatomiske Undersøgelse af Orangutangen hersker der ogsaa med Hensyn til den indre Skabning stor Lighed imellem Men-

neffet og denne Abeart. Smidlertid adffille de fig derved, at Drangutangen har tretten, men Menneffet kun tolv Ribbeen. Ogsaa vare Hals- hvirvlerne kortere, Kjævebenene smallere, Diehul- lerne dybere, Nyrrerne rundere o. s. v.; ellers fandt man i de øvrige Dele en høist paafaldende Lighed imellem Drangutangen og Menneffet. Tungen og alle Stemmeorganerne vare næsten de samme, og dog var Dyret stuunt; Hjernen havde omtrent samme Skikkelse som hos Menneffet, og dog mangledes Drangutangen Fornuft.

Man finder, som sagt, disse Dyr deels i de ødste Egne i det Indre af Afrika, deels paa Den Borneo. De leve af Frugter, og naar de komme ned til Strandbredden, æde de ogsaa Skaldyr og Krabber. Deres Hvilepladse ere Træerne, hvor de ere i Sikkerhed for Angreb af alle Roddyr, med Undtagelse af Slangerne. En Reisende, som Buffon beraader sig paa, forsikkrer, at deres Boliger bestaae af Grene, som de saaledes have flettet i hverandre, at de derved ere beskyttede mod Solens Straaler. En anden Reisende, Ma- thews, fortæller, at Hannerne i Ingleiden overlade disse Boliger til Hunnerne og Ungerne. Drangu- tangerne ere i deres Væsen intet mindre end ly- stige og opromte, men langt betænkommere og roligere end de øvrige Abearter. Er en Neger, som vandrer igjennem en Skov, saa ulykkelig at

blive opdaget af dem, saa styrte de alle løs paa ham og myrde ham. De forstaae endogsaa at forjage Elephanten; med et Stykke Træ i Haanden eller ogsaa blot med Næverne gaae de saa heftig løs paa det uhyre Dyr, at det tilsidst maa trække sig tilbage.

Efter dem, som fornærme dem, kaste de med Stene, og da man — fortæller Wurm — paa Den Borneo vilde fange en Drangutang, brak den tykke Grene af Træerne og slog saa rasende om sig dermed, at man paa ingen Maade kunde faae den levende i sin Magt. Bosman fortæller, at flere af disse Aber bag ved det engelske Fort ved Wimba paa Kysten af Guinea styrtede sig over to af Compagniets Slaver, som de overvældede og netop vilde til at stikke Dinene ud paa med deres Stofke, da et Partie Negerer lykkeligviis kom til og befriede dem. En Chimpanse bortførte engang en Negerdreng, der levede omtrent et Aar blandt disse Dyr. Da han kom tilbage igjen, fortalte han, at mange vare lige saa store som en Mand, og endnu stærkere, og at ingen nogensinde havde forsøgt paa at tilføie ham noget Ondt. Ungerne skulle hænge sig ved Mæven paa Moderen og knuge sig fast om hende med deres Hænder; bliver derfor Hunnen fangen, saa lade ogsaa Ungerne sig altid fange med det samme.

Disse ere de Efterretninger, som jeg har været i Stand til at samle om Drangutangen i dens vilde Tilstand. De følgende Fortællinger derimod angaae Jagttagelser, som man har gjort med Hensyn til den naar den var i Fangenskab.

Drangutangens Opførsel i tam Tilstand er artig og som oftest godmodig; man bemærker aldeles ikke hiin Vildhed, som nogle større Arter af Bavianer og Marekatte vise. Den er blid og lærvillig, og kan afrettes til at gjøre en Mængde underholdende Kunststykker.

Dr. Lysan, der i forrige Aarhundrede har leveret en meget nøiagtig Beskrivelse af en Drangutang, som paa hans Tid befandt sig i London, forsikker, at den ved mange af sine Handlinger lagde en meget høi Grad af Skarpsindighed for Dagen. "Den var den artigste og elskværdigste Skabning," siger han, "som man kan tænke sig. Dem, som den kjendte ombord paa Skibet, omfavnede den med den største Omhed, og skjøndt der, som man har fortalt mig, befandt sig andre Arter af Uiber ombord, vilde den dog ikke have noget at gjøre med dem, og søgte bestandig, ligesom om de aldeles ikke vare beslægtede med den, at undvige deres Selskab." Den bar ofte Klæder, og vænnede sig tilsidst ganske til dem; en Deel deraf trak den paa uden

Nogens Bistand, og de øvrige bragte den i Hænderne hen til En eller Anden af Selskabet, forat han skulde hjælpe den. Den lagde sig i Sengen med Hovedet paa en Hovedpude, og tildækkede sig med et Tæppe, forat den kunde ligge varmt, ligesom den havde seet Menneskene gjøre det.

Bošmaers Efterretninger om en Drangutang, som man i Aaret 1776 bragte til Holland og indlemmede i Prindsen af Oraniens Menagerie, ere altfor mærkværdige til at vi ikke her skulde meddele et Udtog deraf.

Det var en Hun, siger Bošmaer, af omtrent $2\frac{1}{2}$ rhinlandsk Fods Høide. Aldrig yttrede den det ringeste Spor af Vildhed eller Ondskab, og uden mindste Fare kunde man holde sin Haand hen til dens Mund; den saae snarere noget sørgmodig ud. Den holdt meget af Selskab, uden at tage noget Hensyn til om det bestod af Fruentimmer eller Mandfolk; den gav ikkun dem Fortrinet, som daglig passede den og gjorde den noget tilgode; thi dem syntes den især at elske, og naar de forlode den, kastede den sig ofte ned paa Jorden, da den var lænket, og teede sig som om den var fortvølet, udstødte ynkelige Skrig, og sønderrev, saasnart den saae sig alene, alt det Linned, som den kunde saae fat paa. Da dens Oppasser ofte

pleiede at sætte sig ned paa Jorden hos den, saa tog den Hø fra sit Leie, lagde det ved Siden af sig, og syntes ved alle mulige Smigrerier at indbyde ham til at sætte sig ned hos den.

Sædvanligviis gik den paa alle Fire, ligesom andre Aber, hvilket upaatvivlelig, formedelsk Bækkenets horizontale Leie og nogle andre Uarsager, er den hele Ubeslægt's naturlige Gang, men den kunde ogsaa staae opreist og gaae paa Bagbenene, ved hvilken Leilighed den holdt en Stof i Haanden og ofte i længere Tid støttede sig paa den.

En Morgen havde den revet sig løs, og vi saae den med beundringsværdig Hurtighed og Behændighed flahre op ad Husets Stolper og Tverbjælker; vi havde megen Umage med at faae den igjen, og vi bemærkede, at den besad en overordentlig Styrke i Musklene. Iffn med den største Møie kunde man lægge den paa Ryggen, og der behøvedes fire stærke Karle til at lænke den. Medens den var paa fri Fod, havde den blandt Andet taget Proppen af en Flaske, hvori der endnu var en Rest Malagaviin; denne havde den druffet ud til den sidste Draabe og derpaa sat Flasken hen paa dens Sted.

Den aad næsten Alt hvad man gav den; dens sædvanlige Næring bestod i Brød, Rødder, især Gulerødder, alle Slags Frugter og

fremfor alle Jordbær, men den syntes dog fortrinlig at elske krydrede Planter, saasom Sellerie og Petersilierod; ogsaa spiste den kogt og stegt Kjød. Man saae den aldrig gjøre Jagt paa Insecter, efter hvilke de andre Aebarter ere saa begjerlige. Jeg gav den en levende Spurv; den smagte paa dens Kjød, men kastede den strax bort igjen. I Menageriet har jeg seet den, naar den var noget upasselig, spise lidt raat Kjød, men den gav ikke noget Tegn til, at det behagede den. Den holdt især meget af Æg, som den aabnede med Tænderne og sugede heelt ud med megen Appetit. — Steg og Fisk vare dens Livretter; man havde lært den at spise med Skæ og Gaffel. Naar man gav den Jordbær paa en Tallerken, saa var det en Fornøielse at see, hvorledes den tog det ene efter det andet paa Gaffelen og førte dem til Munden, medens den holdt Tallerkenen i den anden Haand. Dens sædvanlige Drik var Vand; men den drak meget gjerne alle Slags Viin, især Malaga. Gav man den en Flaske, saa trak den Proppen op med Haanden og drak lige saa gjerne af Flasken som af et Vlglass; havde den druffet, saa tørrede den Munden af, ligesom et Menneske. Naar den havde spist, og man gav den en Tandstikker, betjente den sig af den, ligesom vi. Brød og andre Sager forstod den meget behændig at

trække op af Lommerne. Man har forfikkret mig, at den, da den var ombord paa Skibet, hvor den løb frit omkring, legede med Matroserne og hentede sig sin Portion i Kabyssen lige saa godt som de. Naar det blev mørkt, lagde den sig til Ro. Den sov ikke gjerne i sit Buur, da den maaskee frygtede for, at den skulde blive indespærret deri. Naar den vilde begive sig til Hvile, lagde den først Høet tilrette, hvoraf dens Leie bestod, rystede det dygtigt igjennem, byggede sig et Hovedgjerde, lagde sig som oftest paa Siden, og dækkede sig til med et Tæppe, da den var meget kuldskjær. Fra Tid til anden saae vi den foretage Noget, som satte os i den høieste Forundring, da vi første Gang vare Vidner dertil. Da den nemlig, som sædvanlig, havde redet sit Leie, tog den en Lærredslap, som laae ved Siden af den, bredte den ordentlig ud paa Gulvet, lagde Hø midt paa den og derpaa de fire Ender af Lærredet derover, bar denne Pakke med megen Behændighed hen til sit Leie, hvor den lagde den under sit Hoved, og trak saa Tæppet over sig. En Dag saae den, at man aabnede Laasen paa dens Lænke med en Nøgle og derpaa ætter lukkede den; strax tog den et lille Stykke Træ, stak det ind i Nøglehullet, dreiede det om, og saae efter, om Laasen ikke gif op.

Da man en Dag satte en lille Kat hen til den, befalte den den overalt; men da Katten rev den i Armen, vilde den ikke røre mere ved den. Naar man besøgte den med Støvler paa Benene, gjorde den dem rene med en Koft, og forstod med samme Behændighed som en Tjener at spænde Skoene op. Naar man slog en Knude paa en Snor, løste den den op enten med Tænderne eller med Neglene, om den end var nok saa indviklet. — Naar den holdt en Paaß eller en Bylt i den ene, og en Stok i den anden Haand, kostede det megen Møie at tage hine fra den, da den værgede sig med Stokken.

Uldrig hørte man den udstøde Skrig, undtagen naar den befandt sig alene; i Begyndelsen lode disse næsten som en Hundehvalps Løden; senere bleve de hæfere, og jeg kan ikke bedre sammenligne dem med Noget, end med Lyden af en stor Saug, naar man dermed gjenemsauger et Stykke Brænde.

Denne Ube levede syv Maaneder i Holland. Ved sin Ankomst havde den ingen Haar, undtagen paa Bagdelen, Armene, Fødderne og Benene. Men da Vinteren nærmede sig, blev den langt haarrigere. Ryggen, Brystet og alle Kroppens øvrige Dele bleve da bedækkede med kastaniebrune Haar; paa Ryggen vare de længste tre Tommer lange. — Den kom fra Den Borneo,

og blev efter sin Død opbevaret i Prindsen af
Oraniens Museum.

Chimpansens Lystrighed — siger de Grand-
pré i sin Reise til Afrikas Vestkyst — er over-
ordentlig; den gaaer sædvanlig opreist, støttet paa
en Green som paa en Stof. Negerne frygte den,
og ikke uden Grund, da den undertiden mishand-
ler dem temmelig slemt. De paastraae, at det
blot er af Dovenskab, at den ikke vil tale, fordi
den er bange for, at den skal blive tvungen til
at arbejde, naar man kommer efter, at den er
et Menneſke; men at den er lige skicket til begge
Dele. Denne Fordom er saa indgroet hos Ne-
gerne, at de tale til den, naar de møde den.
Saa megen Umage Grandpré ogsaa gjorde sig
for at faae et saadant Dyr, vilde det dog ikke
lykkes ham; imidlertid fik han engang eet at
see paa et Skib. Denne Abe lagde en beun-
dringsværdig Skarpsindighed for Dagen. Den
havde lært at hede Bagerovnen, gav omhyggelig
Agt paa, at ingen Bløder faldt ud, som kunde
strikke Skibet i Brand, og lagde meget noie Mærke
til, naar Ovnen havde opnaaet den tilbørlige
Varmegrad, da den saa altid underrettede Bageren
derom; denne stode ganske rolig paa Abens Es-
terretning, og bragte sin Deig, saasnart den kom
for at hente ham. Den udførte desuden alle
en Matroses Arbejder med den største Behændig-

hed og Indsigt, hjalp til med at hale Anker-
 touget op, teg Seilene ind og beslog dem, og
 Matroserne betragtede den som een af deres Lige.
 Skibet, som den befandt sig paa, var bestemt
 til Amerika, men det arme Dyr kom ikke der-
 hen; det mistede Livet paa Reisen, idet det blev
 et Offer for Overstyrmandens Brutalitets, der
 mishandlede det paa den utilbørligste Maade.
 Med den største Taalmodighed fandt det sig i de
 Grusomheder, man begik imod det; med bønlig
 Blik holdt det Hænderne sammen, for at standse
 Slagene, som man gav det; men fra dette Nie-
 blik af vægrede det sig ogsaa standhaftig ved at
 tage Næring til sig, og døde fem Dage derefter
 af Hunger og Sorg.

Den Orangutang, som Buffon saae, gif
 bestandig opreist paa Bagbenene, selv naar den
 bar svære Ting. Dens Mine var temmelig sørg-
 modig, dens Gang sindig, dens Bevægelser af-
 maalte, dens Gemyt sagtnodigt og aldeles for-
 skjelligt fra andre Abers. Den var hverken saa
 utaalmodig som Magot'en, eller saa ondskabs-
 fuld som Bavianen, eller saa kaad som Mare-
 fatten. Den var, vil man maaskee sige, af-
 rettet og godt opdraget; men andre ABER have
 ogsaa faaet Opdragelse. Et Ord, et Tegn var
 nok, og denne ABE gjorde Alt hvad man vilde
 have. De Personer, som besøgte den, rakte

den Haanden, og gif ganske alvorlig og spadse-
 rede med dem. Den satte sig ved Bordet, bredte
 Servietten ud, tørrede sin Mund af dermed, be-
 tjente sig af Skee og Gaffel for at bringe Ma-
 den til Munden, skjenkede sin Drikke i et Glas,
 og klinkede dermed, naar man opfordrede den
 dertil, hentede en Over- og Underkop, satte dem
 paa Bordet, kom Sukker i, skjenkede derpaa
 Thee, og lod denne afkøles for saa at drikke den.
 Alt dette gjorde den, uden at der udfrævedes
 Andet dertil end et Ord eller et Tegn af dens
 Herre; men ofte behøvedes der ikke engang no-
 gen Opfordring. Den gjorde ingen Fortrød,
 nærmede sig Enhver med Forsigtighed og i en
 Stilling, som om den vilde bede om Ens Ven-
 skab. Den holdt især af Slikkerier, hvilket upaa-
 tvivlelig bidrog til at forkorte dens Liv; den le-
 vede kun een Sommer i Paris, og døde den der-
 paa følgende Vinter i London. Den spiste næ-
 sten Alt, men foretrak dog modne og tørrede
 Frugter for al anden Føde; den drak Viin, men
 i smaae Portioner, og gav den gjerne bort for
 Mælk, Thee eller en anden sød Drik. Denne
 Abe havde, hvilket den nyeste Udgiver af Aber-
 nes Naturhistorie af Buffon, Latreille, har
 hørt af et Dienvidne, Faujas de St. Fond,
 fattet en overordentlig Hengivenhed for en Dame,
 som Buffon ofte besøgte. Denne Hengivenhed

var endog udartet til et Slags Skinsyge; Ingen turde derfor nærme sig hende; thi saasnart den blev det vaer, tog den en Stok og angreb dermed Personen. Ikkun Buffon kunde holde den i Lydighed, og han behøvede da blot yttre en Art Mishag over dens Opførsel.

Hamilton saae paa Java en Orangutang, der kunde tænde Ild og blæste paa den med Munden; den ristede Fisk, for at spise dem med kogte Riis, hvilket den havde seet Menneskene gjøre.

Lecomte saae i Strædet ved de molukkiske Der en af disse Uher, der besad lignende Egenheder. Den gik opreist og brugte sine Arme og Hænder som et Menneske; overhovedet lignede dens Handlinger saa meget et Menneskes, og dens Lidenskaber yttrede sig paa en saa levende og udtrykksfuld Maade, at en stum Person neppe bedre kunde gjøre sig forstaaelig. Sin Glæde og sin Harm lagde den for Dagen derved, at den stampede med Foden imod Jorden. Man havde lært den at dandse, og den kunde undertiden skriges som et Barn. Medens den befandt sig ombord, løb den ofte op i Lougværket, og bar sig ad som en Liniedanser, for at more Selskabet. Med beundringsværdig Behændighed og Sikkerhed kunde den svinge sig fra et Loug til et andet, skjøndt disse ofte vare femten til tyve Fod fra hinanden.

Efter Pырard's Fortælling ere Chimpanserne paa Sierra-Leone saa flittige, at de, naar man tilbørlig afretter og forer dem, kunne bruges istedetfor Tjenere; saasnart man befaler dem det, støde de i Mortere, hente Vand fra Floderne, og bære paa Hovedet de smaae Kruffer, hvori de komme Vandet. Barbot beretter, at man paa Kysten af Guinea bruger dem til at dreie Stegespid og til andre nyttige Forretninger.

Broße havde af en Neger kjøbt to unge Chimpanser, og tog dem med sig ombord. Disse Dyr satte sig med til Bords, og naar de der manglede Noget, gave de Skibsdrengen ved tydelige Tegn at forstaae, hvad de ønskede at have; naar disse Dreng da undertiden ikke vilde give dem hvad de forlangte, bleve de vrede, grebe dem ved Armen, bede dem og fastede dem i Gulvet. Hannen blev syg paa Rheden, og lod sig passe og pleie som et Menneske; ja den blev endogsaa to Gange aareladt paa den høire Arm, og hver Gang den siden efter ikke befandt sig vel, pegede den altid paa Armen, forat man atter skulde aarelade den, ligesom om den vidste, at dette havde gjort den Gavn.

"Paa Java, fortæller Le Guat, saae jeg en overordentlig Abe; det var en stor Hun; dens Ansigt, hvori den ikke havde andre Haar end

Dienbrynnene, havde megen Lighed med Hottentotindernes store Ansigter, som jeg havde seet paa det gode Haabs Fjorbjerg. Hver Dag redte den ordentlig sin Seng, lagde sig deri med Hovedet paa Hovedpuden, og trak et Tæppe over sig. Havde den Hovedpine, saa bandt den et Lærklæde om Hovedet, og det var ret pudseerligt at see den saaledes ligge i Sengen."

Gemelli Carreri siger, at han havde seet en Abe, der klagede som et Barn, bestandig gik paa Bagbenene og tog sin Maatte under Armen, naar den vilde lægge sig til at sove. Disse Abeer synes i mange Henseender at have mere Forstand end Menneffene; thi naar de ikke mere finde nogen Frugter paa Bjergene, komme de ned til Strandbredden, hvor de fange Krabber, Østers og slige Dyr. Især gives der en Art Østers, som man kalder *Taclovo*, der veie flere Pund og hyppig ligge aabne paa Kysten. Da nu Aben er bange for, at Østersen skal gribe dens Pote og klemme sig fast om den, naar den tager fat paa den, saa kaster den en Steen ind i Skallen, saa at denne ikke kan lukke sig, hvorpaa den uden Frygt giver sig til at fortære den.

Froger fortæller, at Abeerne paa Kysten af Guinea ved Floden Gambia i Almindelighed ere større og mere ondskabsfulde end de i det øvrige Afrika. Negerne ere meget bange for dem,

og kunne ikke gaae alene ud paa Marken, uden at udsætte sig for at blive angrebne af dem. Ofte har man seet dem bortføre Børn paa syv til otte Aar og bære dem op i Træerne, hvor man havde utrolig Nøie, førend man kunde faae dem tilbage igjen.

Pater Carbaſſon opfødte sig en Orangutang, der vænnede sig ſaaledes til ham, at den vilde ledsage ham overalt; naar han derfor havde Forretninger i Kirken, maatte han indſpærre den i et Bærelſe, forat den ikke ſkulde løbe efter ham. Men en Dag var Dyret dog fluppet ud og fulgt efter Pateren til Kirken, hvor den hemmelig ſteeg op paa Himlen over Prædikeſtolen og blev liggende rolig ſaa længe, indtil Prædikenen begyndte. Da krob den frem til Randen, iagttog nøie Præſtens Handlinger, og gjorde alle hans Bevægelſer efter paa en ſaa latterlig Maade, at hele Menigheden begyndte at lee. Pateren, ſom ikke vidſte Aarsagen til denne Latter, bebreidede ſine Tilhørere denne Opførelſe i Begyndelſen med Mildhed; men da han ſaa, at Latteren ikke formindſkedes, men ſnarere blev endnu ſtærkere, kom han i en hellig Tver, og begyndte fortørnet at tale om deres Mangel paa Frefrygt for Gud. Den uſædvanlig heftige Bevægelse, hvori Præſten var kommen, gjorde hans Geſticulationer ſaa meget ivrigere, hvilket ogſaa

forøgede Abens Narrestreger og Menighedens Lat-
ter. Endelig gav en af Paterens Benner ham
ved Tegn at forstaae, at han skulde kaste Vinene
i Veiret og see hvad der foregik oven over ham.
Neppe havde Pateren bemærket sin Abes Stil-
linger, førend han var nødt til selv at lee med,
og det kostede megen Møie, førend man fik Dy-
ret bragt ud af Kirken.

Den store Abe, Magot, de Gamles
Hundehoved (*Simia Inuus* Linn.) har et An-
sigt, som meget ligner en Hunds. Den er i
Almindelighed fire Fod høi. Bagpaa er dens
Farve grønagtig-bruun, men paa Bugen bleg-
guul.

Disse Aber leve i Indiens, Arabiens og Afri-
kas Skove, og i Barbariet ere de saa hyppige,
at ofte Trærne i Ordets egentlige Forstand ere
bedækkede af dem. Man træffer ogsaa nogle ved
Gibraltar.

Deres Charakteer er vild og ondskabssfuld.
De leve af Planter; de skulle undertiden for-
samle sig i uhyre Skarer paa Indiens aabne
Sletter, og naar de see et Fruentimmer gaae
til Torvs, falde de strax over hende og fratage
hende Levnetsmidlerne.

Lavernier mener aabenbart denne Art,
naar han fortæller, at nogle af Indiens Be-
boere bruge en særegen Fremgangsmaade for at

gjøre sig lystige paa disse Åbers Beføstning. De tage nemlig fem til sex Kurve med Riis, og sætte dem fyrrethve til halvhundrede Skridt fra hverandre i en aaben Egn, ikke langt fra det Sted, hvor Åberne opholde sig. Ved hver af Kurvene lægge de et Antal tykke, omtrent to Fod lange Knipler; derpaa trække de sig tilbage og skjule sig paa et Sted i Nærheden, for at oppebie Udfaldet. Saa snart Åberne ikke mere see Noget ved Kurvene, komme de strax i store Skarer ned af Træerne, og løbe derhen; en Tid lang vise de Tænder af hverandre, førend de vove at nærme sig Kurvene; snart gaae de fremad, snart tilbage, og det lader, som om de ikke have synderlig Lyst til at foretage dette Vovestykke. Hannerne, især saadanne, som have Unger, hvilke de bære paa Armen, ligesom Fruentimmerne deres Børn, vove endelig, da de ere mere behjertede end Hannerne, at nærme sig Kurvene, og naar de gjøre Mine til at stikke deres Hoveder ned i dem for at æde, komme ogsaa Hannerne til, for at forhindre dem deri. Strax rykker det andet Partie frem, fra begge Sider begynder Kampen, de Stridende gribe efter Stokkene, og der opstaaer en hidsig Fægtning, som bestandig ender med, at det svageste Partie bliver drevet paa Flugt og jaget med forslaaede Hoveder og Lemmer tilbage til Skovene. Herpaa

gribe Geierherrerne til, og nyde i Fred Belønningen for deres Arbeide.

Denne Reisende fortæller ogsaa, at man, da han reiste i Ostindien i Selskab med den engelske Præsident, bemærkede en stor Mængde Aber rundt omkring paa Træerne; Præsidenten fornøiede sig saaledes derover, at han befalede, at hans Vogn skulde holde, og anmodede Tavernier om at skyde een af dem. Men Ejernerne, som for det meste bestode af Indfødte og vare bekendte med disse Dyrs Charakter, bade ham, at han vilde lade det være, forat ikke de, som beholdt Livet, skulde hegne deres Kammerats Død paa dem. Da Præsidenten imidlertid vedblev sit Ønske, skød Tavernier en Hunsabe, der faldt ned imellem Grenene og lod sine Unger, som hang om dens Hals, styrte ned paa Jorden. Strax kom alle de øvrige Aber, henimod tredsindstyve i Tallet, rasende ned af Træerne, og svang sig, saa mange der kunde faae Plads, op paa Præsidentens Karreet, hvor de sikkerlig vilde have dræbt ham, dersom man ikke strax havde trukket Vinduerne op, og Ejernes Antal ikke havde været saa stort. Man drev dem da rigtignok tilbage, men dette var ingen let Sag. Alligevel løb de bagefter, og forfulgte Ejernerne i det mindste tre Mile fra det Sted, hvor deres Kammerat var bleven dræbt.

Den almindelige eller tyrkiske Abe (*Simia silvanus* Linn.) opholder sig i Afrika, Ostindien og paa Den Ceylon. Den er omtrent saa stor som en Ræv, og gaaer sædvanlig opreist. Den har et kort, fladt Ansigt, og dens Pine have megen Lighed med Menneskets. Kroppens almindelige Farve er foroven olivenbrun, og paa Bugen guulagtig.

Den har en sagtmodig Charakter, og lader sig uden Vanskelighed tæmme. Naar den er opbragt, gjør den truende Gebærder, og naar den er tilfreds med noget, klapper den med Tænderne. Den drikker af den flade Haand, og efterligner vor Latte, vore Bredesytringer og, som Linné paaftaaer, de Velkomst=Ceremonier, der ere brugelige hos Kafferne. Den besidder en fortræffelig Hukommelse, og mindes ofte sine Velgjørere flere Aar. Den røber Skarpsindighed, og er munter og lystig.

I deres Fædrelands Skove forsamle disse Aber sig i Flokke, og leve fornemmelig af Planter, Korn og Frugter. De fæste sig ofte, som mange andre af denne Slægt, skareviis over Haver og Plantager. Førend de gaae ud paa Plyndring, affende de een, som maa stige op paa en Høi, for at see sig om, hvorvidt Angrebet kan foretages uden Fare. Naar Intet er at berygte, saa giver den et Tegn, og Alle

bryde frem og give sig i Færd med Arbeidet. Skildvagten bliver imidlertid dog bestandig staaende paa sin Post og passer paa; nærmer Regen sig, saa giver den et høit Skrig, hvorpaa de, som befinde sig paa Jorden, strax springe op i Træerne. Bedvarer Larmsignalet, og er Egnen tæt bevoxet med Skov, saa fortsætte de deres Retirade, og springe fra eet Træ til et andet, indtil de have naaet Bjergene. Hunnerne ere ofte paa Flugten belæssede med fire til fem Unger, som have knuget sig fast om deres Hals og Bagdeel, og uagtet denne Hindring, gjøre de dog meget lange Spring. De Odelæggelser, som de anrette paa Frugter og Korn, ere overordentlig store; de samle det i Bunker, hvad enten det er modent eller umodent, sønderrive det, og kaste det i en saadan Mængde paa Jorden, at det, som de æde og tage med sig, er en Ubetydelighed imod det, som de edelægge.

De skulle især leve i Huler, og Indbyggerne betjene sig af følgende besynderlige Middel for at fange dem. De opstille Kar med stærke Drickvarer i i Nærheden af dem, Dyrene forsamle sig herpaa flokkeviis for at nyde disse aldeles uventede Lækkrierer, blive berusede deraf, falde i en dyb Søvn, og lade sig saaledes uden Vanskelighed fange.

Den sorte *Bavian* (*Papio aethiops*. Linné) opholder sig i Sydafrika, og udmærker sig især ved sin Skarpsindighed. Den er saa stor som en lille Hyrdehund, har ingen Hale, men graae Haar og et sort, haarrigt Ansigt.

I Aaret 1787 havde Capitain de Grandpré en Hun af denne Ubeart ombord paa Skibet Grev d'Estaing, som han commanderede. Naar den stod paa Bagbenene, var den to Fod og to Tommer høi. Da denne Ube bestandig var udsat for Skibsfolkenes Drillerier, var den bleven ondskabsfuld i den Grad, at Intet formaaede at holde den i Ube. Den Skarpsindighed, hvormed den forsvarede sig mod sine Fiender, ja undertiden endogsaa forstod at straffe dem, gjorde de Grandpré nysgjerrig efter at forsøge, hvor vidt dens Opfindelseskraft kunde gaae, og hertil valgte han følgende Middel: da Dyret var overordentlig forhippet paa Anisbrændeviin, lod han en dermed fyldt Flaske omhyggelig fastgjøre midt paa Gulvet i den store Kabin med Seilgarn og varmt Beg, saa at det var umuligt at vælte den; derpaa skjulte han sig i sit Sovestue, hvor han bag et Forhæng noie kunde iagttage Alt. I Begyndelsen loffede Nysgjerrigheden Uben til at nærme sig, men kort derpaa Flaskens Lugt; den yttrede sin Glæde over denne fundne Skat, idet den gjorde

allehaande Spring og Grimasser. Først slikkede den saa meget ud af Glasfen, som den kunde naae med Tungen; derpaa stak den en Finger ned i den snevne Hals og slikkede den af; men da ogsaa dette Middel ikke mere vilde hjelpe, forsøgte den paa at kaste Glasfen om; dog varede det ikke længe, førend den indsaae, at det var umuligt at iværksætte dette, og nu faldt den paa følgende findrige Middel: Den samlede alt Støv og Sand i Kabyttens Sprækker og Kroge, og gjorde deraf en Bunte tæt ved Siden af Glasfen; saasnart denne syntes stor nok, tog den noget deraf i Haanden, holdt Læberne tæt til Randen af Halsen, lod Sandet falde ned i den, og drak saaledes Brændevinen, som flød ud. Paa denne Maade vedblev den at helde Sand i Glasfen og drikke, og det vilde uden Tvivl være lykkedes den at tomme hele Glasfen, dersom den ikke var bleven afbrudt i sit Arbejde af en stærk Ruus.

Bjorne = Bavianerne findes i Sydafrika, men især i stort Antal paa det gode Haabs Fjorberg, hvor de leve sammen i Flokke paa Bjergene. Nærmer man sig dem, saa udstøde de et frygteligt Skrig, som varer een til to Minuter, og derpaa skjule de sig i deres Smuthuller og tie ganske stille. Sjelden komme de ned paa Sletten, undtagen naar de ville plyn-

dre Haverne, som befinde sig nær ved Bjerger-
nes Fod. Medens de ere beskæftigede hermed,
udstille de Skildvagter og lade omhyggelig passe
paa, forat de ikke skulde blive overfaldne. Frug-
terne brække de i Stykker og stikke dem ind i
deres Rjæveposer, for siden at kunne fortære dem
i Ro og uden Frygt for Fare. Naar Skild-
vagten bemærker Nogen, udstøder den et lyde-
ligt Hyl, som varer omtrent en Minut; strax
flygter hele Sværmen bort med den største Hur-
tighed, hvilket seer meget morsomt ud, da Un-
gerne springe paa Ryggen af de Gamle og klynge
sig fast til dem. Ogsaa nære de sig af forskjel-
lige Arter Logvægter, som de med stor Færdig-
hed forstaae at opgrave og skrælle. Man seer
derfor, at de hyppig efterlade hele Bunker af
det, som de have affrællet.

Naar de paa Marken opdage en enkelt Per-
son, som har sat sig ned for at holde sit Maal-
tid, stjæle de sig hemmelig bag paa ham og
tage hvad de kunne faae fat paa, naar han ikke
ret giver Ugt; herpaa løbe de et lille Stykke
bort, dreie sig om, sætte sig paa Bagbenene og
fortære deres Rov med de naragtigste Grimas-
ser lige for den Bestjaalnes Pine. Ofte tage
de ogsaa det Stjaalne i Poterne, og lade som
de ville give Eieren det tilbage, hvorpaa de gjøre
en heel Deel latterlige Gebærder, saa at man,

hvor nødig man end mister sit Maaltid, dog ikke kan bare sig for at lee over deres komiske Naragtighed.

Mellem Bjergene ere de saa talrige, at det undertiden er meget farligt at reise der. Uden at yttre den ringeste Frygt sidde de paa Klippetoppene, hvorfra de ikke alene rulle, men endog kaste store Stene ned. I slige Tilfælde er en Flint uundværlig, for at holde dem i en saadan Afstand, at de ikke kunne anrette nogen betydelig Skade med deres Kasten. Paa deres Flugt seer man dem ofte, med deres Unger paa Ryggen, gjøre de forfærdeligste Spring ned ad de steilste Fjelde, og de ere saa behændige, at man selv med et Gevær ikke uden Vanskelighed kan dræbe dem.

Lade har i sin Reise noie beskrevet Bavianernes Færd. "Vi reiste over et stort Bjerg i Nærheden af Cap, og forlystede os med at gjøre Jagt paa de store Aber, som paa dette Sted vare meget talrige. Jeg kan umulig beskrive alle de Narrestreger, som disse Dyr gjorde, og den Hurtighed og Dristighed, hvormed de kom tilbage, naar vi havde forjaget dem. Undertiden lode de os komme dem saa nær, at jeg sikkert troede, at vi vilde kunne fange dem; men naar jeg vilde gribe efter dem, sprang de med et eneste Spring en halv Snees Skridt bort fra mig, og steg hurtig op i

Træerne, hvorfra de med stor Ligeegyldighed saae ned paa os og syntes at fornøie sig over vor Forsundring. Nogle af dem vare saa store, at vi, dersom de havde været vilde eller farlige — hvilket dog, ifølge vor Folks Forsikkring, ingenlunde var Tilfældet —, ikke vilde have været talrige nok til at forsvare os imod deres Angreb. Da vi ikke kunde have nogen Fordeel af at dræbe nogen af dem, gjorde vi ikke Brug af vore Geværer. Endelig fik vor Capitain Die paa en meget stor Ube, der sad oppe i et Træ, og efterat vi længe havde forfulgt den og lagt an paa den, blev den saa forstræffet over denne Trusel, hvis Følger den maaskee erindrede sig at have seet, at den styrtede ned for vore Fødder uden at røre sig, og det kostede os ikke videre Uleilighed at fange den. Men da den var kommen sig igjen af sin Bedøvelse, havde vi al vor Behændighed og Kraft nødvendig for at holde den. Vi bandt dens Been sammen, men den beed saa rasende om sig, at vi maatte søbe vore Lommetørklæder om Hovedet paa den.

Naar man indespærrer disse Ulber, kan man lære dem mange Ting; men de beholde dog stedse en Tilbøielighed til at skade og til at herne sig. Paa Cap fanger man dem ofte unge og opfoder dem med stor Noie, og Kolbe fortæller, at de beskyttede deres Herres Eiendom med lige saa stor Trofasthed og Altraaenighed, som de bedste Gaard-

hunde i Europa. Mange Hottentotter ere af den Mening, at de kunne tale, men at de ikke gjøre det af Frygt for at blive gjorte til Slaver og tvungne til at arbejde. Skjøndt Kjød ikke er deres naturlige Føde, kan man dog vænne dem til at spise kogt Kjød og Fisk. Ifølge Lhumbergs Beretning holder man dem for det meste bundne ved en Lænke, som er fastgjort til en Pæl, og man maa forundre sig over den Færdighed, hvormed de klare op ad Alt, hvad der frembyder sig for dem, og ligeledes springe og løbe. Skjøndt eet af disse Dyr var saaledes bundet, var det dog umuligt i en Afstand af nogle faa Skridt at træffe det med en Steen. Det greb den enten med Forpoterne som en Boldt, eller undveeg den med en beundringsværdig Hurtighed.

De ere omtrent fem Fod høie, og kunne slæbe den stærkeste Mand bort med sig, uagtet al hans Modstand. Naar de ere opbragte, tage de deres Siende ved Ørene, og bide ofte eet af dem saa glat af, som om det var skaarret bort med en Rageskniv.

Man fanger dem undertiden med Hunde, men man maa have et temmelig stort Antal med sig, dersom man vil opnaae sin Hensigt. Een eller to Hunde kunne sjelden fange en Bavian; thi kan denne, som er i høi Grad behændig og hurtig, faae fat paa en Hund ved Bagbenene, saa dreier

den den saa længe om, indtil den er ganske svimmel. Ogsaa bider den med sine store Tænder ganske frygtelig, og forsværer sig yderst haardnakket med dem.

Deres Ansigtstræk have nogen Lighed med Hundens, men ere overordentlig hæslige. Deres Farve er sortagtig, og deres Haar saa lange, at de derved faae megen Lighed med en Bjørneunge.

Dette synes at være den samme Abeart, hvoraf Levaillant førte een med sig paa sine Reiser igjennem det sydlige Afrika, og som han havde givet Navnet *Kees*. Den var ham til stor Nytte, thi den var en bedre Vægter, end nogen af hans Hunde, og advarede ham for Røddyr, som nærmede sig, naar Hundene endnu ikke syntes at have nogen Anelse derom. "Jeg gjorde ham," siger Levaillant i sin Reise, "til min Kreditsnester eller Forsmager; naar jeg fandt Frugter og Rødder, som mine Hottentotter ikke kjendte, saa rorte vi dem ikke, førend Kees havde smagt paa dem; fastede han dem bort, saa sluttede vi, at de havde en ubehagelig Smag eller vare skadelige, og rorte dem ikke. Aben besidder en Egenskab, som adskiller den fra de øvrige Dyr og bringer den Mennesket nærmere: den er nemlig af Naturen lige saa sliffen som nysgjerrig; uden Nødvendighed og uden Appetit smager den paa Alt, hvad der kommer den i Veien og hvad man giver den. Men Kees havde

en langt fortrinligere Egenskab; han var min bedste Vægt, thi baade Dag og Nat sprang han øiebliklig op ved det ringeste Spor af Fare. Af hans Skrig og Tegn paa Frygt sluttede vi os bestandig til, at der var en Fiende i Nærheden, skjøndt selv Hundene ikke kunde mærke noget dertil. Disse stolede ogsaa tilsidst saaledes paa ham, at de sov ganske rolig. Jeg tog ofte Kees med mig paa Jagten, og saasnart han mærkede, at jeg havde ifinde at jage, yttrede han en levende Glæde. Underveis klavrede han da gjerne op i Træerne for at søge efter Gummi, som han gjorde meget af. Undertiden opdagede han ogsaa Honning inderst i Fjeldkløfterne eller i hule Træer. Men fandt han hverken Gummi eller Honning, og havde han ved at løbe omkring faaet en stærk Appetit, saa var jeg altid sikker paa et meget komisk Optrin. Han søgte sig da Rødder, og spiste dem med stor Fornøielse, især en vis Art, som ogsaa jeg, men til hans Ulykke, fandt velsmagende og meget forfriskende, og som jeg derfor endelig vilde dele med ham. Kees var imidlertid listig. Saasnart han fandt en saadan Rod, og jeg ikke var den nær nok for at kunne tage min Deel deraf, aad han den i største Hast, og fulgte mig uafsladelig med Øinene medens dette stod paa. Han beregnede ordentlig Veien, som jeg havde hen til ham, og jeg kunde da være ganske sikker paa at komme for sildig. Men

naar han undertiden havde forregnet sig, og jeg var snarere hos ham end han havde ventet, søgte han hurtig at skjule Roden; og da nødte jeg ham ved et dygtigt Ørefigen til at udlevere mig min Deel. Iøvrigt blev han ikke fortørnet herover, og vi vare igjen lige saa gode Venner som før.

”For at rykke disse Rødder op, gik han tilværks paa en særdeles findrig Maade, der skjenede mig megen Fornøielse. Han greb Planten med Tænderne, satte Forbenene mod Jorden, og trak Hovedet tilbage, hvorved da Roden sædvanlig gav efter. Mislykkedes dette Middel, hvorved han anstrengede alle sine Kræfter, saa tog han fat paa Planten paa samme Maade, men dog saa tæt nede ved Jorden som muligt. Herpaa stødte han en Kolbotte, hvorved Roden fik et saadant Ryk, at den faldt og gav efter.

”Naar Kees undervejs blev træt, steg han op paa een af mine Hunde, der ogsaa havde den Arthighed at bære ham hele Timer. Een af dem, der var større og stærkere end de andre, forstod paa en ganske fortræffelig Maade at unddrage sig dette Hoverie. Saasnart Kees sprang paa Ryggen af den, blev den staaende og lod hele Karavanen passere forbi, uden at røre sig af Stedet. Kees derimod vilde ikke opgive sin Hensigt; men naar han næsten havde tabt os af Syne, maatte han dog beslutte sig til igjen at frige af, og nu løb Alben

og Hunden af alle Kræfter, for atter at indhente os. Men Hunden lod bestandig Uben være foran, og gav noie Ugt paa den, for ikke paaany at blive overrumplet. Ferresten havde Kees hos alle mine Hunde en vis Unseelse, som han maaskee kunde takke sit fortrinlige Instinct for. Han kunde ikke lide Gjester; naar en af Hundene kom ham for nær, medens han aad, gav han den et Drefigen, som strag bragte den til at trække sig tilbage.

"Næst efter Slangar frygtede Kees intet Dyr saa meget som sine Lige; maaskee fordi han folte, at han havde tabt en Deel af sine naturlige Egenskaber. Undertiden horte han Uerne skrige i Bjergene, og saa forfkræffet han ogsaa var, svarede han dog derpaa. Men naar de kom nærmere, og han fik Die paa en af dem, tog han Flugten med et frygteligt Skrig, trængte sig ind imellem Benene paa os, og skjælvde over hele Legemet. Man havde megen Noie med at berolige ham, og han kom sig først lidt efter lidt igjen af sin Skræk.

"Ligesom alle Huusdyr, stjæl han gjerne; han forstod f. Ex. ganske fortræffelig at løse Baandene op paa en Kurv, for deraf at fremtage Lernetømidler, især Mælk. Mine Folk tugtede ham, men derved blev han ikke anderledes. Jeg selv pidfskede ham undertiden; men saa løb han bort, og kom ikke tilbage til mit Telt, førend det blev mørkt. Engang vilde jeg spise til Middag, og lagde de

Wandbonner, jeg havde kogt mig, paa en Taller-
 fen, da jeg i det Samme horte en mig ubekjendt
 Fugls Stemme. Jeg lod Maden blive staaende,
 greb min Bøsse, og var med et Spring ude af Tel-
 tet. Efter et Quarteers Forløb kom jeg tilbage
 med Fuglen i Haanden, men fandt til min For-
 undring ikke en eneste Bønne mere paa Tallerke-
 nen. Kees havde stjaalet dem, og var derpaa flyg-
 tet. Ellers pleiede han, naar han havde begaaet
 noget Saadant, uden al Støi at indfinde sig paa
 den Tid, jeg drak Thee, og at sætte sig paa sin
 sædvanlige Plads saa ganske uskyldig, som om der
 slet ikke var forefaldet noget; men denne Aften lod
 han sig aldeles ikke see. Da heller Ingen saae
 ham den følgende Dag, begyndte jeg virkelig at
 blive urolig og at frygte for, at han ikke mere vilde
 komme igjen. Men den tredie Dag sagde En af
 mine Folk mig, at han, da han hentede Vand,
 havde seet Kees i Nærheden, men at Krabaten strax
 havde skjult sig, saasnart han fik Øie paa ham.
 Jeg begav mig uførtøvet paa Veien, og gjennem-
 streifede hele Egnen med mine Hunde. Paa een-
 gang horte jeg et Skrig, som Kees bestandig pleiede
 at udstøde, naar jeg kom tilbage fra Jagten uden
 at have havt ham med. Jeg saae mig omkring,
 og opdagede endelig, hvorledes han søgte at skjule
 sig bag ved en stor Green paa et Træ. Nu kaldte
 jeg venlig paa ham og vinkede ad ham, saa meget

jeg kunde, at han skulde stige ned og komme hen til mig. Men han troede ikke mine Venskabstegn, og jeg maatte selv klatre op i Træet for at hente ham. Han flygtede ikke, og vi gik nu sammen tilbage til min Leir. Her ventede han sin Skjebne, men jeg gjorde ham Intet, da det dog ikke vilde have hjulpet noget.

"Naar jeg, forbrændt af Solheden, udmattet af Dagens Arbejde, tør i Munden og Halsen, bedækket med Sved og Støv, stønnende var nær ved at synke til Jorden i de al Skygge berøvede Egne, og længselfuld saae mig om efter en lille, om end nok saa snarset Vandpyt, men efter lang frugtesløs Søgning i den udtørrede Jord tabte alt Haab, i disse mislige Dieblis veeg min troe Kees ikke et Skridt fra mig. Vi fjernede os undertiden fra Bognene, og da førte hans sikker Instinct ham til en vis Plante. Ofte var Stængelen falden af, og al hans Springen var saaledes til ingen Nytte. Nu begyndte han at kradsse med sine Poter i Jorden; men, da han dog ikke kunde udrette noget, kom jeg ham til Hjælp med min Dolk eller Kniv, og vi delte ærlig den kostelige Frugt, som han havde opdaget til mig.

"En Officeer vilde en Dag sætte Albens Kjærlighed til mig paa Prøve, og lod som han slog mig. Herover blev Kees rasende, og fra det Dieblis af kunde han aldeles ikke udstraae Officeren. Saa-

snart han blot saae ham langt borte, begyndte han at skrige, og gjorde allehaande Gebærder, hvoraf man tydelig nok kunde see, at han gjerne vilde hegne mig; han skar Tænder, og anvendte alle sine Kræfter for at springe ham i Ansigtet; men det lod sig ikke gjøre, da man havde lænket ham. Forgjeves søgte Fornærmeren nogle Gange at formilde hans Brede ved Lækkrierer; men Kees forblev i lang Tid uforsonlig.

”Naar der i min Leir var begaaet en Forseelse, der maatte tilskrives Sliffenhed eller Graaighed, saa var Kees altid den, som først fik Skyld derfor, og kun sjelden var Klagen ugrundet. En gang bleve Eggene, som min Høne lagde, bestandsig stjaalne; jeg vilde nu overbevise mig om, hvorvidt jeg ogsaa ved denne Leilighed havde at holde mig til ham. I denne Hensigt stillede jeg mig en Morgen paa Luur, for at vente, indtil Hønen ved sin Kuglen forkyndte, at den havde lagt sit Egg. Kees sad netop paa min Bogn, men neppe hørte han Hønen's første Kuglen, saa sprang han øieblikkelig ned, for at løbe hen efter Eggene. Da han saae mig, standsede han pludselig, og affecterede en aldeles sorgløs Stilling, vuggede sig i nogen Tid hid og did paa Bagbenene, og blinkede meget eenfoldig med Øinene, kort sagt, han anvendte sin hele List, for at bringe mig fra Sporet og skuffe mig med Hensyn til hvad han havde for. Hans hyl-

Kælske Manøver bestyrkede mig kun endnu mere i min Mistanke; men snart kom jeg til fuldkommen Overbeviisning. For ogsaa paa min Side at betragte, forstillede jeg mig og vendte Ryggen til Krattet, hvor Honen havde faglet, og nu sprang Kees øiebliklig derhen. Jeg løb efter ham, og kom netop til, da han havde slaaet Egget itu og slugte Blommen. Jeg pryglede Skjelmen strag paa Stedet for hans Gjerning, men denne alvorlige Tugtelse afholdt ham ikke fra snart igjen at stjæle de nye lagte Eg.

”Uben er virkelig et Dyr, som slet ikke kan vænnes til Lydighed. Den besidder rigtignok et saa udmærket Instinct, at den kan gjøre meget vigtige Tjenester, og min har virkelig ved mere end een Leilighed givet mig Prover derpaa. Men skjøndt den er opfindsom og kan gjøre Nytte, har den dog stædse sig selv og ikke sin Herre for Øie. Sikker er intet Dyr paa Jorden saa oplagt til Alt og maaskee heller ikke saa listigt, som den; men naar den skal gjøre Noget, finder man den keitet, dum og flodset. Blot ved idelig Sulten og mange Prygl kan man afrette den til at gjøre visse Kunstter; derimod er det aldeles umuligt at vænne den af med flere Naturfeil. Den er graadig, tygagtig, hevngjerrig og let til at blive vred, og at den ikke er en Løgner — si de Wilde — er blot fordi den ikke vil tale.

”Da jeg var overbevist om, at min aldrig vilde aflægge sine Naturfeil, og at jeg, dersom jeg ikke hver Morgen vilde lænke den, aldrig vilde faae et Æg, søgte jeg ved List at opnaae mit Viemed. Jeg afrettede en af mine Hunde til, saasnart Hønen faglede, at løbe hen til dens Rede og bringe mig Ægget ubeskadiget. Inden nogle faa Dages Forløb var Hunden afrettet; men Kees løb tillige med den strax hen til Hønen, saasnart denne begyndte at fagle. Nu kom det an paa, hvem af dem der kunde faae Ægget. Ofte bragte Hunden intet, skjøndt den var den stærkeste. Var den bleven Seierherre, saa kom den glad løbende hen til mig, og lagde Ægget i min Haand. Kees fulgte imidlertid bag efter den, og holdt ikke op at brumme og true den med Grimasser, førend jeg havde modtaget Ægget, ligesom om han trøstede sig over Tabet af sit Bytte, naar blot hans Modstander heller ikke fik noget. Havde Kees faaet fat paa Ægget, saa søgte han at springe op i et Træ, fortærede der sit Bytte, og kastede Skallerne ned paa sin Medbeiler, ligesom om han vilde haane den. Denne Sidste kom nu ganske slukøret tilbage, hvoraf jeg kunde slutte mig til dens sørgelige Eventyr.

”Naar Alle endnu sov, var Kees allerede munter, og vækkede i rette Tid Hundene, som vare nøie vant til hans Stemme og overhovedet uden

Vægring fulgte ham paa et Bink med Vinene eller den ringeste Bevægelse med Hovedet, og i største Hast indtog den Plads ved Teltet eller Vognene, som han anviste dem." —

Den sorte *B r ø l a b e*, (*Simia Beelzebub*, Linn.) har hjemme i den nye Verden, hvor man finder den i uhyre Flokke i Brasiliens og Gujanas Skove. Den er den største blandt de amerikanske Uiber, og omtrent saa stor som en Ræv. Den har en glindsende sort Farve, bløde Haar og en Snoehale.

Den er saa vild og ondskabsfuld, at den hverken lader sig fange eller tæmme; den bider frygtelig om sig, og dens store Mund, dens skrækelige Stemme og dens gruelige Udseende sætter En alle rede i Angest. Dens Stemme har nogen Lighed med Lyden af en Tromme, og man skal kunne høre den en halv Miil borte. Capitain *Stedmann* hørte af Negerne, at disse Uiber i Almindelighed opføre deres uharmoniske Concerter baade om Dagen og om Natten ved Flodtiden, som de kjende af Instinct. Deres Skrig har sin Grund i en Art Knokkel = Forlængelse i Struben, ved hvis Hvælving Tonen bliver meget forstærket.

De leve sædvanligviis samlede i Flokke paa tyve til tredive Stykker, og streife om i Trærnes Toppe, idet de springe fra eet Træ til et andet. See de Nogen alene, saa drille og true de ham.

Dampier siger, at han, hvergang han var alene, var bange for at skyde paa dem, da han maatte befrygte, at de i hele Flokke skulde komme ned af Træerne og anfælde ham.

Marcgrav fortæller i sin Brasiliens Historie, at de hver Morgen og Aften forsamle sig i dette Lands Skove; at en af dem indtager en høiere Plads paa et af Træerne, og giver de andre et Tegn med Haanden, at de skulde sætte sig ned og høre paa den. Saa snart de nu have sat sig, begynder den sin Tale og gjør en saadan Allarm, at man, naar man er et Stykke borte, troer, at de skrige allesammen; men det er altid kun en eneste, og saa længe den vedbliver at skrige, høre de andre paa den med den største Rolighed og Opmærksomhed. Men naar den holder op, giver den de andre et Tegn med Haanden, at de skulde stemme i med, og paa eengang begynde de alle at skrige, indtil den atter med Haanden paabyder Tausshed. Strax adlyde de og tie. Nu tager den samme Taler igjen Ordet, og fortsætter sin Skrigen; først naar de ret opmærksomt have hørt paa den, bryde de op, og Forsamlingen skilles ad.

Da Dexamelin opholdt sig i Sydamerika, gik han paa Jagt efter disse Dyr, og blev sat i den høieste Grad af Forundring ved deres Skarpsindighed. De kjendte ikke blot bedre end noget andet Dyr de Personer, som efterstræbte dem og

gjorde Tagt paa dem, men de vidste ogsaa at udfinde Midler, hvorledes de skulde forsvare sig mod Ungriberne og staae hverandre bi. "Naar vi nærmede os, siger Deymelin, samlede de sig i en Flok, begyndte at skrig og gjøre en frygtelig Al-larm og at kaste efter os med tørre Grene, som de brækkede af Træerne. Ogsaa bemærkede jeg, at de aldrig forlode hverandre, og at de med utrolig Hurtighed sprang fra eet Træ til et andet; de flygtede over Hals og Hoved fra Green til Green, uden nogenfinde at falde ned, og holdt sig fast enten med Poterne eller med Halen. Skyder man derfor paa dem, uden at kunne dræbe dem paa Stedet, saa faaer man dem aldrig; thi om de ogsaa ere dødelig saarede, blive de dog hængende paa Træerne, hvor de som oftest døe og falde stykkevis ned. Jeg har seet saadanne dræbte Ulber over fire Dage efter deres Død, og alligevel hang de i Træerne, og det saa fast, at man ofte maatte fyre femten til sexten Gange paa dem, førend man kunde faae i det høieste tre til fire Stykker. Men det Besynderligste er dog, at de, saasnart een er saaret, forsamle sig om den og lægge deres Fingre paa Saaret, ligesom om de undersøgte det. Blive de nu vaer, at Blodet flyder stærkt, saa holde nogle Saaret til, medens andre hente Blade, tygge dem og lægge dem behændig paa Wabningen. Dette har jeg flere Gange med den største Forundring

havt Leilighed til at see." Men sandsynligviis har Døxmeli i forveglet denne fuldkomne chirurgiske Operation med en anden Handling af disse Dyr. Man har nemlig hyppig bemærket, at de trække Pilene, hvormed Indianerne have saaret dem, ud af Legemet; denne Kjendsgjerning er høvet over al Tvivl.

Quatoen eller Quoataen (*Simia paniscus* Linn.) har hjemme i flere Egne af Sydamerika. Den er stor og har lange, sorte Haar over hele Kroppen, blot med Undtagelse af Ansigtet, som er skaldet og rynket. Dens Hale er næsten to Fod lang.

Naar en af disse Aber bliver saaret af en Kugle eller Pii, griber den, som Capitain Stedman fortæller, strax med Haanden til Saaret, betragter Blodet, og klavrer under en ynkelig Skrigen op i Træets høieste Top, idet dens Kammerater række den en hjælpsom Haand; der hænger den sig med Halen ved en Green og vedbliver at jamre over sin Skjebne, indtil den endelig, affræstet ved Tabet af Blod, falder død ned for sin Fiendes Fødder.

Den samme Stedman fortæller, at han engang i Surinam havde dræbt en af de sorte Aber, som de Indfødte kalde Micu, og som enten er den samme Art, eller hører til en endnu ikke beskreven, men dog nær beslægtet Art. Da han

befandt sig i en Skov og havde Mangel paa friske
 Levnetsmidler, skød han to af disse Dyr, for deraf
 at lade sig lave en Kjødsuppe; men den ene af disse
 Ubers Afslivelse var forbunden med saadanne Om-
 stændigheder, at han fra den Tid af aldrig mere
 gik paa Ubejagt. "Da Dyret," siger han, "saae
 mig i min Canoe nær ved Flodbredden, standsede
 det og sprang ikke bag efter sine Kammerater; det
 vuggede sig paa en Green, som hang ud over Ban-
 det, betragtede mig opmærksom, og røbede den
 største Nyssgjerrighed, idet det upaatvivlelig ansaae
 mig for en Kæmpe af sin egen Slægt. Tillige
 klappede det stærkt med Tænderne, og bevægede
 Grenen, paa hvilken det med utrolig Anstrengelse
 og Behændighed forstod at holde sig, hid og did.
 Jeg lagde mit Gevær an, sigtede og skød Uben,
 som faldt fra Træet ned i Floden; men jeg ønsker
 aldrig mere at være Vidne til en saadan Scene.
 Den arme Skabning var endnu ikke død, men
 dødelig saaret. Jeg greb den ved Halen, tog fat
 paa den med begge Hænder, svingede den om, og
 slog dens Hoved mod Siden af et Træ for at gjøre
 Ende paa dens Qualer, men den levede endnu be-
 standig, og saa paa mig paa den meest hjertegri-
 vende Maade, og da jeg ikke vidste noget andet
 Middel til fuldkommen at dræbe den, holdt jeg den
 saa længe under Vandet, indtil den var død.
 Dette Optrin sønderrev mit Hjerte; thi Ubens

smaae, døende Dine fulgte mig, og syntes at gjøre mig Bebreidelser lige indtil de lidt efter lidt lufkedes og Dyret var fuldkommen dødt. Fra den Tid af kunde jeg aldrig mere spise Ubekjød, skjøndt jeg saae, at Andre nødte det med Velbehag.”

Kolowayen har hjemme paa Den Ceylon, hvor den, ifølge Percival's Beretning, er overordentlig talrig. Den er saa stor som en af vore større Hunde, og udmærker sig ved et langt, adskilt Haar, som ligger fladt ned paa Panden.

Disse Ulver ere en stor Plage for Landmanden, idet de lige for hans Dine plyndre hans Marker og Haver, og oven i Kjøbet spotte ham. De frarøve ham, som Wolf fortæller i sin Reise til Ceylon, Riis, Frugter og Pnat (en Art Kager, der tilberedes af Biinpalmens modne Frugter), og alligevel søger han ikke at forhindre dette, og forfølger dem heller ikke; ja, det gjør ham endogsaa ondt, naar han seer eller hører, at en Europæer har saaret eller dræbt en saadan Ube. Kolowayen synes at vide, at man saa at sige tillader den Alt; ofte tager den Barnet fra en Gort, striger op i et Træ dermed, betragter det, bringer det ubeskadiget ned igjen, og lægger det hen paa det Sted, hvor den har taget det. Dette anseer man for et godt Varsel for Barnet.

Naar Kolowayens Hun har født, bliver den unge Ube taget i Diesyn af alle tilstedeværende

vogne Uiber, der sætte sig i en Kreds rundt omkring og række hverandre den Nyfødt. Er dette skeet, saa faaer Moderen den igjen, og hun lægger den nu til sit Bryst, hvor den da holder sig fast og begynder at patte. — Naar man har drevet denne Ube op i et Træ og er kommen den paa Skud, saa skjuler den sig mellem Grenene og Bladene; har nu Træet en for den fordeelagtig Dannelsse, saa kan man længe sigte og skyde, førend man træffer den; bliver derimod een skudt og falder ned, saa bliver ikke en eneste i hele Omegnen længere i Træerne, men alle komme ned og søge at redde sig ved Flugten. Man kan ikke jage dem med Hunde, da disse ere bange for dem og løbe bort. Naar Kolowayen seer, at den ikke kan skjule sig i Træet, kaster den Alt hvad den kan faae fat paa ned paa sin Fiende. — Træffer man disse Uiber paa fri Mark, saa finder man bestandig, at de Største af Flokken ere udstillede som Skildvagter, der, saa snart de mærke Fare, opløste et Skrig, hvorpaa hele Flokken iler bort. Den Maade, hvorpaa man bedst kan fange dem, er følgende: man tager en tung Cocosnød, som endnu er i sin Skal, og gjør i den ene Ende af den et Hul, netop saa stort, at Uben kan stikke sin Pote derigjennem; i selve Nødden støder man noget af Kjernen løs og lader den saa blive liggende. Den nysgjerrige og tillige sliske Koloway finder denne Nød, betragter Hul-

let, og opdager Kjernen indenfor; da den gjerne æder denne, saa stikker den Potten ind igjennem Hullet, griber noget af det, som er stødt løst af Kjernen, og knytter Haanden, som den nu ikke igjen kan bringe ud. Nodden bliver hængende ved dens Forbeen, hvilket forhindrer den fra at løbe hurtig, og som en Følge heraf bliver den fangen. Den er ikke saa klog at give Slip paa Noddefjerren, for da at trække sin Pote ud og redde sig.

Idet d'Obsonville omtaler Abernes hellige Opholdssteder i forskjellige Dele af Indien, fortæller han ogsaa, at han paa sine Reiser, saa ofte han fandt Heilighed dertil, besøgte disse gamle Templer for at udhvile sig der, og at hans indiske Paaflødning ikke vakte nogen synderlig Mistanke hos disse Dyr; thi skjøndt de ikke, som han siger, syntes at være opmærksomme, gave de dog temmelig nøie Ugt paa ham. Han saae, hvorledes flere iblandt dem først betragtede ham og derpaa lagde nøie Mærke til de Levnetsmidler, han vilde til at fortære. Deres Dine og Bevægelser røbede stedse Uro, Graadighed og en stor Lyst til at faae i det mindste en Deel af hans Maaltid.

For ved slige Heiligheder at gjøre sig en Morsskab, forsynede han sig altid med en Hob tørrede Erter. Først strøede han nogle paa den Side, hvor Anføreren stod (efter hans Paastand skulde de bestandig have en fornem Abe til Anfører). Denne

traadte lidt efter lidt nærmere og opsamlede dem med Begjerlighed. Han rakte herpaa en heel Haandfuld hen til den, og da disse Dyr i Almindelighed kun saae fredeligssindede Folk at see, vovede Anføreren at nærme sig, men med vaklende og tvivlraadige Skridt, ligesom om den ret omhyggelig gav Agt paa, om han ikke havde noget Ondt ifinde. Derpaa blev den dristigere, greb med den ene Pote fast om Tømmelfingeren paa den Haand, hvori Erterne befandt sig, og spiste med den anden, idet den paa samme Tid bestandig havde Vinene henvendte paa d'Obsonvilles Vine. "Naar jeg — vedbliver Forfatteren — loe eller rørte mig, saa afbrød den sit Maaltid, arbejdede med Læberne og lod en Art Knurren høre, hvis Betydning de lange Huggetænder, som den af og til viste, ret godt forklarede. Naar jeg kastede nogle Erter længere bort, syntes den at glæde sig over, at de andre opsamlede dem, men ofte brummede den ogsaa og foer løs paa de Uder, som kom mig for nær. Dens Skrig og Uro, som maaskee for en Deel havde sin Grund i dens egen Graadighed, røbede dog aabenbar dens Frygt for at jeg skulde benytte mig af deres Svaghed og fange dem. Ogsaa bemærkede jeg, at de, som fik Tilladelse til at komme mig nærmest, altid vare de største og stærkeste Hanner; Ungerne og Hunnerne turde ikke

nærme sig, men maatte hele Tiden holde sig i en betydelig Afstand.”

Den Omhu og Kjærlighed, som Hunnerne i denne fuldkommen vilde Tilstand havde for deres Unger, faldt meget tydelig i Øinene; de holdt dem i Lydighed og under tilbørligt Opsyn. D’Obsonville saae Mødrene give deres Unger Die, kjæle for dem, gjøre dem rene og pille Utoi af dem, og naar hine havde sat sig ned paa Knæ, saae de med Forsnøielse paa deres Ungers Lege. Disse brødes med hverandre, legede Tagfat, og kastede efter hverandre, og naar een af dem begik en ondskabssfuld Streg, sprang Moderen til, greb den med den ene Pote i Halsen, og gav den nogle dygtige Ørefigen med den anden. Nogle af dem smuttede bort; men saasnart de saae sig i Sikkerhed, nærmede de sig i en bedende og indsmigrende Stilling, skjøndt de fort derpaa gjorde sig skyldige i den samme Forseelse; den næste Gang indfandt Moderen sig imidlertid strax ved det første Skrig. Naar hun gik et lille Stykke Vei bort, fulgte Ungerne langsomt bag efter hende; men saasnart hun maatte løbe hurtig, steg de bestandig op paa Ryggen af hende, eller knugede sig fast omkring hendes Bug.

I det Hele leve Ueberne temmelig fredelig med hverandre. Paa de store og frugtbare, men ubeboede Strækninger holde undertiden hele Flokke af forskjellige Arter Pæsfiar med hverandre, uden at

der ved denne Leilighed foresalder nogen Uorden eller Uenighed, og uden at den ene Art blander sig med den anden. Men naar forvorne Omstreifere have Lyst til at prøve deres Lykke paa Steder, som en anden Flok allerede har i Besiddelse, saa forene de sig strax for at gjøre deres Net gjeldende. *Maison p^rè* og sex andre Europæere vare Dienvidner til en saadan Kamp, som opstod inden for Ringmuren omkring Cheringams Pagode. En stor, stærk Ube havde nemlig stjaalet sig derind, men blev snart opdaget. Paa det første Allarmskrig samledes strax en Mængde Hanner, som angrebe den ubudne Gjest. Uagtet denne var langt større og stærkere end hine, mærkede den dog, at den var i Fare; den flygtede derfor op paa Toppen af en Pyramide, som var elleve Stokværk høi, og øiebliklig fulgte dens Fiender efter den; men da den befandt sig øverst oppe paa Bygningen, der endte sig i en smal, rund Kuppel, holdt den Stand, og benyttende sin Stilling, greb den fat paa tre, fire af de Forvorneste og styrtede dem ned. Dette Bevæs paa Tapperhed indjog de Andre Frygt, og de fandt for godt efter megen Larmen at trække sig tilbage. Seierherren forblev der indtil det blev mørkt, og da opsøgte den sig et sikkert Tilflugtssted.

Deres Opførsel mod dem af deres Medbrødre, som ere komne i Fangenskab, er meget mærkvar-

dig. Bliver een lagt i Lænke i Nærheden af dem, saa forsøge de, især naar det er en af deres eget Selskab, en Tidlang allchaande Midler, for at sætte den i Frihed; men naar deres Moie er for-gjæves, og de see, at den med Taalmodighed bøier sig under Slaveaaget, saa ville de aldrig mere, hvis den tilfældigviis skulde finde Leilighed til at undvige, igjen optage den i deres Selskab, men styrte sig over den, og jage den uden Naade og Barmhertighed bort med Stofke.

Deres Tilbøielighed til at stjæle er saa stor, at de, ikke tilfredse med det, som Naturen i Overflødighed skjenker dem i Skovene, hyppig stjæle fra Haver og Huse Alt hvad de kunne slæbe med sig. See de et Barn med Brød eller Frugt i Haanden, saa løbe de strax til, forskrække det og tage Maden fra det. Naar et Fruentimmer tørrer Korn i Selen, hvilket ofte er Tilfældet i Indien, saa koster det hende undertiden megen Umage at holde Aberne borte. Nogle springe omkring og lade som de ville stjæle, og naar hun nu løber hen for at jage dem bort, saa komme andre, som lure paa Leiligheden, frem i en Hast og bemægtige sig Kornet.

D'Obsonville har seet, hvorledes man ved et meget simpelt Kunstgreb fangede Aber, saa listige de forresten kunne være. Jægeren valgte en Plads i Nærheden af deres Opholdssted, og fastgjorde et Robberkar, med en Abning af omtrent to Fours

mer i Gjennemsnit, ved Foden af et Træ; naar dette var sleet, strøede han nogle Korn rundt omkring og gif lidt af Veien. Disse Korn slugte Aberne i sig med Graadighed. Tøgeren bragte flere. Iaar strøede han tredie Gang mange Korn omkring og ind i Karret, ved hvilket fem til sex Snarer vare fastgjorte saaledes, at de krydsede hverandre i forskjellige Retninger. Neppe havde han skjult sig, saa kom adskillige Aber med deres Unger løbende, og stredes om, hvem der først skulde faae noget. De havde meget snart tømt Karret, men deres Hænder vare nu ogsaa fængslede. Tøgeren løb til, førend de kunde sætte sig i Frihed, kastede et Tæppe over dem, og fangede paa denne Maade to Hunner med deres Unger.

Daaben under Linien *).

Der gives paa alle Have visse Steder, hvor de ældre Søfolf, som allerede kjende dem, gjøre de yngre, der for første Gang passere dem, til Gjenstand for deres Drillerier og tvinge dem til hvad de kalde at "hønsse". Tidligere gif der ved denne Heilighed store Misbrug i Svang, men nu er dette

*) Efter Dr. H. Gråfe.

ffjeldnere Tilfældet. Slige Steder ere f. Ex. Den Bornholm i Østersøen, Den Helgoland i Nordse-
 søen, Fyrtaarnene paa Portland og Landsend i
 Canalen, Hekla paa Island, Vendekredsen, Den
 St. Helena, Equator eller Linien o. s. v. Sæd-
 vanlig er den hele Høns=Ceremonie meget simpel
 og for det meste afgjort i nogle faa Minuter. Man
 fører den Mand, som første Gang seiler forbi et
 af disse Steder, op paa et Standpunkt, fra hvil-
 ket han beqvemt kan oversee Gjenstanden, hvor-
 paa man noie betegner ham denne, medens han
 bliver trukken dygtig i Ørene. Ved denne Leilig-
 hed siger man omtrent:

See nu fremad med Forstand!
 For dig ligger Helgoland!

Den saaledes Omvendte betragter nu Lin-
 gen med Opmærksomhed, nikkter med Hovedet og
 siger:

Nu har jeg seet det nok saa net!
 Tak skal I, Gudsfolk, ha' for det!

Men glemmer han dette Svar, og yttter han
 sin Forundring over hvad han seer, eller Smerte
 over at man trækker ham i Ørene, saa begynder
 Ceremonien forfra. Det mærkeligste af disse Ste-
 der er imidlertid Equator eller Linien.

Stigende op paa Skandssebeklædningen eller
 fiddende paa Skandsens Kanoner søgte Officererne
 paa "den skønne Gabriele", en smuk, let Fregat

af første Rang, Solens Middagshøide, for efter Bredeberegningen at bestemme, hvor langt Fartøiet endnu var fra Linien eller Equator. En varm, træg Luftning vuggede Skibet under alle dets Seil en stille, hed Dag paa det blaae, glimtende Hav. Paa en selsom Maade fyldte af den ustadige Vind floge Seilene, der stode over hverandre lig hvide Bannere, i uregelmæssige Mellemrum mod Masterne, og bragte disse til at knage i deres Tallier. Søen, som gik noget huul, rullede undertiden store Bølger, hvis skummende Hoveder brøde sig i funklende Perler mod Fartøiets Sider, og den doovne Fregat, der saaledes blev vugget af Vindens og Søens Luner, syntes ret at finde Fornøielse i at skuffe de utaalmodige Officerer, som et behageligt Hverv kaldte til den skønne *De Sanct Maurice*.

"Funden!" raabte den første Lieutenant, idet han holdt Instrumentet, hvormed han havde observeret Solen, og som kastede dens Straaler tilbage fra det blankt polerede Kobber, rettet mod Horizonten. — "Styrmand! Breden!" tilføiede Officeren, idet han gav Styrmanden den fundne Middagshøide.

I dette Øieblik kom to Fruentimmerhoveder tilsyne under det Kobbertag, som førte til Chæf-Rahytten.

"Kan man allerede see Linien, Herr Officer?" sagde den ene Dame, idet hun kom heelt

freim og nysgjerrig strakte Halsen hen imod den nærmeste Stykport.

"Der kommer Chesen med sin Riffert; han vil forsøge paa om han kan opdage den, min Frøken. Jeg troer nok, efter den umaadelige Hede, vi have haft et Par Dage, at vi maae være i Nærheden af den; naar man opdager den, skal jeg lade Dem underrette derom, det kan De gjøre sikker Regning paa."

Den unge Pige og hendes Pedsagerinde steg igjen ned, medens Officererne loe over de straffels Frue ntimmers Tryghed og lagde Instrumenterne i deres Kasser, som de leverede Styrmandene. Lyden af den store Klokke tilkjendegav, at Vagten skulde afløses og Mandskabet hen at skaffe.

"Baadsmænd!" sagde Fregattens Lieutenant til en gammel Sømand, hvis Forretning ombord betegnedes ved en Guldtresse om Kraven paa hans Trøie og en Sølvpipe, som hang ved hans Bælte, "lad Alting gøres parat til Daabss-Ceremonien! — Vi have en halv Snees unge, uerfarne Folk om Bord; Klokken 4 skulle alle Mand være paa Dækket; indtil den Tid maa I tage Eders Forholdsregler, og sørg nu for, at man kommer til at more sig."

"Mere forlanger jeg ikke, Herr Lieutenant! Men der er nu ogsaa, med Deres Tilladelse — naturligviis bestandig med den Respect, man er

Damerne skyldig — to Frosener, som jeg nok havde Lyst til at vaske lidt.”

”Vi vilde see, hvad der er at gjøre, Labiture! Besorg nu Alt til den Tid, og lad idag baade til Middag og Aften give en dobbelt Ration Vin.”

Paa den gamle Baadsmands lange, zittrende Sted i Piben, ved hvilket han sendte det tjenstgjørende Mandskab ned i Rummet, kunde man godt mærke, at hans Læber vare stærkt fortrukne af et velbehageligt Smil, ligesom ogsaa hans Blik syntes at tilkjendegive Tilfredshed.

Man spiste. Saasnart Maaltidet var endt, tog Labiture fat paa Arbeidet. Et Slags Alter, hvis Underlag var dannet af Tønder, Arer og Planker, reiste sig ved Foden af Stormasten. Stilladsen blev bedækket med Flag af alle Farver, som vare tagne af Overstyrmandens Kiste; gamle Tallieblokke, i hvis tre Huller man stak Lys, forestillede Candelabre; fire smaae Billeder, som ellers prydede Skibsrummet, bleve anvendte til Alterets Udpyntning; de forestillede Europa, Asia, Afrika og Amerika. Joier man nu hertil hele Bundter af Sabler, Stridsøxer, Pistoler, udskaarne Paapiirzirater, der med Naale vare heftede fast i Randen af Flagene, og endelig de brogede Farver, der gave alle disse Ting et forskjelligt Udseende, saa har man et Omrids af dette Mesterværk, hvis Bygmester, Labiture, ikke bildte sig lidt ind deraf.

Under eet eller andet Paaskud havde man forbudt Passagererne og Alle, som første Gang gennemkrydsede disse fabelagtige Farvande, at sætte Foden paa Fregattens Dæk. Alligevel vilde de dog, dersom de blot et Dieblif havde henvendt deres Opmærksomhed paa det, som foregik ovenpaa, have indseet, at det var noget ganske Andet, end de sædvanlige Forretninger, der satte Mandskabet i en saadan Bevægelse og Virksomhed; de havde kunnet høre Matroserne, som gik forbi Kabytsdøren, yttre sig paa en spøgelsesfuld Maade om Høitideligheden, som man foranstaltede til deres Fornøielse.

"Herr Capitain!" sagde den ene unge Dame til en af Fregattens høiere Officerer, "vi ere blevne meget rystede i Nat. Er det Nærheden af Linnien, som vi komme over eller under — jeg veed det ikke saa rigtig —, der har sat Skibet i Bevægelse; Gud, jeg har ret været bange; thi jeg troede, at vi imorges skulde have fundet det reent i Stykker, saaledes har det knaget hele Natten."

"O, ja," tilføjede den anden Dame skjelmst, "det er mig langt fjærere, saaledes som Skibet nylig gik, da Capitainen taledes med det andet Fartøi; dengang gik det paa tvers; man bliver da ikke saaledes rystet; men saadan paa langs, som nu" — et langt gjennemtrængende Stød i Piben satte i dette Dieblif de to unge Piger i en saadan Døds-

angest, at de skjælvede over hele Legemet. Baadsmænd Labiture gav igjennem Rugen Tegn til at Matroshoitideligheden skulde begynde.

"Alle Mand op!" skreg han med kraftig Stemme.

Neppe havde de to unge Piger fattet sig efter deres Skræk, førend den næstcommanderende Officer underrettede dem om, at man nu var kommen til den med saa megen Længsel forventede Linié, og at de kunde see den, naar de steg op paa Dækket, som var indrettet til at modtage dem og de andre Passagerer. Det var et ret besynderligt, udtryksfuldt Billede, som Skandsen paa den skjønne Gabriele nu frembød: dette selsomme Alter, der lænede sig til Stormasten, hvis Storseil var taget ind; det unge Mandskab, som var steget op i Vandsterne eller opstillet bag ved Skuepladsen for Cereemonien; foran Alteret et stort Kar, fuldt af Søvand og bedækket med et Brædt og et stort Flag; rundt omkring en halv Snees Personer, udpyntede paa en phantastisk Maade; alt dette dannede en Sammenstilling af Ting og Væsener, som gjorde et forunderligt Indtryk paa Passagererne, men især paa de to unge Piger, der vare langt fra at have ventet et saadant Syn. De forskandsede sig bag ved Fregattens gamle Overlæge, som under deres Søsng havde givet dem Citronsaft og Mavedraaber fra sit Apothek. En af dem havde sat

Foden paa Trappens første Trin, nysgjerrig og frygtfuld, det stakkels Barn! Nu knaldede Geværerne bag ved Alteret, som pludselig blev indhyllet i Røg; fem eller seks Raabere frembragte ubekjendte Ord og Toner, en selsom Hagel faldt paa Officerne og de Reisende, som stode paa Skandsen; imidlertid forhindrede en forsigtig Socadet, der havde taget Plads paa Kabystrappen, Fruentimmerne fra at udsætte sig for dette Elementernes kunstige Oprør. Høitideligheden tog sin Begyndelse. Fra Gruppen for Alteret og igjennem Røgen af de gjentagne Geværskud fremtraadte en Olsding, belæst med Skindet af en Bede, sammensyede Flag, ufuldstændige Uniformstykker, og med en uhyre stor, hvid Paryk paa, som tilligemed et langt, graat Skjæg omgav et Ansigt, der søgte at paatage sig en alvorlig og vigtig Mine. Ved Siden af denne fornemme, brogede Skikkelse fremtraadte med megen Grazie det hede Climas Dronning, en ung Matros, livlig som en Ual og ganske net iført en Art Fruentimmerdragt. Bag ved disse Hovedpersoner bevægede sig et talrigt Følge af Fordømte, Dæmoner og Havguder, Alle sværtede med Tjære, Nogle heelt overstrøede med Tjære og prydede med Kjæder fra Kabyssen, hvilke de rystede paa en særdeles behagelig Maade. Nogle svingede Baadshager, Harpuner og Skjodgasser omkring i Luften; Andre vare oversmurt med alle

de Farver, man havde kunnet finde ombord, havde Horn i Panden, og vare halv nøgne. Disse Sidste forestillede Syndere, undregne fra Helvede, hvor til de vare blevene fordømte, fordi de havde unddraget sig Liniers hellige Daab, og de syntes med Blik og Gebærder at true Passagererne, som vare retirerede bag ved Officererne og just ikke vare ganske rolige med Hensyn til Slutningen af dette forunderlige Skuespil.

Optoget nærmede sig de omkring Rattet forsamlede Officerer; en stærk Piben, man vidste ikke, hvorfra den kom, paabød pludselig Mandskabets Hvijsen og Følgets Glædesudbrud Tausked; Fader Linie traadte alvorlig hen til den Officør, der stod nærmest, og sagde langsomt disse mærkelige Ord:

”Hvor er Ederes Chef?”

Denne traadte frem.

”Oho!” raabte Guden, ”det er ikke første Gang, vi mødes her; det er en af Oceanets gamle Dreng, som allerede flere Gange har gennemkrydset mine Stater.”

”Det er virkelig allerede meget længe siden, min Fader, at jeg første Gang modtog Bødselsens og Liniers hellige Daab; men min Fregat, der kommer lige fra Cherbourgs Værfter, er endnu ikke bleven vødet af Ederes ærværdige Hænder; ogsaa har den Nogle ombord,” tilføiede

han, idet han vendte sig til Passagererne, "for hvilke jeg til deres Sjæls Frelse ansøger Ederes Godhed om en tilstræffelig Daab for Legemet."

"Belan, Capitain, da De selv forlanger denne Daab for Deres skjønne Fregat og Deres elskværdige Passagerer, saa ville vi, om det saa behager Dem, skride til Ceremonien, idet, hvad den skjønne Gabriele angaaer, dens Navn og Alder saavel som Datum, paa hvilken den traadte ind i mine Stater, og Listen paa Passagererne skal blive indført i Linies store Bog, som min Secretair fører. Skriv, Secretair!"

Den af Guden Betegnede nedskrev i en gammel Bog de Oplysninger, som en ung Officeer meddeelte ham.

Imedens dette stod paa, satte Toget sig i Marsch til Fartøiets Forstavn. Figuren, som prydede den, blev rigelig overøst under Mandskabets tumultuariske Skrigen og en ny Beværsløbs Knalden; men den usynlige Piben lod sig atter høre, og Fader Linie steg, efterat han ved et Vink havde paabudt Tausshed, op paa en Kanonlavet, og gennemløb, idet han flere Gange strøg sit hvide Skjæg, med Vinene et Papiir, paa hvilket en ung Cadet havde nedskrevet en lille Tale. Derpaa overleverede han det til en Skibsdreng, og begyndte nu med en stærk, men hæs og utydelig Stemme:

”Mine Børn!

Ved Verdens Skabelse eller dens Omdannelse maatte Solen, hvem det var overdraget at oplyse Jorden, i Begyndelsen løbe om den i en lige Linie, og det er denne Linie, som I kalde Equator; men neppe havde den een Gang tilbagelagt denne Vej, saa opsendtes der fra alle Kanter Klager og Bønner til den Evige. Under Linien var altfor stor Hede, ved Polerne altfor vedvarende Kulde til at man kunde holde det ud; her Dag uden Nat, hist Nat uden Dag, paa det ene Sted altfor meget Lys, paa det andet fuldkomment Mørke. Alt dette blev omhyggelig veiet i den guddommelige Vægtstaaal, og Solen fik Befaling at fordele Lys og Varme mere klogelig.” Her gjorde den gamle Tobakskraaer en Pause, og da hans Hufommelse begyndte at svigte ham, talede han nu videre, alt eftersom det randt ham i Tanker.

”I have, mine Børn, hørt tale om Phaëton, Solens foregivne Søn, der en Dag vilde styre sin Faders Vogn og derved kom galt afsted, som man fortæller. Men dette Rygte blev kun udspreidt for at opretholde den Afgtelse, der tilkommer den skjønne Stjerne; thi i Virkeligheden var det Solen selv, som en Dag forvildede sig paa de ubekjendte Veie og gav Anledning til nye Klager. For at afhjælpe disse, blev der afstøkket en ny Bane, Ekliptiken; man skabte to Tvillinger, VendeFred-

sene, som man placerede i lige Afstand fra Polerne, og Solen maatte —"

"Du er en gammel Sølhund!" skreg En fra den tætte Hob, som bedækkede Bakken (Forenden) paa Fregatten, med en Stemme, lige saa klar, som Gudens. Da lød et overgivent, bedøvende Hurra; selv Chefen, der indtil dette Dieblik havde troet at burde vedligeholde samme Alvorlighed som Prædikanten, brast nu i en lydelig Latter. Den ærværdige Gud, der under sit Skjæg af Hør ikke ganske havde kunnet skjule den Grinen, som fortrak hans Kinder, lød nu sin Lystighed uhindret bryde frem; forresten var han maaskee slet ikke vred, den Gamle, fordi hans Tale, som rigtignok var begyndt, men endnu ikke endt, blev afbrudt. Der herskede altsaa et Dieblik stor Uorden paa Bakken, uden at Passagererne, og især de to unge Piger, havde noget Begreb derom, thi for Skibsfolket er denne Daab, denne diebliflige Glæde, som afbryder dets moisommelige Livs sædvanlige Ensomlighed, en høist lykkelig Begivenhed. Optøget antog endelig igjen sin alvorlige Mine og vendte sig mod Skandsen. Her stillede Matrosguden sig ved Alteret, og hans Gemalinde ved Siden af ham, Begge omringede af deres Dævlelegion. Fader Linie vendte sig til Chefen: "Den skjønne Gabrielle, som jeg for første Gang har den Fornøielse at modtage i mine Stater, skal i Fremtiden være

en Gjenstand for min høist faderlige Omhu; hende skulde aldrig hine hvide, forræderiske, ofte saa besværlige Skyer true, hun skal have rigelig Regn til sit Mandskabs Bederqvægelse, og Vindstille netop saa meget som nødvendigt, forat hun, hvergang hun gjennemkrydser mine Stater, kan nyde en Smule Fornøielse ved at besøge dem. Hun skal holde sig over Bølgerne som den hvide Maage, der udbreder sine Vinger for den friske Kuling. Hun skal skyde frem for Vinden som Albatrossen, og lig den skal hun gribe i sine Kloer, hvad hende lyfter."

Og paa Talerens Bink grebe to af de tjærede Djæule fat paa en af Passagererne, som, for bedre at høre Fader Linies Tale, havde nærmet sig det skjebnesvangre Vandkar altfor meget.

"Fader os begynde, min Søn," sagde han til denne, som meget ugjerne fandt sig i Forberedelserne til Høitideligheden; "De seer, hvad det koster, naar man søger at unddrage sig en Skif, som fra de fjerneste Aarhundreder har udgjort den skjønneste Deel af min Hæder."

Og den gode Mand betegnede Martyren med sit Blik den Flok af Dæmoner, som udgjorde hans Følge.

De Omkringstaaendes Hvijsen og undertrykkede Latter gav den stakkels Reisende Haab om at slippe taalelig fra den Daab, man havde for med

ham, og med en halv resigneret, halv ængstelig Mine satte han sig paa Brædtet, som var lagt over det med Sovand fyldte Kar. Neppe befandt han sig der, førend Ypperstepræsten, som var traadt hen til ham, strøg ham med Haanden over kinderne og Næsen. Tjære, Kridt og Sod vare de Ting, hvormed hans Ansigt blev oversmurt; Legemet derimod blev rensset i Karrets Vand, da en Dæmon paa et Tegn af Fader Linie trak Brædtet bort, som laae over Karret. Dette var endnu ikke Alt; sef Spande Vand styrtedes over Hovedet paa ham, og ved enhver Anstrengelse, som den Ulykkelige gjorde for at komme op af det frygtelige Kar, stødte vældige Næver ham igjen ned i det, og nye Vandstrømme styrtede ned over hans Legeme. Uandeløs, ude af Stand til at fremsføre et Ord, kæmpede det stakkels unge Menneske mod det Element, hvormed der blev drevet saa stort Misbrug, og naar undertiden hans Bødler, udmattede af deres Glædesruus, bleve trætte af at holde ham fast i Badet og det lykkedes den stakkels Djævel at bringe sit Hoved og en Deel af sin K. op over Randen, saa tvang en Straale fra Brandspriiten ham til atter at søge Beskyttelse i Karret. Men hvorfor havde ogsaa denne Passageers Hund om Morgenens før den store Daab med sin Hale væltet Fader Linies Biinration.

Og de to unge Piger! Hvor de loe og skjælvede paa eengang, da dette Forspil ogsaa syntes at true dem. Raden kom til en Unden. Dørene til Kåhytten, Batteriernes Luger, Alt var blevet tilspærret, forat intet Offer skulde undslippe. Paa Nogle lod man sig nøie med at helde et Par Glas Vand, idet man indviede dem ved at berøre dem med et Stykke sværtet Læder; disse havde ikke tidligere paadraget sig Skibsmandskabets Uvillie, og det kom dem nu tilgode. Ogsaa flere Matroser maatte for første Gang modtage Liniens Daab. Men det, hvorpaa Alle ved den hele Fest vare meest forhippede, var den Scene, som de to Fruentimmer skulde give Anledning til, og de anede sikkerlig allerede selv, at Raden ogsaa vilde komme til dem at spille deres Rolle. En Cadet nærmede sig de unge Piger og viste dem Foranstaltningerne til Cereemonien.

”Hvorledes, min Herre? Det vilde jo være forfærdeligt!”

”Ingen, mine Damer, tør unddrage sig de Rettigheder, som tilkomme Liniens Gud, og hvor lidt det ogsaa er, saa er det dog uundgaelig nødvendigt.”

”Hører De det, Capitain?” sagde Damerne bønlig.

”Herren har Ret, De veed ikke, hvilke Ulykker De kunde fremkalde over vor Reise, dersom De

ikke vilde opfylde en saa simpel Forpligtelse, og saa ubetydeligt det ogsaa er, maae De dog tillade, mine Damer, at man meddeler Dem Ret til i Fremtiden ustraffede at gennemreise disse Farvande."

"Belan, jeg vil paatage mig Uleiligheden," sagde den gamle Overlæge, til hvem Pigerne bestandig havde holdt sig, "af mig har De Intet at frygte." Med disse Ord tog han et Fingerbøl op af sin Lomme og dyppede det i en Vandspand, som en Sømand ved Siden af ham holdt i Haanden. Opmuntrede og beroligede af Lægen, lode de to unge Piger deres Hænder binde et Stykke op paa Mesanmasten, og en Tragt, som blev stukken ned i Ermerne, skulde modtage den lille Befugtning, som var dem lovet, da Cadetten, som havde skjult sig bag ved Masten, bemægtigede sig Spanden, og heldte alt Vandet, som var i den, ned i Ermerne paa de to Offere, hvis Skrig blev overdøvet af det strøende Udbrud af den almindelige Glæde, som denne Spøg fremkaldte blandt Mandskabet. Ganske gjennemblødte bleve de endelig løste fra Masten af deres gamle Beskytter, Overlægen, og bragte ned i Kahytten.

Herpaa begyndte blandt Skibsmandskabet en sand Kamp, der bragte en Generaldaab saavel over Rekruterne som over de gamle Søfolk. Officererne, der havde trukket sig tilbage paa Skandsen, saae til, og opmuntrede Matrosernes Lystighed

ved deres egen; ogsaa var Glæden fuldkommen, og indtil det Dieblif, da der skulde spises til Aften, havde Baadsmænd Labiture al optænkelig Umage med den ene Time efter den anden at faae Manden ved Roret og Vagten afløst. Om Aftenen, under den første Vagt, var Vinden svag, Himlen klar og blaa og ganske oversaaet med funkende Stjerner; Bølgerne pladskede lydelig mod Fregattens Bug, og et langt Slør af Skum omgav Fartøiet og udbredte sig over den gylgende Glade, der var lige saa blaa som Himlen. Den fuldkomne Rolighed herskede i Atmosfæren, og Seiladsen var næsten ikke forbunden med nogen mærkelig Bevægelse. Men var Skandsen paa Fregatten, og Havet, som den saa sagtelig gled hen over, rolige og stille, saa var dette ikke Tilfældet med Bakken og en Deel af Batteriet, hvor endnu alle de til Ceremonien hørende Redskaber og Matroserne, som havde fornoiet sig dermed, laae i et Virvar imellem hverandre. Noget Berusede skreg endnu med høje og uforstaaelig lallende Stemmer, efterat Dands og Spil havde gjort en larmende Ende paa den tumultuariske Dag. Et Bal havde fundet Sted midt paa Oceanet, over Havets Afgrund, et Bal, hvor man hvert Dieblif kan vente at høre huult tordnende Bølgers Musik, ledsaget af Stormens vældige Stemmer, af Vindens Hyl i Lougværket. — Men Musikkens Toner vare omsider

gaaede under i Udmattelsens Slummer, og Bedøvelse var fulgt paa Festens vilde Glæde.

S ø r a v n e n .

Den i Stralsund i Aaret 1832 udkomne Tidende Sundine indeholder følgende interessante Meddelelse: "I dette Aars Foraar, i Midten af April, viste der sig et stort Antal Søravne *) paa en Bjergspids af Rügen, kaldet "der Drigge." Denne ved to smaae Fjorde udhulede og efterhaanden bortfkaarne lille Ø ligger sydøstlig bag Stralsund og Dänholm i et af Strædet imellem Pommern og Rügen dannet Bassin. Ved sin Begyndelse er den smal, dens Længde udgjør omtrent en halv Miil, og dens Fladerum maaskee halvanden hundrede Tønder Land. Den ligger noget høi, men har dog en jevn Jordbund, og bærer vundige, tætte Skove, med Ege- og Elletræer af rank Væxt. Fortrinnsviis paa hele Rügens Land have Søravnene valgt dette Sted til deres Sommerophold, og her igjen kun et eneste Stykke Skov til at bygge deres

*) Maaskee den samme Fugl, der ogsaa kaldes Skarv, Strandrav, Halekrage; (*Pelecanus carbo.*)

Reder i, der udmærker sig fra de andre Partier ved tæt Underfky og en stærk Trævært.

Ved deres Ankomst begyndte Søraavnene med at fordrive og udrydde Heirerne, som hidtil aarlig havde bygget og boet i bemeldte Stykke Skov, og byggede derpaa deres utallige Reder i de høieste Grene af Ege- og Elletrær, meget fredelig ved Siden af hverandre. Disse Reder vare ene og alene af Tjørneqviste, meget høie og dybe. I Sommerens Løb yngede de tre Gange, og lagde 4 til 6 Æg, af Størrelse som Vildændernes og af bleggrøn Farve. Hele Dagen sværmede de flokvis omkring paa Fiskefangst, og de stralsundste Fiskere, som ofte have seet paa dem, kunne ikke noksom klage over den Skade, de tilføie deres Revirer, som de true med aldeles at ødelægge. De ere de flinkeste og dueligste Fiskeranere, svømme saa utrolig hurtig paa Vandet, at der endog dannedes Bølger derved, dykke tilbunds som Sælhundene, og tilbagelægge en saadan Strækning under Vandet, at man maa forbauses derover. Man seer dem komme op med en svær Gjedde eller Ual i Mæbet, slugte den, flyve hjem og vende tilbage igjen, og derhos ere de saa graadige som en Uls, og saa vimse som Myrerne.

I den Deel af Skoven, hvor de havde deres Reder, fandt man hyppig Ual og Gjedder af betydelig Størrelse, som de havde tabt og formedelt

den tætte Underffov ikke igjen kunde opføge. Paa Alene var Hovedet ofte forraadnet, medens Halsen endnu rørte sig, og dette forklare Fisserne saaledes, at Fuglene begynde at sluge alle Fiske fra Hovedet, og at altsaa dette strax bliver begravet i Maven, medens den anden Deel af Fiskene bliver i Kroen, og at de i Reden hos Ungerne give hele Fisken fra sig igjen, ligesom Pelikanen; men Hovedet er da tildeels opløst af Mavens Hede og Bevægelse.

Ungerne, af hvilke adskillige levende Exemplarer forefindes i Stralsund, vise sig lige saa graadige som ondskabsfulde, sluge i et Nu forholdsmæssig meget store Fiske, og fare strax i Ansigtet paa Mennesket; i Særdeleshed rette de deres Angreb mod Vinene, og ere desaarfsag meget farlige for Børn. De Gamle, med deres store, skarpe Næb, binde kjæft an med den stærkeste Rovfugl, og flere Personer saae blandt Andet paa "Driggen," hvorledes en Sørav og en Kongeørn kæmpende faldt ned fra Luften og bedes rasende omkring paa Jorden. Uagtet hele Brystet var revet op paa Søravnen, og Indvoldene endogsaa hang ud paa den, kunde Ørnen dog ikke fuldkommen betvinge den, og tog Flugten efter en frugtesløs Anstrengelse, hvorpaa Søravnen sank død om. Paa en vingestudt Sørav hidsede man to Grævingehunde, som dog snart forlode den; hvorpaa

man drev to falkunſke Haner løs paa den, der ogsaa ſtrag angrebe den; men den forſvarede ſig ſaa tappert, og beed ſig ſnart faſt i den ene Falkun med et ſaadant Raſerie, at man maatte brække Næbbet op paa den, hvorefter den blev dræbt.

Skjondt Søravnene have været i Luſindviis paa Driggen og formeret ſig i Luſindviis, ere de dog for nærværende Tid (Eſteraaret 1832) alle dragne bort, og ſamle ſig i Egnen af Barhøſt ved Strandbredden, for at tage deres Flugt over Havet. Paa Driggen ere alle de øverſte Grene af Træerne i det Stykke Skov, hvor de have havt deres Neder, gansſke nøgne af at de have ſiddet derpaa, og ſee ud, ſom om de vare gnavede af Orme; al Underſkoven ſynes ligesom overfalket af deres hvide Excrementer. Selsomt er det i og for ſig, at en Søfugl med Svømmefodder ſidder paa høie Træer og bygger Rede i dem. Søravnene have aldrig ladet ſig ſee paa Kyſterne af Ny=Forpommern, og en 80aarig Overforſter, ſom har været 60 Aar i Embedet paa Dorſten, og har ſtudt og udftoppet utallige Søfugle paa denne ſkovrige Ø, forſikkrer, at han ikke en enefte Gang har ſeet blot en Fjeder af dem.

Hvad Søravnens Skabning og Udſeende angaaer, da ligner den i alle Maader Afbildningen af den chineſiſke (Cormoranen), ſom man i China bruger til Fiſkfangſt. Den er af Størrelſe ſom

en halvvoxen Gaaß, har et meget langt Ravnæ-
 næb, der foran er ombøiet og meget skarpt, et Un-
 dehoved, en lille, umærkelig Tunge, og under
 Svælget en Pung, ligesom Pelikanen, en Svane-
 hals, der, naar den sidder, altid hviler paa Ryg-
 gen, blaae Pupiller, en afrundet Hale, sorte,
 fuldstændige Ravnefodder med fire Tæer, af hvilke
 den bageste er ganske indadbøiet, og som ere forsy-
 nede med en Svømmehinde. Dens Grundfarve
 er sort, men spiller i det Brune; hos nogle er Bry-
 stet hvidagtigt. Fra Landravnen adskiller den sig
 kun derved, at den er tre Gange saa stor og ti
 Gange saa graadig, og at den henter sin Føde fra
 Vandet. Denne hyppige, rigelige Føde er vel og-
 saa Grunden til at den yngler tre Gange om Aaret.
 — Om forresten denne Fugl virkelig er den chine-
 siske Søraavn, eller den almindelige, der ifølge Skip-
 peres og en i det høie Norden bekjendt dansk Mands
 Udsagn hyppig skal opholde sig paa Kysten af Norge
 og bygge Rede i Klipperne der, turde være saa me-
 get vanskeligere at bevise, som den her ganske for-
 negtede sin nordiske Natur og byggede Rede i de
 høieste Egetræer.”

Duejagt ved Neapel *).

Da jeg første Gang afreiste til Neapel, for at see de gamle Templer i Pæstum, bemærkede jeg ved Byen La Cava, der ligger i et Bjergpas, talrige høie og smalle Taarne, lig de tyrkiske Minarets, der stode paa Bjergene. Jeg spurgte efter deres Bestemmelse, og erfarede, at i September og October de vilde Duer (palombe), naar de trække til andre Egne, flyve i store Masser gennem dette Bjergpas; da stige erfarne Folk med Slynger og store, hvide Stene op paa Taarnene; store Net blive opstillede under Træerne i Nærheden, og Bevogtere staae paa de høieste Tinder af Bjergene, for med et Horn at underrette Slyngekasterne om Duernes Ankomst. Naar disse ere komne i Nærheden af Taarnet, kaste hine Folk en af de hvide Stene saaledes hen foran Duerne, at den falder ned i Nærheden af Nettet; saasnart Fuglene see Stenen falde, styrte de efter den, og blive da paa eengang i stor Mængde fangne i Nettet. Disse Folk ere, som jeg erfarede, saa behændige, og denne selsomme Maade at fange Duer paa af en saadan Virkning, at man ofte paa een Dag fanger tohundrede Par ved eet Taarn. Jeg havde rigtig nok ofte seet Bagtler blive fangne i uhyre Net,

*) Efter Dr. Diezmann.

som vare opstillede fra den ene Side af et Bjerg-
pas til den anden, jeg havde ogsaa selv meret mig
dermed paa Bakkerne bag Sorrento og paa den
klippefulde Ø Capri, men denne Fuglefangst var
mig ny.

I det næste Aar, da jeg atter befandt mig i
La Cava, havde jeg Leilighed til at see denne Jagt-
fornøielse. Det var en behagelig, livfuld Scene.
Saasnart de ikke ubehagelige Toner af Røghornet
løde fra de høieste Bjergtoppe, gjorde Slyngeka-
sterne paa Spidsen af de høie, smalle Taarne deres
Slynger tilrette, og speidede opmærksomt omkring,
for at see, hvad Kant Duerne kom fra. Stun-
dom undgik Fuglene eet, to, tre og flere Taarne,
men kom dog endelig for nær til det sidste, til at
de kunde undgaae at blive narrede. Da blev den
hvide Steen slynget hen foran dem med stor Kraft
og uden at forseile Maalet, og efter en kort Kreds-
flugt i Luften skød Duerne med Lynets Hurtig-
hed ned paa det farlige Sted, hvor Stenen var
falden, og bleve hildede i Garnene. Ved hver
Fangst opløstede Folkene paa det heldige Taarn et
Grydeskrig. Mange Beboere af den nærliggende
Stad og af Landsbyerne ved den stode paa de om-
kringliggende Bjerge, for at see paa denne besyn-
derlige Jagt.

En Drns mærkelige Dødsmaade.

Den følgende Begivenhed anmeldes i Magazine of Natural History fra Selkirkshire.

Noget Arbeidere vare sysselsatte paa en Eng ved Chapelhope med Hø høsten, da de saae en Drn stige op over Toppen af de Bjerger, der omslutte hiin lille Dal. Dette var ikke noget Sjældent; men der ligger noget saa Imponerende, saa Majestætisk i denne ædle Fugls Flugt, at den altid fængsler Opmærksomheden, naar den i mindre Kredse hæver sig i Luften. De, som iagttog den, bemærkede snart, at der maatte foregaae noget Selsomt med Fuglen. Den slog heftig med Vingerne, og gjentog denne Bevægelse meget hyppig, som om den blev sat i Frygt og Skræk af Noget; ogsaa syntes dens Kraft meer og mere at tage af. Folkene anstillede alle Slags Formodninger derom, og holdt bestandig Die med Drnen, indtil den næsten ikke mere var synlig. Saa Dieblik efter saae de den atter tydeligere, og overbeviste sig om at den dalede, eller rettere sagt faldt ned, og virkelig styrtede den lidt efter ned ikke langt fra Tilskuerne, som strax ilede derhen. Ved deres Ankomst saae de en Bæsel med en lang, sort Hale springe ned af Fuglen og med den Kjeft, som udmærker denne Dyrart, sætte sig paa Bagbenene lige for deres Pine, lægge Forpoterne forsviis over

Snuden og derpaa sagte smutte ind i et nærliggende Krat. Luftens Konge havde ophørt at leve, og var ganske bedækket med Blod, saa at Alle vare enige om, at Væselen maatte være Morderen.

Denne Historie — vedbliver Fortælleren — kunde jeg i lang Tid ikke rigtig troe, indtil for kort siden en Ven fortalte mig noget Lignende, hvortil han selv havde været Dienvidne. Jorden var bedækket med et tyndt Sneelag, og min Ven fandt paa Veien til en af sine Hyrder Sporet af en Væsel, som man let kjender paa de smaae Poter og de lange Spring. For Voiers Skyld fulgte han nogle Dieblig Sporet hen over Bjerget, indtil han kom til et Sted, hvor to Urhaner havde siddet. Her ophørte Sporet aldeles, og da min Ven heller ikke saa noget Hul, kunde han ikke forklare sig Sporets pludselige Forsvinden paa anden Maade, end at Væselen var sprungen op paa en af Fuglene og havde ladet sig bære igjennem Luften af den. Da min Ven er en meget nøiagtig og skarpsindig Jagttager, tvivler jeg aldeles ikke om at det forholder sig saaledes. — Væselen vidste ret godt hvad den gjorde, og blev siddende paa Hanen indtil den faldt, ligesom Tilfældet var med Ornen.

En Hunds Trofskab og Klogt *).

Der kunde være forløbet omtrent et Aar efter at Trediveaarskrigen var endt, da der en Dag kom en Karreet kjørende til Feldtmarschal Grev von Torstenson's Pallads i Stokholm — hvor han efter sit seierlige Tilbageog fra Tydskland var af den svenske Dronning Christina bleven udnævnt til Statholder —, og en Tjener anmeldte den böhmiske Grevinde von C*. — Grev von Torstenson lod hende byde Velkommen, hvorpaa Grevinden steg ud af Vognen og gik ind i Palladset, ledsaget af en simpel svensk Mand, som bar en lille Hund under Armen. Statholderens Tjenere prøvede rigtignok paa at forbyde denne Ledsager med samt hans Hund at træde ind; men Grevinden forlangte udtrykkelig, at baade han og Hunden skulde følge ind med, da hun netop for Hundens Skyld var kommen i Strid med denne Mand, og nu havde ifinde at anmode Statholderen om at afgjøre Sagen. Efter at være modtaget af Grev Torstenson paa den meest forekommende Maade, undskyldte hun sig først i Unledning af sit besynderlige Følgeskab, og erklærede derpaa, at hun maatte udbede sig hans Bistand imod dette Menneske, der havde negtet

*) Efter C. E. v. Houwald.

at ville tilbagegive hende en Hund, som man under Krigen havde frataget hende paa hendes Godser i Böhmen, og for hvilken hun nu, da hun tilfældig havde fundet og kjendt den igjen, allerede havde budet ham en Erstatning af sex Caroliner.

Statholderen spurgte derpaa sin Landsmand, der tjente som Gaardskarl i det Gjestgiversted, hvor Grevinden var stegen af, paa hvad Maade han var kommen i Besiddelse af Hunden, og af hvad Grund han ikke vilde sælge den for en saa uforholdsmæssig høi Betaling? — Karlen kunde ikke give nogen tilfredsstillende Forklaring om, hvorledes han var kommen i Besiddelse af Hunden, men fortalte, at han engang havde kjøbt den af en Pige flere Mile fra Stokholm paa Landeveien, hvor den gik igjennem en Skov, angav som Grund til sin Vægring de mange og sjældne Kunststrykker, som Hunden kunde gjøre, og forsikrede, at siden Rygtet om den kloge Hund havde udbredt sig, var Søgningen i hans Herres Gjestgiverie bleven langt større, og at de Drillepenge, han havde Hunden at takke for, allerede oversteg den Sum, Grevinden havde budet ham for den. Han sluttede omsider med den faste Erklæring, at Hunden nu eengang tilhørte ham, og at han lige saa lidt vilde sælge den, som Grevinden vilde være i Stand til at bevise sin ældre Eieendomsret til den.

”Jeg skal snart lade det ufornuftige Dyr selv føre Beriset for at det tilhører mig!” sagde Grevinden, og havde neppe kaldt paa Hunden med dens virkelige Navn, ”Fidels!” førend den, hvor fast Karlen ogsaa holdt paa den, anstrengede alle sine Kræfter for at komme løs fra ham, ja tilsidst endog beed ham i Armen, og, efterat den herved var bleven fri, bjeffende og pibende sprang op ad Grevinden og paa hendes Vink og Ord øiebliklig gav en Mængde af sine lærte Kunststykker til Bedste. Grevinden tog Dyret op paa sine Arme, kyskede og klappede det, og bønfuldt Statsholderen paa den meest rørende Maade om at han ved sin Anseelse og Myndighed vilde hjælpe hende til Hunden igjen. Den svenske Gaardskarl derimod krævede sin Eiendom tilbage, fordrede Statsholderens Beskyttelse imod den fremmede Dames paatrængende Anmasselser, og truede endelig med at ville henvende sig til Dronningen, hvor han var vis paa at faae den Ret, der tilkom ham, aldenstund Dronningen selv var et Fruentimmer, og altsaa ikke lod sig røre af Qvindetaarer.

Grev Torstenson lod derpaa Gaardskarlen med hans Hund overlevere til Bagten, førte den bedrøvede Grevinde-ind i sit Cabinet, og betroede hende her, at han, saafremt hun ikke kunde understøtte sin Begjering med andre Grunde, hvor ondt det end gjorde ham, maatte afvise hende dermed,

da Hunden nu ustridig var Gaardskarlens Eiendomsdom, og hun ikke engang vilde kunne reclamere den, om den end var bleven berøvet hende med Magt under Krigen, selv af den nuværende Besidder, efterdi Soldaten erholder virkelig Eiendomsret til det i Fiendens Land vundne Bytte. Da nu Grevinden brast i Taarer ved disse Ord, tilstod Statholderen hende uforbeholdent, at han umulig kunde troe, at hendes Bedrøvelse alene hidrørte fra Kjærlighed til Hunden, da hun som en ung Dame sikkert vilde finde andre Gjenstande, som hendes Hjerte kunde hænge sig ved. Han nærede derfor den Overbeviisning, at her maatte være en vigtig Hemmelighed, hvortil Besiddelsen af Dyret knyttede sig, og han ønskede, at hun vilde ansee ham for værdig til hendes fuldkomne Tillid, forat han desto bedre kunde understøtte hende med Raad og Daad.

Grevinden tilstod, at hans skarpe Blik havde opdaget den sande Grund; hun tog derfor ikke længere i Betænkning at betro ham sin dybe Kummer, saa meget mindre, som han selv middelbart og i Krigen's Løb havde givet Anledning dertil, og fortalte ham herpaa Følgende:

Da den svenske Hær, under Feldtmarschal Torstensons Commando, efter sit kække Tilbagetog fra Glesvig havde vundet flere betydelige Fordele over den østerrigske Hærfører, Grev Gal-

Laß, og herpaa var trængt ind i Böhmen, for at forene sig med Ragoczky, Fyrsten af Siebenbürgen, bleve Grevindens store Besiddelser Krigens Skueplads. Den keiserlige Hær, som vilde stille sig imod de Svenske, indquarterede sig i Grevindens Landsbyer, og Generalerne, Greverne Haxfeld og Göben, gjorde endog det grevelige Slot til deres Hovedkvarter.

Den unge Grevinde selv befandt sig dengang i en meget mislig Stilling. For neppe et Aarsiden var hendes Gemal død, og havde efterladt hende med en fireaarig Søn, uden Beskyttelse i denne vanskelige Tid. Vel fattedes det ikke paa Mænd, som beilede til Enkens Haand, og i Særdeleshed havde adskillige af hendes afdøde Mandes Fætttere med en næsten fræk Umæsselse villet tilvinge sig hendes Haand, rimeligviis fordi hendes lille Søn var Arving til store Majoratsgodser, og det derfor nok kunde lønne Umagen at være hans Stedfoder en Række af Aar, indtil han blev myndig. Men Grevinden havde standhaftig afviist ethvert Frierie, var, trods sin Ungdom, bleven staaende paa sin Plads med Værdighed og Fasthed, og havde herved, som en god Genius, vidst at lette og afværge mangt et Krigens Onde, indtil nu det ulykkelige Slag ved Tankowitz var kæmpet, og de østerrigske Generalers Hovedkvar-

teer, Grevindens Slot, blev stormet af de seier-
rige Svenske.

Medens nu de toileløse Seierherrer plyndrede den kostbare Bygning og stak den i Brand, medens Grevindens Huustyende søgte at undflye de grusomste Mishandlinger, skjulte hun sig selv med sit Barn og den lille Hund i et affidesliggende underjordisk Gemak, og forblev her uopdaget saa længe, indtil den gruelige Larmen over hendes Hoved omsider afløstes af en ængstelig Dødsstillehed. Da vovede hun sig frem af sit Skjul, for at søge Hjælp for sig og sit hungrige, grædende Barn, og da hun ikke saaet Andet omkring sig, end rygende Ruiner, sank hun trostesløs ned paa det Sted, hvor Slotschapellet før havde staaet, hvoraf hun endnu kun skjelnede et Stykke af den Bue, der hvælvede sig over Alteret, og Lævningsgerne af det halv opbrændte store Kristus Kors, som nu laae forfullet paa Jorden. Men neppe havde hun her begyndt sin Bøn og med Taarer trykket det grædende Barn til sit Hjerte, førend en svensk Soldat, der maatte have været skjult bag en Pille, sprang hen imod hende, lagde sit Gevær an, som om han vilde trykke løs, men strax lod det synke igjen, traadte nærmere og spurgte hende i en barsk Tone, om hun selv var Grevinden; hvorpaa han, da hun svarede Ja, med Magt rev Barnet af Armen paa hende. De

indstændigste Bønner, de meest glimrende Løfter vare frugtesløse; Soldaten var døv for Moderens Klager, og ilede bort med Barnet. Den Ulykkelige forfulgte ham; i sin Angest hidsede hun den lille Hund paa ham, og det troe Dyr anfaldt ham ogsaa modig, medens hun selv, i den yderste Fortvivlelse, greb Røveren i Haaret og stræbte at holde ham fast. Men nu blev Soldaten ogsaa rasende; og idet han med den ene Haand holdt fast paa det skrigende Barn, slog han forbitret om sig med Grevkølben, og bibragte herved Grevinden et saadant Slag for Brystet, at hun afmægtig sank til Jorden og blev liggende uden Bevidsthed, indtil hun endelig blev funden af sine tilbageværende Folk. Man bragte hende, svævende imellem Liv og Død, til et fjerntliggende Gods, som tilhørte hendes afdøde Gemals nærmeste Paarørende, og hvor hun først efter flere Dages Forløb kom til sig selv igjen. Disse Slægtninge gjorde sig rigtignok al mulig Umage for at finde det ranede Barn igjen; men desværre bragte man kun dets blodige Klædning, som man vilde have fundet ikke langt fra det ødelagte Slot, hvoraf man da med Sikkerhed vilde slutte, at hiin Soldat senere maatte have ombragt Barnet. Hvad der imidlertid kunde have bevæget ham til en saa gruelig Gjerning, var og blev uforklarligt. An-

det Spor af Barnet var ingensteds at finde, og ligeledes Hunden var aldeles forsvunden.

Den ulykkelige Moder hensank i en dyb, til Sindssvaghed grændsende Tungfindighed, og blev af Slægtningene overgivet til et Klosters Pleie. Men hendes Gemals Godser toge hans hidtil afviste Fætttere nu haanlig leende og med den største Haardhed i Besiddelse, da de store Majorater ved Drengens ikke mere tvivlsomme Død nu tilfaldt dem, og Grevinden selv kun erholdt en rigelig Enkepension.

Da imidlertid den Ulykkelige efter nogle Aars Ophold i Klosteret og ved den omhyggeligste Pleie omsider havde gjenvundet sit Helbred, og Tanken om hendes Søn fremstillede sig med mere Rolighed for hendes Sjæl, begyndte hun meer og mere at tvivle om hans Død, da hun ikke kunde tænke sig nogen menneskelig Grund, hvorfor den svenske Soldat skulde have ranet hendes Barn, for derefter at begaae en saa umenneskelig Gjerning; og hun besluttede derfor, besjelet af et uudslukkeligt Haab, fra nu af at reise fra Land til Land og ikke unde sig Rist eller Ro, førend hun enten havde fundet sit Barn eller sin egen Grav. Røverens Billede stod endnu levende for hendes Sjæl; derfor begav hun sig først til Sverrig, med den faste Beslutning at finde ham, saafremt han endnu var ilive, og kræve ham til Regnskab for sit

Barns Liv. For faa Dage siden var hun ankommen til Stokholm, og havde, som en lykkelig Forbetydning, strax fundet den lille Hund, hun havde mistet tilligemed Barnet, i hiin Gaardskarls Hænder. Hun endte omsider denne Fortælling med den Ytring, at Hunden sikkert vilde vise hende paa rette Veie, og at hun derfor var rede til at bringe ethvert Offer for at faae den igjen.

Grev Torstensson hørte paa Grevinden med stor Deeltagelse, og da hun havde endt sin Beretning, sagde han: "At Deres Søn endnu lever, vover jeg ikke at paastaae; thi mange og forskjellige ere de Veie, ad hvilke Døden kan indhente Mennesket; men paa den angivne Maade er han ikke omkommen; den mangeaarige Krig havde vel gjort mine Soldater haarde og barske, men Barne-mordere vare de dog ikke!"

Han lod herpaa Gaardskarlen bringe ind i et Sider værelse, afkjøbte ham Hunden for en høj Priis, bad den böhmiske Grevinde om at modtage den som en Foræring af ham, og tillige, saa længe hun forblev i Sverrig, at tage sit Ophold hos hans Gemalinde, forat han selv desto sikkrere kunde antage sig hendes Sag og understøtte hende med alle de Midler, som stode til hans Raadighed.

Den böhmiske Grevinde modtog med Taknemmelighed det gjeftfrie Tilbud; og medens Feldtmarschallens Gemalinde med den største Venlighed og

Deeltagelse søgte at gjøre hende Livet behageligt og at adsprede hendes Rummer, sparede han selv ingen Møie for at komme paa Spor efter Ransmanden. Men det Regiment, som dengang havde stormet det østerrigiske Hovedquarteer og stukket Grevindens Slot i Brand, var kort efter blevet aldeles opløst, og man kunde nu ikke udfinde, af hvilke Folk det tidligere havde bestaaet; heller ikke kunde Gaardskarlen, skjøndt han blev underkastet et gjentaget, strengt Forhør, give nogen nærmere Forklaring om, hvem det var, der havde solgt ham Hunden.

Da man nu paa denne Maade ikke kunde komme nærmere paa Spor af Sagen, udstedte Feldtmarschallen en offentlig Opfordring til alle dem, der havde tjent under hiint Regiment og efter Slaget ved Tankowitz stormet det fiendtlige Hovedquarteer, af det Indhold, at de ufortøvet skulde melde sig personlig hos ham og modtage en Belønning for deres da udviste fortrinlige Tapperhed. Der indfandt sig Flere, som deels endnu vare i Tjenesten, deels efter Krigen havde taget deres Afsked og vare reiste hjem til de fjerneste Provindser. Feldtmarschallen lod dem komme for sig, een for een; han sad paa en Sofa, ved Siden af den böhmiske Grevinde, som havde sin lille Hund paa Skjødets, og udspurgte hver især nøie om Alt hvad der dengang var forefaldet i hiint Slag og

ved Stormen paa Slottet. Medens de nu maatte give ham nøiagtige Forklaringer, betragtede Grevinden opmærksomt Enhver, og lod ham træde nærmere, for med egen Haand at række ham et Guldstykke, idet hun meente, at den troe og kloge Hund ikke vilde blive rolig naar Ransmanden nærmede sig, men sikkert røbe denne, som den uden Tvivl havde ledsaget hertil, om ogsaa hun selv ikke skulde kunne gjenkalde sig hans Træk. Forresten kunde ikke en eneste af dem, der indfandt sig her, erindre sig nogen Kammerat, som under hiin Storm havde havt en saadan Historie med et Barn; ja det syntes tværtimod afgjort, at paa den Dag, da Ranet, ifølge Grevindens eget Udsagn, var skeet, ikke alene dette Regiment, men ogsaa hele den svenske Hær allerede havde befundet sig langt borte fra Slottet og paa Marschen imod Wien.

Da nu dette første Forsøg var aldeles mislykket, og Intet havde bidraget til at udbrede blot et fjernt Lys over Barnets Liv eller Død, udstedte man paa den böhmiske Grevindes indstændige Bøn en anden Opfordring, som lovede den Person en anseelig Belønning, der nøie kunde oplyse, hvor den for sin Klogskab saa almindelig beundrede Hund, som havde opholdt sig i hiin Gjestgivergaard i Stokholm, og som Statholderen endog selv tilsidst havde kjøbt, egentlig skrev

fig fra, eller hvorledes den var kommen til Stokholm.

Denne Opfordring angaaende en Hunds Herkomst var til Alles Forundring bleven udbredt over hele Landet, men den ene Uge efter den anden var allerede forløbet under frugtesløs Venten, da der endelig indfandt sig en Pige paa henved 18 Aar, der i Grevindens Paahør afslagde Feldtmarschallen følgende Tilstaaelse.

Hendes Moder — fortalte hun — var med et senere efterfølgende Regiment som Markketens dervise gaaet til Tydskland og i Krigen, for der, ligesom Andre, at fortjene mange Penge og komme hjem igjen som en rig Kone. Sine Børn, der ikke havde kjendt deres Fader, havde hun i sin Graværrelse sat ud hos Paarørende, var derpaa bleven længe borte, men omsider ganske uventet kommen hjem igjen, endnu nogle Aar førend Krigen var forbi. Blandt de mange skønne Sager, hun havde bragt med sig, og hvoriblandt ogsaa fandtes nogle svære Penge fulde af Guld, havde dog alle Børnene især fattet Godhed for en lille Hund, som vandt almindelig Beundring for sin sjældne Klogskab. Ikkun Moderen selv, hvor meget ogsaa Hunden var hende hengiven, havde dog ikke kunnet lide den, og paa hendes Børns gjentagne Spørgsmaal endelig engang fortalt dem, at denne Hund bestandig erindrede hende om det

hjerterystende Skrig af et Barn, der i Krigen var bleven ranet bort fra sin Moder. Da nu Datteren havde beformet hende med Spørgsmaal om, hvor det stakkels Barn da var blevet af, havde Moderen befalet hende at tie og forsikket, at Barnet var dødt. Men imod Hunden var Moderen bleven meer og mere uvenlig, og havde tilsidst endog befalet sin Datter at bringe den ud i Skoven og hænge den der, forat den skulde komme fra hendes Dine. Hun havde da rigtignok taget Hunden med sig, men ikke dræbt den; hun havde derimod sat sig med det kjære Dyr ved Landeveien, som løb igjennem Skoven, og længe forgyves salbudt det til de Reisende, indtil endelig en Mand, som gik til Stokholm, havde kjøbt det af hende for en Bagatel. Moderen syntes beroliget, da hun kom tilbage uden Hunden, og de havde aldrig siden talt om den. Kun da Moderen for omtrent et halvt Aar siden pludselig var bleven angreben af et Slagflod, havde hun smertelig udraabt: "Hunden! — Barnet!" — og derpaa opgivet Manden.

Denne Fortælling gjorde det smerteligste Indtryk paa Grevinden. Hun holdt sig nu for overbevist om, at Marketersken blot af den Grund kunde have hadet Hunden saa bitterlig, fordi den bestandig havde mindet hende om Barnets Død, som man nu ikke længere kunde drage i Tvivl, og

ved hvilken hun maatte have været nærværende. Med heftig Graad tryffede hun sit Ansigt mod Sofapuderne, medens den lille Hund, som man nu lod komme ind i Værelset, øiebliklig gjenkjendte Pigen, glad sprang op ad hende, og ligeledes blev fjendt af hende og overøst med Kjærtegn. Hunden løb snart hen til Grevinden, snart til Pigen, som om den vilde trække dem begge hen til hinanden; men Pigen, der ikke kunde begribe Sammenhængen af dette Optrin, knælede for den grædende Grevinde, klappede deeltagende hendes Kinder, bad hende med rørende Ufskyldighed ikke at græde mere, og tilføiede endelig den indstændige Bøn, at man vilde forære hende Hunden, thi hendes Moder, som havde hadet den, var nu død. Men Grevinden tryffede Hunden fast til sig, rakte Pigen en Pung med Guld, og gav hende ved et Vink at forstaae, at hun skulde forlade Værelset.

Den böhmiske Grevindes Historie kunde ikke blive ubekjendt; den gjorde stor Opsigt, og kom endog for Dronning Christina's Øren. Hun lod Grevinden indbyde til sig, for at vise hende al mulig Deeltagelse; men Grevinden var nu bleven ligegyldig for Alt, og vilde kun lade den strenge Aarstid gaae forbi, for da at vende tilbage til sit Hjem og her i et Klosters Stilhed begræde sin Søn's Død.

Paa denne Tid blev Grev Torstenson syg, og døde kort derefter i en Alder af neppe 48 Aar. Hans Gemalinde lod hans Liig bringe til sine fjerntliggende Godser, da hun selv agtede at begive sig derhen og at ende sit Liv i Nærheden af sin Gemals Grav. Hun bad den böhmiske Grevinde ret indstændig at ledsage hende derhen, og denne fulgte hende ogsaa villig, da den beslægtede Rummer drog deres Hjerter endnu inderligere til hinanden.

Da Feldtmarschallens Liig var ankommet til Godset, blev det der stedet til Jorden med al mulig Pragt og Høitidelighed. Et stort Antal gamle, udtjente Krigere, som nu allerede havde forladt Hæren, samledes her fra Sverrigs fjerneste Provindser, for endnu engang at see deres Hærfører og bevise ham den sidste Ære.

Kisten var bisat i Begravelsen, og de to Enker, klædte i dyb Sorg, havde allerede begivet sig tilbage til Slottet, da pludselig en dump Alarmskrængte over til dem fra Landsbyen og i Hast drev dem ud paa Husets Balcon. De saae i det Fjerne en stor Folkehob, der i Førstningen larmende bølgede mellem hverandre, men derpaa styrtede hen imod Slottet med det almindelige Skrig: "Slaa den ihjel! Slaa den ihjel!" Da Sværmen kom nærmere, saae de, at man forfulgte en Hund og under Skriget: "En gal Hund! en gal Hund!

slaa den ihjel!" søgte at træffe den med Stene og Knipler; men Hunden var heldig nok til at undkomme, og rendte af alle Kræfter ad Slottet til. Snart gjenkjendte den böhmiske Grevinde, til sin ikke ringe Forfrækkelse, i den forfulgte Hund sin lille Favorit; hun kaldte ængstelig paa den, som om hun derved vilde bevinge dens Flugt, og vinkede tillige med sit Tørklæde, for at standse Folkesværmen. Hunden havde ogsaa faaet et stort Forspring for alle sine Forfølgere, hvor meget de end hastede; ikkun en Dreng paa omtrent elleve Aar formaaede den neppe at undgaae; thi han foer med en Piils Hurtighed efter den, agtede ikke paa de to Damer's gjentagne, ængstelige Skrig, og havde allerede et Par Gange truffet Hunden med Stene. Det stakkels forfulgte Dyr naaede endelig skrigende Slotsgaarden, og Grevinden skyndte sig at aabne Døren til sit Bærelse, for at frelse den. Men neppe havde hun indladt den blodende, aandeløse Hund og hurtig raft den en Tallerken Vand, deels til Bederqvælgelse, deels som den sikkreste Prøvesteen, om den ikke ogsaa virkelig skulde være gal, og Hunden begjerlig afsølet den brændende Tunge dermed, førend allerede Drengen stod for hende i Bærelset og med blussende Kinder og funklende Øine forlangte Hunden udleveret, der havde bidt hans Fader saa skammelig. Den böhmiske Grevinde, der under sit Ophold i Sverrig ganske havde

tilegnet sig dette Lands Sprog, stræbte at berolige den opbragte Dreng, og søgte at holde Hunden borte fra ham, da den nu, efterat den var kommen paa sit eget Territorium, ligesom havde skiftet Sind og nu selv søgte at nærme sig Drengen. Den vilde slet ikke lade sig holde tilbage, men til Alles Forundring sprang den venlig op ad ham, og den Lille, der i Førstningen vilde fornye Kampen med den, blev, da Grevinden nævnte dens Navn, pludselig staaende lig en Drømmende, stirrede paa Dyret med stigende Venlighed, og gjen- tog langsomt: "Fidele! Fidele!" Tilslidst kastede han sig paa Knæ, omfavnede Hunden og raabte: "Ja, du er Fidele, min kjære, gamle Fidele! Hvor er det store Slot? Hvor er den venlige Kone, som legede med os?"

I samme Øieblik traadte en Tjener ind i Børrelset og meldte, at den Mand, som Hunden havde bidt, ønskede at blive indladt. Den böh- miske Grevinde befalede, at han strax skulde føres ind, medens hun skød Drengen ind i et Sidesværelse; og neppe var Borden traadt ind i Børrelset, førend hun paa Stedet i ham gjenkjendte de allevegne forgjeves søgte, hende saa frygtelige Ansigtstræk. Endnu førend han formaaede at fremføre et Ord, havde hun, ikke længere sig selv mægtig, revet Sløret af sit Hoved, og idet hun greb den forfækkede Mand ved Haarene, traadte

hun, lig en Nemesis, hen for ham med de Ord:

”Hvor har jeg saaledes grebet dig ved Haarene, hvor hidset denne Hund paa dig, du Rover? Kjender du ikke ogsaa mig igjen? Tilstaa din Forbrydelse! Hunden har forraadt dig! Hvor har du mit Barn?”

Bleg og skjælvende, som truffen af et Lyn, sank Manden ned for hendes Fødder. Ogsaa han gjenkjendte hende og hendes Hund, der paany vilde anfælde ham, og tilstod, at hiin Dreng var det randede Barn.

Den samme Moderkjærlighed vidste snart at opvække alle de gamle, dunkle Erindringer i Drengets Sjæl, saa at Moder og Barn snart fuldkommen gjenkjendte hinanden, og ingen Tvivl mere blev tilbage. Manden maatte nu nøie forklare, hvorledes det Hele var gaaet til, og han fortalte som følger:

”Da efter Slaget ved Sankowitz det østerrigiske Hovedquarteer var blevet stormet, og det grevelige Slot plyndret og afbrændt, kom jeg med nogle Marodeurer igjennem den endnu rygende Landsby, og blev tilbage imellem Slottets Ruiner, da jeg haabede endnu at kunne gjøre noget Bytte for mig selv. Men da det Hele laae i den største Odelæggelse, og jeg ganske misfornøiet vilde forlade Stedet, mødte jeg en stadseelig Rytter, som

spurgte mig, hvor jeg kom fra, og om jeg allerede havde gjort brav Bytte. Jeg forsikkrede ham det Modsatte, og bandede den tomme, rygende Nede, hvorpaa Rytteren gav mig at forstaae, at jeg kunde fortjene en stor Sum Penge, naar jeg vilde paa- tage mig et Hverv og udføre det godt. Jeg var strax parat, og han meddeelte mig sin Plan.

"Hiint ødelagte Slot," sagde han, "til- hører en Grevinde, som har villet forraade den svenske Hær til Østerrigerne, og derfor draget dis- ses Hovedquarteer til sit Slot. Det er imidler- tid ikke lykkedes hende, thi Eders Feltmarschal Torstenson har, som I veed, oversaldet og slaet Østerrigerne. Men den forræderske Grevinde har man hidtil forgjæves søgt, for at lade hende af- straffe; hun maa have skjult sig i et Smuthul her etsteds i Nærheden, thi ifølge sikke Efterretninger skal hun endnu have været nærværende lige til det afgjørende Dieblif. Vil I nu holde Eder skjult i Slottets Ruiner, passe paa indtil hun kommer til- syne med sit Barn, og da gjøre det af med hende og Ungen, saa er jeg bemyndiget til at udbetale Eder en Sum af tusinde Guldgylden.

"Jeg betænkte mig ikke længe, men gav mit Samtykke; Grevinden skulde jo dog være en For- ræderske, og jeg kunde jo fortjene en stor Sum Penge ved en Gjerning, som jeg holdt for tillade- lig i Krigen. Rytteren lovede at vente paa mig

i en Kro, der laae langt inde i Skoven, hvor jeg i det mindste maatte bringe ham Barnets blodige Klædning som Beviis for at jeg havde udført mit Hverv; hvorpaa jeg gif hen og stillede mig paa Luur imellem Ruinerne. Hvad der nu forefaldt, veed I selv. Jeg vilde skyde Eder, men I var saa skjøn og saa andægtig; jeg vilde myrde Barnet, men jeg kunde ikke bringe det over mit Hjerte. I min Raadvildhed snappede jeg endelig Barnet fra Eder, og troede, da I ikke vilde slippe mig, at have dræbt Eder med Gæværkolben, rendte bort med Barnet og mødte en Marketenderske, som jeg kjendte. Hende overleverede jeg Barnet, men trak først Klædningen af det, dyppede den i Blodet af en af de Døde paa Balpladsen, og ilede dermed til Kroen i Skoven; her fortalte jeg, at jeg havde dræbt Eder, stukket Barnet ihjel og kastet det i Ilden, og afleverede den blodige Klædning, hvorpaa Rytteren stak den under sin Kappe, og ganske rigtig udbetalte mig de tusinde Guldgylden. Jeg skyndte mig nu at opsøge Marketendersken. Hunden, som først havde forfulgt mig, var bleven hos Barnet. Martret af Samvittighedsangest besluttede jeg at frelse det uskyldige Barn og tage det med til mit Fædreland som et kjærkomment Bytte for min Kone, med hvem jeg allerede havde levet flere Aar i et barnløst Ægteskab. Med Marketendersken kom jeg overens om, at hun

med første gunstige Leilighed skulde vende tilbage til Sverrig og bringe min Kone Barnet og Pengene, hvorfor jeg lovede hende Halvdelen af den Sum, jeg havde faaet, efterat hun med en Eed havde maattet love mig den ubrodeligste Tausshed. Hundens forærede jeg hende, da den vedblev at være mig fiendssk og vilde bide mig, hvergang den fik Nie paa mig. Jeg og min Kone have opdraget Drenngen som vort eget Barn, behandlet ham venlig og havt megen Glæde af ham; og han vilde aldrig være bleven opdaget, naar jeg ikke af tro Hengivenhed for min forhenværende Feldtmarschal havde forladt mit fjerne Hjem og indfundet mig her ved hans Liigbegængelse, hvor den Djævel af Hund igjen fandt mig og tog imod mig som en Fiende.” —

Den böhmiske Grevinde indsaac snart tydelig af Alt hvad Manden fortalte hende, at Hvervet til at myrde hende og hendes Barn, og den løgnagtige, skjændige Beskyldning for Forræderialene kunde hidrøre fra hendes Gemalts hevngjerrige og egennyttige Paarørende, og ilede med sin gjensfundne Søn til Stokholm, for der at fremstille ham for Dronning Christina og bønfulde om hendes mægtige Bistand. Dronningen glædede sig høilig over det sjældne Udfald af denne Begivenhed. Hun lod optage en fuldstændig Retsforhandling over den hele Sag, der blev nedlagt i hendes Cabinet, og sendte en paalidelig Tjener med

en egen Haandskrivelse til Slægtningerne af den böhmske Grevindes afdøde Gemal, hvori hun lod dem vide:

”Alt, dersom de frivillig tilbagegave Grevindens under Krigen borttrandede, men nu gjenfundne Søn de store Majoratsgodser, som de havde taget i Besiddelse, saa vilde ikke alene Grevinden, men ogsaa hun selv, Dronningen, der kaldte sig en Veninde af Grevinden, modtage det med skyldig Tak og med Forglemmelse af Alt hvad der var skeet; men saafremt de ikke vilde give efter, og maaskee endog opkaste Tvivl imod Drengeens Retmæssighed, vilde hun, i Grevindens Navn, ved det østerrigiske Hof lade indlede Proces imod dem, hvortil det ikke manglede hende paa gyldige Grunde, af hvilke hun blot foreløbig meddeelte dem en Ufskrift af den første Forklaring af den svenske Soldat, som havde ranet Barnet.”

Dronningens Agent bragte snart gunstige Efterretninger tilbage fra Böhmen. Slægtningerne havde, efter at have læst Dronningens Brev, erklæret sig villige til at afstræde Godserne under billige Betingelser, og saaledes bleve da Retshandlingerne angaaende denne mærkværdige Historie liggende i Dronningens Cabinet som en Hemmelighed.

Men Grevinden vendte kort Tid derefter tilbage til sit Hjem med sin gjenfundne Søn og

ledsaget af hans trohjertede svenske Pleieforældre, som den taknemmelige Dreng ikke vilde skilles fra, og tog de store Gudsfer paany i Besiddelse, hvor de bleve modtagne med Jubel. Den lille troe og kloge Hund, der havde været Forsynets Redskab til at bringe den skjulte Ondskab for Lyset, blev pleiet med Kjærlighed og Omhu til sin Død.

Sotræfningen om Natten *).

For kraftigere at beskytte sin udbredte Handel, udrustede det ostindiske Compagnie i Holland i Aaret 1615 en Flaade af 7 Skibe, og betroede den til en meget øvet Sømands, Joris van Spielbergen's Commando.

Det kongelige spanske Raad i Peru havde imidlertid neppe erholdt Efterretning herom, før end det besluttede paa een eller anden Maade at ødelægge denne Flaade, der, uagtet det ringe Antal Skibe, dog syntes det i hoi Grad farlig; men da det ikke vovede at møde de øvede Hollændere i rum Sø, foretrak man at lure paa dem i Havnene, for der at kunne angribe fra Land- og Sø- siden paa eensgang.

*) Efter Samme.

Iffun den spanske Admiral, Don Rodrigo, en Slægtning af Vicekongen af Peru, modsagde i sit ungdommelige Overmod denne Plan, og forsikrede, at han (saaledes lode hans egne Ord) vilde paatage sig at opsnappe disse hollandske Hundehvalpe og forsagte Liggehonns blot med to Skibe, i Særdeleshed da de, ifølge sikkre Efterretninger, ved Gjennemfarten igjennem det magellanske Stræde havde udholdt en svær Storm og derved vare i høieste Grad udmattede, saa at de sikkert vilde overgive sig til ham uden at løbne et eneste Skud.

Vicekongen fandt Behag i denne stolte Selvtillid, fattede store Tanker om Rodrigo, og gav ham en Flaade af 8 Skibe, for virkelig at opsoge Hollænderne i rum Sø. Admiralskibet, Jesu Maria kaldet, var besat med 460 Mand og 24 Kanoner; Viceadmiralskibet, Santa Anna, med 300 Mand og 14 Kanoner; det tredie Skib, de Carmes, havde 200 Mand og 8 Kanoner ombord; det fjerde Skib, St. Diego, et lige saa stort Antal Folk og Kanoner; det femte Skib, Maria del Rosario, 150 Mand og 4 Kanoner, og de tre sidste Skibe vare uden svært Skytø, iffun bemandede med Soldater.

Den hollandske Admiral, van Spielbergen, erfarede vel ogsaa snart, at denne fiendtlige Flaade var strukken i Søen for at ødelægge ham; ikke desto mindre steg han med sit Mandskab i

Land paa Den Santa Maria, gjorde et stort Bytte i de derværende spanske Colonier, og erobrede, strax efter at han igjen havde forladt Den, et med Oliver og rede Penge rigt ladet spansk Skib, som han lod sænke, efter at have bragt Ladningen og det fangne Mandskab i Sikkerhed.

Reppe var imidlertid dette skeet, førend man i det Fjerne saa Bimlerne af den fiendtlige spanske Flaade, der for fulde Seil nærmede sig Hollænderne, saa at begge Flaader allerede om Aftenen laae tæt overfor hinanden. Den spanske Viceadmiral, Don Pedro Alvarez de Piger, en af hiin Tids erfarneste Sømand, lod sin ungdommelige Admiral advare om, ikke at vove Angrebet nu, da det blev mørkt. Men den letsinde, altfor hidfige Rodrigo var døv for ethvert forstandigt Raad, seilede dristig løs paa det hollandske Admiralskib, Solen kaldet, og kom det omsider saa nær, at han selv kunde tilraabe det, at det uden videre skulde overgive sig. — Spielbergen besvarede denne Opfordring med et glat Lag af det grove og det mindre Skyts; og saaledes begyndte da virkelig Søtræfningen under Skyggen af den indbrydende Nat. Himlen var allevegne overtrukken med mørke Skyer, som om ogsaa den havde rustet sig til Kamp; men desuagtet hvilede Elementerne, som for at være stumme Vidner, og i det dybe Windstille hørte man Bul-

deret af den usynlige menneffelige Kamp kun saa meget grueligere. Officerernes Commando lød midt under Trommernes Hvirvlen og Trompeterens Skingren; — men Ratten tilhøylede Alt hvad der skete; ikke en Laterne var tændt, for ei at tjene Fienden til Sigte, og kun paa de blaalige Glint fra det bragende Skyts kjendte Fienderne hverandre et Nieblif, og hørte, efterat det flygtige Lyd igjen var opslugt af Ratten, ikkun Jammer- skriget af de Saarede og Doende, som det lysende Skud havde truffet. Selv Bennerne søgte ofte hverandre forgjeves; uagtet deres Frygt for at tilintetgjøre hverandre indbyrdes, turde de ikke standse Kampens Raserie, og man besvor Tilfældet, kun at lede Kuglerne mod Fiendens Hjerter.

Hollænderne havde taget en heldig Stilling, og traf næsten med hvert Skud, saa at det spanske Admiralskib endelig meget beskadiget søgte at trække sig ud af Kampen; men det fuldkomne Vindstille holdt det fast, det maatte holde Stand, og vilde sandsynligviis være blevet boret i Sænk, dersom ikke et andet spansk Skib tilfældigviis var kommet i Flanken paa den hollandske Admiral. — Spielbergen vendte nu Kampen imod denne Side, og redte ogsaa det andet fiendtlige Skib saa ilde til, at det begyndte at synke. I denne Nød drev det lige ind paa en hollandsk Jagt, ved hvilken det i Dødsangesten vilde hugge sig fast og saaledes redde

sit Mandſkab. Men ogſaa her blev det afſlaaet, og ſank fort derpaa i Bølgerne med Mand og Muus. Neppe havde den hollandske Jagt ſeiret her, førend den ſpanſke Admiral, der atter ſøgte at tage Flugten, ligeledes ſkødte paa den og nu blev nødt til at vove en Dyst med den. Ved de hyppige Glimt af Krudtet bemærkede man ſtrag paa det hollandske Admiralsſkib den ſtore Rød, hvori Jagten befandt ſig, og en af dets Officerer, en gammel, fortrolig Vaabenbroder af Cheſen paa dette Skib, bad Viceadmiralen om Tilladelse til at ile ſin Ven til Hjelp. Han beſteeg i Haſt en Baad med noget bevæbnet Mandſkab, og ſtryede jublende med Seiersſkrig løs paa Jagten, for at bringe den Redning. Men Cheſen, blendet af Kanonilden, antog ogſaa denne Baad for en Fiende, ſom nærmede ſig, og medens han tappert afſlog den fiendtlige Admirals Angreb, ſkød han ſin trofaſte Vens Fartøi i Sænk. —

Da Morgenen omſider oprandt efter denne gruelige Nat, og man tydelig kunde overſee Alt, ſøgte flere Skibe, der i Mørket vare drevne bort, paany at ile deres Venner til Hjelp. Don Rodrigo havde lagt ſig bag ved ſin Viceadmirals endnu næſten ubeskadigede Skib, hvor han troede at finde Beſkyttelſe; men van Spielbergen angreb paany dem begge, og imellem begge Parter Admirals og Viceadmiralsſkibe kom det til en

ny, mordisk Kamp, der blev uafgjort saa længe, indtil det hollandske Skib *Volus* ogsaa ilede til og i Forening med de andre saaledes beskød Spanierne, at de endelig lagde deres to Skibe ganske tæt sammen, for at kunne flygte fra det ene over paa det andet. Viceadmiralskibet var nu blevet haardest medtaget, og truede med at synke først; Alle flygtede derfor over paa Admiralskibet. Men dette befandt sig i en ikke mindre elendig Tilstand; den ringe Deel af Mandskabet, der endnu var ilive, ilede forud i Skibet, hvor Nogle opplantede den hvide Fane, men Andre igjen rev den ned og besluttede hellere at døe end at overgive sig. Fortvivlelse kæmpede her imod Fortvivlelse, Feighed imod Tapperhed, Lyst til Livet imod Foragt for Døden; og saaledes glemmende Kampen imod Fienderne, dreve Spanierne, døde imod deres Chefers Stemme, hverandre indbyrdes fra det ene Skib over i det andet. Imidlertid havde det begyndt at fule, og Bølgerne kastede den hollandske Viceadmiral som en Voldgiftsmand ind imellem de to spanske Skibe; dette bragte Spanierne til Befindelse igjen; de kastede nu strax Entrehagerne i det fiendtlige Skib, for at bestige og overvælde det, men bleve ogsaa her slaade tilbage, og det spanske Admiralskib, begunstiget af Vinden, greb nu til det sidste Redningsmiddel, og tog Flugten for fulde Seil. To hollandske Skibe forfulgte det,

indtil Mørket skjulte det for dem — men man har aldrig siden hørt eller seet noget til det.

Imidlertid havde van Spielbergen efter en lang, haardnakket Modstand omsider dog erobret det spanske Viceadmiralskib og gjort dets Mandskab til Fanger. Det skulde nu møde for Seierherren tilligemed sin Chef. Men Don Pedro erklærede, at han ikke vilde forlade sit Skib før næste Morgen, idet han foregav at have gjort et Løfte i denne Henseende. Det blev ham tilstaaet, og van Spielbergen, Seierherren, var saa forekommende, selv at besøge den heltemodige Overvundne paa hans halv ødelagte Skib. Her fandt han Don Pedro og hans tilbageblevne Officerer rolige ved Aftensmaaltidet; to vakkre unge Mennecker, hans Sønner, sad ved Siden af ham. Den gamle Viceadmiral stod langsomt op fra sit Sæde, da van Spielbergen traadte ind i Kabinen; hans graae Haar vare endnu fulde af Blod, og med rystende Haand bød han Seierherren et Bæger Viin.

"Vær velkommen, Hr. Admiral!" sagde han; "J har fuldkommen Ret til at være min Gjest. Tag dette Bæger! Vi komme vel ikke saa let igjen til at drikke sammen."

Spielbergen drak; og da han vilde tage bort igjen og bød Fanger sin Haand, sagde Don

Pedro: "Jeg ønsker Eder idag af ganske Hjerte en god rolig Nat, thi I har fortjent den; gid I til Gjengjeld imorgen tidlig ogsaa af ganske Hjerte vil ønske mig en god Morgen!" Og de skiltes ad.

Men da den næste Morgen oprandt, var det erobrede Skib forsvundet. Don Pedro havde nemlig snildt beregnet, at det i sin yderst beskædigede Tilstand kun vilde kunne holde sig faa Timer endnu over Vandet; og da han for sin Person havde besluttet at foretrække Døden for Fangenskab, havde han overtalt sine Folk til heltmodig at gaae under med Skibet. Saaledes vare de da alle i den dybeste Taushed, forat ingen Lyd skulde røbe deres Flugt til Havets Bund, hemmelighedsfuld i Nattens Mørke fregne ned i deres vaade Grav.

Spielbergen stod overrasket paa Dækket, saae veemodig efter Vimplerne paa det sunkne Skib, der endnu svømmede paa Havets Overflade, og idet han rakte Haanden mod Skyerne, udbrød han i smertelig Beundring: "Vakkre Pedro, jeg ønsker dig af Hjertet en god Morgen!"

En Englænders Jagteventyr i Auvergnés Bjerge *).

I Aaret 1823 foretog jeg en Vandring igjennem det sydlige Frankrig. Jeg op slog mit Hovedkvarter i en Landsby omtrent en Miil fra den venlige lille By Riom, der er berømt ved sin Omegn's vilde Skjønhed, og af de kostelige Aprikos- og Quæde-Pofter, som herfra sendes rundt omkring over hele Frankrig. Nogle Bøger, mine Tegneredskaber, en dobbeltlobet Bøsse, et Kobbelt engelske Hønschunde og mit Medetoi skjenkede mig tilstrækkelig Tid'sferdriiv i min behagelige Ensomhed. De nærliggende Bjerge ere rige paa Vildt, og i Skovbakkene, som i maleriske Bandsfald styrte sig ned fra Fjeldsfrænterne, vrimler det af rødprikkede Doreller, som ere Fiskeren en uudtømmelig Kilde til Beskæftigelse.

Paa en barsk og mørk Dag henimod Slutningen af October var jeg gaaet op i Bjergene paa Algerhønschjagt. Om Eftermiddagen kom jeg udmattet af Hunger og Tørst til en klar, gjennemfigtig Kilde, som sprudlede frem af en Kevne i Klippen. Jeg leirede mig ved den, og stillede min Hunger med de medbragte Levnetsmidler, og min Tørst med Kildens kolige Vand. Efterat jeg

*) Efter Dr. H. Gråse.

saaledes igjen havde forfrisket og styrket mig, fortsatte jeg min Vandring gennem det frygtelig pragtfulde Bjerglandskab. Paa alle Sider høvede Bjergene sig i de mangfoldigste og selsomste Skikkelfer, og den nedgaaende Sols sidste Straaler, som forgyldte deres Toppe, kastede endnu en Deel af sin Glans paa de rundtom staaende Træers brogede Efteraarsløv. Men snart blev Egnen vildere; jeg steg ned igjennem en dyb Huulvei, hvor mægtige Granitblokke, som een eller anden voldsom Naturbegivenhed havde løsrevet fra de overhængende Fjelde, hist og her spærrede Veien eller laae optaarnede paa hverandre i de besynderligste Skikkelfer. Midt iblandt disse Steenblokke, og paa nogle Steder med Rødderne indgroede i deres gabende Revner, skøde nogle høie, ældgamle Græner, lig Spøgelse, op imod den mørke Himmel, og bevægede deres lange, skumle Grene som Arme hid og did i Vinden. Stedets øde Bildhed indbød just ikke til et længere Ophold, og jeg ilede derfor videre, rettende mig efter Solen, saa hurtig, som den bratte Bjergsti tillod det. Da jeg et Øieblik stod stille, for at overveie, hvilken Retning jeg skulde vælge, blev min Opmærksomhed vakt ved en lang, flagende Lyd, som af et Dyr, der befandt sig i Nød. Huulveien, gennem hvilken jeg gik, begrænsedes paa begge Sider af en Tyrreskov, og fra denne var det at Lyden kom.

Strax oven paa disse Skrækkens Toner fulgte en vild og gjennemtrængende Hysten, som i Forening med utallige opskræmmede Fugles Skrig og mine Hundes ængstelige Knurren dannede en frygtelig Concert og gav mig Biskhed om, at Ulvene, af hvilke denne Deel af Frankrig stærkt hjemsøges, havde begyndt deres natlige Røvertog. Jeg stod stille, tog mit Gevær fra Skulderen, lænede mig med Ryggen imod et Træ, og ventede, med Fingeren paa Geværtrykkeren, ængstelig paa hvad der vilde skee. Denne Urolighedstilstand skulde ikke vare længe. En lydelig Knagen i Grenene bag ved mig bragte mig til rask at vende mig om, og strax derpaa brød en Raabuk gjennem Krattet, forfulgt af en mager Ulvinde med hendes to Unger. Det arme Dyr syntes allerede ganske udmattet af Anstrengelse og Skræk; thi efter et Bøddeløb af omtrent tredive Skridt ned igjennem Huulveien, naaede den ubarmhertige Ulvinde Buxken, sprang løs paa den, greb den i Struben, og rev den til Jorden, som hurtig farvedes af dens Blod. Ungerne, næsten lige saa hurtige og ikke mindre glubende end Moderen, kom nu til, og alle Tre gave sig i Færd med at sonderrive og fortære deres Bytte. Skjøndt det hele Optrin foregik i kortere Tid, end jeg har brugt til at fortælle det, havde jeg dog Tid og Nærværelse nok til at lægge en Kugle oven paa den sædvanlige Ladning i min

Bøsse; og da jeg følte en uimodstaaelig Pytt til selv at overtage en Hovedrolle i dette Skuespil, ved hvilket jeg hidtil kun havde været Tilskuer, lagde jeg mig forsigtig paa det ene Knæ, sigtede koldblodig, og trykkede løs. Mit Skud havde truffet, men ikke saaledes som jeg havde villet; den største af Ungerne faldt dødelig saaret til Jorden, og den anden tog Flugten ind i Skoven, forfulgt af mine Hunde, som jeg ikke længere formaaede at holde tilbage.

Alene og uden Ladning i mit andet Geværløb, skulde jeg i næste Dieblif lære at kjende min farefulde Stilling i dens hele Omfang; thi med en frygtelig Knurren forlod den gamle Ulvinde sit Bytte, og idet den rasende reiste Børster, og en næsten overnaturlig Ild lynede ud af dens røde Pine, kom den med hurtige Spring hen til det Sted, hvor jeg endnu bestandig knælede. Jeg havde ikke et Dieblif at spille; i et Nu var jeg sprungen op. Efter at have taget Fodfæste, greb jeg med begge Hænder om Bøssespiben, svang nu Kolben over mit Hoved, og oppebiede, saaledes forberedt, Uhyrets Ankomst. Ulvinden var endnu omtrent sex Fod fra det Sted, hvor jeg stod, og allerede troede jeg at føle dens Tænder i min Strube. Den kolde Sved rendte ned over mit Ansigt; jeg samlede min hele Kraft til et afgjørende Slag — da der i samme Dieblif faldt

et Skud; Uhyret gjorde et frampagtigt Spring i Beiret, og rullede livløst hen for mine Fødder. Jeg hørte en Stemme, som raabte til Hundene, og to Ulvehunde løb i fuld Fart forbi mig, og styrtede løs paa min henstrakte Fiende.

Overgangen fra den meest truende Fare til uventet Frelse var saa hurtig, at jeg et Øieblik ikke var i Stod til ganske at fatte min Stilling. Da jeg hastig dreiede mig om til den Kant, hvorfra Skuddet var kommet, saae jeg en høi, aldrende Mand i Jægerdragt træde frem mellem Træerne, som stode i enkelte Grupper i Udkanten af Skoven. Da han kom nærmere, tog han høflig sin Hue af, og idet han med sin Bøssepibe vendte den dræbte Ulvinds Kæmpekrop om, bemærkede han smilende: at Monsieur uden Tvivl var en Fremmed, da ingen Auvergne-Jæger vilde have været paa denne Tid af Dagen at opholde sig i Bjergene, med Ladning kun i det ene Løb, og uden at have i det mindste to Ulvehunde med sig. Jeg takkede ham med Varme for hans Hjelp, der var kommen mig saa aldeles i rette Tid, og sagde ham derpaa, at jeg var en Engländer, som havde været paa Ugerhønsjagt her i Eggen, og at jeg rigtignok ikke havde ventet mig et Møde med et saadant Vildt, som her laae for mine Fødder.

Til min ubehagelige Overraskelse maatte jeg nu erfare, at jeg var temmelig langt borte fra mit

daværende Hjem. "Til Landsbyen St. Almande har De i det mindste fve halvanden Mil; den ligger derovre paa den anden Side af Bjerget," sagde min Befrier, og pegede paa en i det rask aftagende Dagslys neppe endnu synlig Klippetinde. "Den lille Tjeneste, jeg har været saa heldig at kunne vise Dem, min Herre, vilde kun være halv fuldført, dersom jeg vilde lade Dem alene gaae den Wei, som maaskee er den allerfarligste og besværligste i denne vilde Egn. Bliver Beiret staaende," tilføiede han og saa mod Himlen, paa hvilken sorte Skyer nu ligesom den hele Dag med Pilens Hurtighed jog hverandre affted, "saa naae vi vel Dalen tidlig nok for at komme over Badstedet; og ere vi først engang ovre, saa er den øvrige Wei ikke forbunden med nogen Vanskeligheder. Jeg vil blot først trække Skindet af disse Cadavere; det er det Eneste paa dem, som duer." Idet han talede saaledes, gav han sig rask i Færd med sit Jagtbytte.

Medens Jægeren var sysselsat dermed, havde jeg Leilighed til at tage hans virkelig ret interessante Figur og hele Udvoortes i Diesyn. Paa Jorden laae hans frygtelige Bøsse, hvis Skæfterigelig var indlagt og prydet med udskaaet Arbeide, som forestillede Jagtgjenstande. Hans store, af Ulveskind forfærdigede Peltshue beskyggede et bruunt, af Luften stærkt medtaget Ansigt,

der bar tydelige Præg af Godmodighed og munter Lune. En grøn Floiels Jægetrøje med Sølvknapper, hvorpaa et Vildspinehoved var anbragt som Vaaben, og et Par Hjortelæders Halbstøvler udgjorde den øvrige Deel af hans Paaflædning. Et lille, af et Studehorn forfærdiget og med Sølv beslaaet Jagthorn hang i en Læderrem ved den ene Side, og over den anden Skulder et bredt Bøffelskinds Hirschfængerhæng med et ziirligt Sølvskildt, hvorpaa et Vaaben og Ordene: Garde-chasse de Monsieur le Baron de St. Geneste *) vare udgravede. Efterat han havde flaaet begge Ulvene med en Færdighed, som tydelig vidnede om hans lange Øvelse i den ædle Jagtvidenskab, og efter gammel Jægerskik skaar det Forpoterne af dem som et Seierstegn, kastede han Levninjerne af den dræbte Raabuk over Skulderen; og saasnart han havde kaldt sine Hunde tilbage med en stærk, udholdende Tone i Hornet, som Klippevæggene rundt omkring gjentog, begave vi os med raske Skridt paa Veien i den allerede betegnede Retning.

Førend vi imidlertid havde tilbagelagt en halv Mil, begyndte de hidtil kun truende Skyer at opløse sig i en alvorlig Regn; Vinden rasede med heftige Stød igjennem Klipperne, som indeslattede

*) Herr Baron St. Genestes Jagtopsynsmand.

vor Veir, og hvirvlede Blade og Grene, som laae paa Græsset, i en vild Dands imellem hverandre op i Luften. For at færdige vor Nød, brød Nat-ten ogsaa bestandig raskere og mørkere frem, og en tyk Taage indhyllede lidt efter lidt Alt omkring os. Min Fedsager standsede pludselig, og udbrød, efterat han et Dieblif havde staaet i en Stilling som En, der gjør sig Umage for at høre en fjern Lyd: "Jeg frygter for at Overgangen er os af-
skaaren; jeg hører allerede Bjergstrømmen tordne; vi ville komme for sildig til Badstedet." Vi for-
doblede vore Skridt, og naaede efter omtrent en halv Times Forløb Bjergstrømmen, men fandt til vor Skræk, at min Veivisers Frygt havde været ikkun altfor grundet. Ved Hjælp af Tus-
mørket, som endnu var tilbage paa Himlen, kunde jeg tydelig skjelne den opsvulmede Strøms hvide Skum, og paa samme Tid hørte jeg, hvorledes den med frygteligt Bulder styrtede ned imellem Klipperne, som hindrede dens Løb.

"Der er Stedet," sagde min Fedsager, idet han nærmede sig en lille Fordybning ved Bredden, "ved Hjælp af min Bøsse er jeg kommen herover i slemmere Veir end inat; men Monsieur," til-
føjede han, og saae tvivlende paa mig, "har maa-
ske ingen Lyst til at forsøge dette Boveskytke?"
Skjøndt jeg ingenlunde er frygtsem eller svagelig, fandt jeg dog hans Forslag, i Storm, Regn og

Mørke at sætte over en rivende Skovstrøm, noget betænkelig, selv uden Hensyn til den Vanskelighed, der vilde være forbunden med at bringe mine Hunde over, hvilke Strømmen upaatvivlelig vilde have revet bort med sig. Jeg vægrede mig derfor ved at indlade mig herpaa, og spurgte, om der da ikke var et Sted i Nærheden, hvor vi kunde finde lidt Ly saa længe, indtil Stormen havde lagt sig. "Jo vist er der det!" svarede min Fører; "vi behøve ikke fem Minuter for at naae en Hule, der ofte i Nødstilfælde, som det nærværende, har skjenket mig et venligt Tilflugtssted. Der findes altid et rigeligt Forraad af nedfaldne Grene; vi have Staal og Sten og, takket være Ulven, godt Dyrefjod i Overflodighed — hvad siger De til et saadant Jægermaaltid, min Herre?"

Skjælvende af Kulde og gjennemblødt til Skindet gav jeg med Glæde mit Samtykke hertil. Vi gik nu næsten i Bælmørke forsigtig videre, bestandig langs med Bredden af Bjergstrømmen, hvis Brølen tjente os til Vejviser. Da vi vare ankomne til vort mørke Tilflugtssted, anmodede min Ledsager mig om at vente et Par Dieblig; snart havde han samlet en anseelig Mængde tørre Blade og Grene, derpaa antændte han Bunken med sin Geværlaas, og efter en kort Tids Forløb blussede en herlig Ild lystig op midt i Hulen. Jægeren gjorde sig det nu mageligt, trak derpaa

en funklende Jagtkniv ud af Skeden, skar et Unstalt Skiver ud af Raabuffens Røller, og kort derefter bleve vore Lugteorganer vederqvægede ved Duften af Dyresteg. Henstrakte saa lange vi vare, paa begge Sider af et mægtigt Baal, udhvilede vi vore trætte Lemmer, og viste paa samme Tid den herlige Anretning al mulig Ære; og da "den mættede Hunger" gjorde Plads for sin "Broder Tørsten," vendte min Ledsager efter en Minuts Graværelse tilbage med Vand, for dermed at fortynde Indholdet af vore Brændeviinsflasker.

Efterat Naturens Fordringer vare fuldkomment tilfredsstillende, og der ogsaa tilstrækkelig var blevet sørget for vore stumme Ledsagere, fik jeg Tid til at see mig nøiere omkring. Hulen var rummelig og hoi, dens Bægge og Loft, hvis alleerede af Naturen mørke Farve var bleven endnu engang saa sort af Røgen af de hyppige Baal, glimrede nu i den klareste Belysning af de harpixede Grangrenes røde og blussende Flammer, og gave Gjenlyd af min Kammerats muntre Stemme, der med den hans Landsmænd egne Lystighed i en lydelig Sang lovpriiste Jægerlivet. Messing-Halsbaandene paa de vældige Ulvehunde, som i den behagelige Følelse af at være mætte laae ved Siden af os, funklede og blinkede i Ildens Belysning. Jagthornet, Geværerne, Jagttasterne, Krudthornene vare malerist opstillede imellem hverandre

langt med Bæggen, medens Regnens Pladsk, Bjergstrømmens vilde Brusen og Trærnes Knagen endnu betydelig forhoiede det Henrivende ved dette Skuespil.

Jægeren forsøgte, uagtet Elementernes Kamp udenfor, at lade sin Stemme høre. Han var netop kommen i Gang med at synge en almindelig bekjendt Jægersang, da en huul, dæmpet Knurren af den ene Hund, som reiste sig halv op af sin liggende Stilling og bestandig saae opmærksomt mod Indgangen til Hulen, hurtig satte en Grændse for hans Lystighed.

"Ved den hellige Hubertus —" raabte Jægeren, idet han sprang op og med den ene Haand greb sin Bøsse, medens han med den anden greb Hunden ved Halsbaandet, da den allerede vilde styrte ud af Hulen; "Lugten af vor Dyresteg har skaffet os endnu mere af dette Utsi paa Halsen. Ja, en Ulvenæse lugter aldrig feil, naar den kommer under Vinden af Raadhyr. Hold Deres Hunde tilbage, min Herre!" tilfoiede han, idet han vendte sig imod mig. "De ere ikke vant til slikt Arbeide; jeg skal snart jage Snyltegjesterne tilbage i Krattet." Derpaa slap han Hundens Halsbaand, og neppe havde Hulen givet Gjenlyd af hans Raab: "Pas paa! Polidor! Belmont! Pas paa, siger jeg!" saa vare begge Hundene med en vældig Gjæen, som kunde høres gjennem

Bjergstrømmens Brøl og Stormens Hviin, allerede ude gjennem Abningen. Tilfældt havde Tønerne tabt sig i det Fjerne. "Ulvene," bemærkede han, idet han støtted paa Albuen igjen lagde sig ned ved Siden af Ilden, "ere endnu en skrækkelig Svøbe for vore Bjergprovindser, men nu dog langt fra ikke i den Grad, som i min Ungdom." Den gamle Mand udtalede disse Ord med et alvorligt Ansigt, som kun lidet passede til hans forrige lystige og muntre Væsen, og dette foranledigede min Nyssgjerrighed til at spørge: om han i Udøvelsen af sit Kald igjennem en saa lang Række af Aar ofte havde været Vidne til slige farlige Eventyr, som det i Dag, hvori jeg var Helten.

"Vi have endnu en god halv Time, inden Maanen staaer op," sagde han; "da Regnen er ophørt, vil Badstedet til den Tid, haaber jeg, være til at passere; thi Bjergbækkene ere, skjøndt de hurtig svulme op, ellers lave nok. I denne Mellemtid vil jeg fortælle Dem en sørgelig Begivenhed, der tildrog sig i min Ungdom, og hvortil jeg næsten var det eneste Vidne. Der lever endnu kun faa Mennesker, som kunne erindre sig 1768 og dette Aars skræffelige Vinter. Veiret, som indtil de sidste Dage af November havde været smukt og klart, skjøndt overordentlig koldt, forandrede sig pludselig, og der indtraadte et frygte-

ligt Sneefog, som varede hele fire Dage. Om Aftenen den 29de November begyndte det at storme. De skrækkelig sammenfygede Sneemasser gjorde Veiene ufremkommelige, og enhver Forbindelse mellem Stæderne og Landsbyerne var affaaen. Beboerne holdt sig saa meget som muligt hjemme; thi selv ved høi lys Dag saae man nu og da en graadig Ulv snuse omkring Forpagtergaardene, medens de om Natten i hele Flokke gennemstreifede Egnen og rasende af Hunger anfaldt enhver levende Skabning, der var saa ulykkelig at falde værgeløs i Kløerne paa dem. Naar de saaledes beleiredes Faarestierne og andre Udhuse, hvor Dvæget befandt sig, kunde man om Natten tydelig høre deres vilde Hyl, som opfyldte Hjertet med Frygt og bortskræmmede al Søvn. En Rat, da disse gruelige Gjester ogsaa holdt mig vaagen, hørte jeg en Hest komme galopperende i en rasende Fart henad mod Landsbyen, og nu og da et Menneske med gennemtrængende Stemme raabe om Hjelp. Jeg var alene — temmelig langt borte fra den øvrige Familie — min Moder sov i den nederste Etage, og min Fader var fraværende, paa Slotet St. Geneste, for om Morgenens at være behjælpelig med at opdrive en Hjort. Nogle Døgn blev jeg med bankende Hjerte, men da Hovslagene kom nærmere, fik Rydgjerrigheden Overhaand over min Angest. Jeg stod op og listede

mig skjælvende af Kulde hen til Vinduet, som jeg
 aabnede. Himlen var oversaaet med Stjerner,
 og Maanen skinnede klart ned paa den kolde, rene
 Sne. Lige over for vor Gadedør og omtrent en
 Snees Skridt fra Landeveien laae Kroen. Da
 jeg med Opmærksomhed saae ud i den Retning,
 hvorfra Hovslagene og Skrigene kom, galopperede
 en Rytter hen imod Bertshuset, hvis Skildt rimel-
 ligviis havde vaart hans Opmærksomhed, da det
 bevægede sig frem og tilbage for Vinden. Idet
 han pludselig standsede sin Hest, raabte han paa
 den grueligste og meest hjerteskærende Maade om
 Hjælp, og at man skulde lukke ham ind. Ikke en
 Sjel svarede, ingen Lyd tilkjendegav, at hans
 Nødsfrig var blevet hørt; det lod til at Alle vare
 begravne i dyb Søvn, eller at man — hvilket var
 sandsynligere — var altfor ængstelig for sin egen
 Sikkerhed til at ville lukke op. Netop i dette
 Dieblis hørtes der en gennemtrængende, affkyelig
 Hylen bag ved ham. Hesten steilede og slog vildt
 bag ud, og atter sporede dens ulykkelige Rytter
 den fremad med et fortvivlet Skrig, som endnu
 lyder i mine Øren. Jeg var, som tidligere be-
 mærket, endnu kun en Dreng, neppe elleve Aar
 gammel, og mit Hjerte var nær ved at bryde af
 Angest, da jeg, idet jeg boiede mig ud af Vin-
 duet, tydelig saae en heel Flok Ulve dreie omkring
 Hjørnet af Kirken og med lydeligt Hyl komme hen

til det Sted, over hvilket jeg stod. For et Øieblik syntes de at have tabt Sporet og at blive opholdte ved Haabet om et andet Slagtoffer; thi medens nogle med lydløse Trin og med Snuderne mod Jorden rendte frem og tilbage uden for Bertshusets Dør, forsamlede de fleste sig under mit Vindue, reiste sig paa Bagbenene, snusede i Luften og gjøede og tudede efter det Bytte, som de ikke kunde naae. Endelig fandt de atter Sporet, og med uheldvarslende Nøiagtighed satte hele Flokken sig paany i Bevægelse netop i den samme Retning, som den ulykkelige Fremmede havde valgt. Jeg vedblev at lytte, indtil Tonerne tabte sig i det Fjerne, og krøb derpaa rystende i min Seng, men rigtignok ikke for at sove." —

"Og den Fremmede? — Han omkom dog ikke? — hans Hests Hurtighed reddede ham vel —?" udbrød jeg yderst spændt paa Enden af Historien.

"Nei, min Herre, nei! det kunde man næsten ikke gjøre sig noget Haab om; thi Ulven har en Næse som en Sporhund, og skjøndt langsom, forfeiler den dog aldrig sit Bytte."

"Den følgende Morgen herskede den største Bestyrtelse blandt Landsbyens Beboere; thi endnu mange Andre foruden mig havde hørt den Fremmedes Raab. De forsamlede sig skareviis uden for Bertshuusdøren, og gik op og ned ad Gaden i alvorlig og ivrig Samtale. Min Moder, som

jeg havde fortalt det Forefaldne, blandede sig nu ogsaa, idet hun tog mig ved Haanden, imellem vore Naboer, og snart blev jeg den eneste Gjenstand for deres Opmærksomhed, da de med ængstelig Tausshed hørte paa min udførlige Fortælling om den afvigte Nats Rædsler. Da jeg under Fortsættelsen af min Historie kom til at omtale den Ulykkelige's vilde og ivrige Raab om at blive indladt og om Bistand, og dertil pegede paa de endnu bestandig i Sneen synlige Spor af Hestens Hove og Forfølgerne's Kloer, udbrøde mine Tilhørere i et almindeligt Forfærdelses- og Medlidenhedsffrig. Medens Alle endnu tause undersøgte de sorgelige Tegn, der bekræftede Sandheden af min Fortælling, kom min Fader tilbage til Landsbyen, bevæbnet med sin dobbeltløbede Bøsse og ledsaget af sine to Hunde, hvilket altid var Tilfældet, naar han befandt sig i Embedsforretninger. Hans Ansigt var dødblegt; i sin Haand bar han en Pistol, Løvningerne af en Ryterkappe og en med Blod bestænket Sadel. Paa Veien, som fra Slottet fører over Heden til Landeveien, rendte Hundene pludselig fra Veien og ned i en Fordybning, som ligger omtrent et Bøsseskud fra Fodstien, hvor han gik. Dreven af Nysgjerrighed nærmede min Fader sig Stedet, og saae med Forfærdelse en endnu ganske frisk Beenrad af en Hest, paa hvilken Sadelen endnu var spændt

fast, medens det nylig omtalte Stykke af Skappen og en affkudt Pistol laae ikke langt derfra paa Jorden. Der kunde nu ikke mere være nogen Tvivl om den Fremmedes Skjebne. Nogle faa Papirer og endnu et Par Klædningsstykker bleve senere fundne spredte omkring blandt Tornebusskene; men man kom aldrig paa Spor efter, hvem den Fremmede var eller hvorfra han kom." —

I dette Dieblik traadte Maanen i sin fulde Pragt frem bag Skyerne, som nu skiltes ad, og et klart Lys strømmede ind i Hulen. Hurtig samlede vi vore Sager, og begave os paa Veien til Badfredet, ledsagede af Hundene, som imidlertid vare komne tilbage fra deres Jagt og atter havde lagt sig ved vore Fodder. De sorte Steenblokke, som tjente i Stedet for en Bro, kunde man nu dunkelt skjelne i den hvirvlende Strøm, der rullede hen over dem. Min Fører gik foran; vi naaede lykkelig den anden Bred, og vare efter faa Minuters Forløb paa den egentlige Bei. "See nu, min Herre," sagde Jægeren, "behøver De blot at gaae ligesfrem; inden ti Minuter er De i St. Amande. — Min Bei gaaer til Venstre." — Jeg trak min Pung op; men Jægeren vægrede sig standhaftig ved at modtage nogen Belønning i Penge. "Det var jo ikke mere, end hvad et hvert Christenmenneske bør gjøre for sin Næste, naar han seer ham i Nød," sagde han; "tog jeg

imod Deres Penge, saa vilde jeg ikke mere føle halv
saa megen Glæde derover; men skulde De," til-
føiede han, idet han klappede den største af mine
Hunde (en stor, smuk Hønschund af ægte irlandsk
Race) "engang i Fremtiden kunne skaffe mig en
Hvalp af denne Race —"

"Min brave Jagtkammerat," sagde jeg, idet
jeg opgav ham mit Navn og min Adresse og hjer-
telig rystede hans Haand; "jeg skal nok finde Leis-
lighed til at opfylde Deres Ønske." Herpaa toge
vi venskabelig Afsked med hinanden.

Dagen derefter skrev jeg til England, og en
Maaned senere fik jeg et Kobbet prægtige unge
Hønschunde, med hvilke jeg kort efter glædede
min Ven, Førsteren, idet jeg overbragte ham
dem som et Tegn paa min Taknemmelighed, fordi
hans frelsende Haand havde befri mig, da
jeg var saa nær ved at komme til at tjene til Føde
for Ulvene i Nuvergnæs Bjerger.

Irmensåule's Odelæggelse, et tydsk Folkesagn *).

For meer end tusinde Aar siden herskede Elo-
doald paa Halvoen Lylland som Dannerkongens

*) Efter Gamme.

Statholder. Længe havde han ført et roligt, lykkeligt Liv, agtet af sin Konge og elsket af sine Undergivne, indtil denne Lykke pludselig blev for mørket. Sørovere, som dengang foruroligede de europæiske Kyster, vare ogsaa faldne ind i Jylland, men Clodoald havde kraftig slaaet dem tilbage. Forbittrede over dette Nederlag pønsede de paa Hæv, og de iværksatte den snart paa den for den brave Statholder smerteligste Maade, idet de med List bortranede hans to Børn, Clodoald, en Dreng paa ti, og Hildegardi, en Pige paa otte Aar. Den stakkels Fader var utrøstelig; thi hans Hjerte hang med den inderligste Kjærlighed ved de to elskværdige Børn. Han udrustede Krigsskibe, der skulde forfølge de skjændige Røvere og bringe hans Yndlinge tilbage; han sendte Bud og Gesandter til alle Verdenshjørner, til alle Lande; men alle hans Bestræbelser og Bekymringer vare frugtesløse; ikke engang et Spor af de Bortrøvede kunde han opdage. Det ene Bud vendte tilbage efter det andet, men om de randede Børn bragte Ingen den allermindste Efterretning. —

Aar vare imidlertid henrundne. Tiden havde vel været i Stand til at blege den ulykkelige Faders Haar, men hans Græmmelse kunde den hverken udslukke eller formindske. Da, efter fjorten Aars Forløb, besluttede den gamle Mand, der dog endnu sporede Kraft hos sig til et saadant Foretagende,

selv at tiltræde den farefulde Reise og opsoge sine elskede Børn. Ledsaget af sin eneste Søn, Hyacinth, der var bleven født ham efterat de to ældre Børn vare bortranede, begav han sig paa Veien, gennemstreifede Europas, Asiens og Afrikas Lande fra den ene Ende til den anden, og spurgte og forskede overalt efter de Forspundne, men fik ingensteds nogen Oplysning, ingensteds fandt han det ringeste Spor af dem. Da erkjendte han i Nymyghed Gudernes Villie, der negtede at give ham hans Dyrebareste tilbage, og ærende denne høiere Villie, skjøndt med blødende Faderhjerter, begav han sig paa Reisen til Hjemmet.

Hans Vei førte ham igjennem Landet Westphalen, hvor han tog ind hos en kjær Slægtning, for at hvile ud nogle Dage og styrke sig til Resten af den lange Reise. Denne Slægtning tog ham med paa en stor Jagt, som han havde foranstaltet i Egnens uhyre Skove. Paa denne Jagt foer Clodoald vild, idet han altfor hidsig forfulgte et Dyr, og kom ind i en uhyre stor, uigjennemtrængelig Skov, som han ikke kunde see nogen Ende paa. Han bekymrede sig imidlertid ikke derom, men dreven af Jagtlyst og ledsaget af sin Søn Hyacinth, trængte han dybere og dybere ind i den tætte Skov. Snart saae han ogsaa sin Iver belønnet, thi et uhyre stort Wildsviin blev opdrevet af ham.

Men den Skov, han var kommen ind i, var Westphalingernes *) hellige Lund, hvor deres fornemste Guders Altare og deres Ypperstepræsters og Ypperstepræstinders Boliger befandt sig; Bildsvinet derimod, hvis Spor han forfulgte, var Lundens hellige Bildsvin, Tydsfernes Baabenmærke. Det vidste den ulykkelige Clodoald ikke; ibrigere, hidfigere forfulgte han det vældige Dyr, indhentede det, bestod en haard Kamp med det, og fældede det omsider.

Men i det Dieblig Dyret opgav sin Aand, da brølede det saa frygtelig, at hele Skoven bævede, og alle Skovens Dyr brølede med det; Dagen blev til Nat, et frygteligt Uveir rystede den uendelig store Skov, Lyn fulgte paa Lyn, Torden paa Torden, Brag paa Brag. Menneskestemmer blandede sig deri, og skrege og jamrede endnu frygteligere end Dyr og Elementer, og det forfærdelige Raab om Hevn skingrede gennem Skoven, og gjenlød tusindfoldig fra alle Kanter.

Forfærdet flyngede Hyacinth sig op til sin Fader, og søgte Hjælp imod disse Rædsler; men den Gamle stod selv vaklende og bævende, thi han følte pludselig, hvorledes alle Musflers Kraft svandt bort af hans Legeme, og hans Dine vare bedækkede

*) Et tydsk Folkeslag. Tydsferne vare dengang endnu forstørstedelen Hedninger.

med et uigjennemtrængeligt Mørke. Høvnsskriget kom imidlertid nærmere og nærmere, og fyldte Skoven endnu rædsommere, og inden faa Minuters Forløb vare Fader og Søn omringede af en utallig Hob Præster og Krigere, hvis Dine flammede af Forbittrelse, Høvnjerrighed og Mordlyst. Paany udstedte de Klager, senderslede deres Klæder, rykkede Haarene af deres Hoveder, og sloge selv deres Baaben i Stykker, da de saae det helleglignende Bildsviin liggende i sit Blod. Derpaa forbandede de den Ugudelige, som havde gjort dette, og idet de truede med de frygteligste Piinsler, grebe de fat paa Eledwald og hans Søn.

Dette skete netop paa den Tid, da Carl den Store, Frankernes Konge, paa Rigsdagen i Worms havde svoret at ville udrydde Hedningerne og indføre Christendommen i Sachsen, og for at opfylde sin Eed havde udrustet en vældig Krigshær, med hvilken han nu stod i Begreb med at falde ind i Hjertet af Sachsernes Land. Hertugen og Præsterne havde faaet Efterretning derom, og medens Hiin drog omkring i Landet, for at hverve Folk til at forsvare Fædrelandet, forkyndte Præsterne og deres Drakler Gudernes Vrede over den haarde Fornærmelse, og den frygtelige Ulykke, som desaaarsag vilde ramme Folket; hvorpaa de ved Sange og Terteign opflammede Mængdens Mod til rasende Forbittrelse. Hvad der

kunde bære Baaben, forsamledes i den hellige Lund ved Irmensåules Alter, og brændte af Begjerlighed efter at bringe de fornærmede Guder talrige, blodige Offere.

Deraf kom det, at Præsterne og Krigernes Klager snart forstummede, da de havde omringet den arme Clodoald, og at i deres Sted en vild Glæde opfyldte Skoven. "Man slagte dem som Offere til den fortørnede Gud, baate den Gamle og Drengen!" skrege Præsterne høit, og Knegte styrtede til, for at lænke de Ulykkelige og slæbe dem hen til Irmens Alter. Forgjeves anstrengede den blinde Clodoald sine sidste Kræfter, for at frelse sig og sit Barn; han maatte bukke under for den vilde Kraft. Da bad og bønfaaldt han. Han forestillede dem sin Alderdom og sin Søn Ungdom, og sit Slægtsskab med Kong Goddrick af Danmark og med Hertug Wittekind, som var hans Fætter.

Virkelig lagde Præsterne Forbittrelse sig, de bleve roligere, og traadte sammen for at raadslaae; men efter en kort Tids Forløb forkyndte de Oladingen hans Frihed, da han, straffet af Guderne med pludselig Blindhed, ikke mere kunde være noget ulasteligt Offer, men toge Drengen Hyacinth med, for at slagte ham ved Irmensåules Fod og derved forlene den fornærmede Guddom. Forgjeves bønfaaldt den ulykkelige Fader om Skaansel,

forgjebes bad han, at man dog vilde offre ham istedetfor den uskyldige Dreng; forgjebes fyldtes hans udslukte Pine med Taarer, og Skoven med hans Klager. Under vilde Sange droge Hedningerne afsted med Barnet, og lode den gamle Fader blive ene tilbage i den mørke Skov.

Længe vankede han omkring, grædende og jamrende, og krævede forgjebes sit Barn tilbage af Guderne. Endelig mødte han to fremmede Riddere, som kom denne Vej og bleve hidlokkede af hans Klager. De erkyndigede sig om Morsagen, han fortalte dem sin Elendighed, og Ridderne besluttede øiebliklig at befrie Drengen og bringe ham tilbage til den ulykkelige Fader.

Lidlig den næste Morgen blev Hyacinth ført fra Præsternes Boliger til det blodige Offeralter. Han var festlig smykket med vide, glimrende Klæder, et Guldbaand omgav hans blege Pande, friske Blomster hang ned over hans farveløse Ansigt. Sværme af Præster førte ham imellem sig, og istemmede Sange til Gudernes Priis. Allerede nærme de sig det frygtelige Alter, allerede seer Drengen den colossale Gud med Hjelm og Rustning staaende paa den høie Soile, holdende i den høire Haand den valende Fane, i den venstre den vældige Landse; allerede seer han ved hans Fod den frygtelige Bøddel, med Blodtørst malet i alle sine Træk, svingende Mordøgen høit over sit

Hoved. Præsternes Sange blive vildere, da de nærme sig Guden; Drengens Hjerter slaaer ængsteligere og lydeligere. Da styrte pludselig to Riddere paa høie Heste, med dragne Sværd, ind i den heitidelige Procession, og forlange med kraftfuld, bydende Røst den til Offer bestemte Dreng udleveret. Præsterne opløste et frygteligt Skrig om Hjelp, der trængte igjennem hele Skoven og drager Bevæbnede til fra alle Kanter. Men Ridders Sværd falde vældig og sønderknusende, adsplitte Afgudstjenernes Hobe, bane sig overalt en blodig Vej, og trængte seirende hen i Nærheden af den bundne Dreng. Da slutte Præsterne sig i tættre Rækker og Kredse om deres Offer, og søge hurtig at quæle den Ulykkelige, før end Robernes frække Hænder kunne naae ham.

Da de to Riddere saae det, holdt de inde med Kampen, bad med en mildere Stemme om Drengens Frihed, og tilbød sig at kæmpe derfor med de vilde Dyr, Bjørnene, Ulvene og Løverne, der bevogtede Guden. Deres Tilbud blev modtaget, og efter en kort Kamp segnede Uhyrerne brølende under Ridders vældige Sværdslag. Men istedetfor at løslade Drengen, opløstede Præsterne paany et vildt Hyl, og jamrede over de Fornærmelser, som vare tilføiede deres Guder. Og da nu fra alle Kanter nye Hobe af Krigere styrkede til, for at staae deres Afguder bi, da bleve Ridderne

næsten trykkede ihjel af de Fremstormendes Masse, deres Heste sank døde til Jorden under dem, og udmattede af de mangfoldige Anstrengelser, maatte de omsider afmægtige taale, at ogsaa de bleve lagte i Lænker.

Et vildt Glædesffrig lod nu gennem Skoven, og jublende bleve Drengen og de to Riddere slæbte hen til Alteret, for dieblisklig at blive offrede til de fortørnede Guddomme. Men da fremtraadte bag en hellig Eg Gudens Ypperstepræstinde, alvorlig og ophøiet, en rank Skikkelse, omhyllet af et tæt Slør, og overfuede med alvorligt, klart Die den oprørte Hob, og ikke en Lyd hørtens mere, Alle stode ubevægelige.

Længe varede denne Stilhed. Da traadte den første Præst frem, og sagde i en ydmyg Tone: "Hellige Jomfrue, vi bringe den fortørnede Gud trende Offere til Forsoning. Befal, at de skulle slagtes, paa det at deres Blod kan vørde de Evige velbehageligt, og de forunde vore Baaben Seier."

Jomfruens Blik dvælede længe paa de tre ulykkelige Slagtoffere, i Forstningen koldt og roligt, som om Kald og Bane allerede havde sløvet hende for det skrækkelige Syn. Men paa eensgang blev hun urolig, og en dunkel Rødme farvede hurtig hendes blege Kinder, for et Dieblik derefter at gjøre Plads for Dødens Blegthed. En dyl Smerte gennemfoer kjendelig hendes Sjel, mer

med beundringsværdig Kraft fattede hun sig øiebliklig, og idet hun hævede sine Øine mod Himlen, og derpaa langsomt lod dem synke ned paa Forsamlingen foran hende, sagde hun med fast og rolig Stemme: "Offerpladsen er vanhelliget ved fræk, vild Krigstummel! I dag tør intet Blod flyde her for Guderne! Vender tilbage imorgen. Naar Maanen inat har naaet sit høieste Punkt, vil jeg udforske Gudernes Villie, og da forkynde Eder den imorgen. Forsøier Eder nu bort, paa det at Lunden kan blive rensset for denne Dags Vederstyggelighed."

Mængden vilde ærbødig adlyde den Guderne helligede Tomfrues Befaling, men Ypperstepræsten holdt den tilbage. Han havde lagt Mærke til Præstindens Blegnen, og hans lumskte Sjæl anede Ferræderie. "Tomfrue!" sagde han hastig, men uden at tilfidesætte den Vrefrygt, som han var Ypperstepræstinden skyldig: "man har allerede for øvet større Vederstyggeligheder her, og dog flød Blodet for Guderne, og det var dem velbehageligt."

En halv Secund sænkedes Præstindens dunkle Øie, ligesom af Forlegenhed, men hastig hævede hun det igjen klart og med fortørnet Blik. "Forsvorne!" raabte hun. "Saa lad da Guderne selv give et Tegn, for at forkynde deres Villie!"

Og neppe havde hun sagt disse Ord, da reisfe der sig fjernt i Skoven en dump Larm, der kom nærmere og nærmere og blev meer og mere-lydelig og forvirret. I ængstelig Forventning stod den hele Kreds, frygtende for at see det Terteegn af Guderne nærme sig, som den hellige Jomfrue havde fremmanet.

”Flyer! flyer!” raabte tusinde Stemmer paa eengang, og Pladsen omkring Alteret opfyldtes med blege Ansigter. ”Den store Slagter *) nærmer sig, høit svingende Christensværdet; Tusinder af vore Brødre ere allerede faldne for ham! Flyer, I Præster og Præstinder! Bort med Helligdomsmene fra hans vanhelligende Hænder!”

Maalløs Forfærdelse bemægtigede sig Præsternes Chor. De samlede sammen hvad de kunde faae fat paa, Helligdomme og Kæstbarheder, og flygtede dermed til den nærliggende Fæstning Gressburg. De glemte heller ikke Fangerne, slæbte dem med sig og kastede dem i Borgens Fængsler, for ved første Leilighed, hvor Folket trængte til en Opmuntring, en offentlig Ansproelse, at lade dem lide den grusomme Offerdød.

Keiser Carl den Stores vældige Hær oversvømmede nu den hellige Skov. Seierrig var

*) Saaledes kaldte Sachserne Carl den Store. (See nærværende Binds Side 307).

Frankernes Keiser kommen til Diemel, enhver Modstand imod hans uhyre Magt havde været frugtesløs, Alt havde maattet ydmyge sig for ham og underkaste sig. Men her ved Diemel fandt han den første kraftige Modstand, der virkede saa meget ufordeelagtigere paa hans Hær, jo mere uventet den var. I Westphalens uigjennemtrængelige Urskove fandt Hæren ingen Levnetsmidler; Hunger og Tørst greb om sig med forfærdelig Magt, og afkræftede Krigeren, som netop her behøvede meest Kraft til at komme ud af denne forviklede Stilling. Saaledes kom de ind i den hellige Skov, udmattede af Hunger, og endnu mere af en brændende Tørst. Men da de saae Afguden Jernensåule for sig paa det høie Alter, da vaagnede endnu engang deres vilde Mod, til Trods for Udmattelse og Træthed. "Med med Afguden!" raabte den fromme Keiser. Og tusinde Hænder og tusinde Vaaben fik travlt med at udføre hans Befaling lige saa hurtig som den var udtalt. Med et Brag, der lød vidt igjennem Skoven, styrtede Guden sønderknust ned fra sit Fodstykke, og Alteret fløi ligeledes splintret til forskjellige Kanter.

Og see! i samme Dieblisk aabnede en rig Kilde sig med lystelig Sprudlen, og strømmede sit klare Vand ud imod den forbausede Keiser. Det var Bullerborn (Buller = Kilden), som Præsterne

ved en i Trimensåules Alter anbragt kunstig Indretning havde standset, for desto mere at opflamme Folket ved at foregjøgle det, at Guderne paa denne Maade havde yttret deres Bredde. Men den fromme Keiser troede at see et Mirakel, kastede sig paa Knæ og takkede Gud, imedens Hæren jublede og vederqvægede sig med Himlens festelige Gave.

Men imedens de endnu glædede sig og gjorde sig tilgode, vaskede en blind Olding moissommelig hid, og raabte med jamrende Stemme: "O, giver mig mit Barn igjen, mit elskede Barn!" Alle, som hørte det, bleve dybt rorte. Keiseren lod den Gamle komme for sig, og da han havde erfaret den ulykkelige Clodoalds Skjebne, svor han at ville skaffe ham hans Barn.

Kort derpaa erfarede Carl ved sine Speidere, at Sachsernes hele Hær, deres Fornemme, Hærførere og Præster havde kastet sig ind i Fæstningen Eresburg, og der beredte sig til at trodse ethvert Angreb. Hurtig lod han sin Hær bryde op imod Fæstningen og foretage en Storm. Kampen var haard, blodig og grusom; men de Christnes Hær seirede over Hedningernes blinde Fortviølelse, Fæstningen blev erobret, og de Sachser, der havde beholdt Livet, maatte underkaste sig.

Keiseren havde ikke glemt det Løfte, han havde givet den blinde Clodoald. Strax efter Eresburgs Indtagelse lod han dens Fængsler gjen-

nemsøge, og Hyacinth, tilligemed de to Riddere, som havde villet befrie ham, ved Navn Faustinus og Ischyriou, bleve fremdragne fra Fængslets Rat til Frihedens Lys. Men foruden disse Tre fandt man ogsaa Ypperstepræstinden, der af en uforklarlig Medlidenhed med de fangne Ynglinge havde ladet sig henrive til at vove et Forsøg paa at befrie dem; dette var imidlertid mislykket ved en Præstindes Forræderie, og Temfruen blev ligeledes bragt i streng Forvaring.

Den blinde Olding og den fromme Hyacinth fældede Beemodss- og Glædestaarer, da de igjen vare bleve forenede og kunde trykke hverandre til de kjærlige Hjerter. Med hoi Røst takkede Clodoald Himlen, fordi den, skjøndt den havde berøvet ham hans to Førstefødte, dog ikke lod ham blive aldeles hjælpeløs i sin Alderdom.

Keiserens Riddere, som vare Vidner til dette Optrin, bleve inderlig rørte, men de to fremmede Krigere og Ypperstepræstinden bleve meget urolige. Og den Sidste og Ridder Ischyriou nærmede sig ham og spurgte ham paa eengang, om hans tabte Førstefødte ikke havde heddet Clodoald og Hildegardis, og om han ikke var Statholderen Clodoald fra Tylland.

”Jo jeg er! og saaledes hed ogsaa mine stakfels Børn!” svarede Oldingen, heftig angreben af den smertelige Erindring.

Da saae de to Spørgende først forundrede paa hinanden, derpaa kastede de sig ned for den blinde Olding, omslyngede hans Knæ, kyskede hans Hænder, og erklærede, at de vare hans bortranede og gjenfundne Børn.

Clodoald og Hildegardis vare blevene solgte af Særovere, den Første til en saracenssk Fyrste i Afrika, den Sidste til Præsterne i det Indre af Sachsen. Clodoald var bleven oplært i alle ridderlige Kunster og Øvelser tilligemed sin Herres Søn, hans Ledsager Faustinus, og befandt sig nu paa Vandring, for at opsoge sit Fædreland og sine elskede Forældre. Hildegardis var bleven indviet til Gudernes Tjeneste, og forgjeves havde hun i mange Aar sønset paa et Middel til at flygte ud af de tætte Skove og komme til sit Hjem, efter hvilket hun følte en smertelig Længsel.

Hvo formaaer at skildre de Lykkeliges Glæde! Den ene Omfavnelse fulgte paa den anden. Men Oldingen erkjendte, at her en høiere Kraft havde virket, end hans hedenske Afguder; han bad derfor Keiseren om at foretage den hellige Daab med ham og hans Børn. Da nu efter kort Tids Forløb en from Præst i det keiserlige Hof og hele Frankerhørens Nærværelse ved den hellige Daabshandling optog Statholderen og hans Børn i Kirkens Skjød, da svandt pludselig det Mørke,

der havde hvilet over Oldingens Pine; han saae igjen det rene Himmellys, og dobbelt inderlig flød Takkebønnen fra de Lykkeliges Læber. — Den gamle Elod oald levede endnu mange Aar i Glæde og Fred, omringet af sine Børn, til hvilke ogsaa snart Ridder Faustinus hørte, efterat han var bleven forenet med den fromme Hildegardis.

Ratteopstanden i Chester *).

Staden Chester i England oplevede for ikke meget over 20 Aar siden en af de mærkværdigste Revolutioner, der kunne tildrage sig i den selskabelige Forfatning. Det var imidlertid ingen Menneſſe-, men en Ratteopstand. Paa den Tid nemlig, da Napoleon var bragt til St. Helena, læste man paa alle Hjørner af den ovennævnte Stad Placater, hvori der blev sagt, at et stort Antal gode og bemidlede Familier, af Enthusiasme for den store Keiser, ligeledes agtede at bosætte sig paa St. Helena; da denne De imidlertid blev hjemstøgt af en uhyre Mængde Ratter og Mure, havde den engelske Regjering besluttet at udrydde disse skadelige

*) Blätter für literarische Unterhaltung. Juli 1837.

og bekværlige Dyr paa den hurtigste Maade som det var muligt. Af denne Grund var undertegnede Udfærdiger af denne Bekjendtgjørelse bemyndiget til i den korteste Frist at opdrive et stort Forraad af Katte, og tilbød saaledes for en stærk og sund Hankat den anstrændige Priis 16 Shilling, ligesledes for en voksen Hunkat 10 Shilling, og for en Killing en halv Krone. Et saa fordeelagtigt Tilbud lode Beboerne af og omkring Chester sig ikke gjøre to Gange, og man saa paa den bestemte Dag et stort Antal gamle Koner, ledsagede af Børn og Børnebørn, strømme til, alle belæssede med Sække fulde af Katte. Denne selsomme Procession bevægede sig frem mod den Gade, hvor man var tilsagt at møde, og hvor inden kort Tid det uhyre Antal af 3000 Katte vare forsamlede. Men til Ulykke var den betegnede Gade meget smal, og de meer og mere sammenpressede Katte opleftede en frygtelig Concert, blandet med Konernes og Børnernes Skrig, hvortil snart kom en vældig Gjæn og Bjeffen af de store og smaae Hunde i Nabolavet. I denne Trængsel af saa mange simple Fruentimmer kunde det ikke seile, at det snart maatte komme til Stridigheder. Flere af Kattehandlerinderne, der følte sig generede af den indskrænkede Plads, begyndte at puffe og slaae om sig, og Gadedrengene benyttede denne kostelige Leilighed til ret at have deres Loier, og reve Sæk-

fene op, saa at de rasende Ratte væltede ud i Tusindviis, først sloges indbyrdes, derpaa styrtede over de kæmpende Amazoner selv, der vilde fange dem, flattede op ad Husene og Balconerne, trængte gennem de aabne Vinduer, fra hvilke Gadens Beboere havde lovet sig et saa udmærket Skuespil, ind i Bærelserne, og her omstyrtede og ødelagde alle de skrøbelige Sager, som de stødte paa. Da nu ogsaa de tilslende Hunde blandede sig deri, blev Tumulten omsider saa stor, at den halve Befolkning af Staden maatte rykke bevæbnet i Feldten og erklære de rasende Dyr en Ødelæggelseskrig; og Følgen blev da, at man saa henimod tusinde Liig af dræbte Ratte svømme ned ad Floden (Dee), førend de øvrige firfødtede Revolutionnaire rømmede Staden.

Hinden og dens Kalv,

en Fabel.

Paa en Øe, som Jægerens God endnu aldrig havde betraadt, havde en Hind med sin ganske unge Kalv opslaaet sit Leie paa en fed Græsgang, ved Bredden af en klar Bæk. Det lille Dyr var lutter Liv og Lyst; det sprang omkring og legede den hele udslagne Dag, aad Blade og Ur-

ter saa det var færdig at sprække, drak af alle Kilder, uden at være tørstigt, laae snart i det bløde Græs og dornede, snart vuggede det sin trinde Krop i Bækkens Bover.

Men paa Orkesløshed og Overmættelse følger snart Væmmelse og Utilfredshed; saaledes gif det ogsaa den unge Hjortekalv. Ganske nedslagen kom den en Dag til sin Moder, og sagde i en ynkelig Tone: "Alt, jeg er saa daarlig; Alt, hvad jeg drikker, smager mig som Galde, det bedste Foder som tør Halm. Jeg aander ifkun for-dærvet Luft; og skal jeg blive længere her, saa vil denne Kløverdalen blive min Grav." — "Mit stak-fels Barn," raabte Moderen, "lad os da skynde os herfra; her gjelder det dit unge Liv. Afsted, ud i Verden!" —

Som sagt, saa gjort: Moder og Søn for-lode den skjonne Græsgang; den unge Vandrer hoppede og sprang af Glæde, dog betænksommere var Moderens Gang. Imidlertid førte hun dog Drengen, og lod ham snart trave hele Timer igjen-nem forbrændte Heder, snart klattre over en Klippe-strænt, hvor der ikke voksede saa meget som et Græs-straa. Han studsede, fandt Egnen grumme bar, og sukkede over det smalle Tractement. Aftenen kom, og for første Gang i sit stakkede Liv maatte han gaae sulten til Sengs. "Th nu," tænkte han, "jeg kan jo indhente det imorgen." —

Neppe svandt Stjernernes Demantstjær, saa gif Reisen atter for sig igjennem øde Egne. Den arme Stymper begyndte at gnave tørre Tidsler i sig, og drak tilsidst med Velbehag af en Pøl. Men horte var dens Lystighed, den hang med Hovedet, og tænkte ikke mere paa at hoppe og springe; kort sagt, efter to Dages Forløb havde den tvungne Diæt saaledes spæget den, at den netop kunde slæbe sig afsted.

"Godt," tænkte Moderen, "nu er min Cuur fuldendt," og hun begav sig nu paa Veien til Hjemmet ad et Pæs, som kun hun kjendte. Det var mørkt, da hun med sin halv lamme Kalv be- traadte Dalen, hvor den var født. "Læg dig nu til at sove Barn," sagde hun, "det vil styrke dig;" og et Dieblisk efter var den Udmattede falden i en dyb Søvn. Solen var allerede opstaaet, da den vaagnede med fornyet Kraft og rakte Hovedet i Beiret. Da seer den til sin Forundring en herlig Grøsgang udbredt for sig, og uden lang Betænkning giver den sig i Færd med den uventede, lækre Frokost. "Holdt, Moder! holdt, ved den store Pan!" raaber den, "nu reiser jeg ikke et Skridt længere! Her er Fortunas Helligdom; hvor kunde jeg vel bedre finde den? Nei, nei, paa denne deilige Plet vil jeg leve og døe." — "Som du vil, mit Barn," svarer Moderen, "men see dig dog engang om!" — Nu vender den

unge Vandrer sig til alle Sider, gjenkjender i den lovpriiste Egn det samme Sted, som den for saa Dage siden havde forladt med saa stor Afsky, og forstummer af Skamfuldhed og Unger. "Kjære Søn!" sagde Moderen, "vil du, at et Gode skal beholde sit Værd i dine Dine, saa lær at nyde det sparsomt; thi Maadeholdenhed er Nydelsens bedste Kryderie."

Arithmetisk Opgave.

Suleasten kom en Huusfader hjem til sin Kone og sine 5 Børn, og medbragte, foruden flere Nærretter, ogsaa en Slump Nodder. Hver fik sin Foræring; men da de Smaa ogsaa begjerlig rakte Hænderne ud efter Nodderne, sagde Faderen: "Nei, stop lidt! dem maae I først fortjene! Ederes Moder faaer 20 Nodder fleer end hver af Eder andre, men derimod 20 færre end I alle tilsammen. — Den, som nu vil have Nodder, maa skrive mig op, hvor mange jeg kommer til at uddele, og hvor mange deraf Ederes Moder faaer."

Opløsningen paa Gaaden Side 312 er: *das Recht.*

427

